

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE PLZEŇSKÉHO KRAJE

2023

Regionální statistiky

Plzeň, 31. 10. 2024

Kód publikace: 330133-24

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Plzni

Ředitel odboru: Miloslav Chlad

Kontaktní osoba: Lenka Křížová, e-mail: lenka.krizova@csu.gov.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.csu.gov.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.csu.gov.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 056 789 | e-mail: infoservis@csu.gov.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@csu.gov.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 732 | e-mail: esds@csu.gov.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@csu.gov.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

HL. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673
e-mail: infoservispraha@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/praha

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/stredocesky

České Budějovice | Žitkova 1a, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihocesky

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108
e-mail: infoservisplzen@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/plzensky

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529
e-mail: infoserviskv@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/karlovarsky

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176
e-mail: infoservisul@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/ustecky

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec, tel.: +420 704 675 184
e-mail: infoservislbc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/liberecky

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 762 322
e-mail: infoservishk@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/kralovehradecky

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480
e-mail: infoservispa@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/pardubicky

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 080
e-mail: infoservisvys@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/vysocina

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihomoravsky

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 511
e-mail: infoservisolom@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/olomoucky

Zlín | třída Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 936
e-mail: infoserviszl@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/zlinsky

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230
e-mail: infoservisov@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/moravskoslezsky

ISBN 978-80-250-3483-5 (brožováno)

ISBN 978-80-250-3484-2 (pdf)

© Český statistický úřad, Plzeň, 2024

Obsah

Úvod.....	5
Shrnutí hlavních poznatků	6
1. Demografický vývoj.....	9
Sídlní struktura	9
Počet a pohyb obyvatel	11
Věková struktura obyvatel	19
Cizinci	21
2. Sociální vývoj.....	23
Zaměstnanost, ekonomická aktivita	23
Zaměstnanost cizinců.....	27
Nezaměstnanost	29
Příjmy a životní podmínky domácností	33
Mzdy	36
Úplné náklady práce.....	38
Vzdělávání.....	39
Zdraví	40
Nemocenské pojištění, státní sociální podpora.....	42
Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením	44
Důchodci, důchody	47
Kultura	51
Kriminalita, dopravní nehody, požáry.....	52
3. Ekonomický vývoj	57
Makroekonomický rámec	57
Místní rozpočty	61
Věda, IT	62
Ekonomické subjekty.....	65
Zemědělství	67
Lesnictví	71
Průmysl.....	72
Energetika	75
Stavebnictví, stavební povolení.....	77
Bytová výstavba	81
Ceny nemovitostí.....	84
Doprava	86
Cestovní ruch	87
4. Životní prostředí.....	92
Půdní fond	92
Chráněná území	93
Ekologické zemědělství	95
Vodovody a kanalizace	95
Emise.....	97
Odpady	99
Výdaje na ochranu životního prostředí.....	101
5. Mezikrajské srovnání	103
Demografický vývoj	103
Sociální vývoj.....	105
Ekonomický vývoj.....	110
Životní prostředí.....	117

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – demografický vývoj	122
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – sociální vývoj	123
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – ekonomický vývoj	124
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – životní prostředí	125
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Plzeňského kraje v letech 2001–2023	126
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj 2018–2023 – demografický vývoj	128
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj 2018–2023 – sociální vývoj	129
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj 2018–2023 – ekonomický vývoj	133
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj 2018–2023 – životní prostředí	135
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Plzeňského kraje v letech 2021, 2022 a 2023	136
Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Plzeňského kraje v letech 2018 a 2023	137
Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů ORP Plzeňského kraje v letech 2021, 2022 a 2023	140
Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů ORP Plzeňského kraje v letech 2018 a 2023	142
Zkratky krajů a okresů	146

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i. d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 15. 10. 2024. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Plzeňského kraje v roce 2023, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2018). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přitom klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2023. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2022.

Území České republiky se podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů člení na správní obvody krajů, které jsou složeny ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností (s výjimkou hlavního města Prahy). Správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny výtčtem obcí a vojenských újezdů. Těmito správními obvody jsou vymezeny rovněž okresy (v hlavním městě Praze jsou na úrovni okresů obvody). V návaznosti na tento zákon vstoupily v platnost vyhlášky Ministerstva vnitra, které správní obvody přesně vymezují. V důsledku toho došlo s účinností od 1. 1. 2021 ke změně území okresů Nymburk, Kolín, Domažlice, Plzeň-jih, Semily, Jablonec nad Nisou, Vsetín a Zlín. Změnila se také území správních obvodů obcí s rozšířenou působností Český Brod, Lysá nad Labem, Turnov, Jablonec nad Nisou, Havlíčkův Brod a Jihlava. S účinností od 1. 1. 2023 došlo na základě vyhlášky Ministerstva vnitra v Olomouckém kraji k přesunu obce Přemyslovice ze správního obvodu ORP Prostějov do správního obvodu ORP Konice. Na úrovni krajů naopak k žádné územní změně nedošlo.

Stejně jako v předešlých letech jsme se z územního hlediska v textu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se opět postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Obdobné analytické materiály s jednotnou osnovou naleznete zpracované i na všech dalších krajských pracovištích ČSÚ. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Kromě meziokresního srovnání v jednotlivých krajích jsme zařadili i srovnání správních obvodů ORP v příslušném kraji. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Více informací v podrobnějším územním členění však můžete najít ve Veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální krajské údaje průběžně zveřejňujeme také na internetové adrese www.csu.gov.cz/plzensky. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Plzeňského kraje, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Plzeňského kraje, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Z celkového počtu 613 374 obyvatel v Plzeňském kraji bylo 94 026 dětí ve věku 0–14 let, tj. 15,3 % a 126 026 seniorů, tedy 20,5 % z populace celkem. Počet zemřelých v regionu převažoval nad narozenými o 1 169 osob, což se negativně promítlo do přirozené měny.
- Hustotou osídlení 80,2 obyvatel na km² se kraj řadí až na dvanácté místo, nejméně zalidněné jsou pohraniční okresy Tachov, Klatovy a Domažlice. Více než třetina obyvatel kraje žije v okrese Plzeň-město.
- Do Plzeňského kraje se během roku 2023 přistěhovalo 18 616 osob, z toho 66,4 % z ciziny. Počet vystěhovaných osob z regionu činil 9 461, z toho 36,4 % do ciziny. Přírůstek stěhování na 1 000 obyvatel byl v tomto roce v regionu druhý nejvyšší hned po Praze.
- Na území kraje žilo k 31. 12. 2023 celkem 78 199 cizinců, více než polovina v okrese Plzeň-město. Z celkového počtu obyvatel regionu tvořili cizinci 12,7 %, což byl druhý nejvyšší podíl po Hl. městě Praze. Téměř 61 % cizinců v kraji byli Ukrajinci.
- V roce 2023 zde bylo uzavřeno 2 630 sňatků, z toho nejvíce v okrese Plzeň-město (32,7 %). Rozvedeno bylo 1 106 manželství, průměrný věk rozvádějících se mírně zvyšuje.
- Mimo manželství se narodilo 2 398 dětí, tj. 48,5 % z celkového počtu živě narozených. Průměrný věk matky při narození dítěte se zvýšil od roku 2018 o 0,3 roku na 30,9 let.
- V kraji byl průměrný věk mužů 41,7 let a žen 44,2 let. Od roku 2018 se tento věk zvýšil u obou pohlaví, u mužů o 0,2 roku, u žen ještě o desetinu více.

Sociální vývoj

- Podle VŠPS žilo v kraji v roce 2023 celkem 488,4 tis. osob ve věku 15 let a více. Z nich 60 % tvořilo pracovní sílu a zbytek stál mimo trh práce. Meziročně se počet osob mimo pracovní sílu zvýšil o 11,4 tisíc.
- Míra zaměstnanosti vzhledem k roku 2022 poklesla na 58,5 %, ale stále je pátá nejvyšší mezi kraji. Zaměstnaní jsou většinou zaměstnanci a pracují nejvíce v sektoru služeb.
- Obecná míra nezaměstnanosti v kraji dosáhla v roce 2023 hodnoty 2,1 % a meziročně se téměř nezměnila. V mezikrajském porovnání je nezaměstnanost pátá nejnižší.
- K 31. 12. 2023 bylo v Plzeňském kraji zaměstnáno 85,1 tis. cizinců, z toho 40,8 % tvořili Ukrajinci a 20,0 % Slováci.
- Podle MPSV počet uchazečů o zaměstnání v kraji koncem roku 2023 meziročně stoupl a zároveň se snížila nabídka volných pracovních míst v evidenci úřadu práce. I přesto činil podíl nezaměstnaných osob 2,90 % a na 1 volné pracovní místo připadalo 0,6 uchazeče. Obě tyto hodnoty jsou třetí nejnižší v Česku.
- Podle šetření Životní podmínky průměrný čistý peněžní příjem na osobu v roce 2022 nominálně rostl, jeho reálná hodnota však díky inflaci klesla. Nejvíce domácností patřilo do skupiny s čistým měsíčním příjmem 20 až 30 tis. Kč na osobu. Náklady na bydlení se oproti roku 2021 zvýšily o více než čtvrtinu.
- Průměrná hrubá měsíční mzda zjištěná z podnikového výkaznictví dosáhla v roce 2023 v Plzeňském kraji 40 846 Kč a byla čtvrtá nejvyšší mezi kraji.
- Od školního roku 2018/19 roste v kraji počet žáků středních škol, za pětileté období jich přibyla více než pětina. Počet tříd se zvýšil o 144.

- V roce 2022 připadalo v Plzeňském kraji na 1 lékaře v průměru 213 obyvatel a na 1 zubaře 1 425 obyvatel. Zatímco u lékařů zůstal tento počet vzhledem k roku 2018 téměř stejný, u zubařů vzrostl o 120 osob.
- V roce 2023 byly dávky státní sociální podpory v přepočtu na 1 obyvatele Plzeňského kraje v regionálním srovnání nejnižší. Meziročně se výrazně zvýšil objem vyplacených příspěvků na bydlení a příspěvků na dítě.
- Ačkoli populace stárne a seniorů přibývá, počet lůžek v domovech pro seniory je na svém dlouhodobém minimu. Naopak roste kapacita v domovech se zvláštním režimem.
- Starobní důchodci v Plzeňském kraji pobírali v prosinci 2023 průměrný důchod ve výši 20 191 Kč, což je čtvrtá nejvyšší částka mezi kraji. Meziročně došlo k růstu o 12,2 %, vzhledem k roku 2018 dokonce o 63,1 %. Poslední rok se podstatně zvýšil počet příjemců předčasných starobních důchodů.
- V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 zaregistrováno 9 562 trestných činů, oproti předchozímu roku o 6,3 % méně. Objasněno bylo 43,9 % z nich. Hmotné škody vzrostly o 66,4 % zejména vlivem zkrácení daní.
- V roce 2023 bylo nahlášeno nejvíce dopravních nehod na území kraje od roku 2009. Jejich meziroční nárůst činil 18,5 % a věcná škoda vzrostla o 30,6 %. Okresem s nejnižším počtem dopravních nehod v ČR byly Rokycany a následně Plzeň-jih.

Ekonomický vývoj

- Od covidového roku 2020 regionální hrubý domácí produkt ve srovnatelných cenách v Plzeňském kraji roste, v roce 2021 o 3,9 %, v roce 2022 o 1,0 %.
- Mezi kraji je plzeňský hrubý domácí produkt na 1 obyvatele čtvrtý nejvyšší a hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného šestý nejvyšší.
- V posledních pěti letech se podíl primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v kraji pohybuje kolem 3 % a podíl sektoru služeb roste na úkor průmyslu.
- Tvorba hrubého fixního kapitálu se v posledních pěti letech zvyšovala. V roce 2022 směřovala do tvorby hrubého fixního kapitálu téměř čtvrtina hrubého domácího produktu, což je šestá nejnižší míra investic mezi kraji.
- Výdaje na výzkum a vývoj v kraji po propadu v roce 2020 rostly a v roce 2022 byly nejvyšší v historii. Jejich podíl na hrubém domácím produktu v roce 2022 činil 1,9 %, což je mírně pod republikovým průměrem.
- Počet registrovaných ekonomických subjektů se meziročně snížil o 8,6 %. Tento výrazný pokles byl způsoben ukončením činnosti velkého počtu neaktivních fyzických osob zřejmě kvůli povinnosti využívat datovou schránku.
- V roce 2023 se meziročně sklídilo méně obilovin, brambor a píce, naopak více řepky. V živočišné výrobě se snížily stavy skotu, prasat a celková snáška vajec, naopak se zvýšil stav drůbeže a produkce mléka díky vyšší doživosti.
- Průměrná mzda v průmyslu je v Plzeňském kraji čtvrtá nejvyšší mezi regiony a nejvíce zaměstnanců v průmyslu pracuje ve výrobě motorových vozidel. Po covidovém roce 2020 rostou tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy, v roce 2023 dokonce o 13,6 %.
- V posledních dvou letech spotřeba elektřiny v kraji klesá zřejmě i v důsledku zvyšujících se cen energií. Zároveň značně roste význam fotovoltaiky.

- Z důvodu narušení dodávek zemního plynu v posledních dvou letech jeho spotřeba v kraji značně poklesla, v roce 2022 o 13,6 %, v roce 2023 o dalších 12,0 %. Úspora se projevila výrazněji u domácností než u velkoodběratelů.
- Po pětiletém období růstu objemu stavebních prací „S“ provedených na území kraje dochází v roce 2023 k jeho poklesu o 3,2 %. V roce 2023 se počet vydaných stavebních povolení snížil o 8,8 % a orientační hodnota povolených staveb o 15,7 %, v případě nové bytové výstavby šlo dokonce o třetinový pokles.
- V roce 2022 bylo v kraji zahájeno nejvíce bytů za posledních 30 let, v roce 2023 pak následoval citelný pokles o 31,2 %. Počet dokončených bytů v kraji se od roku 2018 pohybuje kolem 2,5 tisíc.
- Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení Plzeňského kraje v roce 2023 konečně překonala výsledky před pandemií z roku 2019. Do kraje zavítalo téměř 900 tisíc turistů, skoro třetinu tvořili hosté ze zahraničí nejčastěji z Německa, Slovenska a Polska.

Životní prostředí

- V kraji přetrvává úbytek orné půdy zejména ve prospěch trvalých travních porostů. Od roku 2018 poklesla její výměra o 4 128 ha.
- Plzeňský kraj má třetí největší plochu zvláště chráněných území, která se rozkládají na 133 522 ha.
- Od roku 2018 vzrostla v kraji plocha ekologicky obhospodařované půdy o 22,0 %. Tato výměra činí 81 860 ha a je druhá největší v rámci ČR po kraji Jihočeském.
- V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 zásobováno vodou z vodovodů 85,6 % obyvatel, což představuje nejnižší podíl v mezikrajském porovnání. Zatímco cena vody je u nás šestá nejvyšší, cena stočného je třetí nejnižší. Obě hodnoty jsou však pod republikovým průměrem.
- Kvalita ovzduší v Plzeňském kraji patří v rámci Česka k těm nejlepším.
- Produkce komunálního odpadu v kraji meziročně vzrostla o 3,5 %, v přepočtu na 1 obyvatele však zůstala stejná, a to 488 kg.

1. Demografický vývoj

Demografický vývoj v kraji byl ovlivněn jak pandemií, tak i válečným konfliktem.

Oproti předchozímu období byly poslední roky v demografickém vývoji kraje zcela netypické. V regionu i celé ČR zemřelo v roce 2021 nejvíce obyvatel od 2. světové války. Právě na citelný nárůst počtu zemřelých měla vliv pandemie, došlo ke zkrácení naděje dožití při narození, která ale zase postupně rostla. Konflikt na Ukrajině značně ovlivnil imigraci, přírůstek stěhování v krajích dosáhl rekordních počtů a v roce 2023 byl v Plzeňském kraji přírůstek stěhování na 1 000 obyvatel druhý nejvyšší hned po Praze. Proměnilo se také věkové složení populace, velký vliv měl odchod silných ročníků do důchodu i zvýšení průměrného věku.

Sídelní struktura

Základními územními samosprávnými celky jsou obce dělí se na venkovské obce a města.

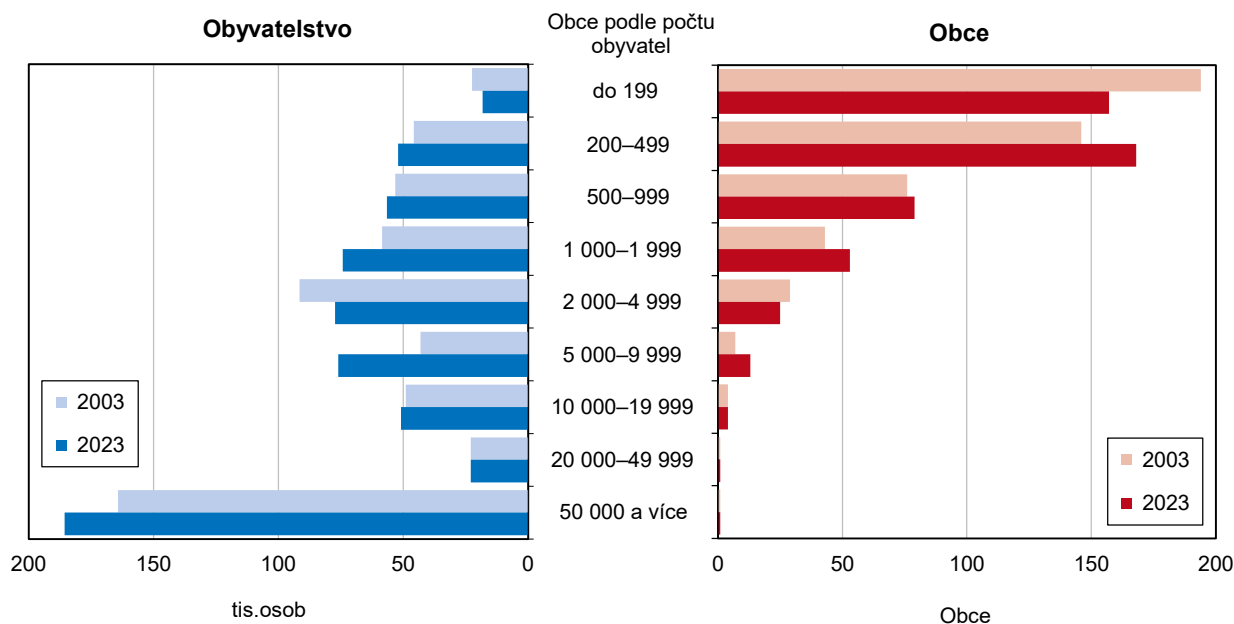
S účinností od 1. ledna 2000 na základě ústavního zákona č. 347 bylo na území České republiky zřízeno 14 **vyšších územních samosprávních celků**, z nichž jeden tvoří Plzeňský kraj vymezený územím okresů Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov. Následně bylo v červnu 2002 zákonem č. 314 stanoveno v Plzeňském kraji 35 obcí s pověřeným obecním úřadem a 15 obcí s rozšířenou působností, které do jisté míry převzaly kompetence a pravomoci zrušených okresních úřadů. Základními územními samosprávnými celky jsou obce dělí se z hlediska osídlení na venkovské obce a města.

V důsledku integračních a dezintegračních procesů měl vývoj sídelní struktury proměnlivý charakter.

Vývoj **sídelní struktury** Plzeňského kraje měl v uplynulých letech značně proměnlivý charakter provázený integračními (slučování malých obcí) a dezintegračními procesy (zánik a rušení některých částí obce). Po poválečné stabilizaci bylo na území kraje v roce 1961 celkem 773 obcí, po roce 1970 se jejich počet v důsledku integrace radikálně snížil, a to až na 307 obcí v roce 1980. Nejméně obcí měl Plzeňský kraj v roce 1990, a to pouhých 258. Návrat k demokratickým principům rozhodování vnesl v 90. letech změny i do samosprávy měst a obcí. V důsledku zvyšování pravomoci a odpovědnosti měst a obcí se některé menší obce znovu osamostatnily a k 1. 1. 1991 měl Plzeňský kraj již 445 obcí. Proces vzniku dalších samostatných obcí pokračoval až do roku 1994, kdy dosáhl počtu 507. Od roku 2003 se počet obcí stabilizoval na čísle 501.

Graf 1.1 Sídelní struktura Plzeňského kraje v letech 2003 a 2023 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji 501 obcí, z toho 57 měst a 12 městysů.

I v roce 2023 bylo v Plzeňském kraji 501 **obcí** (tj. 64,8 % stavu v roce 1961), 1 539 částí obcí, 57 obcí se statutem města a 12 městysů. Počet obcí se statutem města vzrostl od roku 2000 téměř o čtvrtinu. Území kraje je rozděleno do sedmi územních celků (okresů), z nichž největší plochu zaujímá okres Klatovy (25,4 %), následuje okres Tachov (18,0 %) a Plzeň-sever (16,8 %). Z hlediska **hustoty osídlení** jsou nejdříve osídleny okresy Tachov, Klatovy a Domažlice, tedy pohraniční okresy s velmi nízkou obydleností v oblastech Šumavy a Českého lesa. Na druhé straně poměrně hustě zalidněné jsou okresy sousedící s okresem Plzeň-město, tzn. Rokycany (77,4 obyvatel na km²), Plzeň-jih a Plzeň-sever. V okrese Plzeň-město, zahrnujícím převážně město Plzeň a jeho periferie, žila trvale k 31. 12. 2023 více než třetina (33,6 %) veškerého obyvatelstva Plzeňského kraje, přestože tento okres zaujímá nejmenší rozlohu v rámci kraje (jen 3,4 %).

Kraj má v rámci ČR třetí největší rozlohu, ale je i třetím nejdříve zalidněným regionem.

Svou **rozlohou** 7 649 km² je Plzeňský region třetím největším krajem v České republice po Středočeském a Jihočeském kraji, avšak počtem obyvatel se řadí na osmé místo v ČR. Hustota obyvatel v kraji představuje 80,2 obyvatel na km², je tedy třetím nejdříve zalidněným regionem v rámci ČR (hustota v ČR činí 138,2 obyvatel na km²). Druhou nejnižší hustotu dosahuje Kraj Vysočina (76,2) a nejnižší hustotu má sousední Jihočeský kraj (65,1). Nejnižší hustoty v rámci našeho regionu dosahují okresy Tachov (42,2 obyvatel na km²) a Klatovy (44,8 obyvatel na km²), nejvyšší samozřejmě okres Plzeň-město.

Zrušením vojenského újezdu Brdy došlo k nárůstu katastrální výměry některých obcí z SO ORP Blovice a Rokycany.

Na základě zákona č.15/2015 Sb., o hranicích vojenských újezdů ve znění pozdějších předpisů, byl k 1. 1. 2016 zrušen vojenský újezd Brdy a jeho části katastrálního území připojeny k následujícím obcím (část první, § 1, odst. 2): z ORP Blovice - Borovno, Spálené Poříčí, Míšov a z ORP Rokycany - Dobřív, Mirošov, Strašice, Skořice, Štítov, Trokavec a Těně. Katastrální výměra těchto obcí byla připojením území zrušeného vojenského újezdu navýšena nejvíce u obcí Strašice (o 2,7 tis. ha), Skořice (o 2,0 tis. ha), Těně (o 1,6 tis. ha) a Dobřív (o 1,5 tis. ha). Naopak nejméně se dotklo toto připojení části území vojenského újezdu Brdy obce Trokavec, kde se výměra zvýšila jen o 16,9 ha.

Podle územních změn se od 1. 1. 2021 musí každý správní obvod nacházet na území jednoho okresu.

Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů ze dne 29. ledna 2020, byl zveřejněn v částce 22/2020 Sbírky zákonů. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2021. Podstatou zákona je sjednocení právní úpravy členění státu a **akceptování skladebnosti administrativně správních územních celků**. Současných třináct samosprávných krajů je členěno na správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP), kterých je 205. Okresy jsou zachovány a jejich území je vymezeno pomocí SO ORP, jež v rámci územního členění představují optimální základ pro vymezení správních jednotek pro mikroregionální uspořádání veřejné správy. V současnosti se každý správní obvod musí nacházet na území pouze jednoho okresu.

Změny v Plzeňském kraji se dotkly okresů Domažlice a Plzeň-jih.

V Plzeňském kraji se změna územní struktury týkala okresů **Domažlice** a **Plzeň-jih**. Z okresu Domažlice došlo k přesunu 1 města a 8 obcí do okresu Plzeň-jih, nově má tedy jen 76 obcí a menší rozlohu. Naopak Plzeň-jih se zvětšil, zvýšil se jeho počet obyvatel a tvoří jej nyní celkem 99 obcí.

Podíl městského obyvatelstva činil v roce 2023 více jak dvě třetiny obyvatelstva celkem.

Z hlediska struktury osídlení měst a venkovských obcí připadá v roce 2023 na městské obyvatelstvo 66,9 % obyvatel z celkového počtu a na obyvatele venkovských sídel pouhých 33,1 %. Plzeňský kraj má celkem 57 obcí se statutem **města** (tj. 11,4 % z celkového počtu obcí v kraji), z toho 38 měst má méně obyvatel

než 5 tisíc. Významnou skupinu tvoří čtyři města s počtem obyvatel od 10 do 20 tisíc (Sušice, Domažlice, Tachov a Rokycany), město Klatovy s 22 938 obyvateli je kromě Plzně jediným městem v kraji s počtem obyvatel nad 20 tisíc. Největší krajské město Plzeň patří do skupiny měst, ve kterých bydlí více než 100 tisíc obyvatel, k 31. 12. 2023 zde žilo 185 599 obyvatel, meziročně došlo k nárůstu o 2,4 %.

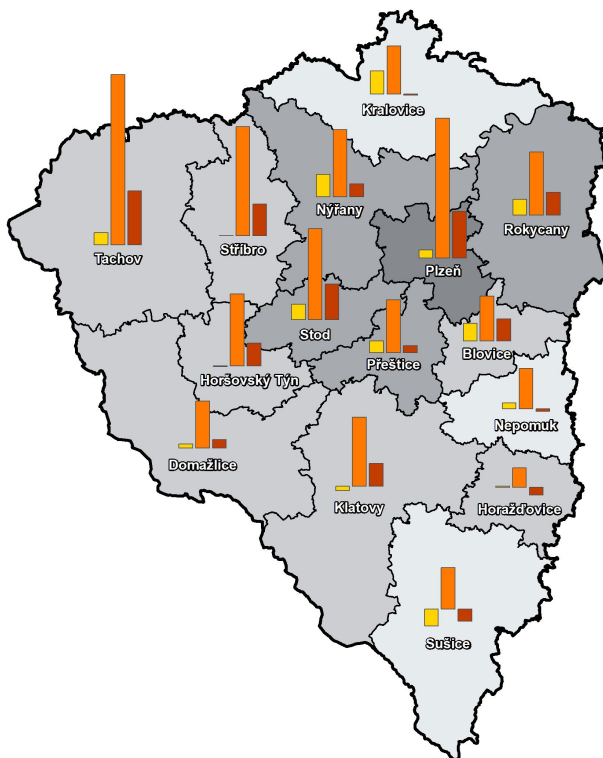
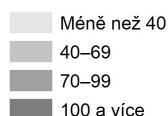
Počet a pohyb obyvatel

Počet obyvatel kraje vzrostl díky migraci.

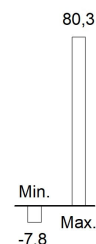
I když je Plzeňský kraj svojí rozlohou třetím největším krajem v republice, z hlediska počtu obyvatel se řadí na osmé místo a s hustotou obyvatel je dokonce třetí nejhorší mezi kraji. K 31. 12. 2023 žilo v Plzeňském kraji celkem 613 374 obyvatel, z toho 50,9 % tvořily ženy. Meziročně došlo k výraznému nárůstu, jenž byl způsoben vlivem přírůstku stěhování. Od roku 2011 se **celkový přírůstek** zvyšuje jen vlivem migračního salda. Na celkovém přírůstku v regionu se nejvíce podílely okresy Plzeň-město a Tachov. A právě okres Tachov se už druhým rokem zařadil s počtem obyvatel před okres Domažlice na pátou pozici, ačkoli dlouhodobě byl mezi sedmi okresy Plzeňského kraje až na předposledním místě.

Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje v letech 2021 až 2023

Hustota zalidnění
(počet obyvatel na km²)
k 31. 12. 2023

Přírůstek/úbytek
obyvatel
na 1 000 obyvatel
středního stavu

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel se
meziročně zvýšil o 1,3 %.

Plzeňský region společně s 11 dalšími kraji v ČR zaznamenal meziroční **nárůst počtu obyvatel**, v porovnání s ostatními kraji byl druhý nejvyšší. Nejvýraznější navýšení zaznamenal kraj Hl. město Praha. Naopak mírný pokles byl vykázán v Moravskoslezském a Ústeckém kraji. V rámci Plzeňského kraje došlo k nárůstu počtu obyvatel ve všech sedmi okresech, nejvíce v okresech Plzeň-město (o 4 496), Tachov (o 1 279) a Plzeň-jih (o 604 osob), k nejmenšímu navýšení došlo na Domažlicku (o 324 osob). V kraji celkem se počet zvýšil o 7 986 lidí, tedy meziročně o 1,3 %. Porovnáme-li i nižší územní celky kraje, došlo k výraznému

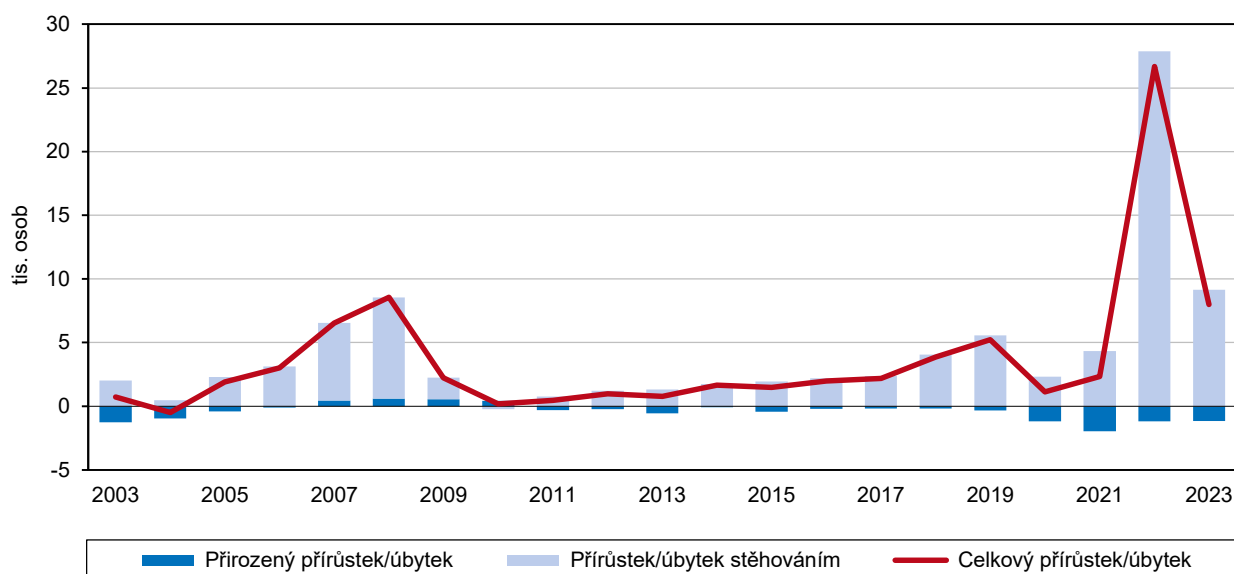
navýšení počtu obyvatel v SO ORP Tachov, Plzeň, Stod a Stříbro. Nej hustěji zalidněné byly správní obvody kolem Plzně, řídké osídlení pak bylo zaznamenáno na Sušicku, Kralovicku nebo Nepomucku.

V kraji opět převažoval počet zemřelých nad živě narozenými.

Přirozený přírůstek/úbytek¹ dosáhl v roce 2023 absolutně hodnoty -1 169 osob, což značí převahu zemřelých nad živě narozenými. Ve srovnání s předchozím rokem (-1 189 osob) se hodnota tohoto ukazatele mírně snížila. V přepočtu na tisíc obyvatel dosahuje přirozený přírůstek hodnoty -1,9 ‰ a řadí Plzeňský kraj na deváté místo v ČR. Přirozený přírůstek dosáhl záporných hodnot ve všech okresech kraje. Nejvýraznější přirozený úbytek byl zaznamenán v okrese Klatovy, kde zemřelo o 322 osob více, než se narodilo. Porovnáme-li kraje, tak záporná hodnota tohoto ukazatele byla zjištěna kromě Prahy ve všech zbylých 13 krajích republiky.

Graf 1.2 Pohyb obyvatel v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Mezi přistěhovaletými i vystěhovaletými mají větší zastoupení ženy.

Přestože v celé časové řadě od roku 2011 nabývá **migrační přírůstek²** kladných hodnot, došlo mezi roky 2019 a 2020 vlivem pandemie k jeho poklesu. Následně do roku 2022 se mimo jiné s přílivem uprchlíků z Ukrajiny tento přírůstek významně navýšil. V roce 2023 se sice hodnota přírůstku snížila, ale stále se drží na vysoké úrovni. Během roku 2023 se do Plzeňského kraje **přistěhovalo** celkem 18 616 osob, z toho 12 355 z ciziny, tj. 66,4 %. V předchozích letech dlouhodobě mezi přistěhovaletými převažovali muži, nyní již ale druhým rokem mají větší zastoupení ženy (tvoří více než polovinu). Z regionu se naopak **vystěhovalo** celkem 9 461 osob (ženy tvořily více než 55 %), z toho 3 445 (tj. 36,4 %) do ciziny. Přistěhovaletých i vystěhovaletých v regionu bylo nejvíce ve věkové skupině 20–39 let (41,4 %, resp. 45,7 %). Přírůstek stěhováním dosáhl hodnoty 9 155, což je velký rozdíl oproti předchozímu roku, kdy činil 27 870. Migrační přírůstek s cizinou (8 910) meziročně rovněž značně poklesl. Mezi kraji se hodnota tohoto ukazatele zařadila na čtvrtou pozici po Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji.

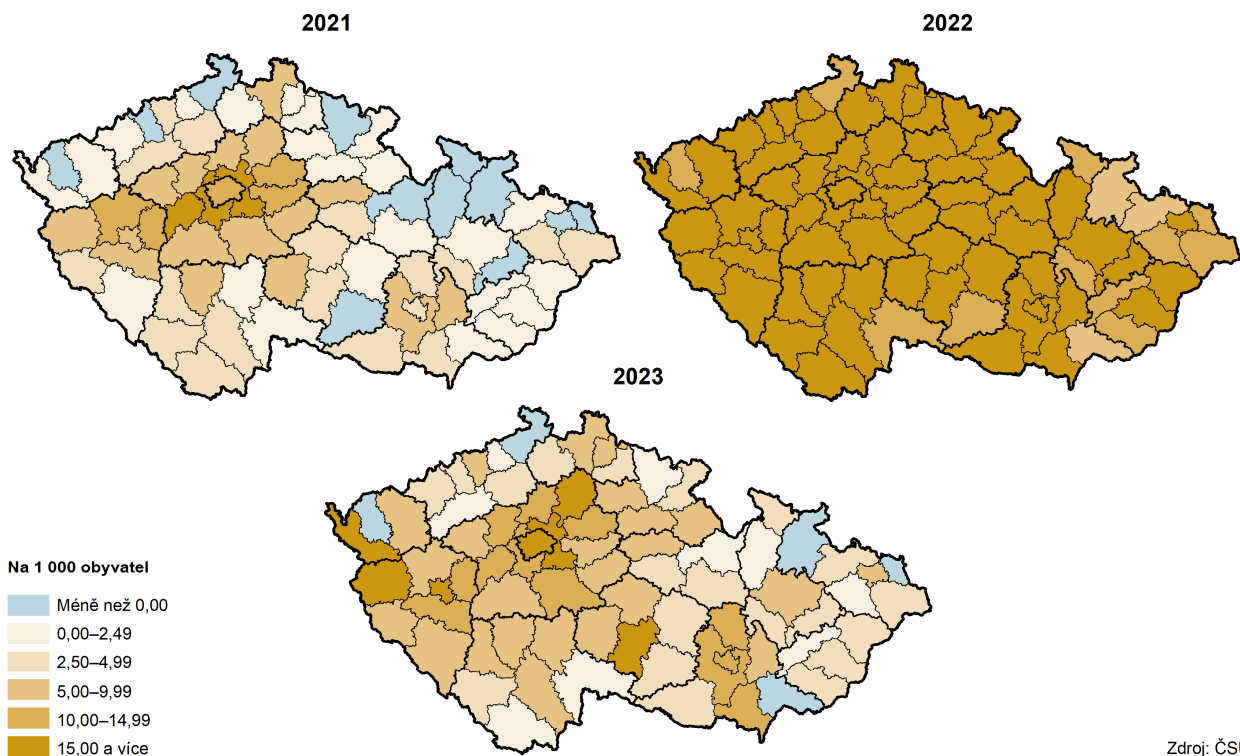
¹ rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých osob za stejné období a území

² rozdíl počtu přistěhovaletých a vystěhovaletých osob za stejné období a území

Migrační přírůstek je hlavní příčinou meziročního růstu obyvatel v kraji.

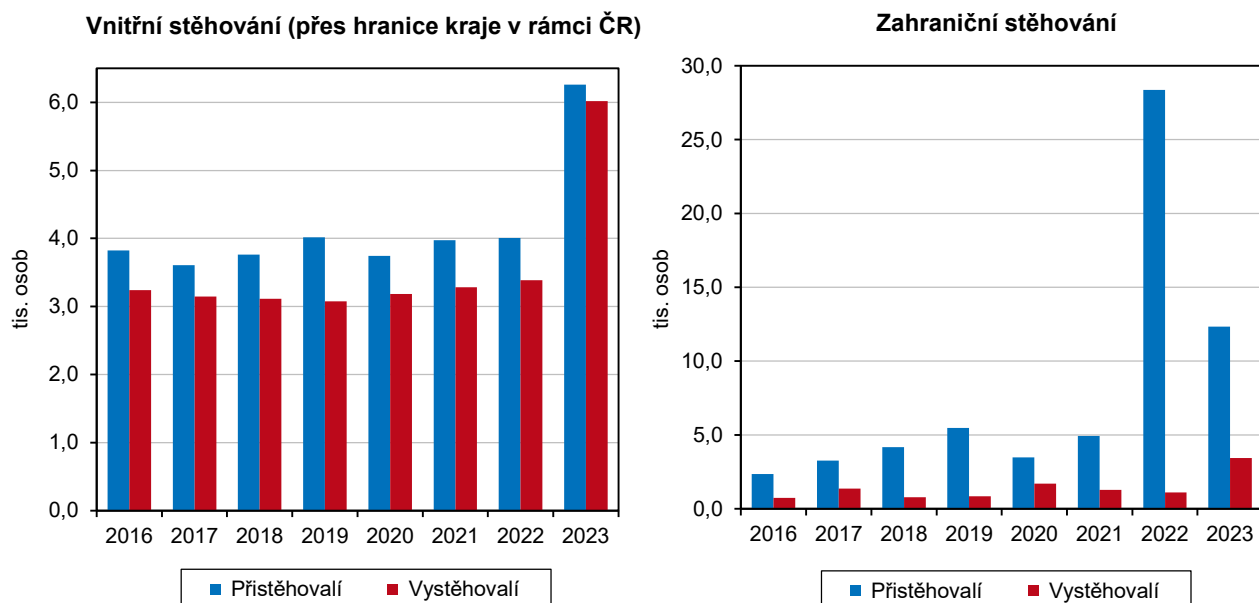
Také přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel měl v regionu velmi proměnlivý charakter. Obdobné výše kolem 7 ‰ dosáhl v letech 2018 a 2021, pak se výrazně zvýšil a následně zase poklesl. Jeho hodnota v roce 2023 (15,0 ‰) je však stále podstatně vyšší než v roce 2021. Výše migračního přírůstku byla samozřejmě ovlivněna faktem, že od roku 2022 jsou do obyvatelstva zahrnovány osoby s udělenou dočasnou ochranou v České republice s obvyklým pobytem v ČR. I vnitřní stěhování má v regionu rostoucí tendence, podle pohlaví se dlouhodobě týká více žen než mužů a téměř ze tří čtvrtin osob v produktivním věku.

Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhováním v okresech v letech 2021 až 2023

Graf 1.3 Migrace v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

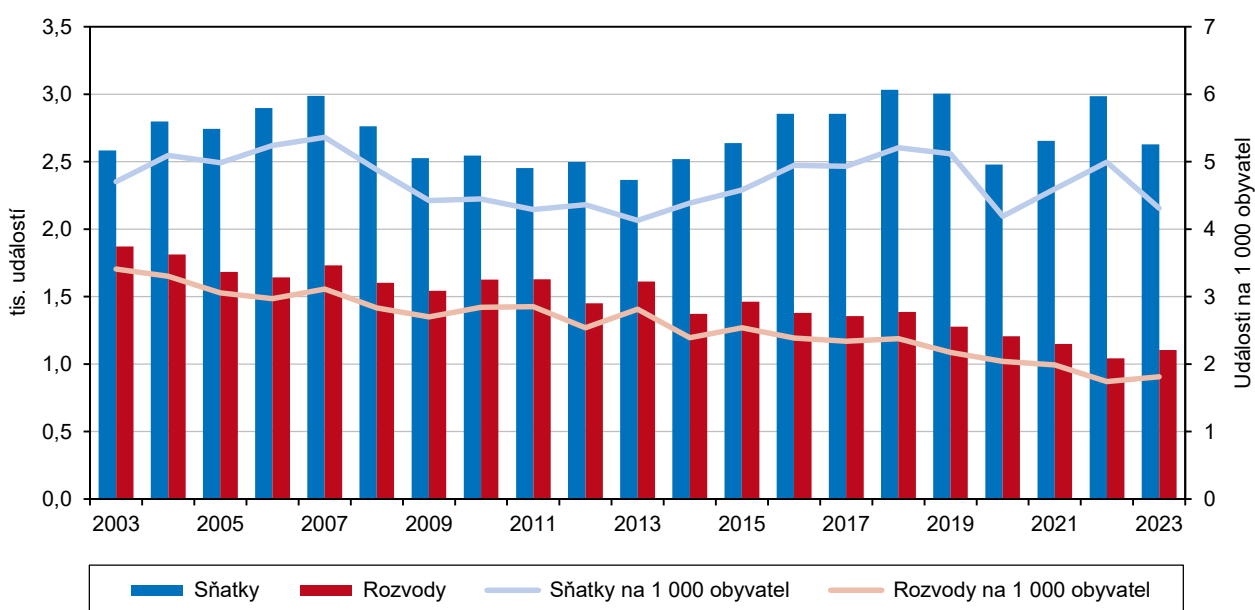

Celkový počet sňatků se v kraji meziročně snížil.

Mezi základní demografické ukazatele patří též **sňatky**. V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji uzavřeno 2 630 sňatků, došlo tak k jejich poklesu oproti roku 2022 (o 357, tj. o 12,0 %). K nejvýraznějšímu snížení došlo v okresech Plzeň-město (o 139), Plzeň-sever (o 73) a Domažlice (o 43). Meziročně nejméně klesl počet sňatků na Klatovsku a Rokycansku. Počet sňatků je nyní srovnatelný s roky 2021 (2 654). Nejvíce manželství bylo v roce 2023 uzavřeno v okresech Plzeň-město (32,7 %), Klatovy (14,9 %) a Plzeň-sever (12,8 %), nejméně pak v okrese Rokycany (8,6 %). Průměrný věk ženicha při vstupu do manželství byl 38,2 let a nevěsty 35,4 let. Při prvním sňatku dosahoval věk ženicha v průměru 33,7 let a nevěsty 31,1 let. Do manželství vstupovali snoubenci převážně svobodní (v 63,7 % případů) a jednalo se o první sňatek (ženichové 73,8 % a nevěsty 72,8 %). Rozvedených bylo více než jedna čtvrtina (25,2 % u ženichů a 25,9 % u nevěst).

Graf 1.4 Sňatky a rozvody v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet rozvodů meziročně poklesl jen ve dvou okresech.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 **rozvedeno** 1 106 manželství, tj. o 63 více než v roce 2022. K meziročnímu poklesu došlo jen ve dvou okresech kraje, na Rokycansku (o 12) a na Plzni-severu (o 6). Rozvod bezdětných manželství představoval 43,5 %, s jedním nezletilým dítětem 28,8 % a se dvěma nezletilými dětmi 24,1 % z rozvodů celkem. Ve zhruba 80 % případů se jednalo o rozvod první, a to u obou pohlaví. Průměrný věk při rozvodu v roce 2023 dosáhl 45,6 let u mužů a 42,6 let u žen. Z delší časové řady lze zjistit, že se průměrný věk rozvádějících mírně zvyšoval v případě mužů i žen, jen v roce 2018 došlo k lehkému poklesu. Mezi roky 2022 a 2023 u mužů mírně klesl a u žen vzrostl. U 17,7 % mužů, resp. 19,7 % žen se jednalo o druhý rozvod. Z celkového počtu rozvodů v kraji bylo 16,7 % podáno na návrh ženy a více než tři čtvrtiny na společný návrh. V meziokresním porovnání bylo nejvíce manželství rozvedeno v Plzni-městě (346, tj. 31,3 %), nejméně naopak na Rokycansku (87, tj. 7,9 %).

Počet rozvodů na
100 sňatků v roce 2023
výrazně vzrostl.

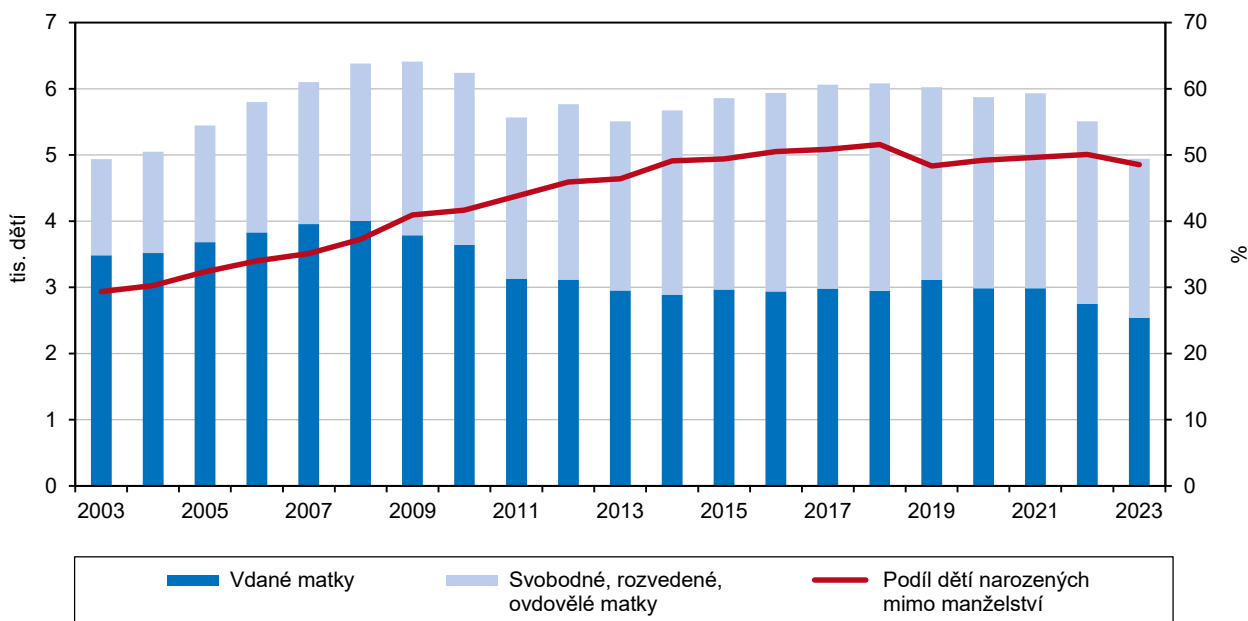
Významným demografickým ukazatelem je také **index rozvodovosti**³. V roce 2023 dosáhl v Plzeňském kraji hodnoty 42,1 a meziročně značně vzrostl, tento ukazatel má ale dlouhodobě velmi proměnlivý charakter. Hodnota dosažená v roce 2022 byla nejnižší od roku 1990, ale v meziročním porovnání vzrostl počet rozvodů na 100 sňatků o 7,1. K navýšení došlo ve všech čtrnáci krajích i v republice celkem (o 4,1). U tohoto indexu dosáhl Plzeňský kraj páté nejvyšší hodnoty v rámci ČR, zcela nejvyšší byla zaznamenána v Libereckém kraji (45,9) a nejnižší v Hl. městě Praze (35,8). Ve srovnání s republikovým průměrem je hodnota indexu rozvodovosti v regionu vyšší o 1,8. V rámci kraje byl tento index nejvyšší v okrese Domažlice (45,7) a naopak nejnižší v okrese Rokycany (38,7). K nejvýraznějšímu meziročnímu nárůstu došlo v okrese Plzeň-jih (o 12,2) a Klatovy (o 10,7). Pokles byl zaznamenán pouze na Rokycansku (o 1,9).

Počet živě narozených
dětí poklesl oproti roku 2022
o 567 osob.

Jedním z hlavních ukazatelů ovlivňujících přirozenou měnu obyvatelstva je počet **živě narozených** dětí za dané období a ve sledované oblasti. V průběhu roku 2023 se v kraji živě narodilo 4 942 dětí, což představuje ve srovnání s předcházejícím rokem pokles o 567 osob. Z genderového pohledu bylo mírně vyšší zastoupení chlapců (52,0 %) než dívek (48,0 %). Variabilitu vývojového trendu nejlépe dokazuje relativní ukazatel **porodnosti**⁴, který dosáhl v roce 2023 hodnoty 8,1 ‰. Průměrný věk matky při narození dítěte byl v tomto roce 30,9 let. V průběhu uplynulého desetiletí docházelo k posunu ve věkových kategoriích žen-matek. Ve věkové skupině 25–29 let počet rodiček do roku 2020 kolísal. Po mírném navýšení v roce 2021 (o 5,8 %) byl mapován pokles v roce 2022 o 11,5 % a v dalším roce o 9,4 %. Ve věkové kategorii 30–34 let byl podíl rodiček nejvyšší, ale jejich počet byl také v průběhu let proměnlivý. V roce 2023 v této věkové skupině porodily ženy 34,2 % dětí z celkového počtu živě narozených.

Graf 1.5 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

³ počet rozvodů připadajících na 100 sňatků

⁴ živě narozené děti na 1 000 obyvatel středního stavu

Počet dvojčat se v delší časové řadě významně snížil.

Z živě narozených dětí v regionu bylo 46,9 % prvorozených, 39,1 % druhorozených a 14,0 % bylo v pořadí třetí a další. Průměrný věk matky při narození prvního dítěte se zvýšil od roku 2018 o 0,5 roku na 29,3 let. Z celkového počtu živě narozených se v roce 2023 narodilo 51,5 % dětí manželským párům a 48,5 % dětí rodičům mimo manželství. Počet **dvojčat** v kraji od roku 2010 převážně klesal. Během posledních pěti let se zde narodilo nejvíce dvojčat v roce 2020 (94), od té doby dochází opět k poklesu jejich celkového počtu, v roce 2023 dokonce na 52.

Podíl živě narozených dětí mimo manželství na celkovém počtu živě narozených se značně snížil.

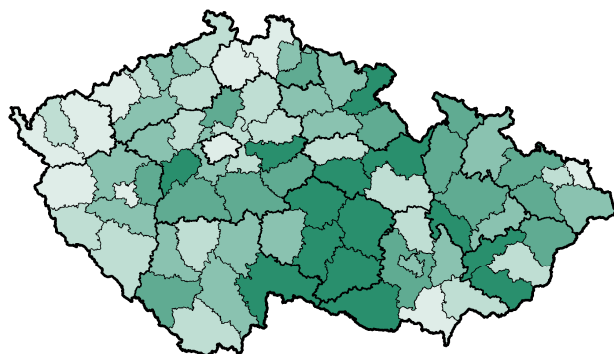
V Plzeňském kraji se narodilo v roce 2023 v manželství 2 544 dětí, tedy více než polovina z živě narozených dětí celkem. **Mimo manželství** se narodilo 2 398 dětí, necelých 50 %. V meziročním srovnání počet živě narozených dětí mimo manželství poklesl o 362 (tj. o 13,1 %). Podíl dětí narozených mimo manželství na živě narozených celkem v retrospektivním pohledu převážně rostl. V roce 2018 dosáhl nejvyšší hodnoty v posledních deseti letech (51,6 %), v roce 2019 mírně klesl, pak zase tři roky stoupal a nyní poklesl o 1,6 procentního bodu. V dosaženém podílu živě narozených mimo manželství se pohybuje Plzeňský kraj o 1,4 p. b. nad republikovým průměrem (47,1 %) a řadí se tak na osmé místo v mezikrajském porovnání. Nejvyšší hodnoty dosáhl Ústecký kraj (62,8 %) a nejnižší Hl. město Praha (jen 38,5 %).

Hodnota úhrnné plodnosti opět meziročně klesla.

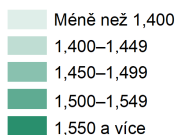
Úhrnná plodnost⁵ prošla za posledních deset let proměnlivým vývojem a vypadalo to, že dochází k jejímu ustálení. V roce 2023 však dosáhla v Plzeňském kraji hodnoty 1,400, což znamená proti předcházejícímu roku celkem značný pokles (o 13,6 %). Mezi lety 2018–2023 hodnota tohoto ukazatele střídavě rostla a klesala, nejednalo se však o výrazné výkyvy, teprve nyní bylo snížení citelnější.

Úhrnná plodnost a úhrnná potratovost v okresech v roce 2023

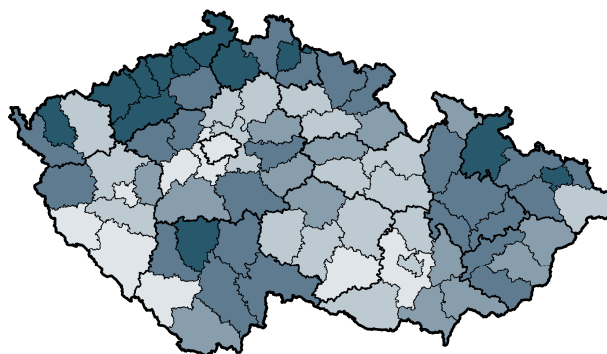
Úhrnná plodnost

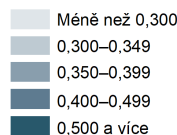
Průměrný počet živě narozených dětí na jednu ženu během jejího reprodukčního období

Úhrnná potratovost

Průměrný počet potratů na jednu ženu během jejího reprodukčního období

Zdroj: ČSÚ

⁵ Průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné.

Počet potratů v kraji na tisíc obyvatel středního stavu byl nižší než v ČR celkem.

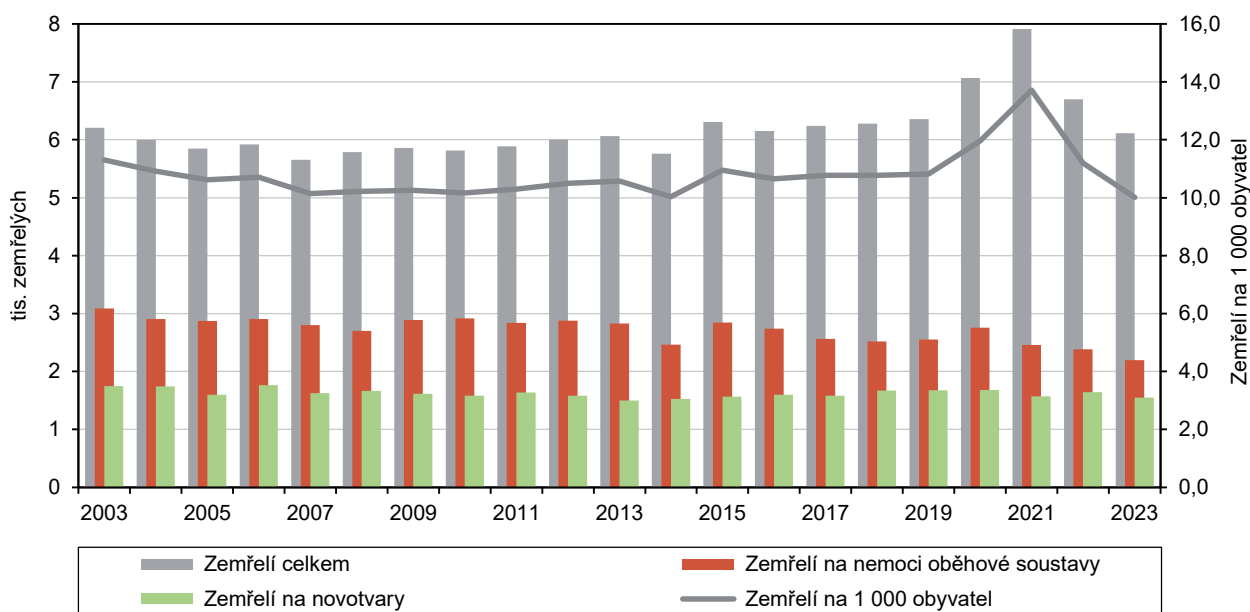
V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji provedeno 1 158 **potratů**, v meziročním srovnání to znamená snížení o 212 potratů. Počet potratů má od roku 2018 obecně klesající tendenci s občasnými výkyvy. Na tisíc obyvatel středního stavu bylo tedy zaznamenáno v kraji 1,9 potratů, což je o 0,4 méně než v celé ČR. Počet umělých přerušení těhotenství dosáhl hodnoty 686 (proti roku 2022 klesl o 17) a tvořil 59,2 % ze všech potratů. Nejčastěji docházelo k potratům ve věkové kategorii 30–34 let (28,0 % z celkového počtu potratů) a nejvíce u svobodných (52,8 %) a vdaných (37,0 %) žen. U více než čtvrtiny žen docházelo k umělému přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů (26,2 %). Z celkového počtu potratů připadalo v roce 2023 na potraty samovolné 38,0 %, meziročně se jejich počet snížil o 149.

Počet potratů na 100 narozených dětí se v průběhu let snižuje.

Pokles s mírnými výkyvy zaznamenal také **index potratovosti**⁶. Zatímco v roce 2018 dosahoval hodnoty 27,3 potratů na 100 narozených, v roce 2023 již jen 23,4 (tedy o 3,9 potratů na 100 narozených méně). Ve srovnání s předchozím rokem se tento index snížil o 1,4 potratů na 100 narozených. Hodnota ukazatele za celou republiku pak byla vyšší téměř o 4 potraty. V mezikrajském porovnání jsme se zařadili na desátou pozici, nejvyšší hodnota byla zjištěna v Ústeckém kraji a nejnižší na Vysočině.

Graf 1.6 Zemřelí v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Další významnou složkou demografického vývoje je úmrtnost.

Úmrtnost⁷ je vedle porodnosti další ze základních složek demografického vývoje. V Plzeňském kraji v roce 2023 zemřelo 6 111 osob. V porovnání s předchozím rokem to byl pokles o 587 osob, tj. o 8,8 %. Z genderového pohledu tvoří úmrtí mužů i žen zhruba stejný podíl, mírně převažují muži (51,8 %). Rozdílný je však vývoj ve věkových skupinách. Ženy se v porovnání s muži dožívají vyššího věku, a proto jich umírá více ve vyšší seniorské kategorii (65 let a více), za rok 2023 to bylo 89,3 %. Mužů v této kategorii zemřelo o 9,2 procentních bodů méně (80,1 %). Rozdíl mezi muži a ženami lze zaznamenat i v kategorii produktivního věku (15–64 let), kde podíl zemřelých žen dosahuje 10,4 %, podíl mužů je naopak vyšší (19,6 %). Dle pětiletých

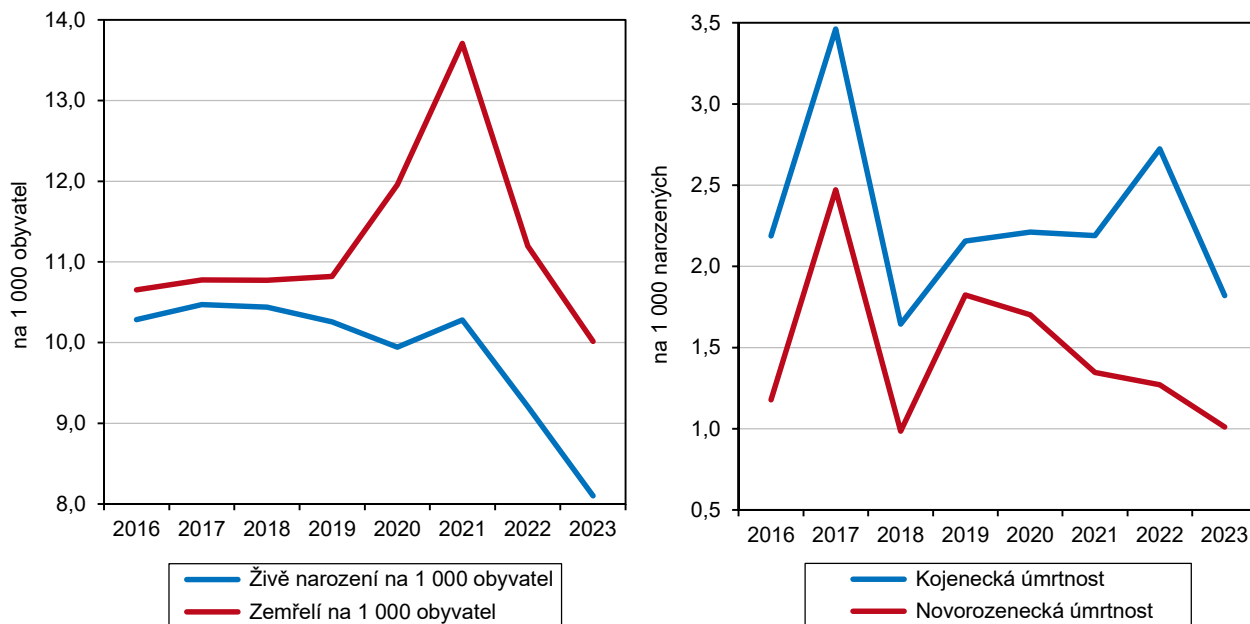
⁶ počet potratů na 100 narozených dětí

⁷ počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu

věkových kategorií bylo nejvíce zemřelých mužů ve věku 75–79 let (18,7 %) a žen ve věku 85–89 let (19,7 %). Hlavním důvodem úmrtí mužů zejména mladších ročníků je poměrně rizikovější způsob života. Muži v porovnání s ženami dosahují většího počtu tragických úmrtí, vykonávají častěji fyzicky náročnější práci. Ženy v porovnání s muži mají v důsledku péče o potomstvo odolnější organismus a na rozdíl od mužů bývají pečlivější v preventivních lékařských prohlídkách.

Graf 1.7 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejčastějšími příčinami úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy a zhoubné novotvary.

Nejčastějšími příčinami úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy (ischemické choroby srdeční, cévní nemoci mozku, infarkt myokardu apod.) a novotvary, toto lze pozorovat ve všech krajích ČR. Z celkového počtu zemřelých v regionu činily nemoci oběhové soustavy 35,9 % a novotvary 25,3 %. Ačkoli celkový počet zemřelých byl mírně vyšší u mužů (51,8 % ze všech zemřelých) a jejich počet převládá i u zemřelých na novotvary (o 2,3 procentního bodu), ženy převažovaly v počtu zemřelých na nemoci oběhové soustavy (o 5,0 p. b.). Také v meziokresním porovnání je nejčastější příčinou úmrtí nemoc oběhové soustavy a na druhém místě novotvary. Nejvíce zemřelých v kraji bylo v okresech Plzeň-město (téměř třetina) a Klatovy (16,0 %), nejméně pak na Rokycansku.

Na covid-19 zemřelo v kraji nejvíce obyvatel v okrese Plzeň-město.

I v roce 2023 lze bohužel porovnat **počty zemřelých na covid-19**, jejich počet se ale citelně snížil. V Plzeňském kraji jich bylo celkem 130, z toho nejvíce v okresech Plzeň-město (50, tedy 38,5 %), Plzeň-jih a Klatovy (shodně 18). V České republice zemřelo v roce 2023 na covid-19 celkem 1 699 osob, v Plzeňském kraji to bylo tedy 7,7 % z ČR celkem. Z ostatních krajů bylo nejvíce úmrtí na tuto nemoc zaznamenáno v Praze a Jihomoravském kraji, naopak nejméně zemřelých dle zmíněné příčiny bylo v krajích Karlovarském a Libereckém. Plzeňský region se zařadil na páté místo v mezikrajském porovnání.

Kojenecká i novorozenecká úmrtnost má proměnlivý vývoj.

V souvislosti s dětskou složkou obyvatelstva je nutno též zmínit **kojeneckou a novorozeneckou úmrtnost**⁸. Oba ukazatele mají v dlouhodobé časové řadě velmi proměnlivý vývoj se značnými výkyvy. Z meziročního srovnání vyplývá, že kojenecká úmrtnost v kraji značně poklesla (z 2,7 na 1,8 ‰) a současně leží pod republikovým průměrem (2,2 ‰). Novorozenecká úmrtnost dosáhla v roce 2023 hodnoty 1,0 ‰, což představuje ve srovnání s rokem 2022 mírný pokles. Dosažená hodnota se opět pohybuje pod hranicí republikového průměru (1,4 ‰).

Naděje dožití vzrostla u obou pohlaví.

Ukazatel **naděje dožití**⁹ sice zaznamenal po dlouholetém rostoucím trendu v roce 2020 a 2021 mírný pokles, ale v následujících letech opět narostl. Naděje dožití při narození činila v regionu u mužů 77,03 let a u žen 82,25 let. Oproti roku 2018 se v roce 2023 naděje dožití při narození zvýšila u mužů o 0,78 a u žen 0,64 roku. Také meziročně u obou pohlaví vzrostla, u mužů o 1,80 a u žen o 1,16 roku.

Věková struktura obyvatel

Věková struktura obyvatel v kraji je ovlivňována i charakterem migrace.

Vedle přirozené měny obyvatelstva ovlivňuje populační vývoj zásadním způsobem **migrace**. V posledních letech byl přirozený úbytek obyvatelstva kompenzován migračním přírůstkem, jeho výše má ale velmi proměnlivý charakter. Migrující osoby, které hledají v regionu nové pracovní příležitosti, ovlivňují především věkové složení ekonomicky produktivního obyvatelstva. V případě migrace celých rodin působí též na věkovou strukturu dětské složky obyvatelstva. Na migračním přírůstku se podílely především osoby ve věku 15–64 let, které tvořily 85,4 % z celkového migračního přírůstku. Děti ve věku 0–14 let představovaly 11,1 % a senioři ve věku 65 let a více 3,5 %.

Počet obyvatel v produktivním věku vzrostl ve všech sedmi okresech kraje.

Z celkového počtu 613 674 obyvatel v Plzeňském kraji bylo 94 026 dětí ve věku 0–14 let, tj. 15,3 % z celkové populace regionu. Ve srovnání s předchozím rokem došlo v této věkové kategorii ke snížení o 1 034 dětí, tj. o 1,1 %. Během posledních let se v této **věkové skupině** projevoval převážně rostoucí trend, který byl v ještě vyšší míře zaznamenán v kategorii seniorů (65 let a více). K 31. 12. 2023 žilo na území kraje 126 026 seniorů, což znamená v meziročním srovnání o 1 894 (tedy o 1,5 %) více. Od roku 2008 se naopak projevoval klesající trend ve skupině osob produktivního věku (15–64 let). Ačkoli v roce 2019 se stav proti předcházejícímu roku v této kategorii mírně zvýšil, a to o 1 306 osob, tj. o 0,3 %, v roce 2020 i 2021 došlo k poklesu. V roce 2022 se naopak počet osob v produktivním věku zvýšil dokonce o 19 995 (tj. o 5,5 %) a nárůst pokračoval i v roce 2023, už ale nebyl tak značný. V kraji celkem se meziročně zvýšil počet osob v této věkové skupině o 1,8 %. K nárůstu došlo i ve všech jeho okresech, nejvýrazněji v okrese Plzeň-město a Tachov, nejméně na Plzni-severu a Klatovsku. Navýšení v okrese Plzeň-město (celkem o 4 206 osob) tvořilo 59,0 % z celkového nárůstu v kraji.

Nejvyšší průměrný věk byl zjištěn u obyvatel okresu Klatovy.

V roce 2023 dosáhl **průměrný věk** obyvatel Plzeňského regionu výše 43,0 let (u mužů 41,7 a u žen 44,2). V retrospektivním pohledu se jedná o pomalý návrat k dlouhodobému rostoucímu trendu, v roce 2022 totiž došlo k poklesu v kraji celkem i dle pohlaví a nyní se právě vracíme k hodnotám v letech 2020–2021. Dosažený průměrný věk v celé ČR je o 0,2 roku nižší než v našem regionu hlavně u mužů (o 0,3 roku). V rámci kraje byl nejvyšší průměrný věk zaznamenán v okresech

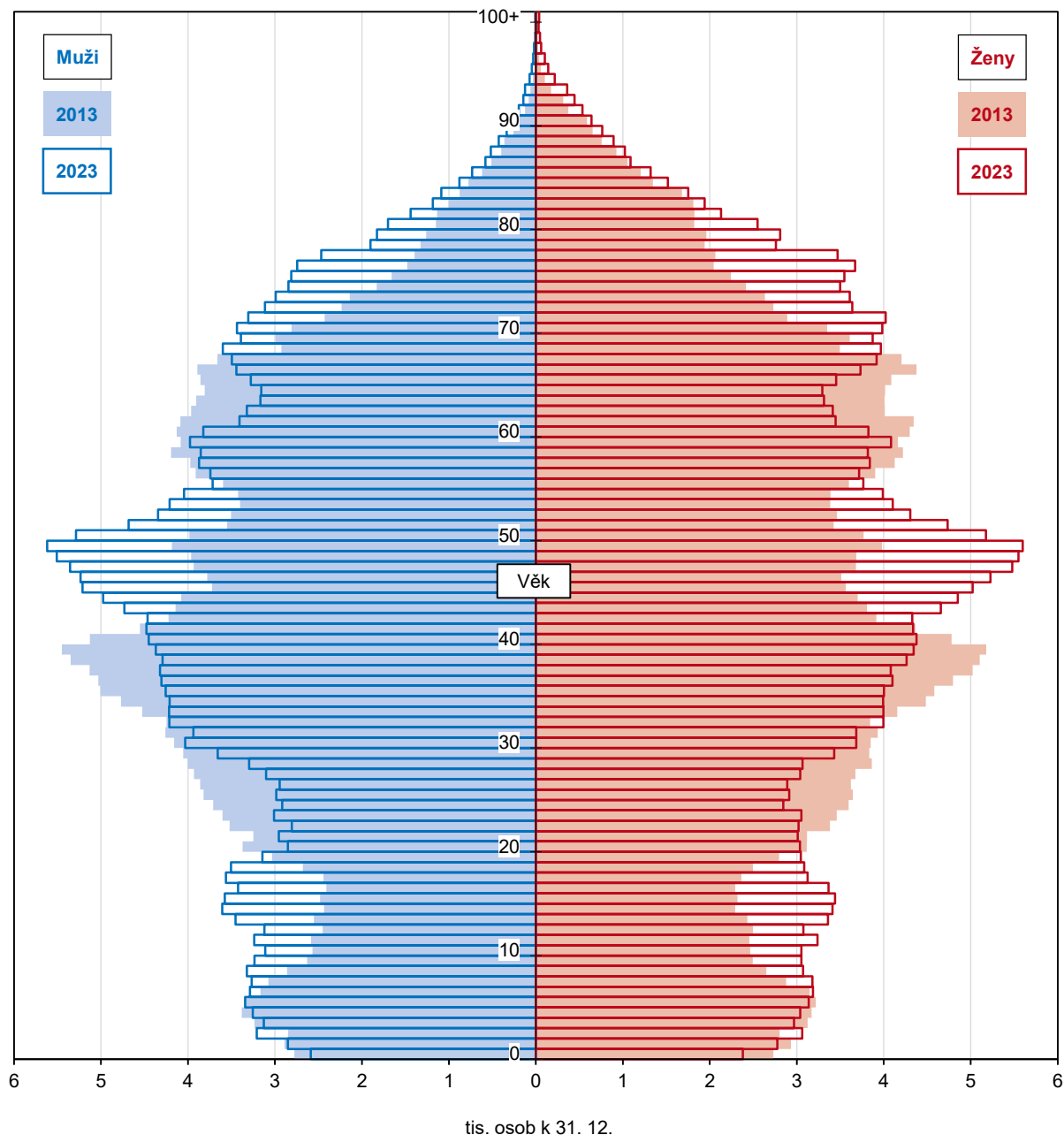
⁸ kojenecká úmrtnost - zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených; novorozenecká úmrtnost - zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených

⁹ Průměrný počet let, který pravděpodobně ještě prožije osoba právě x-letá za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání zjištěný úmrtnostní tabulkou (střední délka života).

Klatovy (44,4 let) a Rokycany (43,2 let). Naopak nejnižší průměrný věk byl zjištěn v okrese Tachov (42,0 roku).

Graf 1.8 Věkové složení obyvatel Plzeňského kraje v letech 2013 a 2023

Zdroj: ČSÚ

Index stáří v kraji výrazně přesáhl republikovou hodnotu.

Základním indikátorem procesu stárnutí populace je **index stáří**¹⁰. V meziokresním srovnání nejvyšších hodnot dosahovaly okresy Klatovy (158,0), Domažlice (136,9) a Rokycany (134,4). Naopak nejnižší hodnoty vykazují okresy Tachov (120,3) a Plzeň-sever (122,0). V kraji celkem dosáhl index stáří hodnoty 134,0 výrazně přesahující republikový průměr (129,5), a to o 4,5. Oproti roku 2022 došlo k nárůstu výše indexu o 3,5.

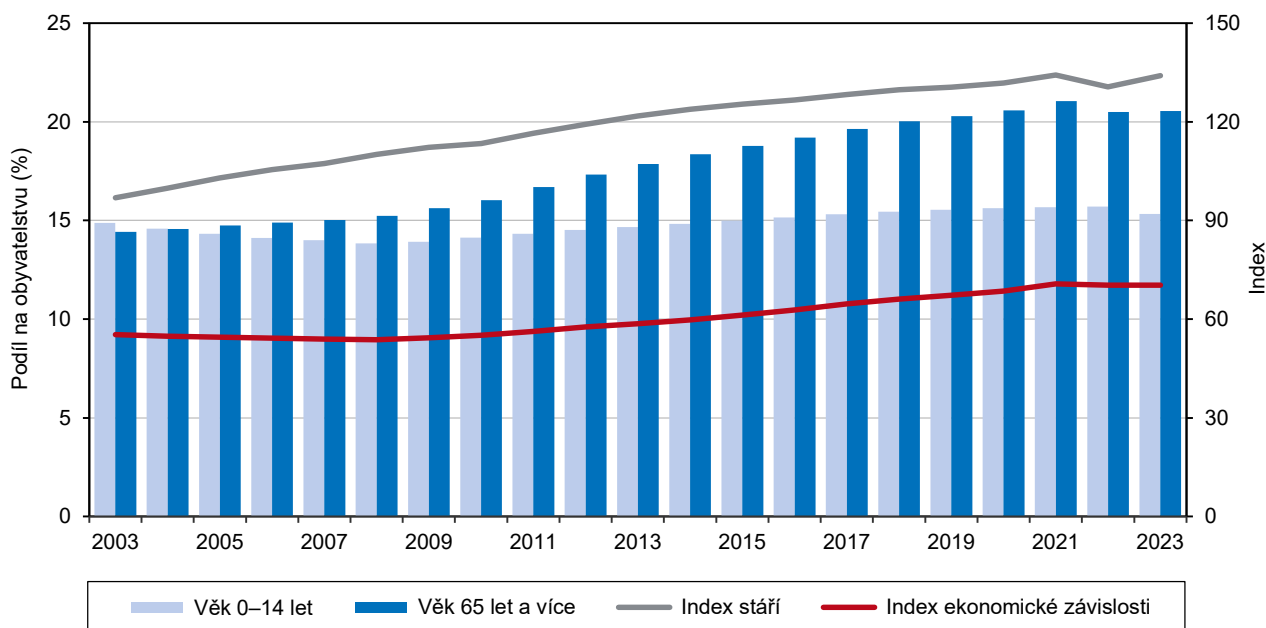
¹⁰ poměr seniorské složky (65 let a více) na 100 osob dětské složky (0–14 let)

Index ekonomické závislosti dosáhl nejvyšší hodnoty na Klatovsku a Rokycansku.

Index ekonomické závislosti¹¹ dosahoval v roce 2023 v Plzeňském kraji hodnoty 70,4, což představuje v meziročním srovnání zcela nepatrné navýšení. V retrospektivním pohledu měl vývoj tohoto ukazatele až do roku 2021 rostoucí tendenci. V meziokresním srovnání se nejvyšší hodnota tohoto indexu vyskytuje u okresů, které mají i vyšší index stáří. Jsou to okresy Klatovy (74,9), Rokycany (72,6) a Domažlice (72,5). Relativně nejnižší index ekonomické závislosti má v rámci kraje okres Tachov (62,9). Plzeňský kraj celkem je s hodnotou tohoto indexu mírně pod celorepublikovým průměrem (o 1,5).

Graf 1.9 Věková struktura a věkové indexy obyvatel v Plzeňském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Cizinci

Téměř 61 % cizinců v Plzeňském kraji tvoří Ukrajinci.

Na území Plzeňského kraje žilo k 31. 12. 2023 celkem 78 199 **cizinců** (bez azylantů), tj. 12,7 % z celkového počtu obyvatel v regionu. Z celkového počtu cizinců na území ČR představuje skupina cizinců žijící v Plzeňském kraji 7,4 % (čtvrtý nejvyšší podíl v celorepublikovém srovnání). Z hlediska státní příslušnosti nejvyšší zastoupení mají Ukrajinci (tvořili téměř 61 %), dále státní příslušníci Slovenska, Vietnamu, Bulharska a Rumunska. Počet občanů z Německa postupně klesá, ještě v roce 2016 tvořili 8,0 % všech cizinců v kraji, v roce 2023 je to jen 1,3 %.

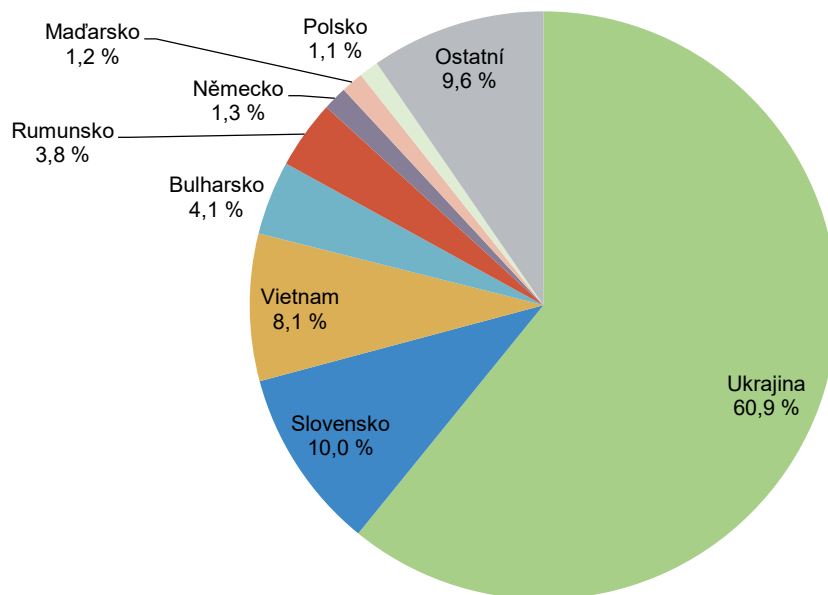
Více než polovina cizinců v kraji žije v okrese Plzeň-město.

Více než polovina cizinců z celkového počtu v kraji žije na území okresu Plzeň-město (52,7 %). V celém kraji došlo k mírnému snížení počtu cizinců oproti roku 2022, nejvíce na Plzni-severu a na Klatovsku, nejméně pak na Domažlicku a v okrese Plzeň-město. Ve všech okresech dominovali v roce 2023 Ukrajinci, nejvyšší podíl Ukrajinců na všech cizincích daného okresu celkem byl zaznamenán v Plzni-městě (63,2 %), na Tachovsku (62,6 %), Klatovsku (61,6 %) a na Rokycansku (61,5 %). Na druhé místo se u pěti okresů zařadili Slováci, jejich nejvyšší podíl na všech cizincích okresu byl zaznamenán v okrese Plzeň-sever (18,4 %). U dvou příhraničních okresů převažovali po Ukrajincích cizinci vietnamské národnosti (Domažlice 23,3 % a Tachov 11,2 %).

¹¹ počet osob ve věku 65 let a více a 0–19 let na 100 osob ve věku 20–64 let

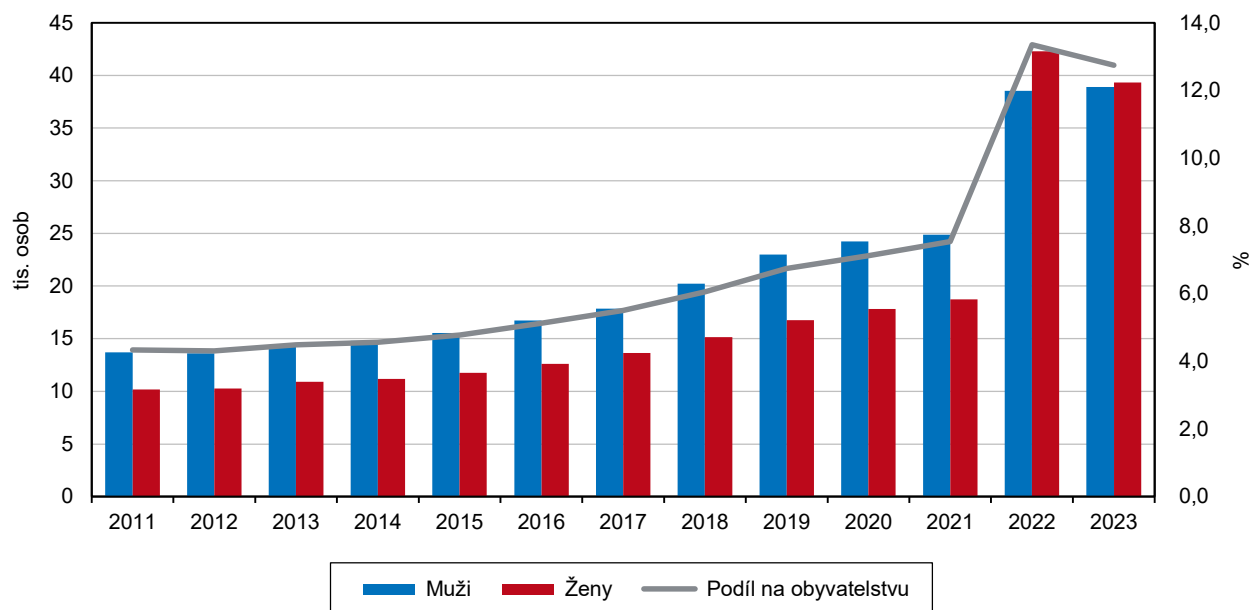
Graf 1.10 Cizinci podle státního občanství (bez osob s platným azylem) v Plzeňském kraji k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Graf 1.11 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Plzeňském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

2. Sociální vývoj

Sociální systém, kromě dlouhodobě predikovaného stárnutí, významně zasáhl i neočekávané události.

Přesah událostí, které zasáhly do života ve všech krajích České republiky v posledních letech, se kromě demografických změn projevily i v sociálních aspektech života. Kromě obecného trendu stárnutí, který významně a dlouhodobě ovlivňuje trh práce a zatěžuje sociální systém, se Plzeňský kraj v době vzpomínání z pandemie a v období vysoké inflace musel vypořádat i s neočekávaným přílivem uprchlíků z Ukrajiny. V případě imigrantů šlo zejména o ženy, které se zapojily do pracovního procesu, a děti, které bylo zároveň potřeba umístit do vzdělávacích zařízení.

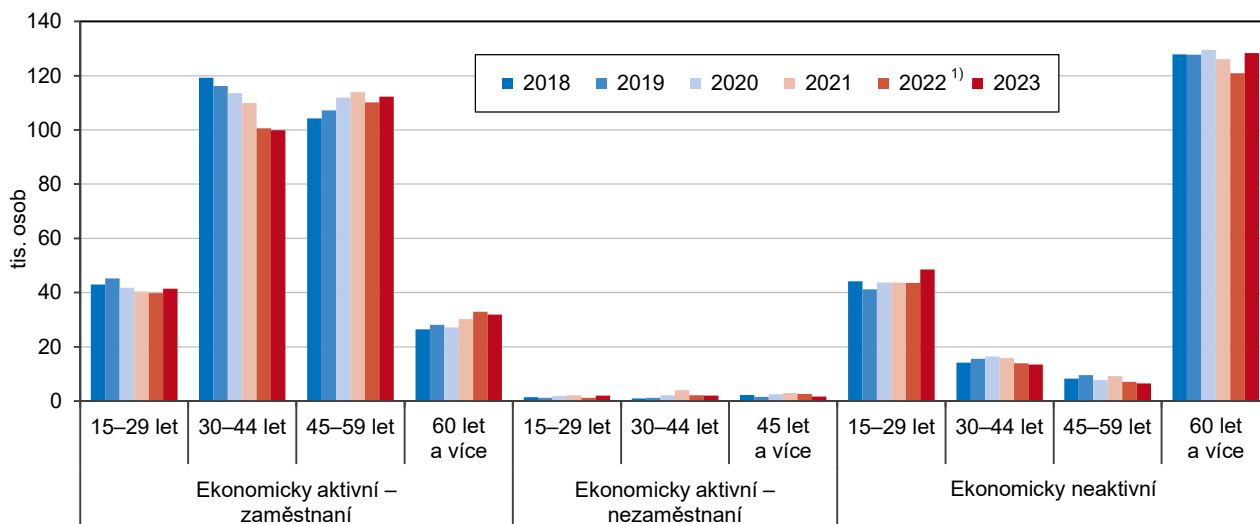
Zaměstnanost, ekonomická aktivita

V kraji se zvyšuje podíl vysokoškolsky vzdělané pracovní síly zejména na úkor středoškoláků bez maturity.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS) představovalo v roce 2023¹² **pracovní sílu**¹³ v Plzeňském kraji 291,5 tis. osob, což znamená mírný meziroční nárůst o 0,7 %, tj. o 2,0 tis. osob. Změna vzdělanostní struktury pracovní síly ve věku 15 let a více se dlouhodobě pozitivně nejvíce projevuje u vysokoškolsky vzdělaných. Meziročně se podíl vysokoškoláků zvýšil do roku 2023 o 1,4 procentního bodu na 23,2 %. Stále však hodnota nedosahuje průměru České republiky (27,0 %). K růstu (o 0,8 p. b.) došlo také v případě nejpočetnější skupiny obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou, kteří se nyní na pracovní síle podílí 36,9 %, což představuje ve srovnání s republikovým průměrem vyšší hodnotu o 0,9 p. b. Nárůst zmiňovaných kategorií byl zřejmý na úkor klesajícího podílu osob s dokončeným středním vzděláním bez maturity, kde došlo meziročně k poklesu o 2,1 procentního bodu a v roce 2023 jejich podíl činil 33,5 %. K poklesu došlo i ve skupině osob se základním vzděláním, které se na pracovní síle v roce 2023 podílely pouze 6,4 %.

Graf 2.1 Obyvatelstvo v Plzeňském kraji podle ekonomické aktivity a věku

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

¹² Od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky, data za rok 2022 byla přepočítána zpětně jen pro účely meziročního srovnání roků 2023 a 2022.

¹³ Pracovní síla je tvořena osobami ekonomicky aktivními (zaměstnanými i nezaměstnanými).

Podíl osob ve věku 60 let a více se na pracovní síle z dlouhodobého pohledu zvyšuje.

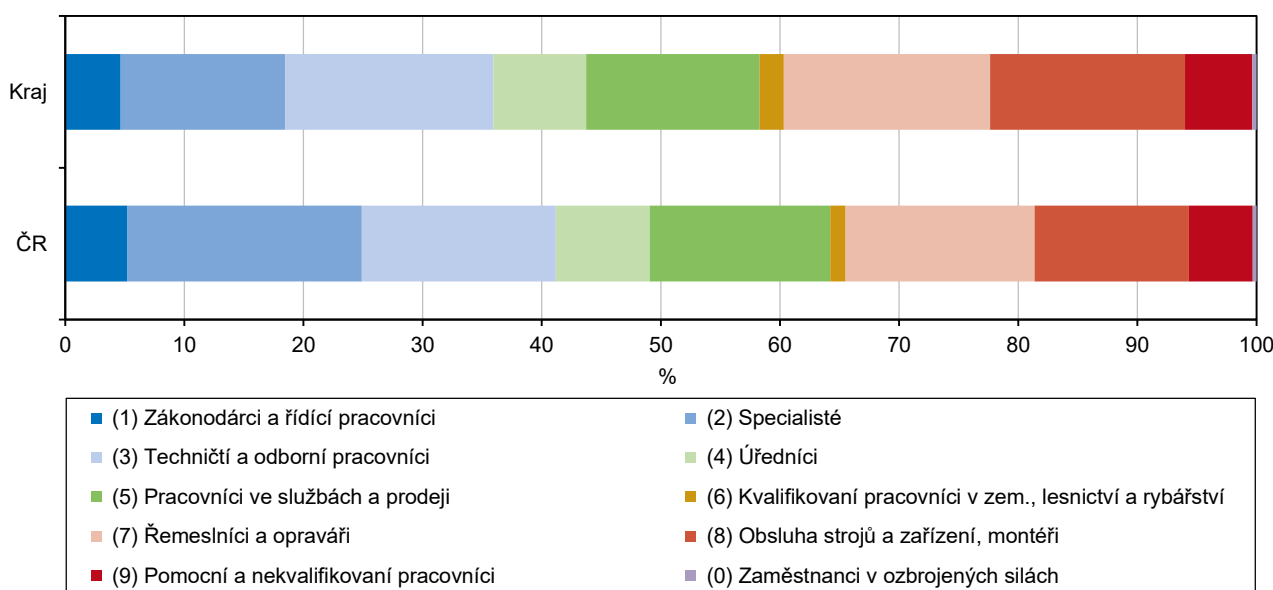
Ve **věkové struktuře pracovní síly** se projevuje obecný trend stárnutí populace v kombinaci s prodlužováním věku při odchodu do důchodu. Tato nepříznivá situace negativně dopadá nejen na pracovní trh, kdy je dlouhodobě zvyšující se podíl starších obyvatel nedostatečně kompenzován mladou pracovní silou. Přesto, že se podíl nejstarší věkové kategorie 60 let a více meziročně nepatrně snížil o 0,5 p. b., dlouhodobě je možné sledovat rostoucí trend. V roce 2023 se tak tato nejstarší skupina pracovní síly podílela na celkovém počtu 11,1 %. Jedná se tak o pracovní sílu čítající 32,3 tisíc osob starších 60 let v Plzeňském kraji, mimo pracovní sílu se v této věkové kategorii nacházelo 128,3 tis. obyvatel kraje. Meziroční srovnání ukázalo, tak jako u podílu, i v jinak rostoucím počtu této věkové kategorie pokles pracovní síly ve věku nad 60 let o 3,6 %, a naopak růst obyvatel mimo pracovní sílu, což mohlo být způsobeno mimo jiné valorizací důchodů, a s tím souvisejícím zvýšeným zájmem o odchod do předčasného důchodu. Meziročně došlo ke shodnému poklesu o 0,5 p. b. i ve věkové kategorii 30–44 let. V roce 2023 podíl této kategorie na pracovní síle představoval 35,0 %, což bylo 101,9 tis. obyvatel. V rámci nejpočetnější skupiny pracovní síly ve věku 45–59 let a skupiny nejmladší 15–29 let došlo naopak meziročně k mírnému nárůstu. Ve srovnání s rokem 2022 se jejich počet zvýšil ve věku 15–29 let o 2,4 tis. a v případě kategorie 45–59 let o 1,6 tis. obyvatel.

Podíl zaměstnaných žen se snižuje během reprodukčního věku.

Z celkového počtu pracovní síly v Plzeňském kraji tvořili 97,9 % zaměstnaní. Jejich počet tak dosáhl v roce 2023 hodnoty 285,6 tis. osob, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o 2,0 tis. víc (tj. o 0,7 %). Zároveň se na celkovém počtu zaměstnaných v České republice podílí 5,6 %. Z genderového hlediska tvořily 43,3 % zaměstnané ženy a 56,7 % muži. S ohledem na pohlaví jsou patrné výrazné rozdíly napříč věkovými kategoriemi. K poklesu zaměstnanosti žen dochází v reprodukčním věku, kdy ženy odchází na mateřskou/rodičovskou dovolenou. Nejvýraznější rozdíl byl tak zřejmý ve věkové kategorii 30 až 34 let, kdy zaměstnané ženy tvořily pouze 33,4 %, ve srovnání s muži, jejichž podíl byl téměř dvojnásobný.

Graf 2.2 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Plzeňském kraji a ČR v roce 2023¹⁾

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Zaměstnanost je nejvyšší v terciárním sektoru, kde pracuje 55,8 % zaměstnaných v kraji.

V rámci **zaměstnanosti podle CZ-NACE**¹⁴ dochází dlouhodobě k přelévání pracovní síly z primárního a sekundárního sektoru směrem do sektoru terciárního tedy do služeb. V hodnoceném období se podíl zaměstnaných od roku 2018 do roku 2022 snížil v Plzeňském kraji v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví) o 0,2 p. b. na hodnotu 3,8 %, což představuje pátou nejvyšší hodnotu v mezikrajském porovnání a zároveň převyšuje průměr ČR (2,9 %). K ještě výraznějšímu poklesu v rámci sledovaného období došlo u sekundárního sektoru, a to o 1,4 p. b. na hodnotu 40,4 %, v rámci něhož v roce 2022 bylo 99,7 tis. osob zaměstnáno v průmyslu a 21,3 tis. ve stavebnictví. Naopak v terciárním sektoru (služby) se podíl zaměstnaných zvýšil o 1,7 p. b. V roce 2022 tak podíl zaměstnaných v tomto sektoru dosáhl hodnoty 55,8 %, což je o 5,6 p. b. méně než je průměr ČR, který je zásadně navyšován Hl. městem Prahou, kde hodnota podílu dosáhla 83,6 %. V Plzeňském kraji tak bylo ve službách zaměstnáno 167,0 tis. osob. V rámci služeb se na zaměstnanosti nejvíce podílí kategorie obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství, kde v kraji pracovalo více než pětina všech zaměstnaných. Druhým nejčetnějším zaměstnavatelem spadajícím pod terciární sektor byla veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, kde bylo evidováno 56,8 tis. zaměstnaných v kraji.

Po poklesu v období pandemie dochází k postupnému nárůstu počtu podnikatelů v kraji.

Podle **postavení v zaměstnání (CZ-ISCE)** představují nejvyšší podíl zaměstnaných osob v roce 2023 zaměstnanci (od roku 2012 včetně členů produkčních družstev), a to 85,6 %, meziročně se jejich podíl téměř nezměnil. Ve skupině pracujících na vlastní účet (tzn. podnikatelů) byl podíl zaměstnaných podstatně nižší (12,5 %) a meziročně došlo k jeho mírnému nárůstu o 0,6 p. b. Tato skutečnost ukazuje na postupné oživení po pandemii covid-19, která byla spolu s dopady vládních nařízení příčinou ukončení činnosti mnoha podnikatelů a zároveň zakořenila nejistotu z budoucnosti z hlediska stability příjmů u těch, kteří o podnikání uvažovali. Naopak k poklesu podílu došlo v případě zaměstnavatelů, kteří v roce 2023 činili 1,7 % všech zaměstnaných, na rozdíl od předchozího roku, kde se podíleli 2,1 %. V rámci postavení v zaměstnání jsou patrné významné genderové rozdíly, a to zejména v kategorii zaměstnavatelů a podnikatelů. V roce 2023 tvořily z celkového počtu zaměstnavatelů v kraji ženy pouze 15,7 %, podnikatelek poté bylo 27,3 % z celkového počtu pracujících na vlastní účet.

Meziročně došlo v kraji k největšímu snížení zaměstnaných v kategorii úředníků.

V roce 2023 se meziročně nejvíce zvýšily počty zaměstnaných (podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO) v kategorii kvalifikovaných pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybářství, jejichž počet se zvýšil o více než polovinu (o 57,3 %). K výraznějšímu nárůstu došlo i v případě zaměstnaných v ozbrojených silách (o 35,7 %) a u technických a odborných pracovníků (o 12,6 %), kteří byli zároveň nejpočetněji zastoupenou kategorií zaměstnaných (50,0 tis. osob, tj. 17,5 % ze všech zaměstnaných). Naopak nejvýraznější meziroční pokles zaznamenala kategorie úředníků (o 16,1 %, tj. o 4,3 tis.). I zde je možné vidět rozdíly z pohledu pohlaví, nejvíce ženy převažují právě v případě úřednických profesí, kde tvořily přes 79 % zaměstnaných v tomto oboru. Naopak muži dominovali v kategorii řemeslníci a opraváři, kde byly ženy zastoupeny pouze 8,5 %.

Plzeňský kraj dosáhl v roce 2023 páté nejvyšší hodnoty míry zaměstnanosti.

Míra zaměstnanosti¹⁵ v roce 2023 dosáhla v Plzeňském kraji 58,5 % a ve srovnání s předchozím rokem klesla o 1,2 procentního bodu, což byl v mezikrajském

¹⁴ Data jsou zpracována pro potřeby regionálních účtů, a to nikoliv podle místa bydliště, ale podle místa pracoviště.

¹⁵ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších

porovnání nejvýraznější meziroční pokles. Zároveň však byla stále dosažená hodnota míry zaměstnanosti mezi regiony ČR pátá nejvyšší a jen mírně převyšovala republikový průměr. Míra zaměstnanosti mužů činila 68,3 % a žen 49,2 %. Meziročně byl v obou případech patrný pokles, u mužů o 0,7 p. b. a u žen o 1,5 p. b.

V kraji byl zaznamenán nejvýraznější meziroční pokles míry ekonomické aktivity mezi kraji ČR.

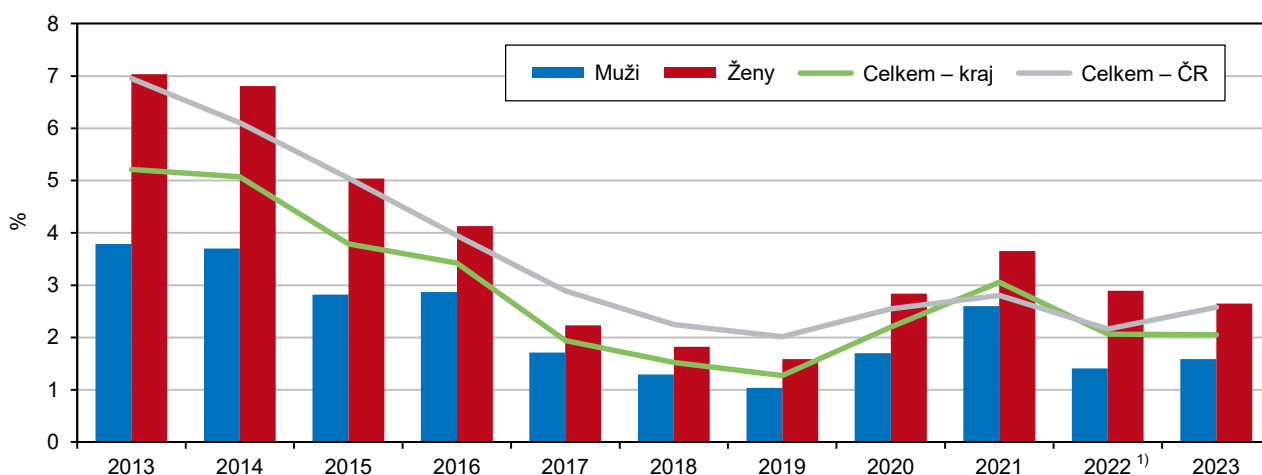
Míra ekonomické aktivity¹⁶ v kraji v roce 2023 činila 59,7 %, což představuje v meziročním srovnání pokles o 1,3 procentního bodu a jednalo se tak mezi kraji o nejvýraznější snížení tohoto ukazatele. V rámci ČR má Plzeňský kraj pátou nejvyšší míru ekonomické aktivity. Nejvyšší hodnoty dosáhlo již tradičně Hl. město Praha (65,8 %), nejnižší naopak Liberecký kraj (57,3 %). Republikový průměr přesahuje krajskou hodnotu jen o 0,3 procentního bodu. Míra ekonomické aktivity mužů meziročně klesla o 0,6 procentního bodu na 69,4 % a u žen dokonce o 1,7 procentního bodu na 50,6 %.

V rámci počtu osob s druhým (dalším) zaměstnáním převažují v kraji ženy nad muži.

V roce 2023 vykonávalo **druhé (další) zaměstnání** 7,5 tis. osob, což znamená o 0,6 tis. méně než v předchozím roce. Z celkového počtu zaměstnaných činily tyto osoby 2,6 %, tj. pátý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání ležící pouze 0,1 procentního bodu pod republikovým podílem (2,8 %). Z genderového pohledu druhé (další) zaměstnání mělo 3,3 tis. mužů a 4,3 tis. žen. Meziročně se tyto počty zaměstnaných snížily o 0,5 tis. u mužů a 0,1 tis. u žen. V průběhu sledovaných let byl patrný vliv období pandemie covid-19, kdy byl zřejmý nárůst počtu osob s více zaměstnáními, mimo jiné z důvodu pokrytí výpadku či nestability příjmů v souvislosti s protiepidemickými opatřeními. K nejvýraznějšímu nárůstu došlo v roce 2020, kdy počet dosáhl na hodnotu 8,6 tis. osob. V tomto období se nárůst projevil zejména u mužů, jejichž počet v roce 2020 činil 5,9 tis. osob. Od roku 2022 se naopak situace obrací a v počtu osob s více zaměstnáními začínají převažovat ženy nad muži, což může souviset mimo jiné i s příchodem žen z Ukrajiny a jejich zapojením na pracovním trhu. Na celkovém počtu zaměstnaných mužů se podílejí muži s druhým (dalším) zaměstnáním 2,0 % a na celkovém počtu žen poté ženy s dalším zaměstnáním dokonce 3,5 %.

Graf 2.3 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

¹⁶ podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu osob 15letých a starších

V kraji bylo v roce 2023 evidováno 6,0 tis. nezaměstnaných.

I v rámci vývoje posledních pěti let v počtu **nezaměstnaných** je zřejmý vliv období pandemie, která způsobila jejich navýšení, nejvíce patrné v roce 2021, kdy dosáhl hodnoty 9,3 tis. osob. V roce 2023 byl počet nezaměstnaných 6,0 tis. a meziročně se téměř nezměnil. Ženy představovaly z celkového počtu nezaměstnaných 56,3 % (tj. 3,4 tis.), což je po vyšším podílu mapovaném v předchozím roce (61,4 %) pokles. **Obecná míra nezaměstnanosti**¹⁷ dosáhla v roce 2023 hodnoty 2,1 % a meziročně se téměř nezměnila. V mezikrajském srovnání zaujímá Plzeňský kraj páté nejnížší místo. Nejnížší hodnota byla mapována na Vysočině (1,5 %), nejvyšší naopak v Karlovarském kraji (4,3 %). Obecná míra nezaměstnanosti dosáhla u mužů 1,6 % a u žen 2,7 %. Zatímco u mužů se meziročně zvýšila o 0,2 procentního bodu, u žen o 0,2 p. b. klesla.

Nejpočetnější složku obyvatel mimo pracovní sílu tvořila věková kategorie 60 let a více.

Obyvatelstvo mimo pracovní sílu tvořilo v roce 2023 celkem 196,9 tis. osob, což meziročně znamenalo navýšení o 6,2 %, tj. o 11,4 tis. obyvatel kraje. Nejpočetnější složku obyvatelstva stojící mimo pracovní sílu tvořila nejstarší generace ve věku 60 let a více, a to 65,2 %, ve srovnání s rokem 2022 se její podíl téměř nezměnil. Meziroční nárůst absolutního počtu obyvatel v rámci této věkové kategorie (o 7,4 tis. osob) potvrzuje obecnou tendenci stárnutí populace projevující se dlouhodobým trendem jejich početního růstu. V mezikrajském srovnání zaujímá Plzeňský kraj v podílu seniorské kategorie na celkovém počtu obyvatel mimo pracovní sílu šesté nejnížší místo v ČR, ve srovnání s republikovým průměrem (64,1 %) byl v kraji o 1,1 p. b. vyšší. Druhou nejpočetnější věkovou kategorií obyvatel mimo pracovní sílu je skupina osob ve věku 15 až 29 let, kterou tvořili zejména studenti připravující se na budoucí zaměstnání v rámci denního studia. Tato skupina činila 24,7 % a meziročně se jejich podíl zvýšil o 1,2 p. b. Z genderového pohledu v roce 2023 ženy tvořily 63,1 % z celkového počtu obyvatel mimo pracovní sílu (meziročně podíl stoupl o 0,7 p. b.), muži se podíleli 36,9 %.

Zaměstnanost cizinců

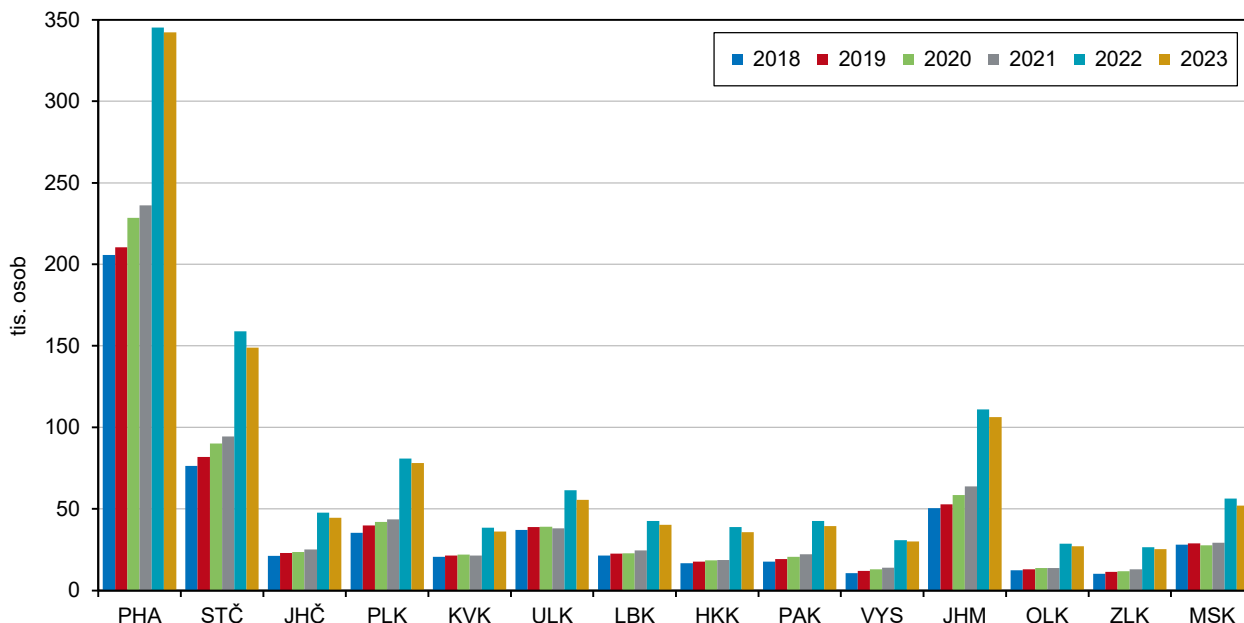
V kraji byl evidován druhý nejvyšší podíl cizinců na obyvatele mezi kraji ČR.

Počet cizinců v České republice byl v posledních letech zásadně ovlivněn uprchlickou vlnou obyvatel z Ruskem napadené Ukrajiny. Tato skutečnost se projevila ve výrazném růstu celkového počtu **cizinců v republice** mezi lety 2021 a 2022, kdy počet cizinců meziročně stoupl o 69,1 %. V roce 2023 dosáhl jejich počet v ČR hodnoty 1,1 mil. obyvatel, což je o 4,5 % méně než v předchozím roce. Obdobný vývoj je možné spatřovat i na úrovni krajů. V Plzeňském kraji se v meziročním období 2021/2022 zvýšil počet cizinců ze 43,6 tis. na 80,8 tis., tj. o 85,4 %. Následně docházelo k poklesu a do roku 2023 se počet cizinců v kraji snížil o 3,2 % na hodnotu 78,2 tis. Na celkovém počtu obyvatel kraje se cizinci podíleli 12,7 %, což byl druhý nejvyšší podíl mezi kraji po Hl. městě Praze (24,7 %). Příliv cizinců, které tvořily zejména ženy a děti, ovlivnil nejen demografickou strukturu, ale zasáhl i do sociálních aspektů života v kraji. Jedním z nich je mimo jiné i trh práce.

¹⁷ podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech)

Graf 2.4 Cizinci v krajích

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Více než 40 %
zaměstnaných cizinců v kraji
byli Ukrajinci.

V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2023 zaměstnáno 85,1 tis. cizinců, z toho 78,6 tis. osob bylo evidováno na úřadech práce (tj. 92,3 % z celkového počtu zaměstnaných cizinců) a 6,6 tis. osob (7,7 %) podnikalo s živnostenským oprávněním. Počet **zaměstnaných cizinců** evidovaných na úřadech práce meziročně vzrostl o 1,4 tis. (o 1,7 %) a počet živnostníků o 0,1 tis. (tj. o 1,6 %). V porovnání s rokem 2018 byl počet zaměstnaných cizinců v kraji vyšší o 42,0 %. V mezikrajském srovnání se Plzeňský kraj řadí počtem zaměstnaných cizinců na čtvrté místo. Největší počet zaměstnaných cizinců byl mapován v Hl. městě Praze (300,2 tis. cizinců), nejméně jich bylo naopak v kraji Olomouckém 19,2 tis. Z hlediska pohlaví převažují v Plzeňském regionu zaměstnaní cizinci muži (49,7 tis.), žen zde bylo na konci roku 2023 evidováno jen 35,4 tis., tedy 41,6 % z celkového počtu. Z celkového počtu zaměstnaných cizinců v evidenci úřadů práce tvořily ženy 42,5 %. U držitelů živnostenských oprávnění měly ženy také nižší zastoupení, v kraji jich bylo evidováno 2,0 tis., což představovalo jen 30,9 % z celkového počtu cizinců s živnostenským oprávněním. S ohledem na národnost bylo 40,8 % ze všech zaměstnaných cizinců z Ukrajiny. Z dalších národností patří k početně silně zastoupeným zaměstnanci ze Slovenska, kterých bylo v kraji 17,1 tis., což představovalo jednu pětinu ze všech zaměstnaných cizinců.

Kromě okresu Plzeň-město
se zaměstnaní cizinci
lokalizovali zejména do
příhraničního okresu
Tachov.

Mezi okresy Plzeňského kraje dominuje s nejvyšším počtem zaměstnaných cizinců Plzeň-město, kde jich bylo lokalizováno 35,5 tis. (41,7 %), z nichž 32,3 tis. bylo v evidenci úřadu práce a 3,1 tis. živnostníků. Druhá nejpočetnější skupina zaměstnaných cizinců se nacházela v okrese Tachov (22,6 tis.), 96,1 % z nich tvořili zaměstnanci evidovaní na úřadu práce, což byl zároveň nejvyšší podíl takto evidovaných mezi okresy Plzeňského kraje. Největší podíl živnostníků byl mapován v okrese Domažlice a tvořil přes 16 % všech pracujících cizinců v okrese. Celkově nejméně zaměstnaných cizinců bylo evidováno v okrese Rokycany 4,4 tis., tzn. jen 5,1 % z celkového počtu v kraji.

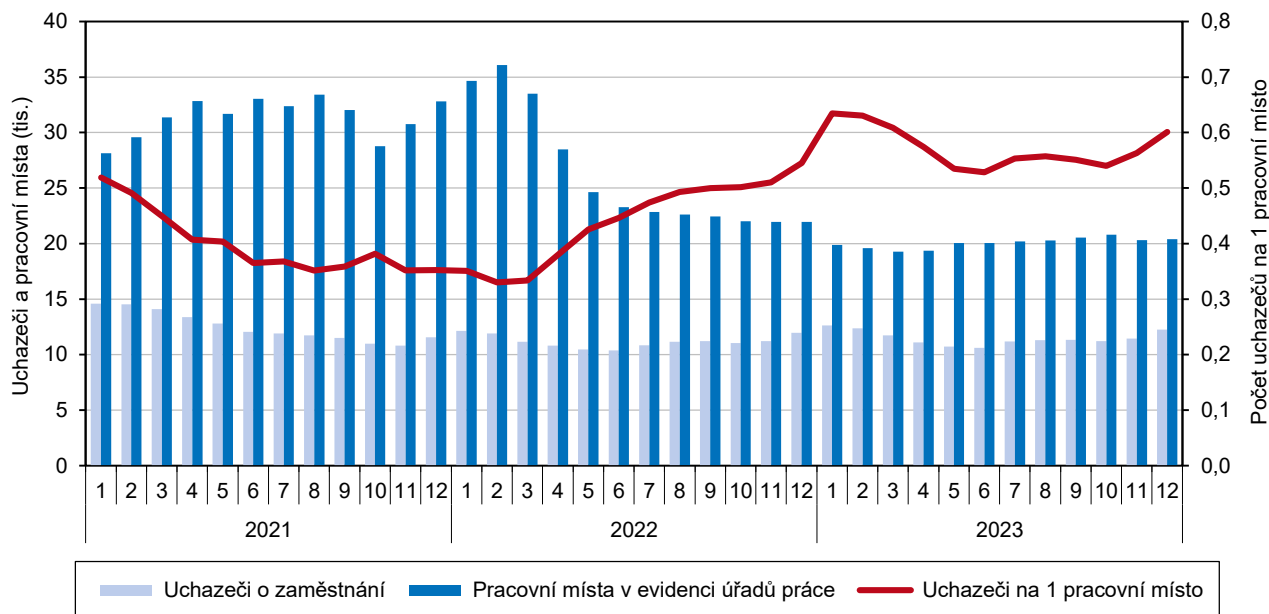
Nezaměstnanost

Ve vývoji nezaměstnanosti v kraji se projevil vliv pandemie i příliv uprchlíků z Ukrajiny.

Nezaměstnanost, jakožto stav nerovnováhy na trhu práce, je jedním ze zásadních problémů současné společnosti a má významné dopady nejen na ekonomickou, ale i na sociální sféru života. Její hodnoty v sobě odrážejí nejen strukturu a stav hospodářství daného regionu, ale i události, které do vývoje na trhu práce zasáhly. Stejně jako v celé České republice i v Plzeňském kraji je v posledních letech zřejmý dopad pandemie covid-19 a následně probíhajícího konfliktu na Ukrajině, který vyústil v migrační vlnu uprchlíků. Tyto skutečnosti se odrazily tedy i ve vývoji některých ukazatelů nezaměstnanosti v kraji, které nejvyšších hodnot dosahují právě v souvislosti s protiepidemickými opatřeními v roce 2020 a následně od roku 2022 s přílivem ukrajinských uprchlíků. K 31. 12. 2023 bylo na úřadech práce Plzeňského kraje evidováno 12 250 **uchazečů o zaměstnání**, tj. o 2,3 % více než na konci roku 2022. Ve sledovaném období od roku 2018 došlo k nejvýraznějšímu nárůstu v roce 2020, kdy se počet uchazečů meziročně skokově zvýšil o 39,4 % na hodnotu 13,7 tis. Z celkového počtu uchazečů v roce 2023 mírně převažovaly ženy s 54,5 %. Počet dosažitelných uchazečů v roce 2023 činil 11 187 osob, což znamenalo proti roku 2022 zvýšení o 3,7 %. Průměrný věk uchazeče v roce 2023 byl v kraji 42,8 let. Specifickou skupinou uchazečů jsou absolventi škol a mladiství, jejichž počet se meziročně zvýšil téměř o pětinu (o 116 osob) na hodnotu 703 uchazečů. Vzestupnou tendenci vykazovaly také počty uchazečů se zdravotním postižením. Zatímco v roce 2018 jich bylo evidováno 1 775, v roce 2023 to bylo 2 021 osob, tzn. o téměř 14 % více.

Graf 2.5 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Plzeňském kraji (stav ke konci měsíce)

Zdroj: MPSV

Mezi uchazeči dominují obyvatelé ve věku 55 let a více a středoškoláci bez maturity.

Věková struktura uchazečů v sobě odrážejí nejen demografické složení populace skrze početní sílu jednotlivých generací, ale mimo jiné i věkové preference na pracovním trhu. Obecně je možné vidět zejména zvyšující se počty uchazečů v přímé souvislosti se zvyšujícím se věkem. Z hlediska věkové struktury uchazečů o zaměstnání tak nejpočetnější skupinu v kraji tvořily osoby starší 55 let (24,4 %), kteří často na pracovním trhu naráží na odmítnutí od potencionálních zaměstnavatelů právě z důvodu věku. Druhou nejpočetnější kategorií jsou uchazeči ve věku 45–55 let (23,4 %). Naopak nejméně zastoupenou skupinou jsou nejmladší

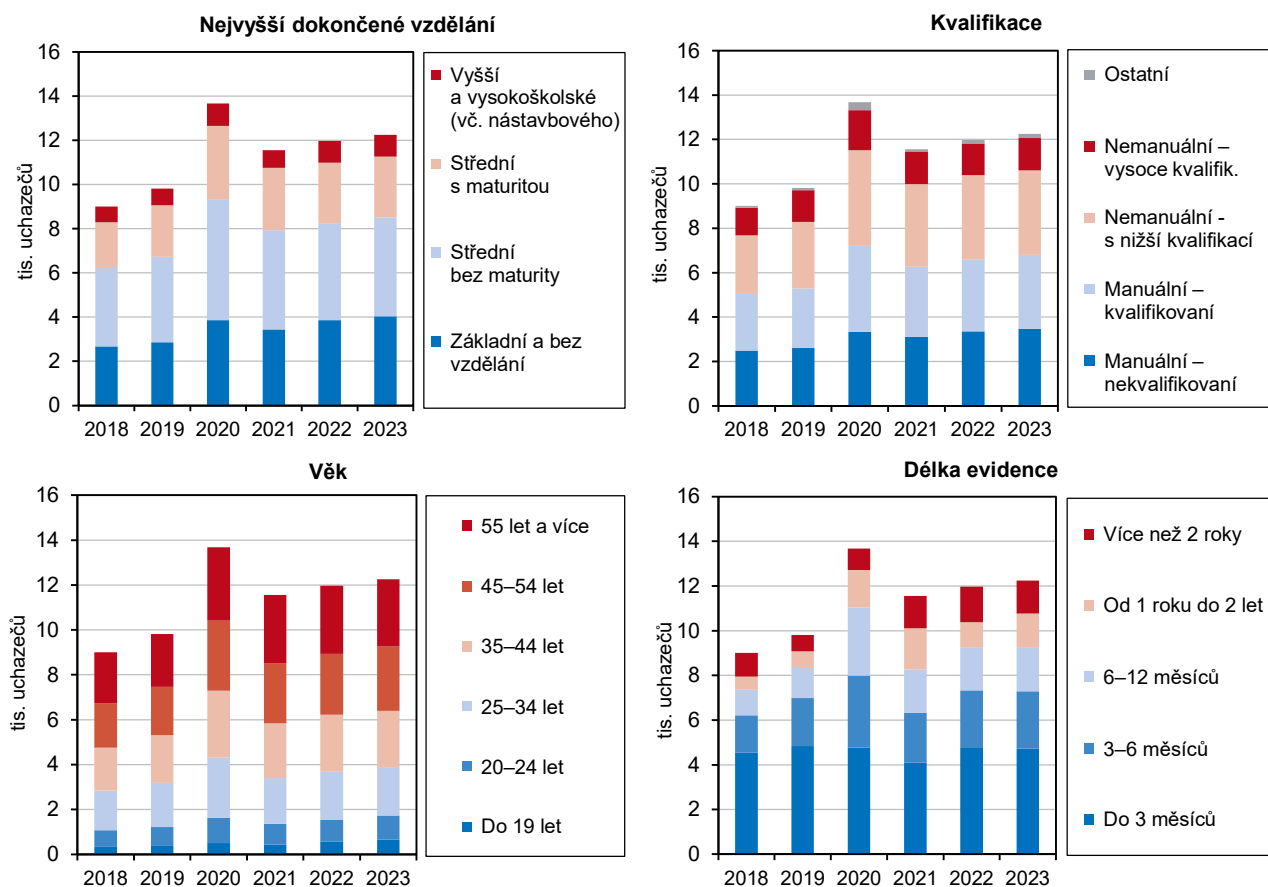
uchazeči do 19 let, kteří tvořili pouze 5,5 % všech uchazečů v kraji. S rostoucím počtem uchazečů o zaměstnání ve sledovaném období od roku 2018 byl zaznamenán nárůst napříč všemi věkovými kategoriemi. K největšímu navýšení došlo však právě v rámci nejméně početné nejmladší věkové skupiny do 19 let, kde se počet do roku 2023 téměř zdvojnásobil (růst o 95,0 %).

Největší podíl nezaměstnaných uchazečů byl v roce 2023 v kraji evidován v kategorii se středoškolským vzděláním bez maturity.

Vzdělanostní složení uchazečů o zaměstnání je zejména odrazem úrovně vzdělanosti v regionu, v pozadí však stojí nároky a potřeby místního pracovního trhu, ale také chování jednotlivých vzdělanostních skupin a jejich schopnost se na trhu práce prosadit. Například vysokoškolsky vzdělaní absolventi jsou v hledání práce často aktivnější a jsou schopni nalézt si ji sami bez evidence na úřadu práce, ale i přes veškerou snahu si humanitně zaměřený vysokoškolák hledá těžko zaměstnání v průmyslovém regionu, kde se lépe prosadí technické obory. Z pohledu vzdělanostní struktury byl největší podíl nezaměstnaných uchazečů v roce 2023 v Plzeňském kraji evidován v kategorii se středoškolským vzděláním bez maturity, a to 36,6 %. Zároveň v rámci této skupiny došlo k nejméně výraznému navýšení (o 24,9 %) ve sledovaném období od roku 2018. Naopak nejvíce se navýšily počty uchazečů v kategorii se základním vzděláním a bez vzdělání (o více než 50 %), zároveň byla tato skupina druhou nejpočetnější (32,9 %) v rámci všech uchazečů. V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 mapováno 991 vysokoškolsky vzdělaných uchazečů o zaměstnání (včetně dokončeného vyššího odborného a nástavbového studia).

Graf 2.6 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence v Plzeňském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

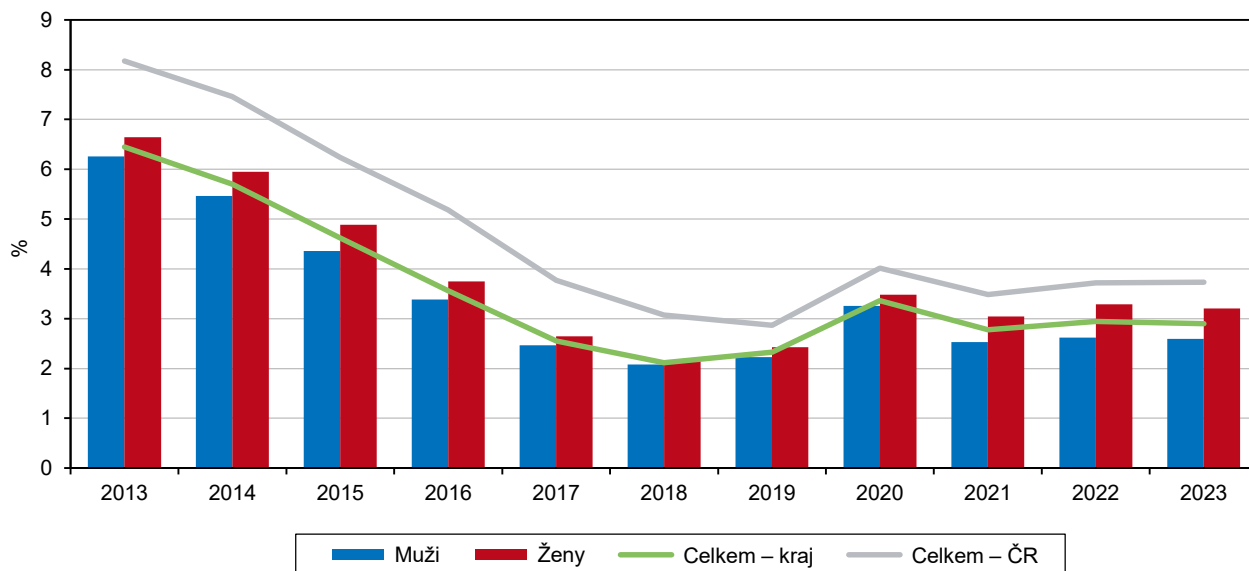

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných je v Plzeňském kraji čtvrtý nejvyšší v republice.

Mezi nejproblematictější typ nezaměstnanosti patří **dlouhodobá**, která mění pracovní návyky člověka, a kromě společnosti může velmi poznamenat i samotného nezaměstnaného. Podle délky nezaměstnanosti od roku 2018 se nejvíce zvýšily počty uchazečů s délkou evidence od 1 roku do 2 let, a to více než 2,6krát na hodnotu 1 511 mapovanou v roce 2023. Specifickou skupinu tvoří nezaměstnaní uchazeči v evidenci déle než 2 roky, kterých bylo v roce 2023 v Plzeňském kraji 1 477 a od počátku sledovaného období (rok 2018) zaznamenali nárůst o 38,9 %. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných, který je definován jako podíl nezaměstnaných v evidenci úřadu práce 12 měsíců a déle na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, dosáhl k 31. 12. 2023 hodnoty 0,77 %. Meziročně se jen mírně zvýšil o 0,03 procentního bodu. V mezikrajském srovnání to znamená pro Plzeňský kraj čtvrtou nejvyšší hodnotu podílu dlouhodobě nezaměstnaných po Pardubickém (0,59 %), Jihočeském (0,69 %) a Zlínském kraji (0,71 %). Zároveň je hodnota evidovaná v kraji výrazně nižší, než je průměr ČR (1,20 %).

Graf 2.7 Podíl nezaměstnaných osob¹⁾ v Plzeňském kraji (roční průměr)

Zdroj: MPSV

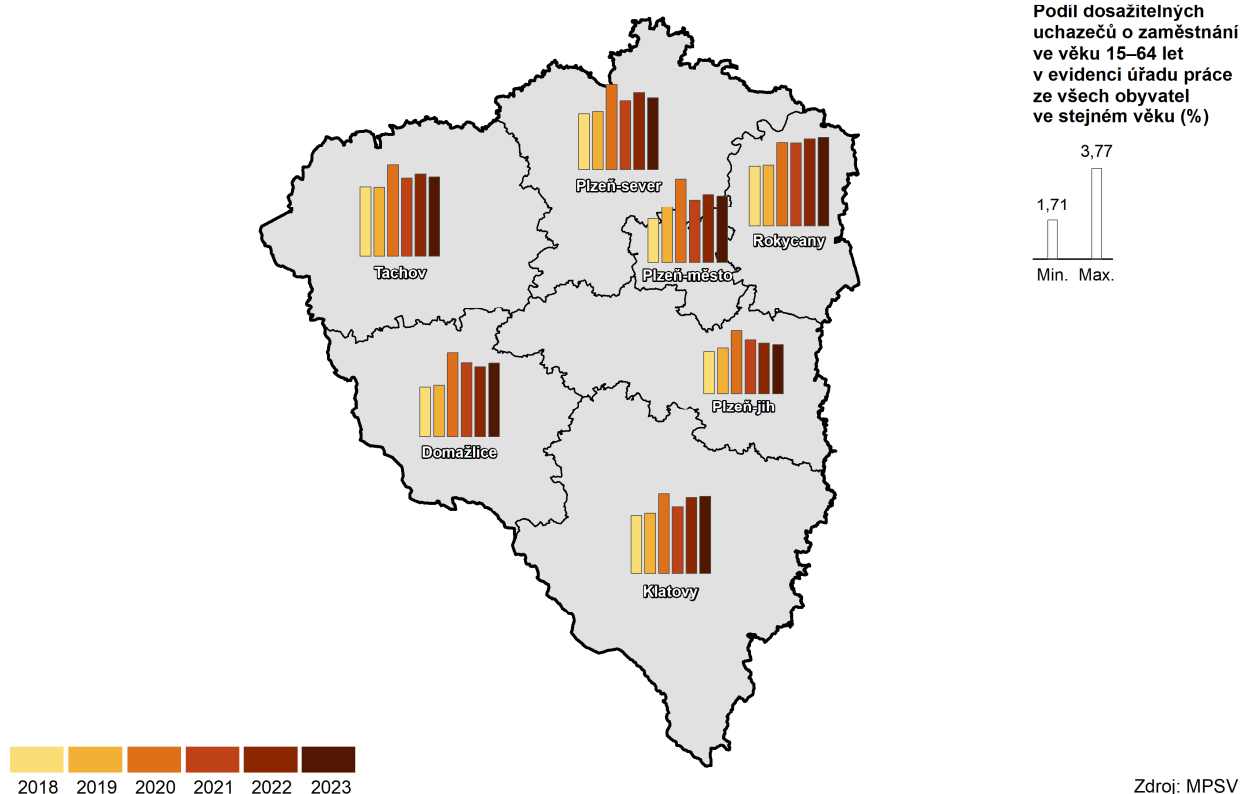
¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

V rámci ČR byl podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském kraji třetí nejvyšší.

Podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském kraji dosáhl v roce 2023 hodnoty 2,90 %, což představuje mírný meziroční pokles o 0,05 procentního bodu. V rámci ČR řadí tato hodnota Plzeňský kraj na třetí nejvyšší místo za Hl. město Prahu (2,80 %) a Zlínský kraj (2,88 %). V porovnání s republikovým průměrem byl podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském kraji o 0,83 p. b. nižší. Od roku 2018 se podíl nezaměstnaných osob zvýšil o 0,78 p. b. V rámci sledovaného období bylo dosaženo nejvyšší hodnoty v době pandemie v roce 2020, kdy podíl činil 3,36 %. Mezi okresy Plzeňského kraje bylo v roce 2023 dosaženo nejvyššího podílu nezaměstnaných osob v okrese Plzeň-jih (2,00 %). Druhé místo obsadil okres Plzeň-město (2,74 %), kde je v krajském městě lokalizováno největší množství různorodých pracovních příležitostí. Nejvyšší nezaměstnanost v kraji zaznamenal okres Rokycany (3,64 %), kde došlo ve srovnání s rokem 2018 k nejvýraznějšímu navýšení podílu mezi okresy Plzeňského kraje (o 1,17 p. b.). Druhý nejvyšší podíl nezaměstnaných byl mapován v okrese Tachov (3,26 %), kde dochází k dlouhodobému zlepšování situace. Nezaměstnanost zde v retrospektivním pohledu vždy dosahovala nejvyšších hodnot v kraji a nyní díky rozvoji průmyslových

zón podél dálnice D5 u Stříbra (Panattoni Park) a Boru (CTPark) zaměstnává místní obyvatele a zároveň do tohoto příhraničního regionu láká nové obyvatele mimo jiné i z řad cizinců. K 31. 12. 2023 dosáhl podíl nezaměstnaných mužů v kraji hodnoty 2,59 % a žen 3,21 %. K výraznějšímu rozdílu v posledních dvou letech mezi pohlavími mohl mimo jiné přispět i příliv ukrajinských uprchlíků, které tvořily převážně ženy s dětmi.

Podíl nezaměstnaných osob v okresech Plzeňského kraje v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

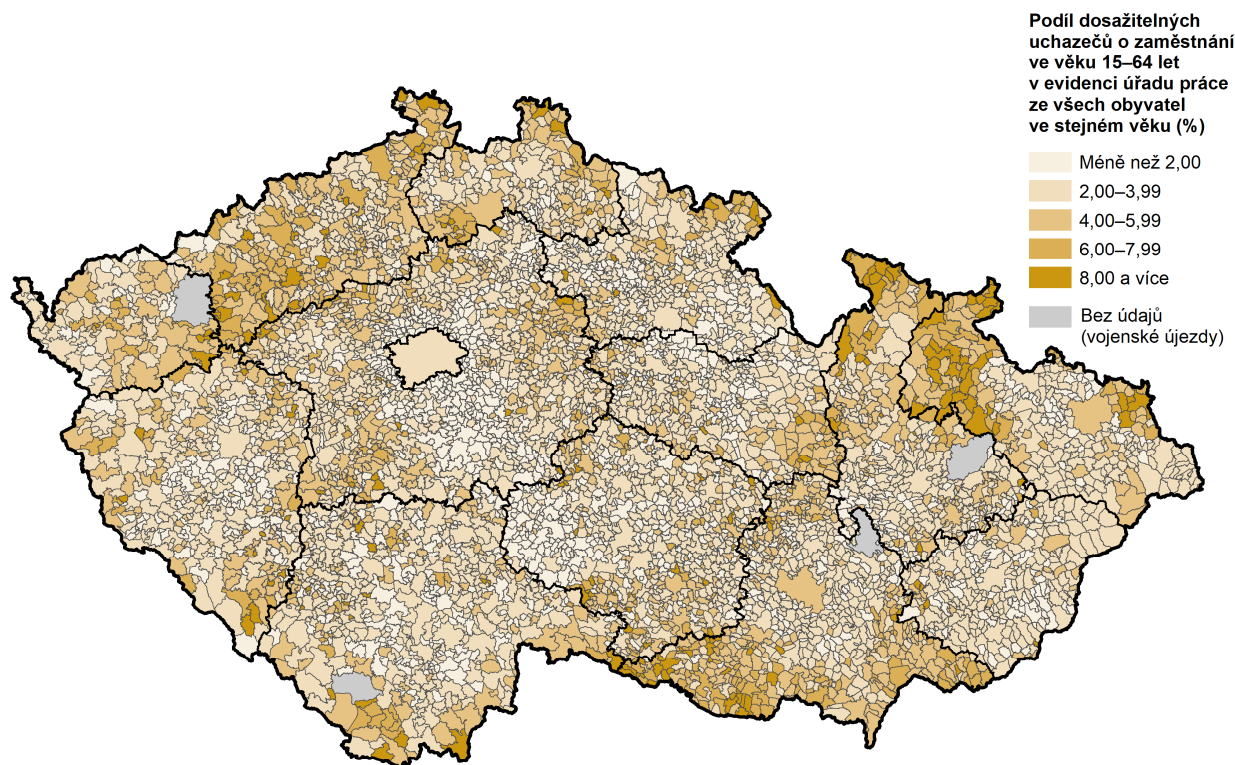
Na 1 pracovní místo připadalo v Plzeňském kraji 0,6 uchazeče, což byla třetí nejnižší hodnota mezi kraji.

V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji evidováno úřady práce 20 386 **pracovních míst** a meziročně se jejich počet snížil o 7,1 % (tj. o 1 563). Se zvyšujícím se počtem uchazečů a zároveň poklesem volných pracovních míst připadlo na jedno pracovní místo v kraji 0,6 uchazečů, což je nejvyšší hodnota od roku 2017. Přesto se Plzeňský kraj umístil v mezikrajském srovnání na třetím místě s nejnižším **počtem uchazečů na 1 pracovní místo** po Hl. městě Praze (0,3) a Středočeském kraji (0,6). K porovnání republikový průměr dosáhl 1,0 uchazeče na 1 pracovní místo a krajem s nejvyšší hodnotou byl Moravskoslezský (3,8). V meziokresním srovnání v rámci Plzeňského regionu nejnižší počet uchazečů na 1 pracovní místo připadl na okres Plzeň-jih a Tachov (shodně 0,4), na Tachovsku bylo po okresu Plzeň-město (7,8 tis.) lokalizováno nejvíce volných pracovních míst, a to 3 035, tj. 14,9 % ze všech pracovních míst v kraji. Naopak relativně nejvyšší počet uchazečů na 1 pracovní místo zaznamenal okres Klatovy (1,0).

Výše průměrné měsíční podpory od roku 2018 vzrostla o 2 755 Kč.

Nárok na **podporu v nezaměstnanosti** v roce 2023 mělo 4 223 uchazečů, což představovalo jen mírný meziroční pokles o 9 uchazečů. Výše průměrné měsíční dávky v nezaměstnanosti činila 10 542 Kč. Během sledovaného období od roku 2018 se počet uchazečů s nárokem na podporu zvýšil o 478 uchazečů, tj. o 12,8 % a výše průměrné měsíční dávky v nezaměstnanosti o 2 755 Kč, tj. o 35,4 %.

Podíl nezaměstnaných osob v obcích k 31. 12. 2023

Zdroj: Úřad práce ČR – generální ředitelství

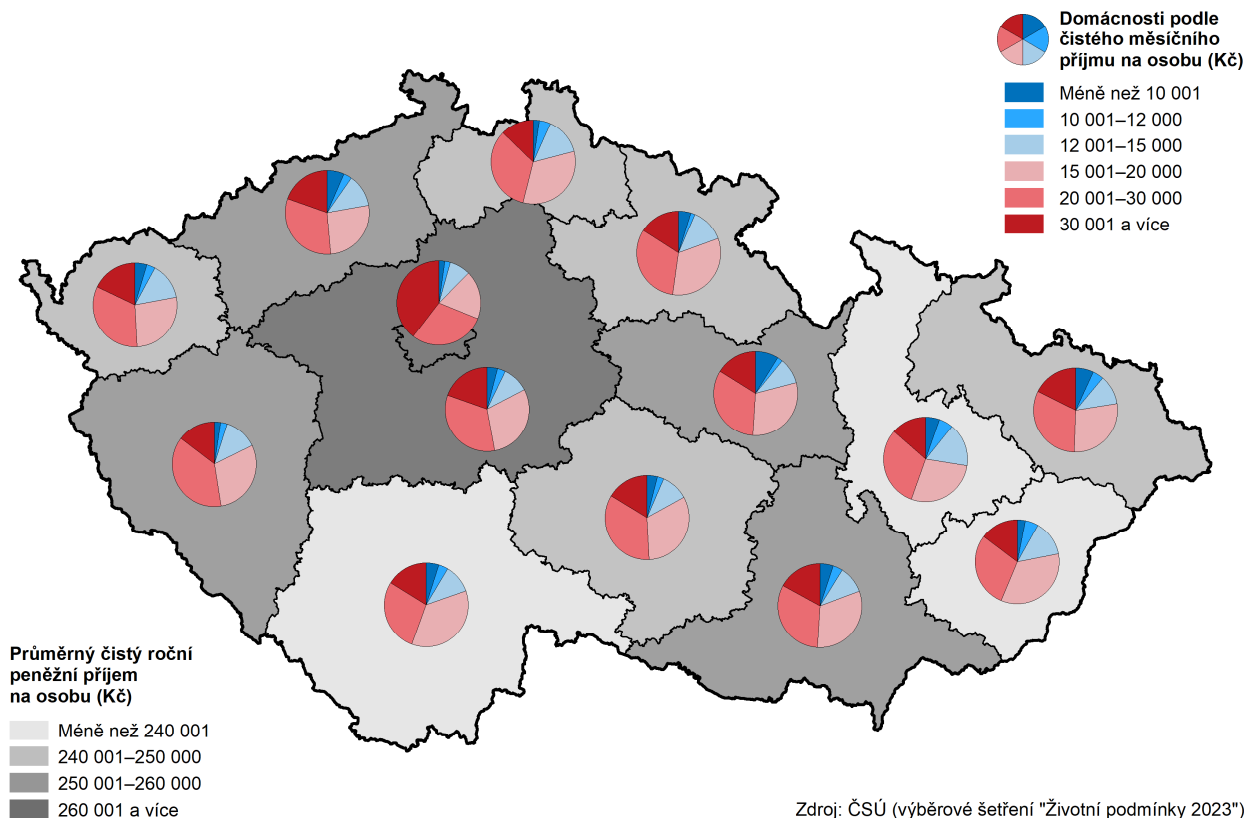
Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele dosáhl v roce 2022 hodnoty 323,1 tis. Kč.

Čistý disponibilní důchod domácností¹⁸ (dále jen ČDDD) poskytuje základní informaci o regionálních rozdílech v životním stylu a zachycuje úroveň materiálního bohatství obyvatel. Představuje částku, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory ve formě finančních aktiv a na akumulaci hmotných a nehmotných aktiv. ČDDD v Plzeňském kraji trvale roste a to nejvýrazněji od roku 2016, kdy došlo ke zmírnění vlivu ekonomické recese, která se v rámci tohoto ukazatele projevila stagnací od krizového roku 2008. V roce 2022 dosáhl hodnoty 190,7 mld. Kč a meziročně tak vzrostl o 10,0 %. I když má ČDDD v Plzeňském regionu rostoucí tendenci, jednalo se o třetí nejnižší meziroční růst v republice po Hl. městě Praze (7,5 %) a Královéhradeckém kraji (9,9 %). Na republikovém ČDDD se kraj podílel 5,5 %. Stejně tak v rámci relativního ukazatele ČDDD na 1 obyvatele byl patrný rostoucí trend. Plzeňský kraj zaujímal s hodnotou 323,1 tis. Kč v roce 2022 mezi kraji čtvrté nejvyšší místo za Hl. městem Prahou, Středočeským a Jihomoravským krajem. Přesto byl ve srovnání s republikovým průměrem (326,8 tis. Kč), který je ovlivněn vysokým důchodem obyvatel v Praze (423,3 tis. Kč), ČDDD na 1 obyvatele v Plzeňském regionu o 3 645 Kč nižší.

¹⁸ Čistý disponibilní důchod domácností - ČDDD (makroekonomický agregát), který pro sektor domácností představuje běžný důchod po zdanění; data za rok 2022.

Příjmy domácností v krajích v roce 2022

Čistý peněžní příjem na osobu meziročně nominálně narostl, jeho reálná hodnota však díky inflaci klesla.

Podle výsledků výběrového šetření Příjmy a životní podmínky domácností 2023¹⁹ dosáhl průměrný roční **hrubý peněžní příjem** v roce 2022 v Plzeňském kraji na osobu 287 397 Kč, což představuje pátou nejvyšší hodnotu v rámci ČR, a meziročně se zvýšil o 9,2 %. Průměrný roční **čistý peněžní příjem** činil 251 385 Kč a představuje o 8,5 tis. Kč nižší hodnotu, než bylo dosaženo v republikovém průměru (259,9 tis. Kč). Meziročně se jeho nominální hodnota ve srovnání s rokem 2021 navýšila o 9,3 %. Po započítání inflace, která v roce 2022 činila průměrně 15,1 %, však reálné příjmy domácností poklesly v kraji o více než 5 %. Celkový čistý příjem na jednoho člena domácnosti dosáhl 260 829 Kč, z toho naturální příjmy (např. produkce vlastního hospodářství) tvořily 3,6 %. Nejvyššího celkového čistého příjmu na 1 člena domácnosti bylo dosaženo v Hl. městě Praze (352 521 Kč) a naopak nejnižšího v Olomouckém kraji (239 218 Kč). Celkový čistý příjem na 1 člena domácnosti v Plzeňském kraji byl o 8 349 Kč, tj. o 3,1 % nižší než republikový průměr.

Nejvyšší podíl domácností pobíral průměrný čistý měsíční příjem na osobu v příjmové skupině 20–30 tis. Kč.

Nejvyšší zastoupení domácností vzhledem k **příjmovým intervalům** měla skupina s čistým měsíčním příjmem na osobu od 20 do 30 tis. Kč (37,8 %). Ve srovnání s předchozím rokem to znamená nárůst o 7,6 procentního bodu, což byl zároveň nejvýraznější meziroční nárůst mezi jednotlivými příjmovými skupinami. Druhou nejčetněji zastoupenou skupinu (29,7 %) tvořily domácnosti s příjmem 15–20 tis. Kč na osobu. Domácnosti s příjmem 30–50 tis. Kč na osobu představovaly skupinu s třetím nejvyšším výskytem, tento příjem pobíralo 12,9 % domácností v Plzeňském kraji. Nejnižší podíl domácností v kraji (0,6 %) měla příjmová skupina s nejnižším

¹⁹ Příjmy domácností byly šetřeny za rok 2022.

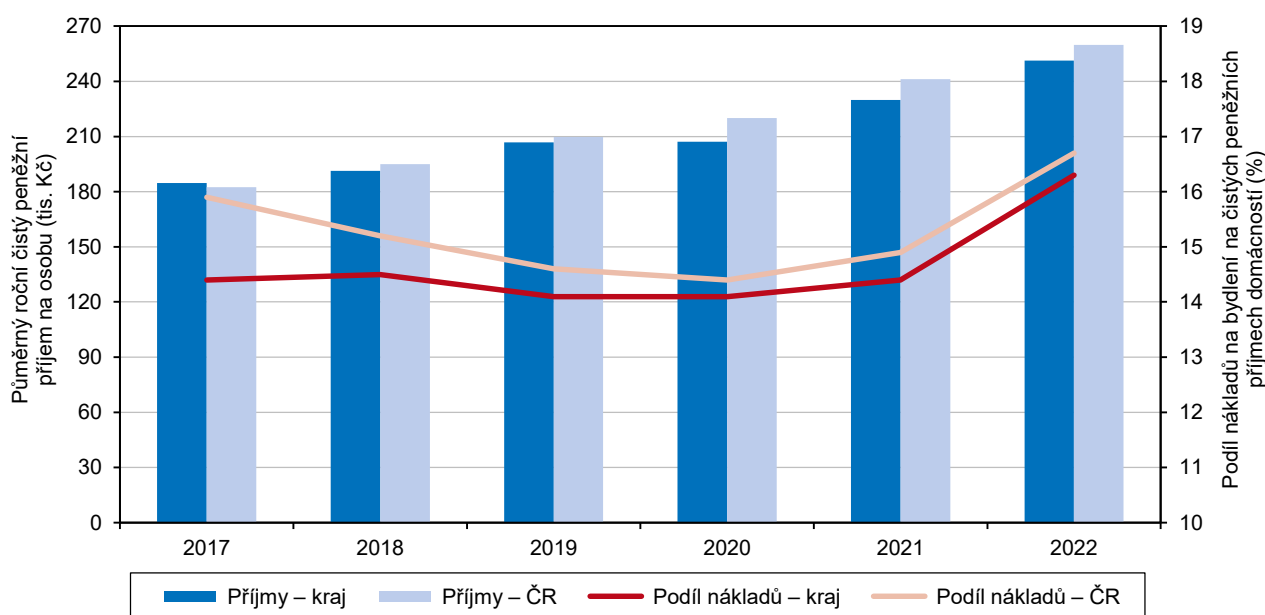
měsíčním čistým příjmem na osobu, a to do 6 000 Kč. V nejvyšší příjmové skupině se poté vyskytovalo v kraji 1,9 % domácností a jejich počet se meziročně zvýšil o 0,7 p. b.

S menšími obtížemi vycházelo s příjmem 41,4 % domácností.

V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji 253 501 **hospodařících domácností**, které představovaly 5,6 % z celkového počtu hospodařících domácností v ČR. V těchto domácnostech žilo celkem 583 119 členů a průměrně v jedné domácnosti žilo 2,3 členů. Nejčastěji se v kraji vyskytovaly dvoučlenné domácnosti (33,0 %) a domácnosti jednočlenné (31,3 %). S dětmi bylo v kraji 31,4 % domácností. Na základě subjektivního názoru jednotlivých domácností vycházelo s vlastním příjmem 41,4 % s menšími obtížemi a 39,4 % docela snadno. S velkými obtížemi počítávalo vycházení s příjmem 2,5 % domácností, což bylo o 1,4 p. b. více než v předchozím roce.

Graf 2.8 Příjmy domácností a náklady na bydlení v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Meziročně náklady na bydlení v kraji narostly o více než čtvrtinu.

Náklady domácností na bydlení za rok 2023 činily v průměru 7 853 Kč na domácnost za měsíc, což bylo oproti předchozímu roku o 1 608 Kč více, tj. nárůst o více než čtvrtinu. Nejvíce se na tom podílel růst ceny plynu (o 38,8 %) a růst ceny tepla a teplé vody (o 38,5 %). Nárůst výdajů za vytápění se odráží také v navýšení podílu domácností (o 3,4 p. b.), které si nemohly dovolit dostatečně vytápět svůj byt či dům. Největší podíl z nákladů na bydlení byl domácnostmi vynakládán na platbu elektřiny (31,6 %, tj. 2,5 tis. Kč) a uhrazení nájemného (21,0 %, tj. 1,6 tis. Kč). Náklady na bydlení se na čistých měsíčních peněžních příjmech podíleli 16,3 %, což představuje meziroční zvýšení o 1,9 procentního bodu. S růstem nákladů na bydlení došlo i ke zhoršení vnímání těchto nákladů coby zátěže rodinného rozpočtu. Zatímco v roce 2022 vnímalo náklady na bydlení jako velkou zátěž 14,2 % domácností, v roce 2023 podíl těchto domácností vzrostl na 19,5 %. Mezi kraji dominovala s nejvyššími náklady na bydlení Praha (10,8 tis. Kč), kde se náklady podílí 18,7 % na čistých peněžních příjmech domácností. Na opačném konci žebříčku se naopak nacházel Kraj Vysočina se 7,0 tis. Kč, kde náklady na bydlení tvoří jen 14,5 %. Hodnoty mapované v Plzeňském kraji byly v obou případech sedmé nejvyšší v rámci krajů ČR.

Nejvíce domácností v kraji žije v bytě ve vlastním domě.

Podle **právní formy užívání bytu** bydlelo nejvíce domácností Plzeňského kraje v bytě ve vlastním domě (42,1 %) a v bytě v osobním vlastnictví (29,0 %). Pronajatý byt zde využívalo 21,8 % domácností a u příbuzných nebo známých žilo 5,4 % domácností. Nejméně domácností (1,7 %) bydlelo v družstevních bytech, což je zároveň nejnižší podíl v rámci mezikrajského porovnání. V rámci domácností v kraji bylo převažujícím způsobem vytápění dálkové topení (39,0 %) a topení plynovým kotlem (25,8 %).

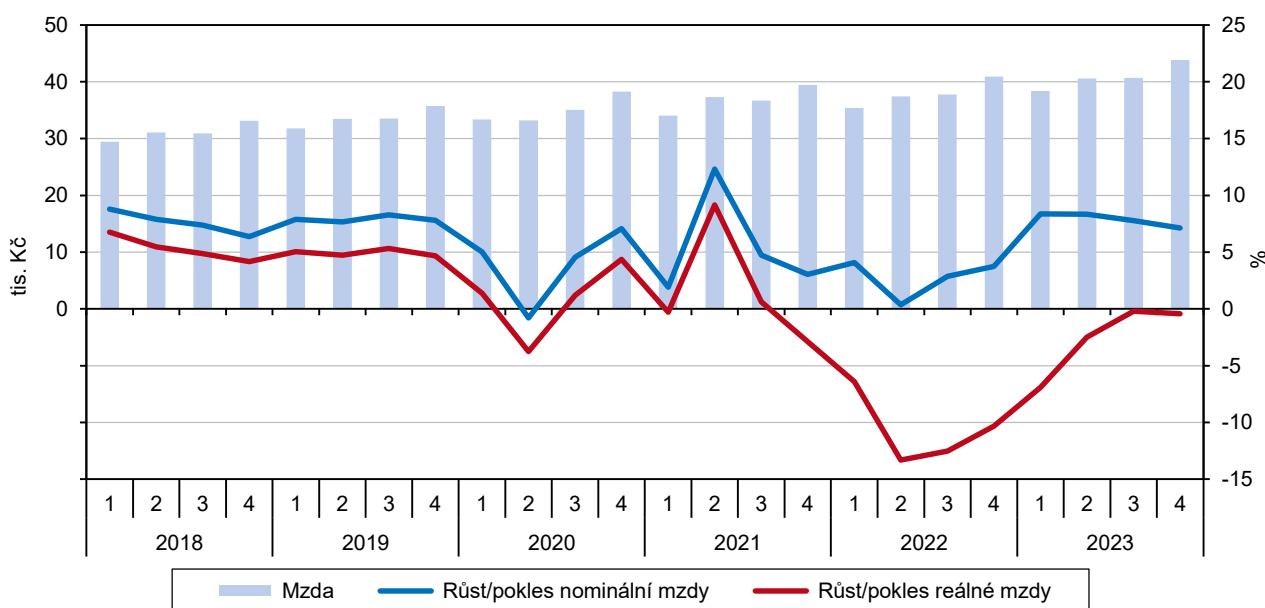
Mzdy

Výše průměrné hrubé měsíční mzdy v Plzeňském kraji byla v mezikrajském srovnání čtvrtá nejvyšší.

V roce 2023 dosáhla podle předběžných výsledků **průměrná hrubá měsíční mzda** zaměstnance přepočteného na plnou pracovní dobu podle místa pracoviště výše 40 846 Kč, což znamenalo meziroční nárůst o 2 968 Kč, tj. o 7,8 %. V porovnání s průměrnou mzdou v ČR (43 120 Kč) byla průměrná mzda v Plzeňském regionu o 2 275 Kč nižší, region se tak v mezikrajském srovnání umístil na čtvrtém místě. Nejvyšší průměrné hrubé měsíční mzdy bylo dosaženo v Hl. městě Praze (53 507 Kč), naopak nejnižší v Karlovarském kraji (37 162 Kč). Variační rozpětí hrubé měsíční mzdy mezi kraji v roce 2023 tak představovalo 16 344 Kč a jeho hodnota se od roku 2016 neustále zvyšuje. Tento vývoj poukazuje na prohlubující se variabilitu mezd díky rychleji rostoucí extrémní hodnotě mapované v Hl. městě Praze, kde se mzdy navyšují rychleji na rozdíl od ostatních regionů. Sledovaná hrubá měsíční mzda byla zjištěna z podnikového výkaznictví, kde představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadajících na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Z vývoje reálných mezd, které nominální hodnotu očišťují od vlivu inflace, tedy změny životních nákladů, je patrný výrazný pokles v roce 2022. Přestože nominální hodnota mezd v Plzeňském kraji ve druhém čtvrtletí 2022 mírně narostla (o 0,4 %), je zde patrný nejvýraznější pokles mzdy reálné o 13,3 % ve srovnání s druhým čtvrtletím roku 2021. Od tohoto období a následně v průběhu roku 2023 docházelo ale v souvislosti s klesající inflací, tedy s nižším zdražováním spotřebitelských cen v kraji, nejen k růstu nominálních, ke zmírnění poklesu reálných mezd a tedy i kupní síly obyvatel.

Graf 2.9 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy¹⁾ na přepočtené počty zaměstnanců v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2023 předběžné údaje

Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda byla dosažena v odvětví informační a komunikační činnosti.

V roce 2022 byla v Plzeňském kraji dosažena nejvyšší **průměrná hrubá měsíční mzda podle CZ-NACE** v odvětví informační a komunikační činnosti (57 253 Kč) a právě mzda v tomto odvětví dosáhla druhého nejvyššího absolutního nárůstu o 4 614 Kč. Nejvýrazněji se meziročně zvýšila průměrná hrubá měsíční mzda v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí, kde došlo k nárůstu o 22,2 %, tj. o 5 953 Kč. Naopak nejnižší mzda (21 699 Kč) byla evidována v odvětví ubytování, stravování a pohostinství. Meziročně došlo k největšímu poklesu mzdy v odvětví zdravotní a sociální péče a to o 5,8 %, což představuje snížení o téměř 3 tis. Kč. V rámci celé ČR byla v roce 2022 také nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda v odvětví informační a komunikační činnosti (70 359 Kč) a nejnižší mzda v odvětví ubytování, stravování a pohostinství (23 193 Kč). V porovnání s Plzeňským krajem byla průměrná hrubá měsíční mzda za ČR v odvětví informační a komunikační činnosti vyšší o 13 106 Kč, tato hodnota je ovlivněna zejména extrémní hodnotou Hl. města Prahy, kde obdobné částky, jako je v roce 2022 mapováno v Plzeňském kraji, bylo dosaženo už v roce 2014. V roce 2022 dosáhla mzda v tomto odvětví v Hl. městě Praze už téměř 83 tis. Kč měsíčně.

Mzdy získané na základě výběrového šetření MPSV a MF se odlišují od mezd získaných z podnikového výkaznictví.

Mzdy získané na základě výběrového **šetření Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva financí** se odlišují od mezd získaných z podnikového výkaznictví v tom, že jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy na úrovni podniků či organizací. Průměrná mzda zaměstnance v daném roce je vypočtena poměřením s jeho placenou dobou, tedy počtem měsíců, za které mzdu či náhradu mzdy skutečně pobíral, a je odečtena doba nemocí a dalších neplacených nepřítomností v práci pro daný rok. Výhoda takto sledované mzdy spočívá v tom, že umožňuje porovnávat mzdovou úroveň získanou na různých pracovních místech při přesně zjištěném objemu placené doby. V časové řadě je takto získaná mzda porovnatelná od roku 2011, kdy jsou sledováni i zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů fyzických osob. Výsledky před rokem 2011 nebyly přepočtené, a proto nejsou srovnatelné.

Ženy měly v kraji v porovnání s muži nižší mzdu o 14,7 %.

V roce 2023 činila průměrná hrubá měsíční mzda (získaná z výběrového šetření ministerstev) v Plzeňském kraji 44 099 Kč a meziročně vzrostla o 6,4 %. Průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla u mužů 47 253 Kč a u žen 40 304 Kč. Ženy tak měly v průměru o 6 949 Kč nižší průměrnou hrubou měsíční mzdu než muži, tj. o 14,7 %.

Variační rozpětí průměrné hrubé měsíční mzdy mezi kraji činilo 17 529 Kč.

Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda dosažená v Hl. městě Praze činila dle šetření ministerstev 57 275 Kč a nejnižší v Karlovarském kraji 39 746 Kč. **Variační rozpětí hrubé měsíční mzdy mezi kraji** tak představovalo v tomto případě 17 529 Kč.

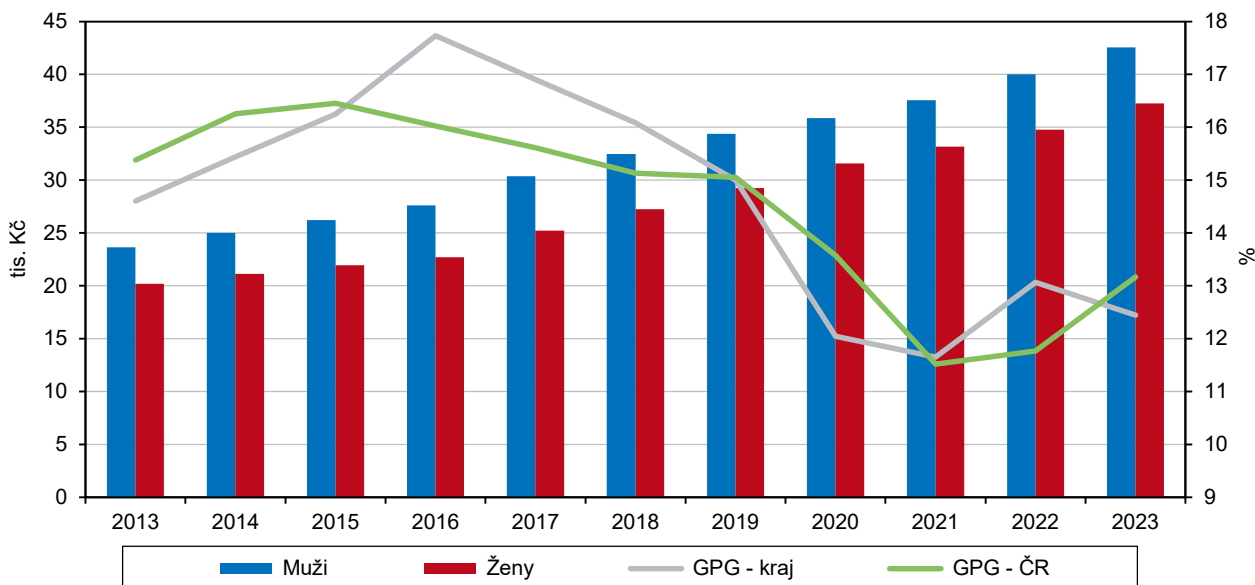
Genderové rozdíly ve mzdách po specifickém období pandemie znovu mírně rostou.

Rozdíly mezi úrovní jednotlivých hrubých měsíčních mezd daleko přesněji vystihuje **medián**, který představuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení, tedy běžnou mzdovou úroveň, která na rozdíl od průměru je nižší, protože není ovlivněna směrem vzhůru vysokými příjmy méně početné skupiny pracujících. V roce 2023 dosáhl medián mezd v Plzeňském kraji 40 100 Kč a meziročně se zvýšil o 6,9 %. V časové řadě 2011–2023 se pak zvýšil o 86,0 %. V rámci mzdového mediánu je možné sledovat variabilitu ve mzdách napříč jednotlivými pohlavími. Z hlediska vývoje mediánu mezd v časové řadě od roku 2013 je zřejmé kolísání a mírné prohlubování genderové mzdové propasti až do roku 2016, kdy bylo dosaženo nejvyšší hodnoty. Konkrétně ženy v tomto roce vydělávaly o 17,7 % méně než muži. Rozdíl se však zásadně liší napříč odvětvími, regiony, vzdělanostními skupinami atd.

Projevilo se to například v následujícím vývoji, kdy se genderová nerovnost zmírnila, zejména v době pandemie covid-19 v souvislosti s výrazněji rostoucí mzdou v odvětví zdravotní a sociální péče, kde jsou převážně zaměstnány právě ženy. Skutečnost, že tato situace byla pouze přechodným jevem ovlivněným pandemií, potvrzuje i vývoj od roku 2022, kdy hodnoty rozdílu znovu mírně narostly (na 13,1 %). V roce 2023 činila hodnota mediánu mezd u mužů 42 533 Kč a u žen 37 241 Kč, což je o 5 292 Kč méně. Hodnota rozdílu tak dosáhla 12,4 %, na úrovni ČR 13,2 %.

Graf 2.10 Medián mezd podle pohlaví a GPG¹⁾ v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ GPG - gender pay gap - relativní rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů)

Procentuální rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem dosáhl v roce 2023 v Plzeňském kraji hodnoty 9,1 %.

Zajímavým ukazatelem je také **procentuální rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem mezd**. V Plzeňském kraji tento rozdíl dosáhl v roce 2023 hodnoty 9,1 %, což je třetí nejnižší hodnota v mezikrajském porovnání. Od roku 2020 dochází k jeho mírnému snižování, poukazuje to tak na mírný pokles nerovnosti v příjmech a nedochází tedy k výraznému zvyšování mezd platebně nejvyšších zaměstnanců na úkor zbytku populace kraje. Na celorepublikové úrovni je však mapován mírný meziroční nárůst (na hodnotu 14,0 %), který je dán zejména rostoucím rozdílem v Hl. městě Praze (18,9 %) a Středočeském kraji (12,2 %).

Úplné náklady práce

Náklady práce na zaměstnance v Plzeňském kraji byly o 3 098 Kč nižší, než je průměr v ČR.

Náklady práce představují celkové náklady zaměstnavatele, které musí vynaložit na své zaměstnance. Skládají se z přímých a nepřímých nákladů. Přímé náklady zahrnují mzdy a platy za vykonanou práci a náhrady mezd a platů. Mezi nepřímé se řadí náklady spojené se zabezpečením sociálních potřeb zaměstnanců. V roce 2022 představovaly měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance v Plzeňském kraji 52 455 Kč, což je o 1 888 Kč, tj. o 3,7 % více než v roce 2021. Největší část je tvořena přímými náklady, které představují 72,2 % (tj. 37 854 Kč) z celkových nákladů práce v kraji. Druhou nejvýraznější složku tvoří sociální náklady a výdaje. V Plzeňském kraji dosáhla tato část nepřímých nákladů, která zahrnuje mimo jiné zejména platbu zákonného pojistného, částky 13 767 Kč, což představuje meziroční navýšení o 3,7 %. Na celorepublikové úrovni se náklady práce pohybovaly v průměru na hodnotě 55 554 Kč. Nejvyšší náklady vykazovali zaměstnavatelé v Hl. městě Praze (64 759 Kč), nejmenší naopak v Karlovarském kraji (47 283 Kč).

Vzdělávání

Meziročně se počet dětí v mateřských školách snížil o 1,1 %.

Tak jako i v jiných sociálních a ekonomických oblastech zasahuje demografický vývoj i do vzdělávání. Fluktuace počtu žáků škol přímo koresponduje se silou jednotlivých ročníků, které v daný rok vstupují podle věku do různých úrovní vzdělávacího systému v rámci ČR. Kromě přirozeného vývoje mohou změny souviset s událostmi, které nelze předvídat, jako tomu bylo mimo jiné od roku 2022 s příchodem migrantů z Ukrajiny. V jejich případě se jednalo převážně o ženy s dětmi, které bylo potřeba zapojit do školní docházky, což se následně projevilo v nárůstu počtu zejména dětí v základních a mateřských školách. Ve školním roce 2023/24 navštěvovalo **mateřské školy** v Plzeňském kraji 19 496 dětí (šestá nejnižší hodnota v mezikrajském porovnání), z nichž 51,6 % tvořili chlapci. Tyto děti navštěvovaly v Plzeňském kraji celkem 281 mateřských škol a na jednu třídu připadlo v průměru 21 dětí. Celkem se na jejich vzdělání v mateřských školách podílelo 1 839 osob (přepočtené na plně zaměstnané včetně ředitelů). V časové řadě 2013/14–2023/24 vzrostl v Plzeňském kraji počet mateřských školek o 13, počet tříd o 82, počet dětí o 67 a počet učitelů o 298. Nejvyšší meziroční nárůst (687 dětí) byl zaznamenán ve školním roce 2022/23, což mimo jiné může souviset právě s přílivem ukrajinských dětí. V rámci ČR měl nejvyšší počet dětí v mateřských školách Středočeský kraj (52 957), dále Praha (42 771) a Jihomoravský kraj (41 868). Nejméně dětí (8 402) navštěvovalo mateřskou školkou na Karlovarsku. Meziročně došlo u všech krajů kromě Vysočiny k poklesu počtu žáků, v případě Plzeňského kraje o 1,1 %.

Ve vývoji počtu žáků základních škol se projevil příliv dětí z Ukrajiny.

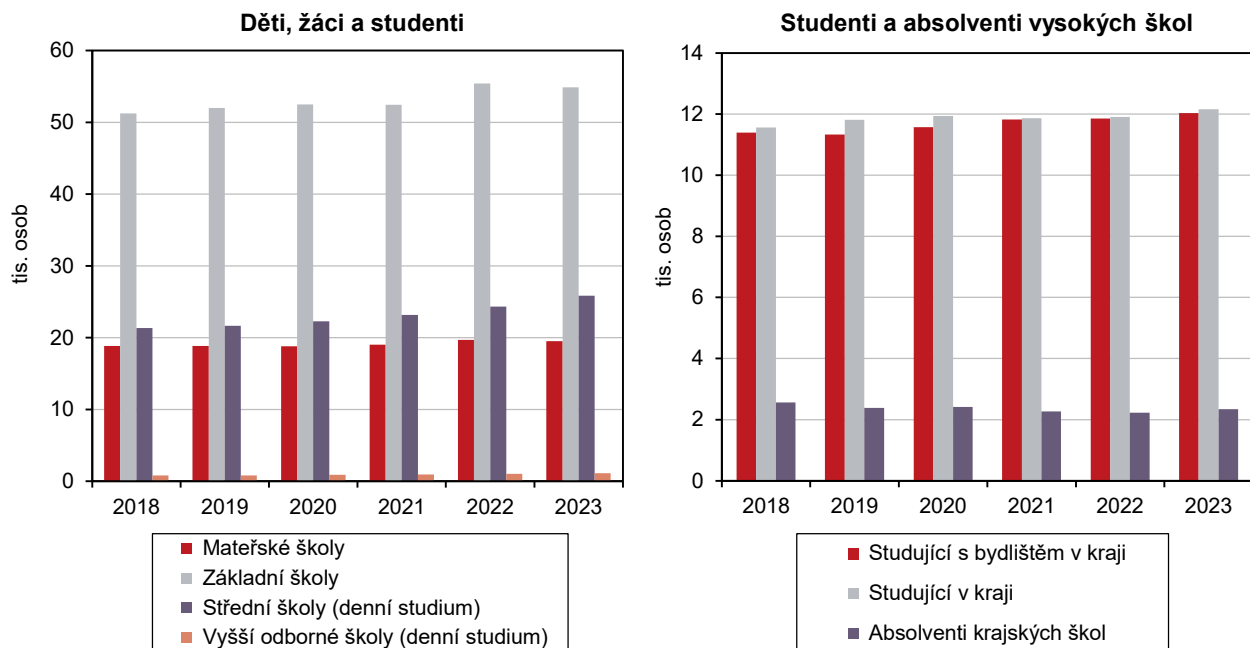
Na **základních školách** docházelo v průběhu vývoje od roku 2010/2011 k postupnému navyšování počtu žáků, neboť se do věku 6–15 let dostávají děti silných ročníků ze 70. let 20. století. Mezi lety 2021/22 a 2022/23 pak byl pozvolný růst podpořen skokovým (o 5,6 %) vlivem umístění uprchlých dětí z Ukrajiny. Do školního roku 2023/24 však došlo meziročně k mírnému poklesu o 1,0 %. Na jednu třídu připadlo průměrně 20 žáků. Počet učitelů přepočtených na plně zaměstnané se meziročně zvýšil o 53. Ve školním roce 2023/24 vyučovalo na základních školách 3 917 učitelů (v přepočtených osobách na plně zaměstnané včetně ředitelů, zástupců a výchovných poradců). I když mužů, kteří přicházejí učit na základní školy, od roku 2015/16 přibývá, učitelství je stále doménou žen. Ve školním roce 2023/24 bylo 601 mužů učitelů na ZŠ, zbylých 84,7 % pak tvořily ženy.

Na středních školách od roku 2018/19 počet studentů narůstá.

V Plzeňském kraji studovalo ve školním roce 2023/24 na 56 **středních školách** 26 500 žáků, z toho žáci denního studia tvořili 96,9 %. Největší zájem měli žáci o studium na středních odborných školách s maturitou, kde jich studovalo 12 782. Na gymnáziích (střední všeobecné školy) jich studovalo 6 544, střední učňovské školy s výučním listem navštěvovalo 5 808 osob a nástavbové studium jen 922 žáků. V tomto školním roce pracovalo na středních školách v regionu 2 272 učitelů (v přepočtených osobách na plně zaměstnané), z toho ženy tvořily 61,3 % a mužů pedagogů vyučujících na středních školách bylo 880. Mužů, kteří přicházejí vyučovat na střední školy, v posledních letech přibývá. Od školního roku 2019/20 se jejich počet zvýšil téměř o pětinu. Na středních školách (denní studium) se počty studentů do roku 2015/16 snižovaly. Po následné stagnaci dochází od školního roku 2018/19 k růstu. V roce 2023/24 studovalo denně na středních školách 25 680 studentů. Meziročně jejich počet narostl o 1 490. V kraji mají možnost děti studovat také na konzervatoři, kde vyučuje 52 učitelů. Ve školním roce 2023/2024 zde studovalo celkem 220 studentů a jejich počet byl v posledních deseti letech téměř neměnný.

Graf 2.11 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Plzeňském kraji

Zdroj: MŠMT

Počty vysokoškolských studentů po výrazném poklesu do roku 2019 opět mírně narůstají.

V Plzeňském kraji počty studentů **vysokých škol** v průběhu let 2012–2019 klesaly. Hlavní příčinou úbytku byla skutečnost, že se do věku nástupu na vysokou školu dostává slabší generace porevolučních dětí, která je důsledkem nízké porodnosti v souvislosti se společenskými změnami po roce 1989. Konkrétně počet obyvatel ve sledovaném období ve věkové kategorii 20–24 let klesl téměř o čtvrtinu. Od roku 2020 však počty studentů znovu mírně narůstají, neboť se do vysokoškolského věku postupně dostávají děti silných ročníků rodičů z baby boomu v 70. letech. V roce 2023 studovalo vysokou školu 12 189 studentů s trvalým bydlištěm v regionu a jejich počet se meziročně zvýšil o 1,6 % (tj. o 195 studentů). V kraji bylo evidováno 2 556 absolventů, z nichž 99,3 % mělo státní občanství ČR. Počet vysokoškolských studentů s místem výuky v Plzeňském kraji dosáhl v tomto roce 13 587 a meziročně tak mírně vzrostl (o 2,0 %). Vysokou školu s místem výuky v kraji absolvovalo 2 517 osob a jejich počet se meziročně zvýšil o 4,0 %. V Plzeňském kraji se mohou studenti vzdělávat na Západočeské univerzitě se sídlem v Plzni, která má 9 fakult (aplikovaných věd, designu a umění Ladislava Sutnara, ekonomickou, elektrotechnickou, filozofickou, pedagogickou, právnickou, strojní a zdravotnických studií). Ostatní fakulty, které sídlí v Plzeňském kraji, patří pod vysoké školy, které zde však nemají sídlo (např. Lékařská fakulta Univerzity Karlovy nebo Metropolitní univerzita Praha).

Zdraví

Počty samostatných ordinací v kraji v posledních letech klesají.

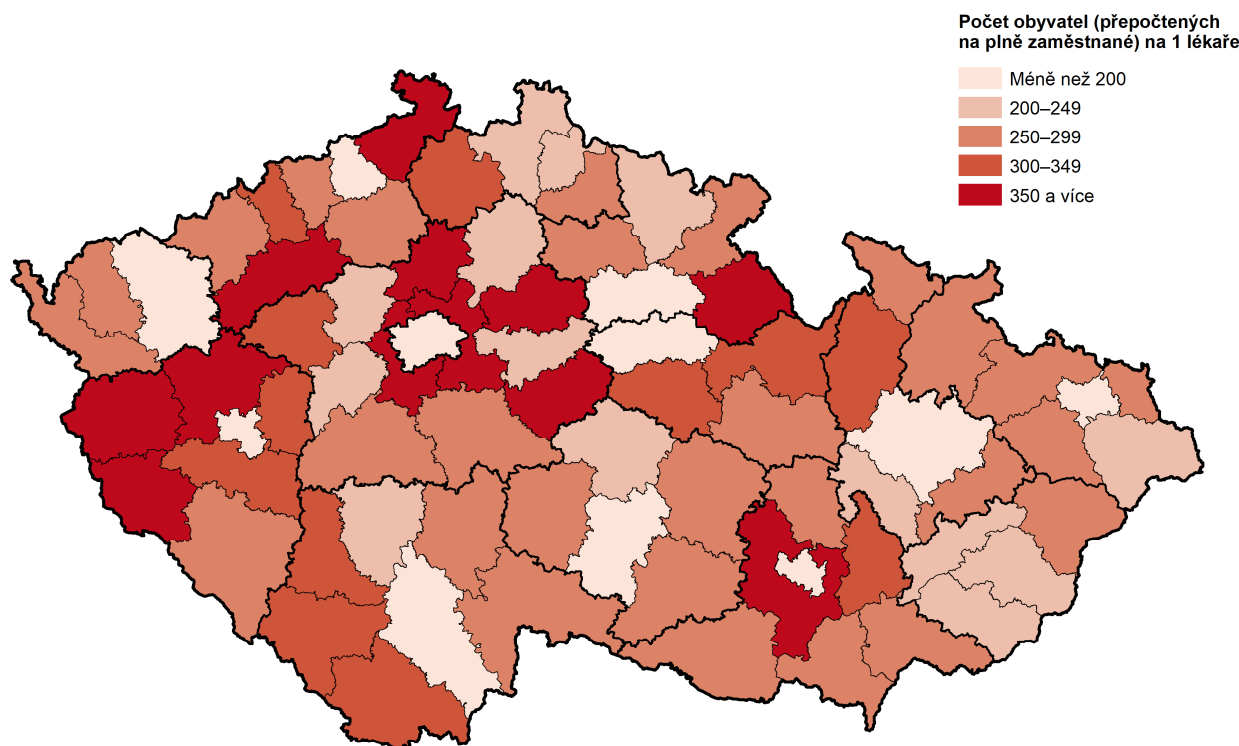
Lékaři působili v roce 2022 (poslední dostupné údaje) v Plzeňském kraji ve 236 **samostatných ordinacích** praktických lékařů pro dospělé, v 90 pro děti a dorost, v 300 ordinacích stomatologů a 66 ordinacích gynekologů. Od roku 2017 počet samostatných ordinací celkově ubývá, v případě praktických lékařů pro dospělé o 8, pro děti a dorost o 7 a v případě stomatologů dokonce o 28. Jen počet ordinací gynekologů je stálý.

Celorepublikově připadalo v roce 2022 nejvíce obyvatel na 1 lékaře v okrese Plzeň-sever, a to 739.

V roce 2022 působil v Plzeňském kraji 2 815 **lékařů**, meziročně o 3 více, od roku 2018 o 90 více. Na 1 000 obyvatel středního stavu připadalo 4,7 lékařů, což je v kraji dlouhodobý průměr. Výjimkou byl jen rok 2021, kdy se počet lékařů zvýšil na 4,9.

V roce 2022 vycházelo na 1 lékaře v průměru 213 obyvatel, tedy pátá nejnižší hodnota mezi kraji. Dostupnější jsou lékaři v Praze, v Jihomoravském, Olomouckém a Královéhradeckém kraji. Z hlediska meziokresního srovnání v našem kraji je nejlepší situace v okrese Plzeň-město (114 obyvatel na 1 lékaře) a nejhorší naopak na severním Plzeňsku (739). Celorepublikově se okres Plzeň-město zařadil na druhé místo s nejnižším počtem osob na 1 lékaře za Brno-město (97). Mezi 6 okresů s nejhorší lékařskou dostupností v Česku patřily 3 právě do Plzeňského regionu. Na 1 lékaře připadalo nejvíce obyvatel v okresech Plzeň-sever, Praha-západ (686), Praha-východ (580) a Brno-venkov (574). Je nutné ale podotknout, že se jedná o okresy v blízkosti velkých krajských měst nebo v okolí Prahy, kde řada lidí pracuje a zároveň zde i využívá zdravotní péči.

Počet obyvatel na 1 lékaře v okresech v roce 2022

Zdroj: ÚZIS

V Plzeňském kraji připadalo v roce 2022 na 1 zubaře 1 425 obyvatel, což je čtvrtá nejnižší hodnota v rámci ČR.

V roce 2021 i 2022 nám v kraji poskytovalo péči 420 **zubních lékařů**. Nejvíce jich ordinovalo v roce 2019, a to 447, od té doby jejich počet klesá. Na 1 000 obyvatel středního stavu připadalo v roce 2022 v Plzeňském kraji 0,7 zubaře a v opačném případě na 1 zubaře připadalo 1 425 obyvatel. Tato hodnota je v kraji z dlouhodobého pohledu nejvyšší a v posledním roce souvisí nárůst s vyšším počtem obyvatel žijících v kraji. V rámci ostatních regionů jsme ale patřili mezi 4 kraje s nejnižším počtem osob na 1 zubaře. Dostupnější zubní péči měli v krajích Hl. město Praha (823 obyvatel na 1 zubního lékaře), v Jihomoravském (1 246) a Olomouckém (1 295).

V roce 2022 připadalo v kraji na 1 000 obyvatel 4,5 lůžka v nemocnicích akutní péče.

V roce 2022 bylo v Plzeňském kraji 10 **nemocnic akutní péče**, tedy zdravotnických zařízení poskytující akutní lůžkovou péči, jejímž cílem je odvrácení zhoršení zdravotního stavu či snížení rizika vážného zhoršení. Tyto nemocnice měly k dispozici 2 718 lůžek, což je od roku 2016 jejich největší počet. Na 1 000 obyvatel

středního stavu tak připadalo 4,5 lůžka, to je osmá nejvyšší hodnota mezi kraji. Nejvyšší podíl měla Praha (6,3), nejnižší naopak Středočeský kraj (2,8).

Po Královéhradeckém kraji jsme měli v roce 2022 druhou nejvyšší průměrnou ošetrovací dobu v nemocnicích akutní péče.

V nemocnicích akutní péče bylo v roce 2022 registrováno 93,5 tisíc případů **hospitalizací**, došlo tak k meziročnímu navýšení o více než 5 tisíc. Do roku 2019 se jejich počet pohyboval nad hranicí 100 tisíc, poté případů hospitalizací ubylo na 88 tisíc. V přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu jsme dosáhli páté nejnižší hodnoty (156,2 případů) a ve srovnání s rokem 2021 to bylo o 3,1 případů více. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích akutní péče trvala v Plzeňském kraji v roce 2022 celkem 6,2 dne, meziročně o 0,2 dne poklesla. Tato doba je druhá nejvyšší mezi ostatními regiony, nejdéle pobývali v nemocnicích pacienti Královéhradeckého kraje (6,5 dne), nejkratší dobu zde strávili zase lidé z Karlovarského kraje (4,9 dne).

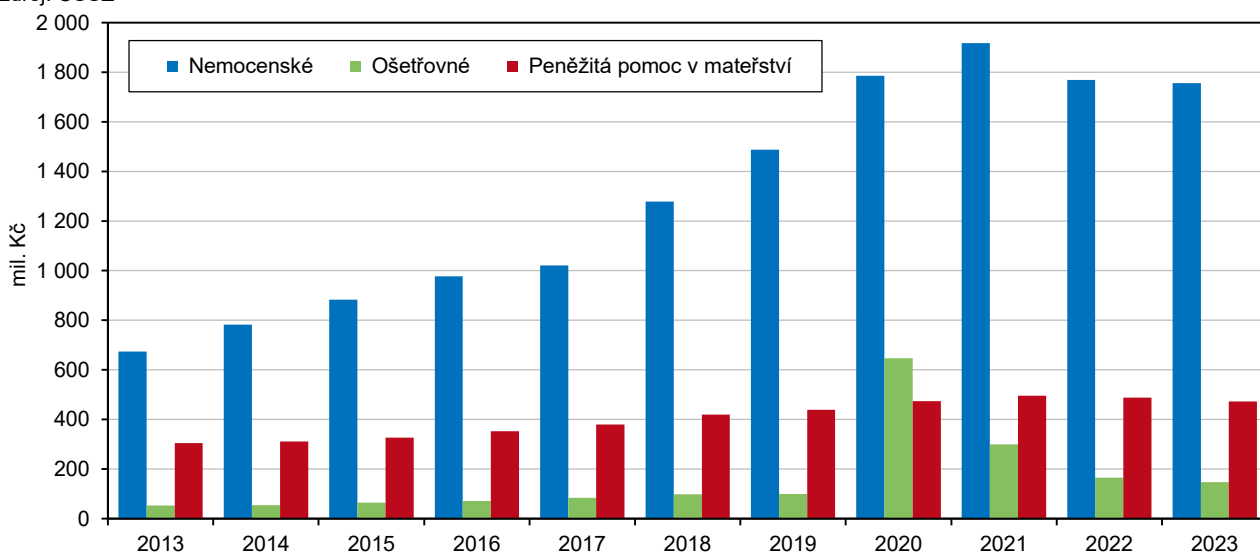
Nemocenské pojištění, státní sociální podpora

Výdaje nemocenských dávek tvořily téměř tři čtvrtiny celkových výdajů nemocenského pojištění.

V rámci **nemocenského pojištění** jsou dlouhodobě vypláceny dávky nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, ošetrovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Od roku 2018 tyto dávky doplnily otcovská poporodní péče a dlouhodobé ošetrovné. Na dávky nemocenského pojištění bylo v roce 2023 v Plzeňském kraji vydáno 2 417,9 mil. Kč. Z hlediska vývoje výdajů na dávky je zřejmý pokles od roku 2008 až do roku 2012, kdy bylo dosaženo ve sledovaném období minima a hodnota se v tomto roce dostala pod hranici 1 mld. Kč (984,5 mil. Kč). Od roku 2013 následoval růst a maximální hodnoty bylo dosaženo v covidovém roce 2020, konkrétně 2 927,9 mil. Kč. Hodnota se ve srovnání s předchozím rokem zvýšila o 43,1 %, a to zejména díky skokovému růstu výdajů na ošetrovné, které narostly z 100,3 mil. Kč v roce 2019 na 646,3 mil. Kč v roce 2020. Důvodem bylo uzavření škol a jiných zařízení během pandemie včetně souvisejících legislativních úprav. V dalších letech už ale výdaje na dávky nemocenského pojištění klesaly. Nejvyšší podíl výdajů z nemocenského pojištění tvořily v roce 2023 nemocenské dávky (72,7 %, tj. 1 756,8 mil. Kč), peněžitá pomoc v mateřství činila 19,5 % (472,7 mil. Kč), ošetrovné 6,1 % (147,2 mil. Kč), otcovská poporodní péče 1,2 % (30,0 mil. Kč) a dlouhodobé ošetrovné 0,5 % (11,1 mil. Kč). Celkové výdaje v Plzeňském kraji na nemocenské pojištění byly v roce 2023 mezi kraji sedmé nejvyšší, na celorepublikové hodnotě se tak podílely 5,3 %.

Graf 2.12 Výdaje na vybrané dávky nemocenského pojištění v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSSZ

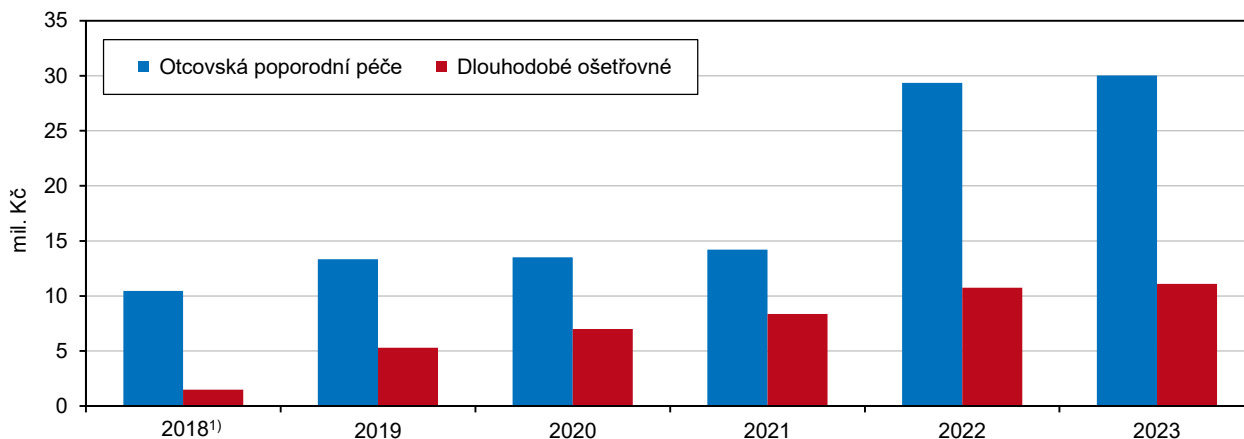

Dávky na otcovskou poporodní péči se v kraji od roku 2018 téměř ztrojnásobily.

Dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobého ošetřovného byly nově zavedeny v průběhu roku 2018 a od té doby výdaje na tyto dávky každoročně rostly. V roce 2018, kdy byla v únoru zavedena otcovská poporodní péče v rozsahu 7 dní, dosahovaly výdaje na ni 10,5 mil. Kč a do roku 2023 se téměř ztrojnásobily. K největšímu meziročnímu navýšení došlo mezi lety 2021 a 2022, kdy se výdaje zdvojnásobily díky prodloužení otcovské dovolené na 14 kalendářních dnů. Objem vyplacených dávek na dlouhodobé ošetřovné se z hodnoty 1,5 mil. Kč v roce 2018 (k zavedení došlo až v červnu) navýšil do roku 2023 více než 7,5krát.

Graf 2.13 Výdaje na dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobé ošetřovné v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSSZ

¹) dávky zavedeny v průběhu roku

Počet příspěvků na bydlení v kraji se meziročně zvýšil o 56,6 %.

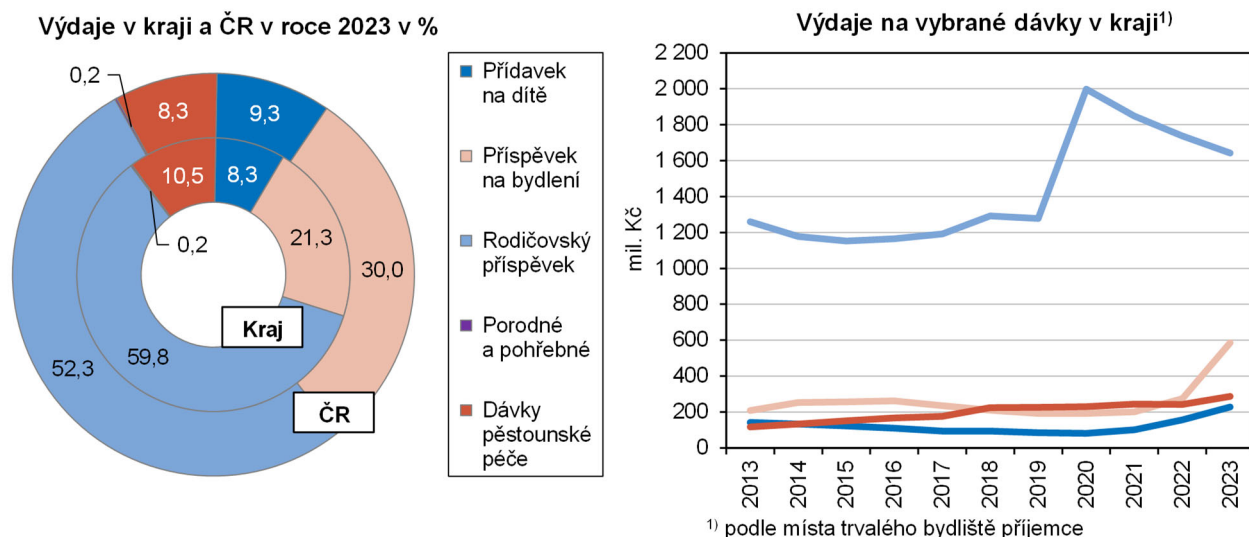
Systém **státní sociální podpory** je legislativně upraven předpisy o státní sociální službě. Zabezpečuje adresnou pomoc zejména rodinám s nezaopatřenými dětmi k překonání nepříznivých důsledků sociálních událostí, na jejichž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí. Podle zákona o státní sociální podpoře se poskytují následující dávky: přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné a pohřebné. Některé z nich (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné) se poskytují v závislosti na výši příjmu žadatele a společně posuzovaných osob. V roce 2023 bylo vyplaceno v Plzeňském kraji 446,4 tis. dávek státní podpory, z toho 38,6 % na rodičovský příspěvek. **Rodičovský příspěvek** je dávka pro rodiče, který celodenně pečuje o dítě do čtyř let věku, které je nejmladší v rodině. Druhým nejčtenějším druhem dávky byl přídavek na dítě, v kraji jich bylo vyplaceno 170,3 tis. a byl to druhý nejnižší počet v mezikrajském porovnání po kraji Karlovarském (123,8 tis.). **Přídavek na dítě** je definován jako základní dlouhodobá dávka poskytovaná rodinám s dětmi na krytí nákladů spojených s jejich výchovou a výživou, pokud příjem rodiny nepřekročí 3,4násobek životního minima rodiny. Je dělen do tří kategorií podle věku nezaopatřeného dítěte a je ho možné čerpat do 18 let, v případě studia až do 26 let věku dítěte. Počet vyplácených dávek státní sociální podpory celkem v posledních letech klesal až do roku 2019, od roku 2020 mírně narůstá. Ve srovnání s rokem 2022 došlo do roku 2023 k výraznému meziročnímu navýšení (o 15,7 %), a to zejména kvůli rostoucímu počtu žádostí o **příspěvek na bydlení**. V rámci této kategorie činil meziroční nárůst 56,6 %, a to především vlivem nepříznivé ekonomické situace, kterou mimo jiné ve vztahu k bydlení zasáhlo zdražování energií. K výraznějšímu nárůstu ve srovnání s rokem 2022 došlo i v případě přídavků na dítě, jejichž počet se zvýšil o 23,8 %. Naopak pokles byl mapován u rodičovského příspěvku o 5,1 %, což může mimo jiné souviset se snižující se porodností.

Plzeňský kraj má třetí nejnižší objem dávek státní sociální podpory na bydlení mezi kraji ČR.

Ve vývoji výdajů na **sociální dávky** v posledních pěti letech je zřejmý zásadní nárůst v roce 2020. K tomuto navýšení došlo díky meziročnímu růstu částky příspěvku pro rodiče z 220 tis. Kč na 300 tis. Kč (u víceročtat na 450 tis. Kč), což se na celkovém objemu výdajů na rodičovský příspěvek projevilo zvýšením o 56,3 %. Následné mírné snížení celkových výdajů na dávky poté vystřídal nárůst mezi roky 2022 a 2023. V roce 2023 činil objem výdajů 2 460,5 mil. Kč, což je meziročně o 13,4 % více, zejména z důvodu již zmiňovaného nárůstu žádostí o příspěvek na bydlení. V rámci této skupiny dávek se objem výdajů více než zdvojnásobil z 273,7 mil. Kč na 586,0 mil. Kč v roce 2023. Zároveň se v tomto případě však stále jedná o třetí nejnižší hodnotu v mezikrajském porovnání po Kraji Vysočina a Karlovarském kraji. Z celkového objemu dávek státní podpory v ČR připadá na Plzeňský kraj až pátý nejnižší podíl (4,5 %). V mezikrajském srovnání má nejvyšší podíl výdajů na celorepublikovém objemu Moravskoslezský kraj (13,6 %), naopak nejnižší kraj Karlovarský (2,5 %).

Graf 2.14 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péčovské péče v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: MPSV

Z mezikrajského srovnání byla hodnota dávek státní sociální podpory v přepočtu na obyvatele v Plzeňském kraji nejnižší.

Výdaje na dávky státní sociální podpory v přepočtu na 1 obyvatele se v Plzeňském kraji meziročně zvýšily o 11,7 %. V celorepublikovém srovnání byla hodnota mapovaná v kraji (4 504 Kč/obyv.) nejnižší, zároveň se jedná o výrazně nižší hodnotu, než činil celorepublikový průměr (5 477 Kč/obyv.). Nejvyšší hodnotu mají kraje s vysokou nezaměstnaností, a to kraj Moravskoslezský (7 015 Kč/obyv.) a Ústecký (6 567 Kč/obyv.).

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Služby provozované formou celoročního pobytu tvořily třetinu služeb sociální péče.

V příslušných sociálních zařízeních tvořily více než jednu třetinu služby provozované formou celoroční pobytové služby. Jedná se o domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem.

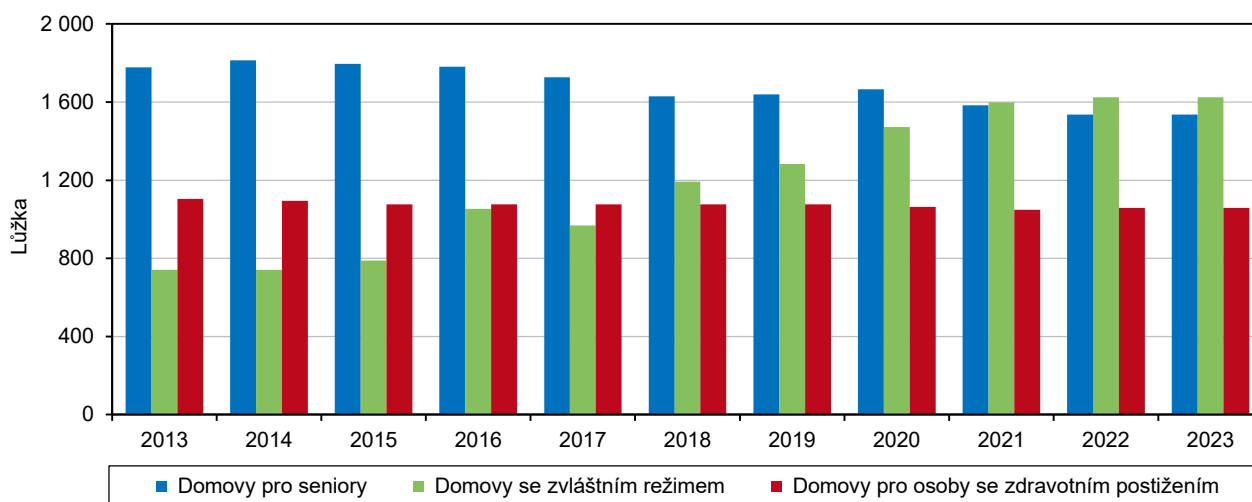
V Plzeňském kraji bylo provozováno 24 domovů pro seniory s kapacitou 1 536 lůžek.

Jednou z legislativně stanovených služeb sociální péče je pobytová služba s celoročním provozem v **domovech pro seniory**. Tato služba je určena zejména těm seniorům, jimž nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí. V Plzeňském kraji bylo provozováno 24 domovů pro seniory s kapacitou 1 536 lůžek. Z dlouhodobého pohledu má vývoj počtu lůžek proměnlivý charakter. Meziročně nedošlo k žádné změně, co se týká počtu lůžek v domovech pro seniory. V období

od roku 2015 byla jinak klesající tendence v počtu lůžek přerušena výjimečným meziročním nárůstem v covidových letech 2019 a 2020. V letech 2022 a tedy i 2023 byl počet lůžek v kraji vůbec nejnižší. Průměr počtu lůžek na jedno zařízení v regionu dosahuje hodnoty 64,0, což je méně než průměr za ČR (68,3 lůžek). Co se týká počtu lůžek u tohoto typu zařízení na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více, je situace v jednotlivých okresech Plzeňského kraje poměrně odlišná. Největším množstvím počtu lůžek na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více disponují v domovech pro seniory v okrese Domažlice (28,7 lůžek), naopak nejméně v okrese Plzeň-město (4,1 lůžek), dále v okrese Plzeň-sever (6,2 lůžek).

Graf 2.15 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Plzeňském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Pro osoby s duševními poruchami je v kraji k dispozici 20 zařízení s kapacitou 1 625 lůžek.

Další legislativně definovanou službou sociální péče je pobytová služba s celoročním provozem - **domov se zvláštním režimem** - poskytující služby osobám trpícím duševní nemocí, Alzheimerovou chorobou či jinou formou demence. V Plzeňském kraji se nachází těchto zařízení 20 s kapacitou 1 625 lůžek. Z retrospektivního pohledu je patrné, že od roku 2018 dochází k navýšení počtu i kapacit zařízení. V roce 2022 byla kapacita navýšena o 27 lůžek, oproti roku 2021 vzrostla pouze o 1,7 %. V roce 2023 nedošlo meziročně k žádné změně, kapacita zůstala stejná jako v roce 2022. Oproti roku 2018 se však jednalo o výrazné navýšení počtu lůžek v roce 2023, a to o 433 lůžek (36,3 %). Průměrná kapacita lůžek v těchto zařízeních činí 81,3 lůžek, tj. o 18,3 lůžek na jedno zařízení nad republikovým průměrem. V mezikrajském porovnání se jednalo o vůbec nejvyšší hodnotu průměrné kapacity lůžek na jeden domov se zvláštním režimem.

Domovů pro osoby se zdravotním postižením funguje v kraji 12 s kapacitou 1 058 lůžek.

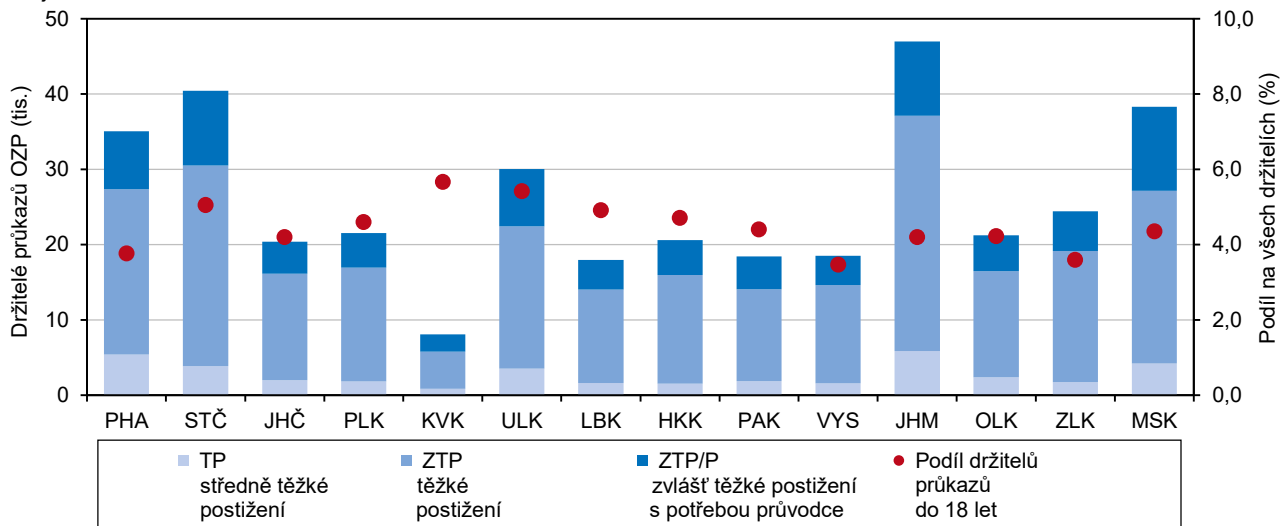
V zařízeních sociální péče je dále definována pobytová služba s celoročním provozem pro osoby se sníženou soběstačností vyžadující pravidelnou a komplexní péči, kterou jim nelze zajistit v jejich přirozeném sociálním prostředí - **domovy pro osoby se zdravotním postižením**. V Plzeňském kraji se nalézá 12 těchto zařízení s kapacitou 1 058 lůžek. Od roku 2015 do roku 2019 zůstal počet lůžek zachován, v dalších letech dochází k mírnému poklesu. V roce 2022 bylo zaznamenáno mírné meziroční navýšení o 9 lůžek. Stejně jako u předchozích typů sociálních zařízení, která poskytují celoroční pobytovou službu, ani zde se kapacita v roce 2023 nezměnila. Přepočet lůžkové kapacity na jedno zařízení představoval v kraji hodnotu 88,2 a převýšil republikový průměr o 33,9 lůžek na jedno zařízení.

	V porovnání krajů se jednalo o druhou nejvyšší hodnotu (po Olomouckém kraji) průměrného počtu lůžek na jeden domov pro osoby se zdravotním postižením.
Většina ostatních sociálních služeb patří do oblasti sociální prevence.	Sociální služby kromě služeb sociální péče zahrnují ještě oblasti sociálního poradenství a služby sociální prevence, které se zaměřují na oblast sociálně negativních jevů (např. raná péče, azylové domy, nízkoprahová denní centra apod.).
Výdaje na dávky za rok 2023 pro poskytnutí příspěvku na péči byly vyčísleny na 2,2 mld. Kč.	V prosinci 2023 bylo registrováno v Plzeňském kraji 21,8 tis. příjemců příspěvku na péči. Příspěvek na péči je vyplácen podle stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb. Stupně závislosti jsou rozdělené od lehké (I.), přes středně těžkou (II.), těžkou (III.) až po úplnou (IV.) závislost. Výdaje na dávky za rok 2023 byly poskytnuty ve výši 2,2 mld. Kč. Nejčastěji je vyplácen příspěvek na péči podle II. stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby. Tento příspěvek byl v roce 2023 vyplacen 7,3 tis. příjemců, což byla třetina ze všech příjemců příspěvku na péči. Více než dvě třetiny ze všech příjemců příspěvku na péči byly oprávněné osoby starší 65 let, tj. 14,7 tis. osob. Podíl žen (59,2 %) ze všech příjemců příspěvku v regionu převažoval nad muži.
V prosinci 2023 bylo v kraji evidováno 21 525 držitelů průkazů osob se zdravotním postižením.	V prosinci roku 2023 bylo v Plzeňském kraji evidováno 21 525 držitelů průkazů osob se zdravotním postižením (OZP). Data o počtu a struktuře držitelů průkazů OZP, která poskytuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, byla revidována včetně údajů za předchozí roky. Pokles počtu držitelů po revizi souvisí se zohledněním případů předčasného ukončení platnosti průkazu OZP, např. z důvodu úmrtí. V původních údajích tyto osoby zůstávaly do konce platnosti uvedené na průkazu. V roce 2023 bylo o 1 177 osob se zdravotním postižením více než v roce 2022, tj. navýšení o 5,8 %. Největší podíl osob se zdravotním postižením tvoří držitelé průkazů ZTP (osoby s těžkým postižením). V roce 2023 se jednalo o 15 114 osob s těžkým postižením, jež tvořily 70,2 % z celkového počtu držitelů průkazů se zdravotním postižením. Osob se středně těžkým postižením (TP) bylo 1 818 a osob se zvláště těžkým postižením s potřebou průvodce (ZTP/P) bylo 4 593. Z hlediska závažnosti postižení se od roku 2018 významně zvýšil počet osob se středně těžkým (o 29,9 %) a těžkým (o 17,4 %) postižením. Průkaz osob se zvláště těžkým postižením s potřebou průvodce drželo v roce 2023 o 327 osob méně v porovnání s rokem 2018.
Ženy představují nadpoloviční podíl z celkového počtu držitelů průkazů se zdravotním postižením.	Podíl žen na celkovém počtu držitelů v Plzeňském kraji mírně převažuje nad podílem mužů ve sledovaném období 2021–2023. V roce 2023 drželo průkaz se zdravotním postižením 11 054 žen (51,4 %) a 10 471 mužů. Jen podle druhu průkazu byl podíl mužů, jež jsou držiteli konkrétně typu ZTP/P, v roce 2023 i předchozích dvou letech mírně vyšší než podíl žen ve stejné kategorii.
Nejvíce držitelů průkazu ZTP/P je ve věku 15–64 let.	V roce 2023 bylo nejvíce držitelů průkazů osob se zdravotním postižením ve věku 65 let a více (61,7 %), naopak nejmenší počet byl evidován u osob ve věku do 14 let (3,4 %). Lidé ve věku 65 let a více držící průkaz ZTP (těžké postižení) tvořili nejvyšší podíl z celkového počtu osob se zdravotním postižením (49,7 %). Nejvíce osob se zvláště těžkým postižením s potřebou průvodce (ZTP/P) bylo ve věku 15–64 let (2 556 osob).
Nejvíce držitelů průkazů osob se zdravotním postižením je v okrese Plzeň-město, naopak nejméně v okrese Tachov.	V mezikrajském srovnání byl Plzeňský kraj v roce 2023 na sedmém místě v počtu držitelů průkazů osob se zdravotním postižením. Nejnižší počet byl evidován v kraji Karlovarském (8 110), nejvyšší naopak v kraji Jihomoravském (46 983). Podíl Plzeňského kraje z celkového počtu držitelů v ČR činil 5,9 %. V rámci

meziokresního srovnání byl v **Plzeňském kraji** nejnižší počet držitelů v okrese Tachov (1 711 osob), dále pak v okresech Plzeň-sever (2 140 osob) a Rokycany (2 286 osob). Nejvíce osob se zdravotním postižením žilo v okrese Plzeň-město (5 329), jejich podíl na celkovém počtu držitelů průkazů v kraji činil téměř čtvrtinu.

Graf 2.16 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením v krajích v prosinci 2023

Zdroj: MPSV

Důchodci, důchody

Počet příjemců starobních důchodů se meziročně mírně zvýšil.

V roce 2023 dosáhl počet **příjemců pobírajících starobní důchod celkem (včetně souběhu)** 131 505, v porovnání s rokem 2022 to bylo o 55 osob více. V roce 2023 ženy tvořily 59,1 % z celkového počtu příjemců, v porovnání s rokem 2018 se jejich podíl snížil o 0,9 p. b. V příjemcích starobních důchodů jsou zahrnuti jak příjemci pobírající důchod sólo, tak příjemci pobírající důchod v souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem. V příjemcích starobních důchodců nejsou zahrnuti příjemci pobírající poměrný důchod.

Příjemci starobních důchodů sólo činili 75,6 % z příjemců starobních důchodů celkem.

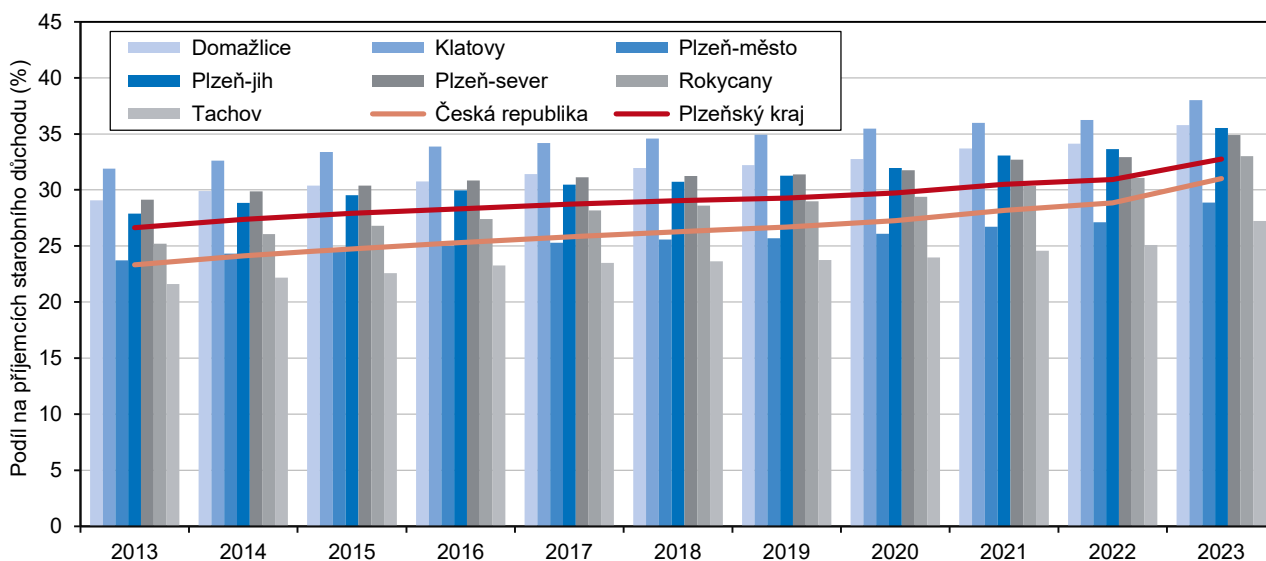
Příjemci starobních důchodů sólo představovali 75,6 % z příjemců starobních důchodů celkem (včetně souběhu). Oproti roku 2018 se tento podíl zvýšil o 0,3 p. b. V roce 2023 činil počet příjemců starobního důchodu sólo 99 353 a meziročně mírně vzrostl o 0,3 %.

Nejrychleji rostl počet příjemců předčasných důchodů.

V roce 2023 se v porovnání s rokem 2018 zvýšil počet **příjemců předčasných starobních důchodů** (včetně souběhu) o 11,1 % (absolutně o 4 290 osob). Počet příjemců předčasných starobních důchodů (včetně souběhu) tedy činil 43 090, z toho ženy tvořily nadpoloviční podíl (56,8 %). Oproti roku 2018 se podíl žen, které pobíraly předčasný starobní důchod, snížil o 0,3 p. b. Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem má dlouhodobě rostoucí tendenci, od roku 2018 vzrostl v roce 2023 celkově o 3,7 p. b. U mužů se tento podíl zvýšil o 3,5 p. b., u žen o 3,8 p. b. Nejnižší podíl příjemců předčasného starobního důchodu je evidován v Praze (16,1 %), nejvyšší pak v Kraji Vysočina (39,5 %). Plzeňský kraj byl s podílem 32,8 % na sedmém nejnižším místě v porovnání s ostatními kraji. Mezi jednotlivými okresy jsou však patrné rozdíly. V okrese Klatovy tvořil v roce 2023 podíl příjemců předčasných starobních důchodů 38,0 %, na druhé straně podíl těchto příjemců na Tachovsku byl jen 27,2 %.

Graf 2.17 Příjemci předčasného starobního důchodu v Plzeňském kraji a jeho okresech (stav v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

Mužů vdovců, kteří pobírají vdovecký důchod, je přibližně pětikrát méně.

Dominantní zastoupení mají ženy také v souvislosti s důchody, které pobírají z důvodu ovdovění. V prosinci 2023 pobíralo v Plzeňském kraji 28 193 žen tzv. **vdovské důchody**, naopak mužů dostávajících **vdovecké důchody** bylo přibližně pětikrát méně (5 512). Počet mužů, kteří pobírali vdovecké důchody, zůstal v kraji za posledních deset let téměř neměnný, na rozdíl od žen, jejichž počet naopak výrazněji klesal a v porovnání s rokem 2013 se snížil o 9,1 %. Z hlediska plzeňských okresů pobírali nejvíce vdovských a vdoveckých rent obyvatelé v okresech Plzeň-město (32,2 %; 31,8 %), Klatovy (16,4 %; 15,8 %) a Plzeň-sever (13,0 %; 14,2 %), což souvisí s výší podílu populace v okresech.

Nejvíce obyvatel v kraji, kteří mají sníženou pracovní schopnost, pobírá invalidní důchod 3. stupně.

Třetím nejvíce zastoupeným typem důchodů jsou **důchody invalidní**, které se dělí na základě procentuálního poklesu nebo dokonce ztráty pracovní schopnosti na tři základní stupně. Celkový počet invalidních důchodců bez rozdílu stupně invalidity činil v prosinci 2023 v Plzeňském kraji 25 847 a jedná se tak o 16,0 % z celkového počtu příjemců důchodů. Stále nejrozšířenějším typem, přestože dochází ke každoročnímu poklesu jeho příjemců (výjimkou byl pouze rok 2023), byl invalidní důchod 3. stupně, který se týká obyvatel se sníženou pracovní schopností 70 % a více. V kraji ho pobíralo 10 327 obyvatel. Růst byl naopak zřejmý u příjemců invalidního důchodu 2. stupně (pokles pracovní schopnosti o 50–69 %), který se za posledních deset let navýšil až na hodnotu 5 515 obyvatel (nárůst o 38,0 %). V posledních letech dochází také ke každoročnímu nárůstu počtu příjemců invalidního důchodu 1. stupně (pokles pracovní schopnosti o 35–49 %), jejichž počet v roce 2023 činil 10 005 obyvatel. V meziokresním porovnání byl evidován největší počet příjemců invalidních důchodů 1. a 2. stupně v okrese Plzeň-město, příjemců invalidních důchodů 3. stupně pak bylo nejvíce na Klatovsku. Nejméně příjemců bylo naopak v okrese Rokycany (invalidita 1., 2. i 3. stupně).

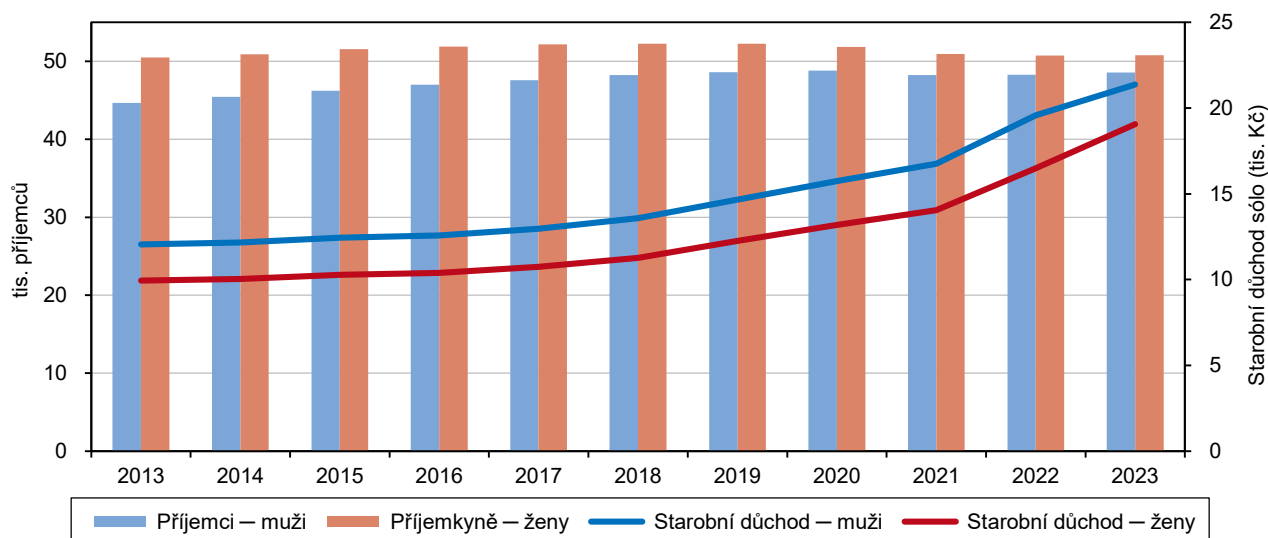
V roce 2023 došlo k mírnému meziročnímu navýšení příjemců sirotčích důchodů.

Druhou skladbu jednotlivých typů důchodů doplňuje **důchod sirotčí**. V Plzeňském kraji bylo v prosinci 2023 evidováno 2 076 příjemců, což znamenalo meziroční mírné navýšení o 0,5 %. Od roku 2013 došlo k největšímu meziročnímu nárůstu v roce 2021, a to o 7,1 %. Z dlouhodobého hlediska se počet příjemců sirotčích důchodů až do roku 2013 pohyboval nad hranicí 2 tis. obyvatel, od roku 2014 do 2020 nebyla

tato hranice překročena. Plzeňský kraj se mezi regiony zařadil v počtu sirotčích důchodů na deváté místo.

Graf 2.18 Příjemci starobního důchodu sólo (plného) a průměrná výše důchodu podle pohlaví v Plzeňském kraji (stav v prosinci)

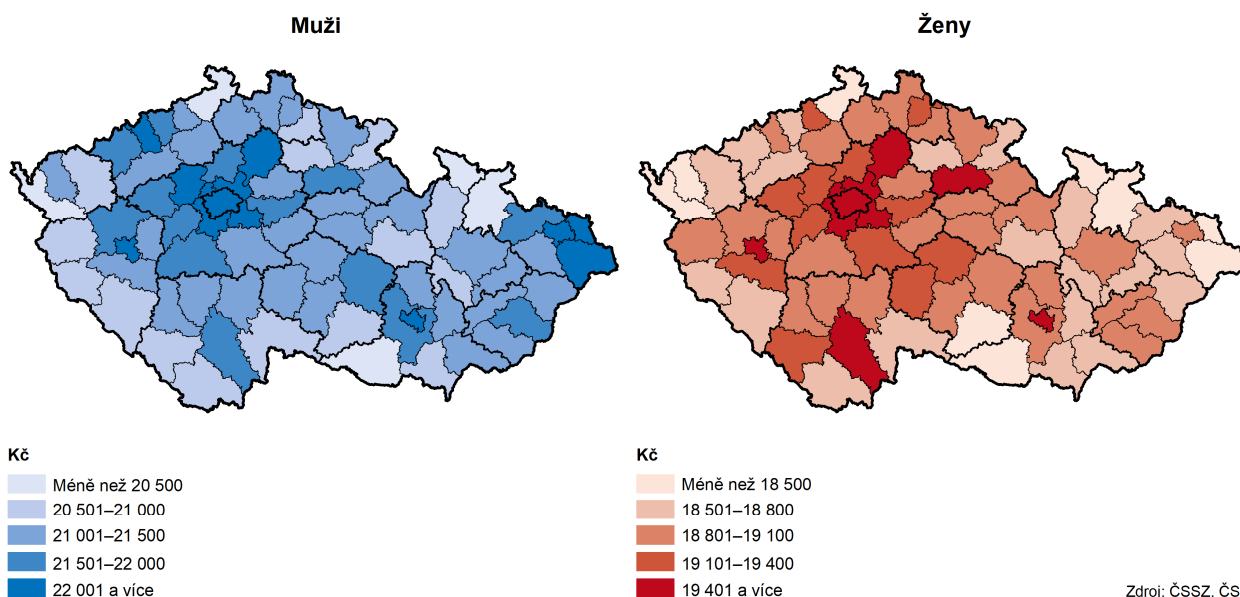
Zdroj: ČSSZ

Ženy měly v průměru o 10,8 % nižší důchod než muži, meziročně tento podíl poklesl o 5,0 p. b.

Výše **průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu)** dosáhla v Plzeňském kraji v prosinci 2023 hodnoty 20 191 Kč a v průběhu sledovaných let docházelo k jejímu neustálému navyšování. Nejrazantnější meziroční nárůst byl ve sledovaném období jednoznačně zaznamenán v roce 2022 (o 17,1 %), druhý nejvyšší pak v roce 2023 (o 12,2 %). Ve srovnání s rokem 2018 tak došlo k navyšení starobního důchodu o 63,1 %. Navyšování důchodů ovlivňoval hlavně růst inflace, případně mimořádná rozhodnutí zákonodárců. Variační rozpětí výše starobního důchodu v mezikrajském srovnání činilo 1 962 Kč, kdy na jedné straně stáli příjemci z Hl. města Prahy s 21 519 Kč a na straně druhé příjemci z Karlovarského kraje s 19 557 Kč. Z hlediska genderových rozdílů bylo zřejmé, že ženy v ČR pobíraly v průměru nižší starobní důchod (19 095 Kč) než muži (21 610 Kč). V Praze činil průměrný starobní důchod mužů 22 850 Kč, u žen dosahoval pouze na hodnotu 20 413 Kč. Plzeňský kraj se zařadil na čtvrtou pozici jak s výší důchodu 21 371 Kč u mužů, tak i s 19 062 Kč u žen. Ženy v našem regionu měly v průměru o 10,8 % nižší důchod než muži, meziročně tento podíl však poklesl o 5,0 p. b., což bylo způsobeno především přiznáním výchovného. Co se týká porovnání průměrné výše starobního důchodu mezi jednotlivými okresy, u mužů byla hranice 22 tis. Kč překročena pouze v Plzni-městě, u žen činila výše důchodu v tomto okrese o 2 623 Kč méně, přesto se jednalo o nejvyšší hodnotu u žen v kraji. Naopak nejnižší starobní důchod pobírali muži na Klatovsku, Domažlicku a Tachovsku, jehož průměrná výše nepřesáhla 21 tis. Kč. V okrese Domažlice představovala průměrná výše starobního důchodu u žen 18 598 Kč a byla v kraji nejnižší. Vůbec nejnižší hodnoty starobního důchodu dosáhly ženy v Moravskoslezském kraji, a to pouze 18 525 Kč. Příčinou tohoto rozdílu je především mzdová nerovnost mezi jednotlivými pohlavími. Ženy zpravidla odcházejí v produktivním věku na mateřskou a rodičovskou dovolenou a nadále pak o děti pečují, což snižuje jejich šance na kariérní růst zajišťující lepší pozici s vyšším výdělkem. V důchodové reformě jsou do budoucna navržena ještě další opatření, aby důchody byly spravedlivé i pro rodiče a pečující osoby, kteří měli kariérní pauzu. Opatření se týká ocenění výchovy dětí, dřívějšího návratu do práce nebo sdílení důchodových nároků manželů a partnerů.

Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví v okresech v prosinci 2023

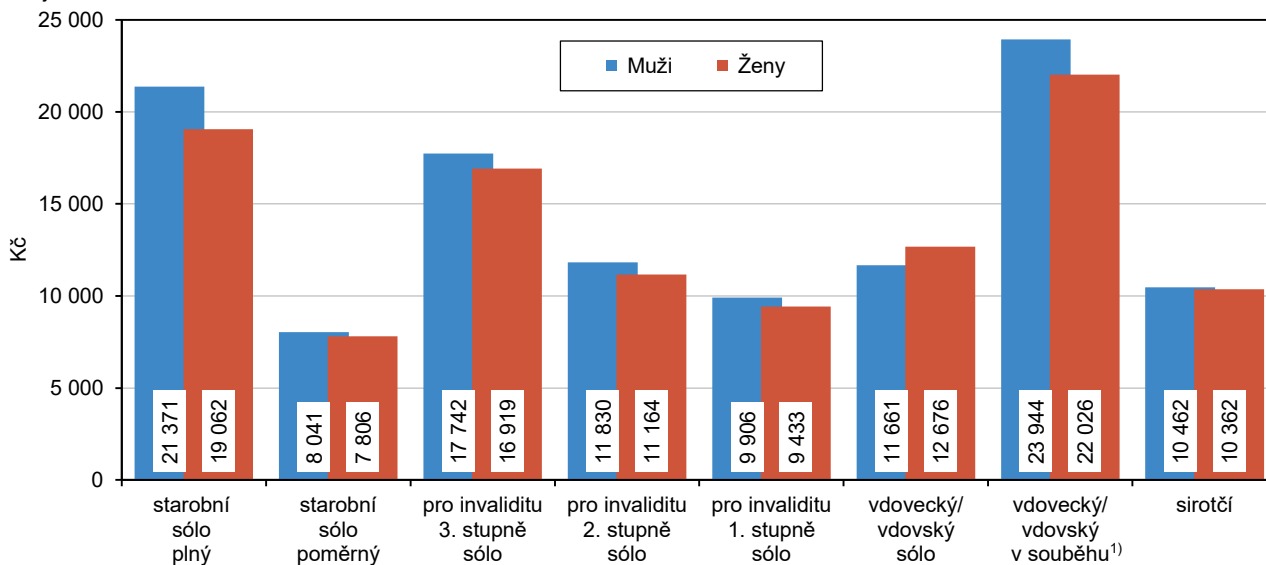

Poměr průměrného starobního důchodu sólo ke mzdovému mediánu v regionu vzrostl na 50,4 %.

V Plzeňském kraji činil podíl průměrného starobního důchodu sólo v prosinci 2023 ke mzdovému mediánu 50,4 %. Od roku 2018 se tento podíl zvýšil o 9,2 p. b. V porovnání s ostatními kraji v ČR byl podíl ke mzdovému mediánu v Plzeňském kraji druhý nejnižší v roce 2023. Nejvyšší hodnota **poměru průměrného starobního důchodu sólo ke mzdovému mediánu** byla v Praze (46,3 %), nejvyšší naopak v Karlovarském kraji (54,9 %).

Graf 2.19 Průměrná výše důchodů podle jejich druhu a pohlaví příjemce v Plzeňském kraji v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

¹⁾ důchod vdovecký nebo vdovský v souběhu s přímým důchodem (tj. starobním nebo invalidním)

Mimořádné valorizace důchodů v roce 2022 vytvořily výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu.

Od roku 2018 došlo k poměrně významnému nárůstu důchodů, především díky **mimořádné valorizaci důchodů** během pandemie covid-19. Následně byl důchodový systém částečně kompenzován v důsledku dramatického růstu životních nákladů. V současnosti na jednoho starobního důchodce přispívá do státního

penzijního systému okolo 2,2 platicích, s postupným stárnutím populace však bude toto číslo nadále klesat. Podle aktuální demografické projekce České republiky v letech 2023–2100, kterou vypracoval Český statistický úřad po pěti letech, se v horizontu třiceti let zvýší počet osob v důchodovém věku (tedy ve věku 65 let a více) ze současných 2,2 milionu až na 3,1 milionu osob. Vláda v roce 2023 představila návrh důchodové reformy, která se dotkne dnešních čtyřicátníků a mladší generace. Dvě hlavní změny zahrnuté v důchodové reformě jsou zpomalení růstu důchodů a přizpůsobení důchodového věku demografickému vývoji. Některé ze změn jsou již účinné od 1. října 2023. Návrhy platnosti dalších opatření v důchodové reformě jsou plánovány v průběhu let 2024 až 2031.

Kultura

Knihovny v Plzeňském kraji navštěvuje o 59,1 % fyzických osob více než v roce 2022.

Kultura a kulturní instituce plní významnou sjednocující funkci, která propojuje různé oblasti lidské činnosti a společenského života. Vybavenost obcí zařízeními, které tedy umožňují tvorbu, zprostředkování a uchovávání kulturních hodnot, tak zvyšuje kvalitu života v obcích a přispívá k osobnímu rozvoji a soudržnosti jejích obyvatel. K 31. 12. 2023 poskytovala veřejné knihovnické služby v České republice dle údajů Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu síť 6 035 knihoven vč. poboček, což je o 173 méně než před pěti lety. Klesající trend je patrný i v Plzeňském kraji, kde bylo od roku 2018 zrušeno 8 knihoven vč. poboček. V roce 2023 tak sídlilo v obcích Plzeňského kraje 504 **knihoven** včetně jejich poboček, s tímto počtem se kraj zařadil na páté nejvyšší místo v rámci ČR. Knihovny v kraji (vč. poboček) disponovaly v roce 2023 více než 4,6 milionu knihovních jednotek a bylo zde registrováno 72 tisíc čtenářů. Celkem čtenáři uskutečnili téměř 2,3 milionů výpůjček, přičemž od roku 2018 byl zaznamenán klesající trend. V roce 2023 navštívilo veřejné knihovny v Plzeňském kraji 2,4 milionů návštěvníků, což je o 24,9 % více než v předchozím roce a zároveň nejvyšší nárůst mezi kraji České republiky. Z celkového počtu návštěvníků knihoven se jednalo o 1 395 tis. fyzických osob, jejichž počet se meziročně výrazně zvýšil, a to o 59,1 %. Zároveň došlo k poklesu on-line hostů o 4,0 % na současnou hodnotu 997 tis. Po třech letech, kdy převažovali on-line návštěvníci nad fyzickými, došlo ke změně trendu a fyzické návštěvy znovu tvoří většinu (58,3 %). Tento jev byl mapován v kraji naposledy v roce 2019, tedy před obdobím pandemie covid-19. Obdobný vývoj je možné vidět i napříč republikou, kde v jednotlivých krajích dochází k navyšování počtu fyzických návštěv knihoven, i přesto však v 8 ze 14 krajů stále převažují on-line hosté.

Dochází k zásadnímu oživení návštěvnosti muzeí, památníků a galerií.

V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji možné navštívit 32 muzeí a památníků, 2 galerie a 18 poboček **muzeí a galerií**. V těchto objektech bylo možné shlédnout 116 expozic a 212 výstav, celkově tak došlo k mírnému snížení expozic a výstav v souhrnu o 1,8 % ve srovnání s rokem 2022. Z hlediska vývoje návštěvnosti je patrné oživení po období covidové pandemie. Expozice a výstavy v galeriích, muzeích a památnících navštívilo celkem 406 tisíc osob, což je o 10,7 % více v porovnání s rokem 2022. Rostoucí trend je kromě Moravskoslezského kraje a Kraje Vysočina patrný ve všech regionech ČR. Počet památkových objektů s kulturním využitím zpřístupněných návštěvníkům za vstupné, tj. **hradů, zámků a ostatních památkových objektů**, dosáhl v Plzeňském regionu počtu 29 objektů a meziročně se o jeden snížil. Celkový počet návštěvníků těchto objektů představoval hodnotu 526 tisíc, což je ve srovnání s rekordním počtem evidovaným v roce 2022, kdy bylo dosaženo nejvyšší hodnoty od roku 2000, nyní méně o 16,1 %. Zároveň se jedná o největší meziroční pokles mezi kraji. Kromě Plzeňského kraje byl pokles zaznamenán už jen v kraji Zlínském, v ostatních regionech ČR došlo

naopak k růstu počtu návštěvníků. Unie filmových distributorů uvádí, že v našem regionu mohli diváci k 31. 12. 2022 sledovat filmy celkem v 67 kinech, z nichž 32 tvořila kina letní, 11 kina stálá a zbytek kina ostatní. Počet kin v kraji se v časové řadě od roku 2018 zvýšil o 12 zařízení.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Počet registrovaných trestných činů se v kraji meziročně snížil o 6,3 %.

V Plzeňském kraji bylo podle údajů Policejního prezidia ČR v roce 2023 spácháno 9 562 **registrovaných trestných činů**, což představuje meziroční snížení o 6,3 %, tj. o 645 skutků. V roce 2023 se Plzeňský kraj v rámci mezikrajského porovnání zařadil počtem registrovaných trestných činů na šesté nejvyšší místo. Na celorepublikové úrovni došlo také k mírnému poklesu počtu trestné činnosti o 0,3 %. Snížení bylo mapováno ze 14 krajů v 6 a právě v Plzeňském regionu byl zaznamenán druhý nejvyšší meziroční pokles počtu trestných činů hned po kraji Libereckém. Z hlediska klasifikace registrovaných trestných činů se kriminalita dělí na dvě velké skupiny, kriminalitu obecnou a jinou. Právě do obecné kriminality, která zahrnuje násilnou, mravnostní, majetkovou a ostatní kriminalitu, spadá více než tři čtvrtiny z celkového počtu registrovaných trestných činů v kraji (77,7 %). Pod kriminalitu jinou se poté řadí hospodářské, zbývajících nebo vojenské trestné činy.

Majetková kriminalita v kraji zahrnovala nejčastěji podvody, krádeže vloupáním a krádeže prosté v obchodech.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 registrováno 651 hospodářských trestných činů. Tato oblast kriminality se na celkovém počtu trestných činů podílela pouze 6,8 %. V detailu se z oblasti **obecné kriminality** jednalo o trestné činy majetkové (65,9 %), ostatní kriminalitu (21,5 %), násilné činy (10,2 %) a mravnostní kriminalitu (2,5 %). Z majetkové kriminality šlo nejčastěji o podvody, krádeže vloupáním a krádeže prosté v obchodech. Za pozornost stojí zastavení rapidního nárůstu kyberkriminality, ke kterému došlo mezi lety 2021 a 2022, což se projevilo v kategorii ostatní majetkové činy, které zahrnují mimo jiné právě podvodné jednání v kombinaci s neoprávněným přístupem k počítačovému systému a nosiči informací (podvodné e-shopy, emaily, krádež peněz z bankovních účtů atd.). V této kategorii byly v posledních dvou letech evidovány abnormálně vysoké hodnoty. Do sekce ostatní kriminality se poté řadí například nejčastěji se vyskytující maření výkonu úředního rozhodnutí. Z násilných činů bylo nejčastěji v kraji evidováno úmyslné ublížení na zdraví, porušování domovní svobody a nebezpečné vyhrožování. Meziročně se v Plzeňském kraji zvýšila právě násilná kriminalita o 8,6 %, což byl po Kraji Vysočina (9,4 %) druhý nejvyšší nárůst mezi regiony ČR. Poslední skupinou jsou mravnostní delikty, které tvoří nejmenší část obecné kriminality a zahrnují převážně pohlavní zneužívání a znásilnění.

Hmotná škoda způsobená trestnou činností meziročně výrazně vzrostla.

Hmotné škody způsobené trestnou činností v roce 2023 dosáhly v Plzeňském kraji výše 776,4 mil. Kč, což představuje 3,3 % z celkových škod v rámci ČR. V porovnání s rokem 2022 se jedná o nárůst 309,9 mil. Kč (tj. o 66,4 %), a to zejména díky kategorii hospodářské kriminality. Konkrétně se jednalo o zkrácení daně, kde se hodnota z 13,0 mil. Kč evidovaných v roce 2022 zvýšila na 285,4 mil. Kč v roce 2023. Druhou nejvýraznější položkou v hodnotě 131,1 mil. Kč byly škody způsobené podvody v rámci ostatní majetkové kriminality. Ty dosáhly zásadního navýšení mezi roky 2021 a 2022, kdy byla v roce 2022 způsobena více než 2,5krát vyšší škoda. Od roku 2022 došlo jen k mírnému meziročnímu růstu o 7,6 %.

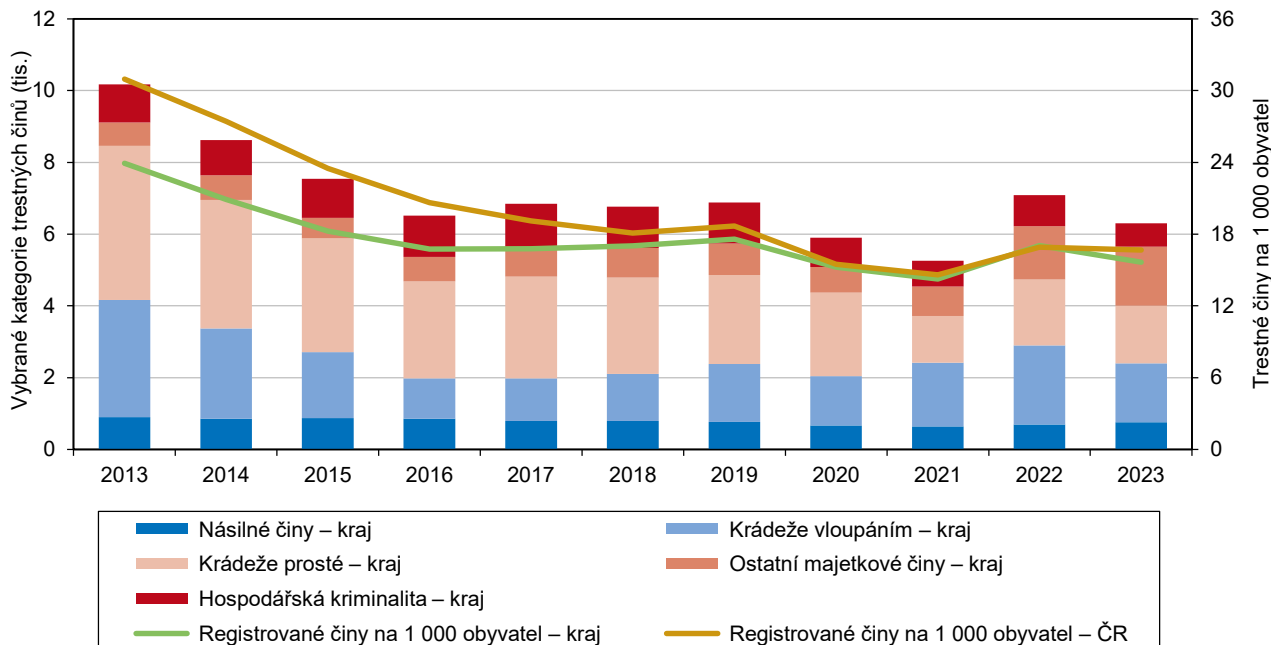

V přepočtu připadlo na 1 000 obyvatel kraje 15,7 registrovaných trestných činů.

Intenzita kriminality dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2023 hodnoty 15,7 registrovaných trestných činů na 1 000 obyvatel, čímž se v rámci krajů region umístil na šestém nejvyšším místě a zároveň byl mírně pod republikovým průměrem (o 1,0 trestných činů na 1 000 obyvatel).

Graf 2.20 Registrované trestné činy v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Nejvíce trestných činů bylo spácháno v okrese Plzeň-město.

Z regionálního pohledu bylo 45,9 % registrovaných trestných činů zaznamenáno v okrese Plzeň-město. Druhý nejvyšší počet se vyskytl ve společně evidovaných okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever (16,9 %). Naopak nejnižší podíl trestné činnosti v regionu vykazuje okres Rokycany (6,4 %). V přepočtu trestných činů na 1 000 obyvatel dosahuje nejvyšší hodnoty opět okres Plzeň-město (21,5) následovaný okresem Tachov (16,5) a Domažlice (14,7). Nejnižší hodnota (10,5) tohoto ukazatele byla registrována v okresech v zázemí Plzně (Plzeň-sever a Plzeň-jih). Nejvyšší relativní meziroční pokles trestných činů byl zaznamenán v okrese Domažlice (o 13,5 %), a to zejména díky výraznému snížení evidované hospodářské kriminality, v rámci níž počet trestných činů v této lokalitě klesl o téměř 60 % v kombinaci s poklesem obecné kriminality o 8,2 %. Druhým okresem s evidovaným poklesem kriminality byl okres Plzeň-město, kde zároveň došlo k nejvýraznějšímu snížení obecné kriminality (o 11,8 %) mezi okresy Plzeňského kraje, což se následně projevilo v celkovém úbytku registrovaných trestných činů (o 11,6 %). Posledním okresem, kde byl mapován úbytek trestné činnosti, byl okres Klatovy, kde se počet skutků snížil o 4,2 %. V rámci zbylých okresů Plzeňského kraje došlo k nárůstu registrovaných trestných činů, a to nejvíce v okrese Rokycany (o 5,5 %), což v absolutních hodnotách znamená navýšení o 32 trestných činů spáchaných v průběhu roku 2023.

Objasněno bylo v kraji 43,9 % registrovaných trestných činů.

Policejní orgány v Plzeňském kraji objasnily v roce 2023 v rámci celkové kriminality 4 194 činů, což znamená v meziročním srovnání snížení o 5,3 %. Celkové **procento objasněnosti** činilo 43,9 %. V případě obecné kriminality bylo vyřešeno 2 842 trestných činů (38,3 %), u hospodářské kriminality 275 přečinů (42,2 %). Porovnáme-li nižší územní celky Plzeňského kraje, bylo z hlediska objasněnosti

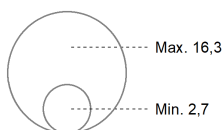
nejvíce registrovaných trestných činů vyšetřeno v okrese Tachov (59,7 %), Klatovy (57,3 %) a Domažlice (52,1 %). Meziročně se nejvíce zvýšila objasněnost v okresech Plzeň-město (o 2,3 p. b.) a Rokycany (o 2,0 p. b.). Ve zbylých okresech kraje došlo k poklesu, k nejvýraznějšímu konkrétně v okrese Klatovy (o 4,9 p. b.).

V kraji bylo dosaženo nejvyššího počtu dopravních nehod od roku 2009.

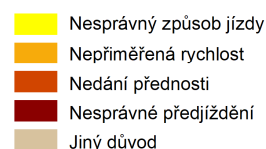
V Plzeňském kraji došlo v roce 2023 celkem k 4 610 **dopravním nehodám**, což představuje 4,9 % z celkového republikového počtu a zároveň se jedná o nejvyšší hodnotu mapovanou v kraji od roku 2009, kdy došlo ke změně pravidel pro hlášení nehod Policií ČR. V meziročním srovnání dosáhlo navýšení počtu dopravních nehod 18,5 % (tj. o 720 nehod). Stejně tak hmotné škody způsobené při nehodách dosáhly nejvyšší hodnoty od roku 2009, a to 382,0 mil. Kč. Zároveň se jedná o meziroční navýšení této položky o 30,6 % (tj. o 89,6 mil. Kč). V přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu bylo v roce 2023 zaznamenáno 7,6 nehod.

Dopravní nehody v krajích ČR v roce 2023

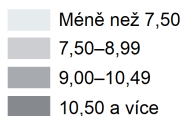
Počet dopravních nehod (tis.)

Dopravní nehody podle hlavních příčin

Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Na silnicích Plzeňského kraje zemřelo absolutně nejméně osob od sledovaného roku 1996.

Přestože v kraji výrazně stoupl počet dopravních nehod, zároveň zde byl zaznamenán od sledovaného roku 1996 nejnižší počet usmrcení v jejich důsledku. Konkrétně se jedná o 27 osob, což je o 4 méně než v předchozím roce. Nejvyšší **počet usmrcených na 1 000 dopravních nehod** byl zaznamenán v Jihočeském kraji (10,1 úmrtí na 1 000 nehod), v Plzeňském regionu bylo zaregistrováno 5,9 úmrtí na 1 000 nehod, což je v mezikrajském porovnání šestá nejvyšší hodnota mírně nad průměrem ČR (4,8). Nejnižší počet usmrcených na 1 000 dopravních nehod (1,5) byl zaznamenán v Hl. městě Praze. Těžce zraněno bylo v Plzeňském kraji celkem 89 osob, což bylo o 6 osob více než v roce 2022, stejně tak přibyla zranění lehčího rázu o 13,6 % (1 699). Pod vlivem alkoholu zavinili řidiči v kraji 319 dopravních nehod, téměř třetina z nich se stala v okrese Plzeň-město. Ve srovnání s rokem 2022 mírně poklesl počet nehod pod vlivem alkoholu, a to o 5,1 %. V rámci nehod,

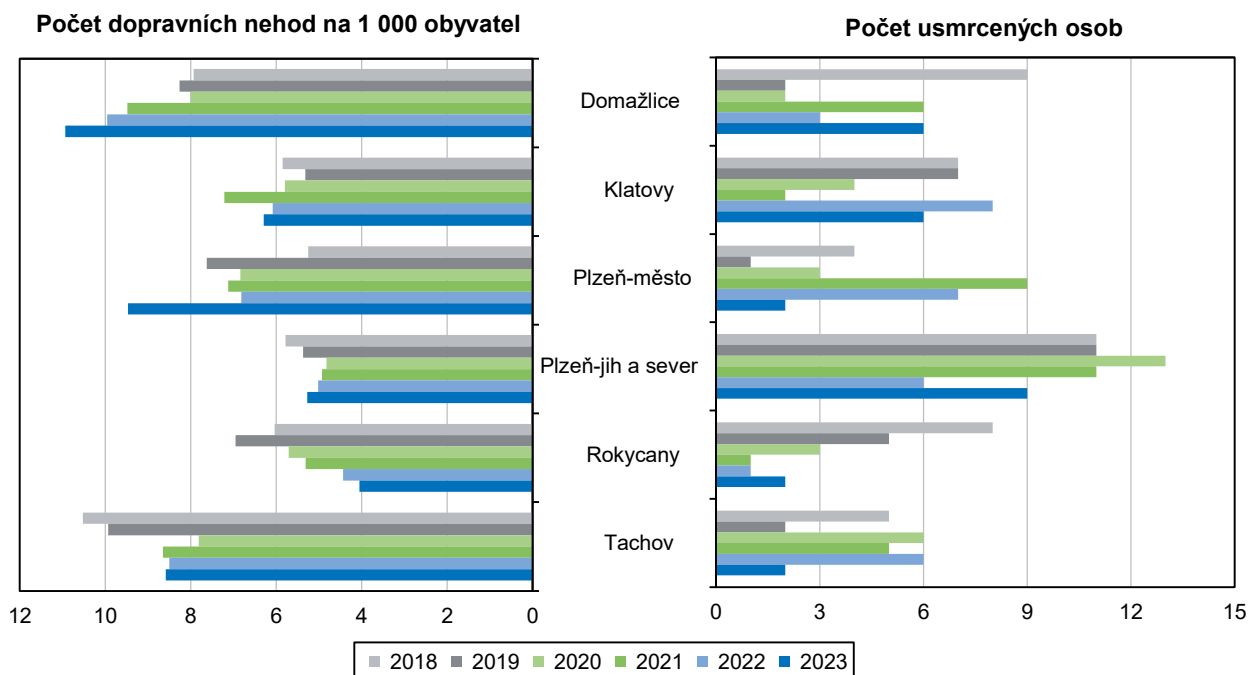
kde hrál roli alkohol, nedošlo v kraji k žádnému usmrcení, což se od roku sledování 2002 stalo poprvé.

Okres Rokycany zaznamenal nejnižší počet nehod mezi okresy celé ČR.

V pořadí podle počtu dopravních nehod byla hodnota mapovaná v Plzeňském kraji v roce 2023 šestá nejnižší, zároveň však zde byl evidován nejvyšší meziroční nárůst v počtu nehod v mezikrajském porovnání. V hmotných škodách způsobených při nehodách zaujímá kraj pátou nejnižší příčku. Stejně jako v počtu nehod i v případě škod dosáhl Plzeňský kraj nejvyššího meziročního nárůstu ve srovnání s ostatními regiony ČR. Nejnižší počet nehod v rámci kraje zaznamenal okres Rokycany (205), který byl zároveň okresem s nejnižším počtem dopravních nehod v rámci celé ČR. Na druhém místě v rámci ČR se pak umístil další plzeňský okres, a to Plzeň-jih (374). Naopak nejvyšší počet dopravních nehod v kraji se vyskytoval v okrese Plzeň-město (1 932). Počet usmrcených osob byl nejvyšší v okresech Domažlice a Klatovy (shodně po 6). Nejvíce osob bylo zraněno v okrese Plzeň-město, těžce 41 a lehce 473. Také zde byla evidována nejvyšší hmotná škoda při dopravních nehodách, která tak v okrese Plzeň-město dosáhla hodnoty 150,7 mil. Kč.

Graf 2.21 Dopravní nehody a usmrcené osoby při dopravních nehodách v okresech Plzeňského kraje

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Z celkového počtu registrovaných řidičů v Plzeňském kraji představuje podíl bodovaných řidičů 6,7 %.

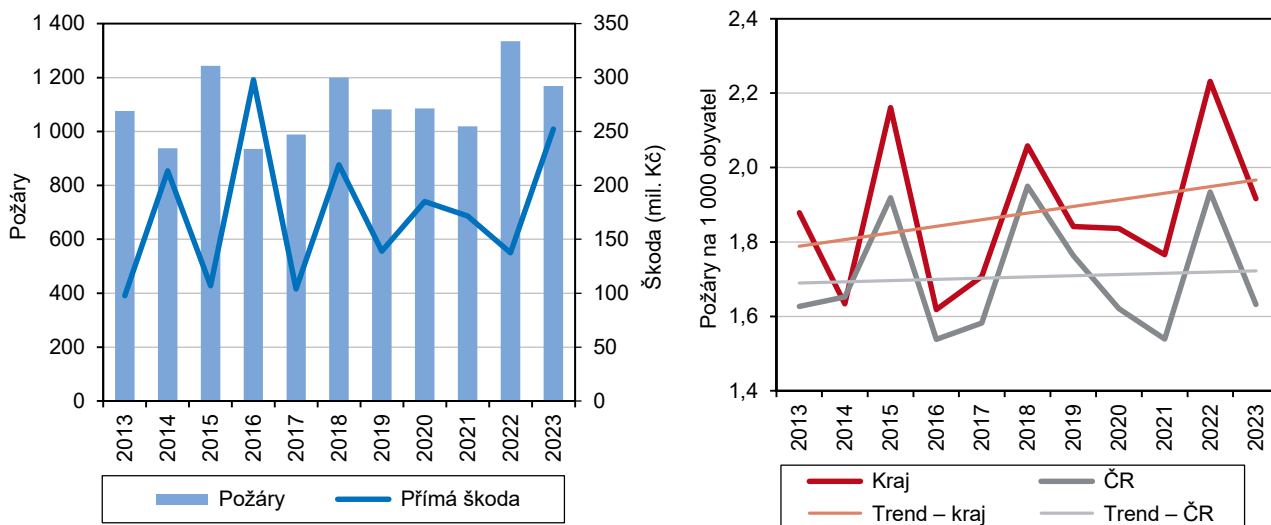
K 31. 12. 2023 bylo v Plzeňském kraji v **centrálním registru řidičů** evidováno 26 709 řidičů, kteří se dopustili přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče. Jedná se tak o šestou nejnižší hodnotu mezi kraji, kde nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v Moravskoslezském kraji (70 029), nejnižší naopak v kraji Karlovarském (13 367). Z hlediska vývoje představuje tento počet v Plzeňském kraji mírný pokles ve srovnání s předchozím rokem, a to o 0,3 %. V roce 2023 se Plzeňský kraj podílel na celkovém počtu bodovaných řidičů v České republice 5,6 %. Z celkového počtu řidičů v Plzeňském kraji se jich dopustilo přestupku 6,7 %. Nejnižší podíl řidičů s přestupkem byl registrován v Hl. městě Praze (5,3 %), nejvyšší naopak v Moravskoslezském kraji (9,6 %).

Hasičský záchranný sbor evidoval v Plzeňském kraji v průběhu roku 2023 celkem 1 169 požárů.

V průběhu roku 2023 došlo podle statisticky vedených údajů Ministerstva vnitra ČR - Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ke vzniku 1 169 **požárů** v Plzeňském kraji, což představuje meziroční snížení jejich počtu o 12,4 %, tj. o 166. Na 1 000 obyvatel středního stavu v kraji připadlo 1,9 požárů, což je mírně nadprůměrná hodnota v rámci České republiky (1,6). K okresům s největším výskytem požárů patří Plzeň-město, kde bylo v roce 2023 lokalizováno 29,9 % ze všech požárů v kraji. Celkově při požárech v Plzeňském kraji v průběhu roku 2023 vznikla přímá škoda ve výši 252,1 mil. Kč, meziročně se tak výrazně zvýšila (o 83,4 %). V přepočtu na jeden požár připadla škoda ve výši 215 650 Kč. Při požárech bylo usmrceno 7 osob a 83 osob se při požárech zranilo.

Graf 2.22 Požáry v Plzeňském kraji

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

3. Ekonomický vývoj

Ekonomický vývoj byl v posledních letech ovlivněn pandemickou krizí a válkou na Ukrajině.

Po šestiletém období hospodářského růstu byl v letech 2020 a 2021 ekonomický vývoj poznamenán pandemií koronaviru, která vyústila v globální sociální a ekonomické oslabení. Podniky čelily narušení dodavatelských řetězců a nedostatku pracovních sil. Omezilo se cestování a letecká doprava a z důvodu narušení provozu průmyslových podniků se zlepšilo znečištění ovzduší. Od února 2022 bylo hospodářství dále ovlivněno dopady války na Ukrajině, růstem cen paliv a energií ve snaze o snížení závislosti na ruských fosilních palivech, vysokou inflací, růstem úrokových sazeb a poklesem reálných mezd.

Makroekonomický rámec

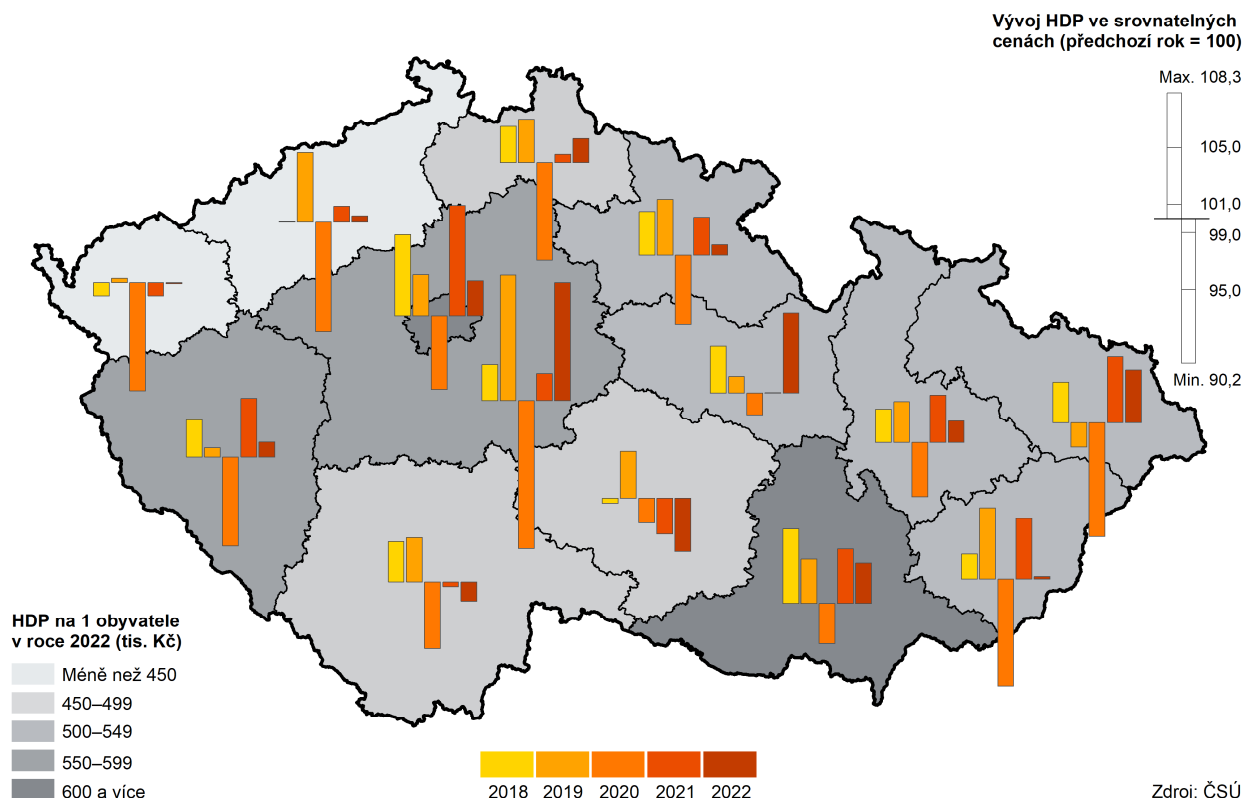
V roce 2022 ekonomika v Plzeňském kraji rostla, i když pomaleji než v předchozím roce.

Vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů je hodnocen do roku 2022, přičemž údaje za tento rok vychází z notifikační verze ročních národních účtů. Krajská data za rok 2023 budou zveřejněna v polovině ledna 2025. **Hrubý domácí produkt** (dále jen HDP) je základním makroekonomickým ukazatelem, který vyjadřuje výši hodnoty vytvořené v národním hospodářství, resp. regionu, v daném období. Je významným ukazatelem ekonomické úrovně daného území.

HDP ve srovnatelných cenách v kraji vzrostl, tempo růstu však meziročně zpomalilo.

Hospodářské výsledky za rok 2022 potvrzují návrat k ekonomickému růstu, který byl typický pro období 2013 až 2019. Ten byl však přerušen v roce 2020 pandemií koronaviru, kdy došlo ke snížení HDP na regionální i celorepublikové úrovni. V roce 2022 **HDP ve srovnatelných cenách** v Plzeňském kraji vzrostl o 1,0 %, ale oproti předchozímu roku tempo růstu zpomalilo. Nejrychleji se v roce 2022 ekonomika reálně vyvíjela ve Středočeském (o 7,8 %), Pardubickém (o 5,3 %) a Moravskoslezském kraji (o 3,5 %), do kladných hodnot se zatím od covidového období nedostaly kraje Vysočina (pokles o 3,5 %), Jihočeský (o 1,2 %) a Karlovarský (o 0,1 %).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022

Plzeňský kraj se na tvorbě republikového HDP v roce 2022 podílel 4,8 %, což byl mezi kraji šestý nejvyšší podíl.

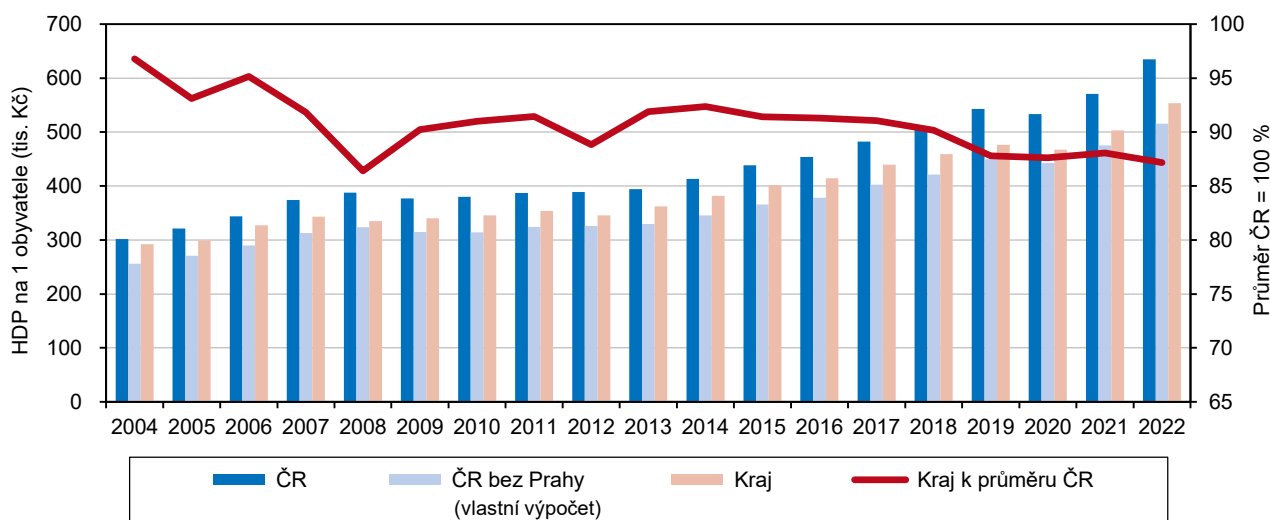
Regionální **hrubý domácí produkt v běžných cenách** dosáhl v roce 2022 v Plzeňském kraji 326,7 mld. Kč a meziročně se tak zvýšil o 10,0 %. K nominálnímu růstu došlo ve všech krajích, nejvýraznější byl ve Středočeském (o 14,0 %) a Pardubickém kraji (o 13,7 %). Dlouhodobě se podíl HDP kraje na republikovém úhrnu výrazně nemění a pohybuje se kolem 5 %. Mezi kraji to představuje od roku 2013 šestý nejvyšší podíl, jen v letech 2019 a 2020 jsme byli sedmí, když šestou příčku obsadil Jihočeský kraj. Nejvyšší příspěvek do národního objemu HDP přináší tradičně regiony s nejvyšším počtem obyvatel, tedy Hl. město Praha, Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj.

HDP na 1 obyvatele v Plzeňském kraji je čtvrtý nejvyšší mezi regiony.

HDP na 1 obyvatele umožňuje navzájem porovnávat ekonomickou výkonnost jednotlivých krajů. Hodnotou 553,5 tis. Kč v roce 2022 obsadil Plzeňský kraj čtvrté místo a zařadil se tak za kraje Hl. město Praha, Jihomoravský a Středočeský. Plzeňský region se dlouhodobě nachází na 3. nebo 4. pozici, výjimkou byl rok 2019, kdy jsme skončili pátí. Do popředí se dostal Královéhradecký kraj, jehož hodnota HDP na 1 obyvatele byla vyšší než u nás ještě následující dva roky.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Plzeňském kraji a České republice

Zdroj: ČSÚ

Regionální HDP na 1 obyvatele dosáhl 87,2 % průměru ČR, průměr ČR bez Prahy ovšem převýšil o 6,6 %.

Do roku 2018, s mírnými výkyvy v letech 2008 a 2012, přesahoval vytvořený HDP na 1 obyvatele v Plzeňském kraji 90 % průměru za ČR. Poslední čtyři roky se však pohybujeme okolo 88 %. Je třeba ale dodat, že průměr HDP na 1 obyvatele v Česku je zásadně ovlivněn výší tohoto ukazatele v Hl. městě Praze a celorepublikové hodnoty nedosahuje kromě naší metropole žádný jiný kraj. Praha patří v rámci EU k regionům s nejvýkonnější ekonomikou, ve které dominují služby a na které se podílí nejen pracovní síla s vyšší kvalifikací, ale i obyvatelstvo z ostatních krajů, které do hlavního města dojíždí za prací. Pokud do republikového průměru HDP na 1 obyvatele nezahrneme Prahu, překračuje Plzeňský kraj tuto hodnotu v některých letech i o více než 10 %. V roce 2021 byla plzeňská ekonomika výkonnější o 7,3 %, v roce 2022 o 6,6 % než průměr v ČR bez hlavního města.

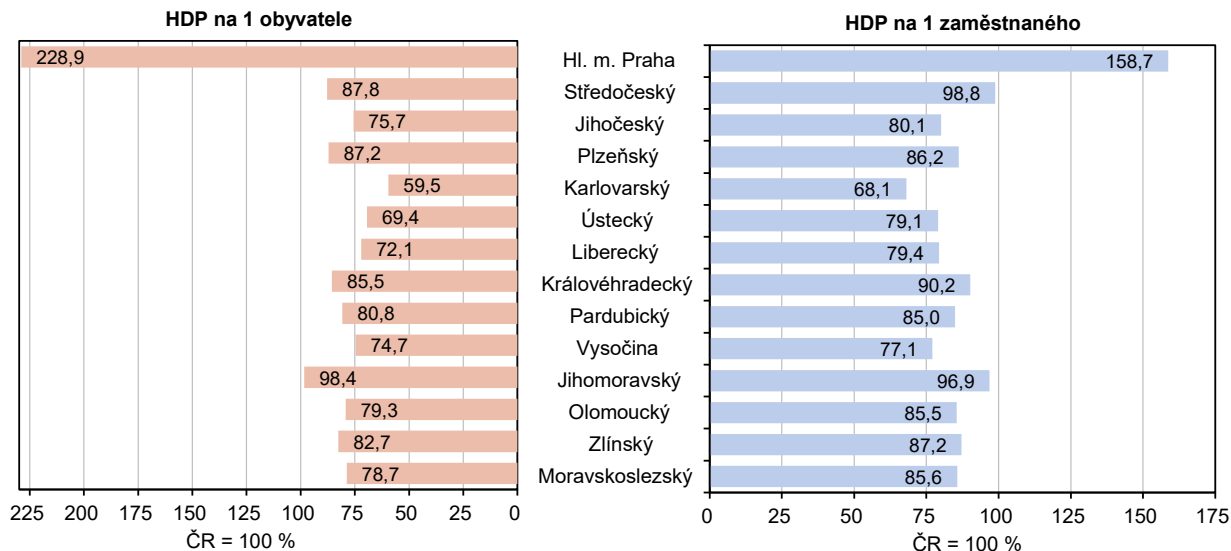
Plzeňský kraj má šestou nejvyšší produktivitu práce a za republikovým průměrem zaostal o 13,8 %.

Při přepočtu **HDP na 1 zaměstnaného**, kdy bereme v úvahu počet osob, které produkt vytvořily, se významný rozdíl mezi hlavním městem a ostatními kraji zmenšuje. Od roku 2013 produktivita práce v Plzeňském kraji neustále rostla, jen v covidovém roce 2020 meziročně poklesla o 0,4 %. Od té doby HDP na 1 zaměstnaného opět roste, v roce 2021 se zvýšil o 4,3 %, v roce 2022 dokonce

o 7,1 % na 1 075,4 tis. Kč. Mezi kraji je plzeňská produktivita práce šestá nejvyšší, oproti roku 2021 jsme klesli o jednu příčku za Zlínský kraj. Aby produktivita práce i nadále rostla, je potřeba zajistit efektivnost realizovaných investic, je nezbytné podporovat výzkum a vývoj a investovat do inovací.

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele a na 1 zaměstnaného v krajích v roce 2022 (ČR=100)

Zdroj: ČSÚ

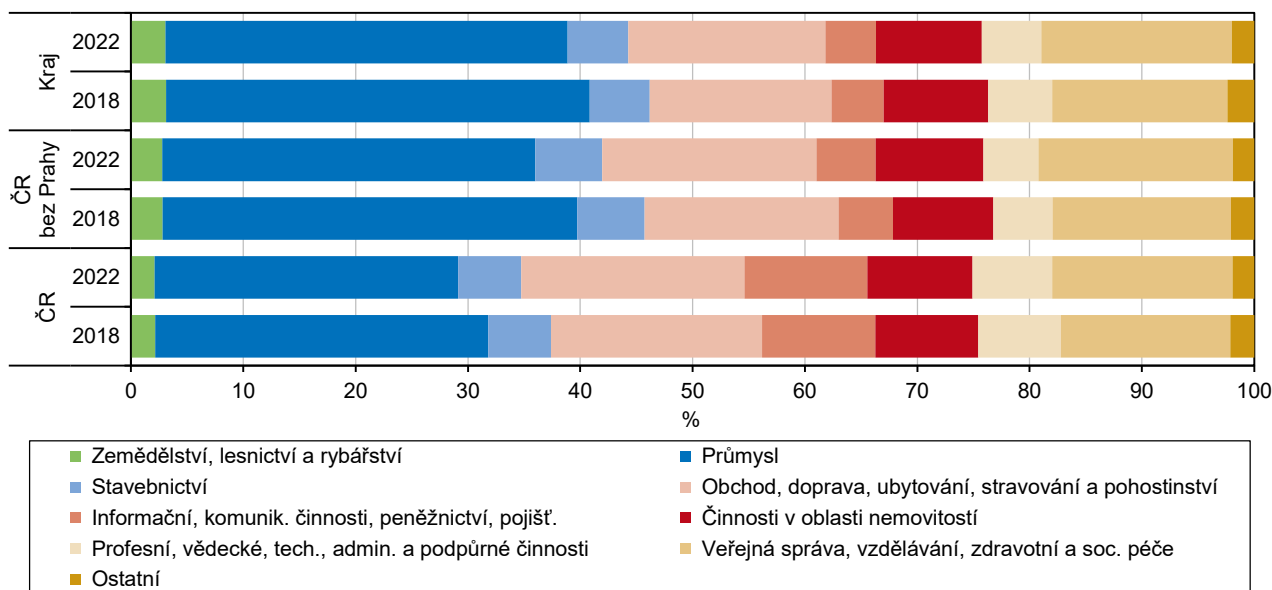

Nejvyšší meziroční nárůst hrubé přidané hodnoty v Plzeňském kraji zaznamenalo odvětví velkoobchodu, maloobchodu, opravy a údržba motorových vozidel.

Hrubá přidaná hodnota, která je základem pro výpočet hrubého domácího produktu a představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou, činila v roce 2022 v Plzeňském kraji 296,3 mld. Kč v běžných cenách, což byla šestá nejvyšší dosažená hodnota mezi regiony. Vzhledem k předchozímu roku se její hodnota zvýšila o 9,7 %, což je nejvyšší nárůst za posledních 15 let. Přidaná hodnota vzrostla ve většině odvětví, největším tahounem byl velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, kde se přidaná hodnota zvýšila o třetinu. Nejvyšší meziroční pokles vykázalo odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (o 4,7 %).

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

V posledních pěti letech roste v kraji podíl sektoru služeb na úkor průmyslu.

V letech 2018 až 2022 se regionální hrubá přidaná hodnota v běžných cenách neustále zvyšovala, výjimkou byl pouze covidový rok 2020, kdy přidaná hodnota poklesla o 0,6 %. V průběhu posledních pěti let se struktura přidané hodnoty příliš nezměnila v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství a ve stavebnictví. Lehký nárůst podílu zaznamenaly služby na úkor průmyslu, jehož podíl se snížil vzhledem k roku 2018 o 1,9 procentního bodu, u zpracovatelského průmyslu byl tento pokles dokonce ještě výraznější.

Podíl primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě se v posledních letech pohybuje v kraji kolem 3 %.

Zastoupení **primárního sektoru** (zemědělství, lesnictví a rybářství) na hrubé přidané hodnotě dlouhodobě klesá, od roku 1995 se snížilo na polovinu a v posledních letech se ustálilo kolem 3 %. I tak je toto procento šesté nejvyšší v republice. Větší podíly primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě mají tradiční zemědělské regiony Kraj Vysočina a Jihočeský kraj.

Význam průmyslu v Plzeňském kraji postupně klesá.

Sekundární sektor, který zahrnuje veškerý průmysl včetně stavebnictví, překročil podíl 45 % na hrubé přidané hodnotě v letech 2014 až 2016 a od této doby jeho význam v regionu klesá. S podílem 41,2 % v roce 2022 se řadíme na sedmé místo mezi kraji, nejvyšších podílů dosahují Zlínský a Ústecký kraj, nejnižších naopak Hl. město Praha a Jihomoravský kraj.

Republikovou skladbu hrubé přidané hodnoty významně ovlivňuje Praha s podílem terciéru 83,5 %.

Na tvorbě přidané hodnoty se rozhodující měrou podílí **terciární sektor**, tedy tržní a netržní služby. V Plzeňském kraji se tento podíl dlouhodobě s mírnými výkyvy pohybuje kolem 55 % a je šestý nejnižší v rámci ČR. Největší zastoupení terciární sféry má Hl. město Praha a Jihomoravský kraj, nejmenší zase Zlínský a Pardubický region. Poprvé v roce 2022 vytvořil právě sektor služeb více než 50 % přidané hodnoty ve všech krajích České republiky.

Plzeňský kraj se podílel na THFK v Česku 4,3 %, což představuje osmé místo mezi kraji.

Vývoj investiční aktivity (např. nové investice, rekonstrukce, modernizace) představuje **tvorba hrubého fixního kapitálu** (dále jen THFK), která dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2022 hodnoty 78,7 mld. Kč v běžných cenách a meziročně se tak zvýšila o 14,0 %. Na celorepublikové hodnotě se kraj podílel 4,3 %, což představuje osmou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. Z odvětvového pohledu bylo v roce 2022 v kraji nejvíce investováno do průmyslu (28,2 % objemu THFK), do činností v oblasti nemovitostí (23,8 %) a do obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (17,1 %). Ve srovnání s republikovou strukturou THFK vkládáme více peněz do průmyslu nebo do zemědělství, naopak méně do informačních a komunikačních činností nebo do peněžnictví a pojišťovnictví.

THFK na 1 obyvatele se v kraji meziročně zvýšila o 14,1 %.

THFK na 1 obyvatele je v Plzeňském kraji od roku 2014 o 20–25 % nižší než celorepublikový průměr. V roce 2022 činila THFK v přepočtu na 1 obyvatele 133,4 tis. Kč, což byla pátá nejvyšší částka v mezikrajském porovnání. THFK v jednotlivých krajích často kolísá v návaznosti na realizaci velkých investic. Dlouhodobě se však nejvíce investuje v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, nejméně naopak v Královéhradeckém, Libereckém a Karlovarském kraji.

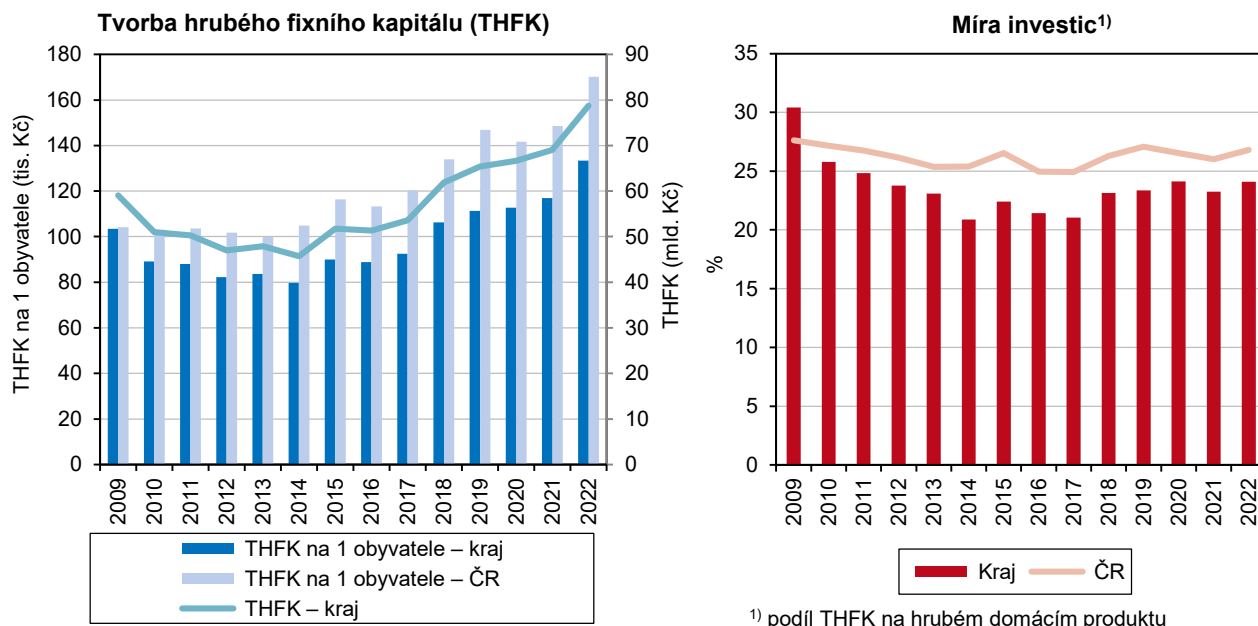
V roce 2022 směřovala do tvorby hrubého fixního kapitálu v kraji téměř čtvrtina HDP.

Míra investic vyjádřená podílem THFK na HDP má v kraji od roku 1995 klesající charakter, v posledních deseti letech se ustálila mezi 20–25 %. V roce 2022 směřovalo do tvorby hrubého fixního kapitálu v Plzeňském regionu 24,1 % HDP, což je šestá nejnižší míra mezi kraji. Vzhledem k předchozímu roku jsme si ale o jednu příčku polepšili. Míra investic je nejvyšší ve Středočeském kraji (34,1 %) a Hl. městě Praze (28,8 %), nejnižší zase v Královéhradeckém (19,4 %) a Zlínském kraji (22,4 %).

Graf 3.4 Tvorba hrubého fixního kapitálu a míra investic v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Místní rozpočty

Příjmy veřejných rozpočtů kraje, obcí a svazků obcí v roce 2023 v Plzeňském kraji rekordně vzrostly o 20,3 %.

Údaje o příjmech a výdajích krajů, obcí a dobrovolných svazků obcí jsou přebírány z Ministerstva financí, které potřebná data zpracovává z účetních a finančních výkazů jednotlivých územních celků. Příjmy a výdaje jsou uváděny po konsolidaci, to je po úpravě odstraňující duplicity a položky, které nejsou přímou součástí hospodaření. Celkové **příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí** dosáhly v Plzeňském kraji v roce 2023 částky 52,7 mld. Kč, meziročně tak narostly o 20,3 %. Je to nejvyšší nárůst za posledních deset let a zároveň nejvyšší nárůst mezi kraji. Největší částka do územních rozpočtů v Plzeňském kraji plyne z daňových příjmů. Ty v roce 2023 činily 26,7 mld. Kč a vzhledem k roku 2022 vzrostly o 16,3 %. Tento nárůst byl po Hl. městě Praze druhý nejvyšší. V posledních 10 letech se daňové příjmy na celku podílí více jak 50 %, výjimkou byly pouze roky 2020 a 2021 ovlivněné pandemií covid-19. Objemem 18,9 mld. Kč se na celkových příjmech územních rozpočtů podílely přijaté transfery. Nárůst transferů v kraji meziročně o 21,8 % byl nejvyšší v mezikrajské srovnání. Dalšími příjmovými položkami jsou nedaňové příjmy tvořící 12,6 % celkových příjmů a kapitálové příjmy podílející se 0,8 %.

Výdaje místních rozpočtů rostly v kraji v roce 2023 pomaleji než příjmy a byly směřovány především do vzdělávání a dopravy.

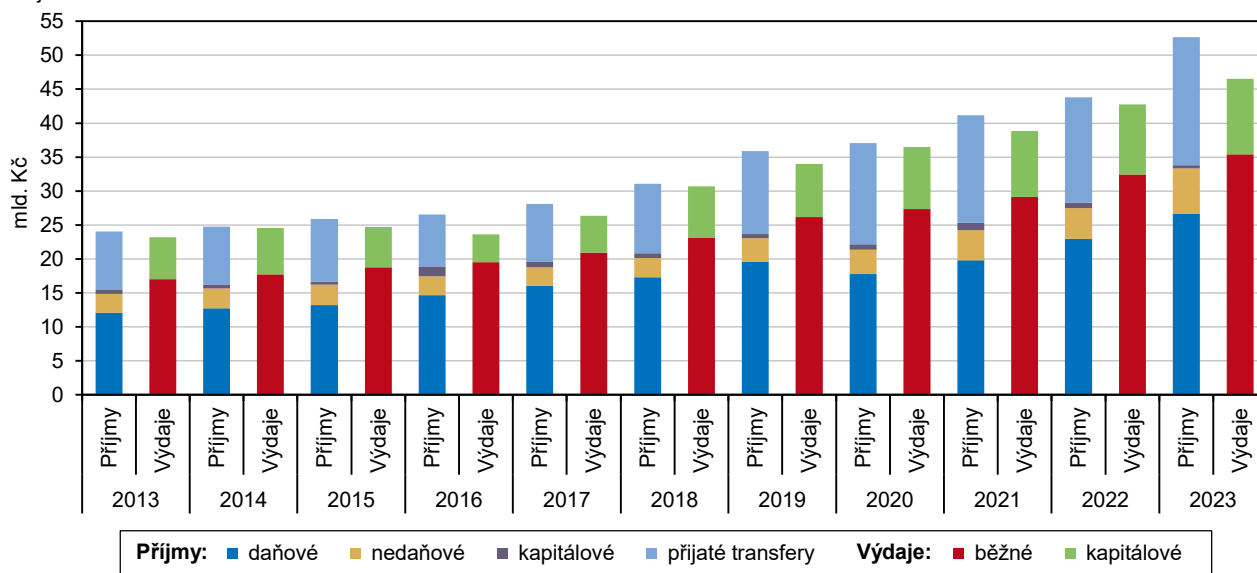
Výdaje místních rozpočtů vzrostly v Plzeňském kraji meziročně o 8,8 % a dosáhly 46,5 mld. Kč. Více než tři čtvrtiny celkových výdajů v kraji tvoří běžné výdaje, jejichž podstatnou část představují transfery příspěvkovým organizacím (46,6 %). Běžné výdaje mají rostoucí tendenci, v roce 2023 vzrostly o 9,3 %. Stejně tak se v posledních letech zvyšují i kapitálové výdaje, jejichž rozhodující složku tvoří investiční nákupy. Kapitálové výdaje se na celkových výdajích podílely v roce 2023 23,8 % a představovaly 11,1 mld. Kč. Rekordní meziroční nárůst kapitálových výdajů byl dosažen v roce 2018, a to o 38,2 %. Z hlediska odvětvového členění bez transferů územním rozpočtům v jiných krajích připadal v Plzeňském regionu největší podíl běžných výdajů na vzdělávání (36,7 %), všeobecnou veřejnou správu (16,7 %) a dopravu (15,2 %). Mezi kapitálovými výdaji měla největší zastoupení doprava (33,4 %), vodní hospodářství (15,2 %), bydlení a komunální služby (14,9 %) a vzdělávání (13,1 %).

V roce 2023 skončilo hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí rekordním přebytkem 6,2 mld. Kč, který byl po Praze druhý nejvyšší.

Za posledních 10 let převažovaly v Plzeňském regionu vždy příjmy nad výdaji a rozpočty tak končily přebytkem. V covidovém roce 2020 byl přebytek místních rozpočtů 0,6 mld. Kč, v následujícím roce 2,3 mld. Kč, v roce 2022 pak 1,0 mld. Kč a v roce 2023 byl rozdíl mezi příjmy a výdaji rekordní a dosahoval částky 6,2 mld. Kč. Jednalo se po Praze o druhou nejvyšší hodnotu mezi kraji.

Graf 3.5 Příjmy a výdaje místních rozpočtů v Plzeňském kraji (po konsolidaci)

Zdroj: Ministerstvo financí

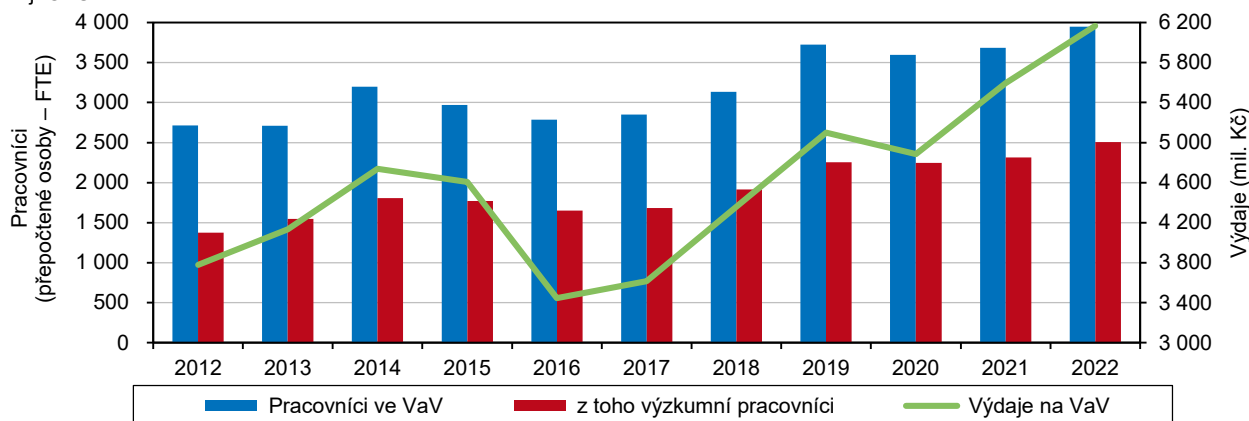
Věda, IT

Počet žen pracujících ve výzkumu a vývoji meziročně narostl o 6,6 %.

V roce 2022²⁰ bylo v kraji lokalizováno celkem 156 **pracovišť výzkumu a vývoje**, což je ve srovnání s předchozím rokem o 12 více. Z celkového počtu pracovišť připadlo na podnikatelský sektor 81,4 %, tj. 127 pracovišť, na vysokoškolský 17, vládní 6 a sektor soukromý neziskový také 6 pracovišť. Ve výzkumu a vývoji pracovalo v Plzeňském kraji 3 948 osob (přepočtené osoby na plně zaměstnané), z toho 2 508 výzkumných pracovníků (tj. 63,5 %) a 910 techniků (tj. 23,0 %). Z celkového počtu pracovníků ve výzkumu a vývoji tvořily 21,6 % ženy, jejichž počet se v průběhu vývoje zvyšuje. Ve srovnání s rokem 2021 zde pracovalo o 6,6 % žen více, od roku 2018 se pak jedná o nárůst více než 30 %.

Graf 3.6 Pracovníci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

²⁰ Data za rok 2023 nejsou k dispozici.

V roce 2022 se výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji meziročně zvýšily o 10,2 %.

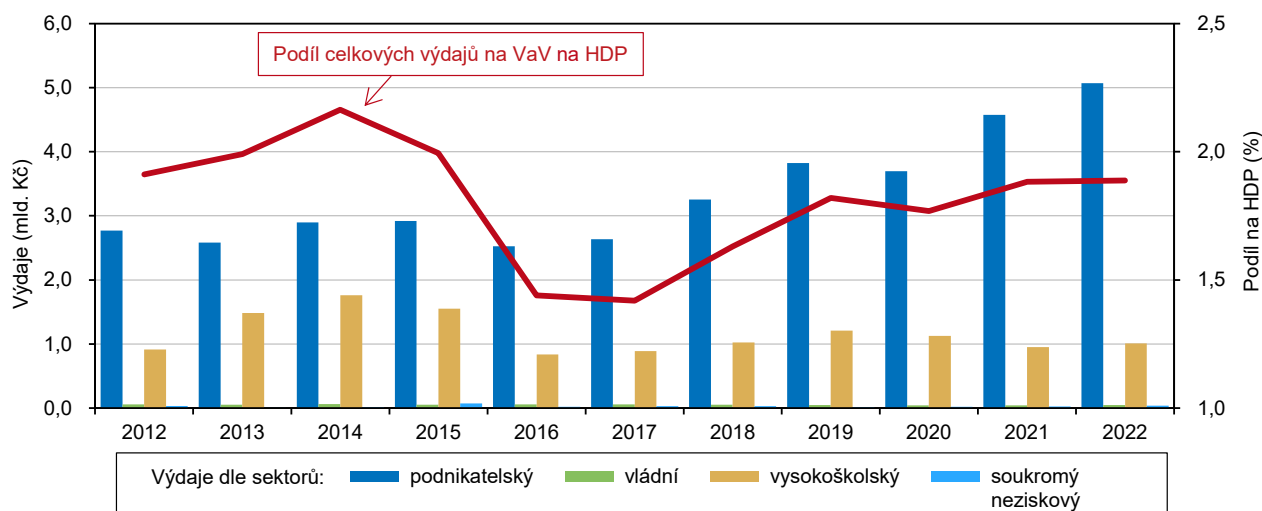
Celkové výdaje na výzkum a vývoj dosáhly v roce 2022 v regionu částky 6 166,9 mil. Kč, což představovalo 4,6 % republikových výdajů a zároveň pátou nejvyšší hodnotu v ČR. Celkové výdaje na výzkum a vývoj se meziročně zvýšily o 10,2 %. Retrospektivně se jedná o nejvyšší roční náklady vynaložené na výzkum a vývoj. V roce 2022 výdaje představovaly téměř 5,5 násobek hodnoty roku 2005. Intenzita výzkumu a vývoje, která je důležitým ukazatelem nejen v regionálním, ale i mezinárodním srovnání, je měřena podílem výdajů na výzkum a vývoj ve vztahu k objemu HDP. Tento podíl v Plzeňském kraji v roce 2022 dosáhl hodnoty 1,9 %, což je mírně pod republikovým průměrem (2,0 %). Z hlediska zdrojů financování se na celkových nákladech na výzkum a vývoj podílely v Plzeňském kraji podnikové zdroje ve výši 4 840,6 mil. Kč, tj. 78,5 %, veřejné domácí zdroje 964,9 mil. Kč, tj. 15,6 %, veřejné zahraniční zdroje 356,4 mil. Kč, tj. 5,8 % a ostatní národní zdroje 4,9 mil. Kč, tj. 0,1 %.

Nejvyšší část výdajů na výzkum a vývoj byla realizována v podnikatelském sektoru.

Ve **struktuře výdajů prováděných podle sektorů** se na celkových výdajích na výzkum a vývoj nejvíce podílel podnikatelský sektor s 5 071,7 mil. Kč, tj. 82,2 % a druhý v pořadí byl vysokoškolský sektor s celkovou výší 1 007,9 mil. Kč, tj. 16,3 %. Nepatrné podíly pak tvořily výdaje v sektorech vládním (0,8 %) a neziskovém soukromém (0,6 %).

Graf 3.7 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů a podíl výdajů na VaV na HDP v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

V rámci neinvestičních výdajů se ze 49,3 % jedná o mzdy zaměstnanců.

Neinvestiční výdaje v oblasti výzkumu a vývoje činily 5 701,0 mil. Kč, tj. 92,4 % z celkového objemu výdajů. V tomto případě se ze 49,3 % (2 811,0 mil. Kč) jedná o mzdy zaměstnanců, zbytek poté tvoří například nákup materiálu, vybavení nebo služeb umožňující a podporující výzkum a vývoj. Z celkových neinvestičních výdajů připadlo na výdaje v sektoru podnikatelském 4 636,5 mil. Kč, tj. 81,3 % a vysokoškolském 977,8 mil. Kč, tj. 17,2 %. Plzeňský kraj se na neinvestičních výdajích na výzkum a vývoj ČR podílel 4,7 %.

Investiční výdaje v kraji činily 465,9 mil. Kč.

V roce 2022 bylo v Plzeňském kraji vynaloženo na pořízení dlouhodobého hmotného (např. budov na laboratoře) i nehmotného majetku (software, licence, atd.), tzv. **investičních výdajů**, v oblasti výzkumu a vývoje 465,9 mil. Kč, což představuje 7,6 % z celkových investic na výzkum a vývoj v kraji. Na investičních výdajích ČR se podílel Plzeňský kraj 3,9 %.

Hlavním centrem inovací a výzkumu je krajské město Plzeň.

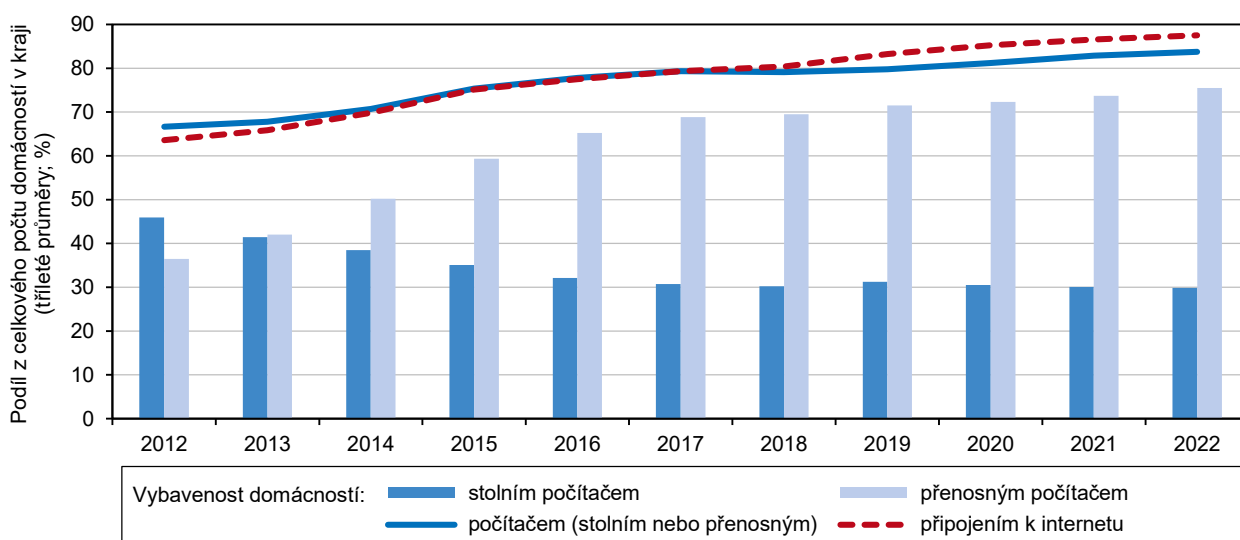
Významným **centrem výzkumu a vývoje** je krajské město Plzeň. Nalezneme zde výzkumné týmy napříč obory ve firmách, výzkumných centrech, na fakultách a vědeckých pracovištích. Západočeská univerzita zde v roce 2000 zřídila Nové technologie – výzkumné centrum, které se orientuje na potřeby průmyslových podniků, a to nejen v Plzeňském regionu. Lokalizováno je zde i pracoviště zabývající se výzkumem v oblasti zdravotnictví, a to od roku 2014 Biomedicínské centrum Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, které je zaměřeno mimo jiné na výzkum a vývoj v oblasti nahrazování a regenerace orgánů. V roce 2022 se celkové výdaje na výzkum a vývoj podílely 47,2 % na experimentálním výzkumu, 46,1 % na aplikovaném výzkumu a 6,7 % na základním výzkumu. V roce 2022 bylo v Plzeňském kraji přiznáno 24 patentů. Podíl přiznaných patentů v Plzeňském kraji činil 6,9 % ze všech přiznaných patentů v ČR.

Podíl osob ve věku 16 let a více nakupujících přes internet v kraji meziročně mírně poklesl.

V Plzeňském kraji využívalo v roce 2022²¹ **osobní počítač** 83,7 % domácností. Ve srovnání s předchozím rokem vzrostl tento podíl o 0,9 procentního bodu. Z hlediska typu přístroje pak 75,5 % domácností využívá přenosný počítač, naopak méně oblíbeným se stává počítač stolní, jehož podíl v domácnostech klesl na 29,8 %. Podíl domácností **vybavených vysokorychlostním internetem** již od roku 2018 převažuje nad podílem domácností vybavených počítačem, což vypovídá o jeho využívání i z jiných zařízení. V roce 2022 činil v Plzeňském kraji podíl domácností s vysokorychlostním připojením k internetu 87,5 % a v porovnání s ostatními kraji byl po Hl. městě Praze druhý nejvyšší. Oproti průměru ČR byl vyšší o 2,1 p. b. Meziročně se podíl domácností vybavených vysokorychlostním internetem zvýšil o 1,0 p. b. **Nákupy přes internet** realizovalo v kraji 69,2 % osob ve věku 16 let a více, což je o 1,1 p. b. méně, než je celorepublikový průměr (70,3 %). Oproti roku 2021 tento podíl v Plzeňském kraji mírně klesl o 0,1 p. b., což představuje spolu s Pardubickým krajem jediný pokles ve srovnání s ostatními regiony ČR. Trvale však dochází ke zvyšování podílu uživatelů internetového bankovníctví, který v roce 2022 dosáhl v kraji hodnoty 70,2 %. Uživatelů sociálních sítí starších 16 let bylo v Plzeňském kraji přes 54 %.

Graf 3.8 Domácnosti vybavené počítačem a připojením k internetu v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci

²¹ Údaje jsou publikovány jako třileté klouzavé průměry.

Ekonomické subjekty

Počet registrovaných ekonomických subjektů meziročně výrazně klesl.

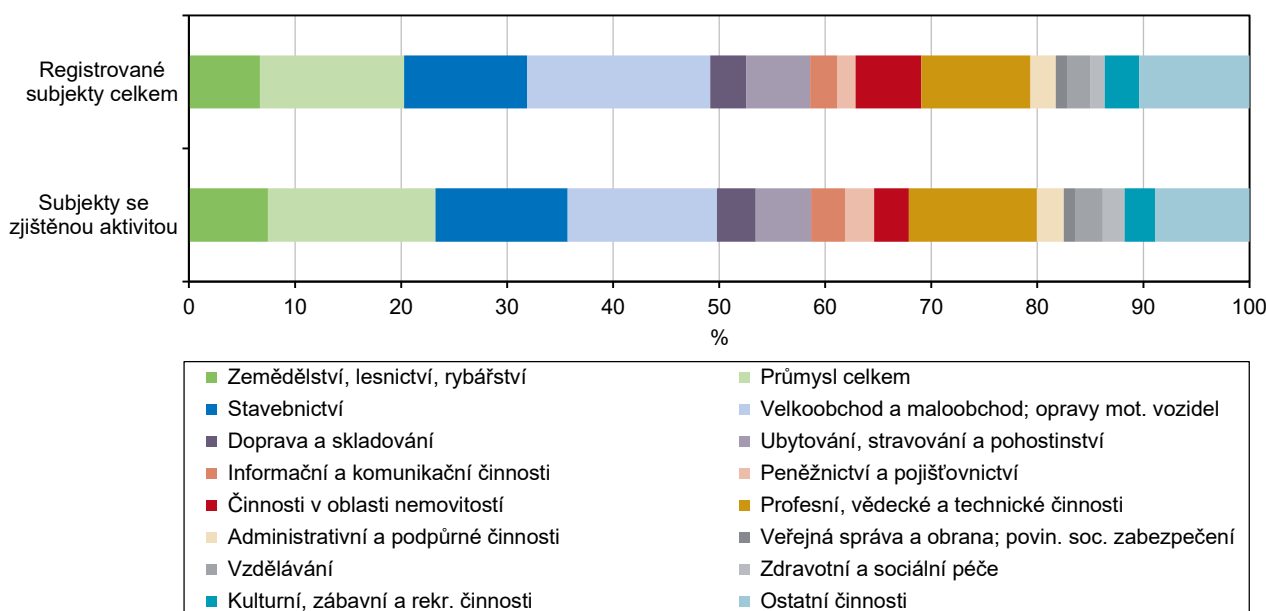
V registru ekonomických subjektů bylo k 31. 12. 2023 zaznamenáno 137 082 **ekonomických subjektů** se sídlem v Plzeňském kraji, což představovalo 4,9 % všech evidovaných subjektů v ČR. Z meziročního srovnání vyplývá, že se počet subjektů v kraji snížil téměř o 13 tisíc jednotek (pokles o 8,6 %), a to zejména z řad evidovaných živnostníků, což bylo ovlivněno legislativní změnou znamenající povinnost pro fyzické osoby využívat datovou schránku.

Aktivita byla zjištěna u 56,2 % subjektů se sídlem v kraji.

Z celkového počtu ekonomických subjektů vykazovalo aktivitu jen 76 995 subjektů, tj. 56,2 %. Podle podílu **zjištěné aktivity** se Plzeňský kraj v porovnání s ostatními regiony umístil na třetím nejnižším místě. Nižší aktivitu vykazovaly jen kraje Karlovarský (50,4 %) a Ústecký (54,0 %). Nejvyšší podíl aktivních subjektů byl zaznamenán na Vysočině (62,8 %). V ČR bylo z celkového počtu 2 800 294 ekonomických subjektů 59,6 % aktivních.

Graf 3.9 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Plzeňském kraji k 31. 12. 2023 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce subjektů působilo v oblasti velkoobchodu, maloobchodu včetně oprav a údržby motorových vozidel.

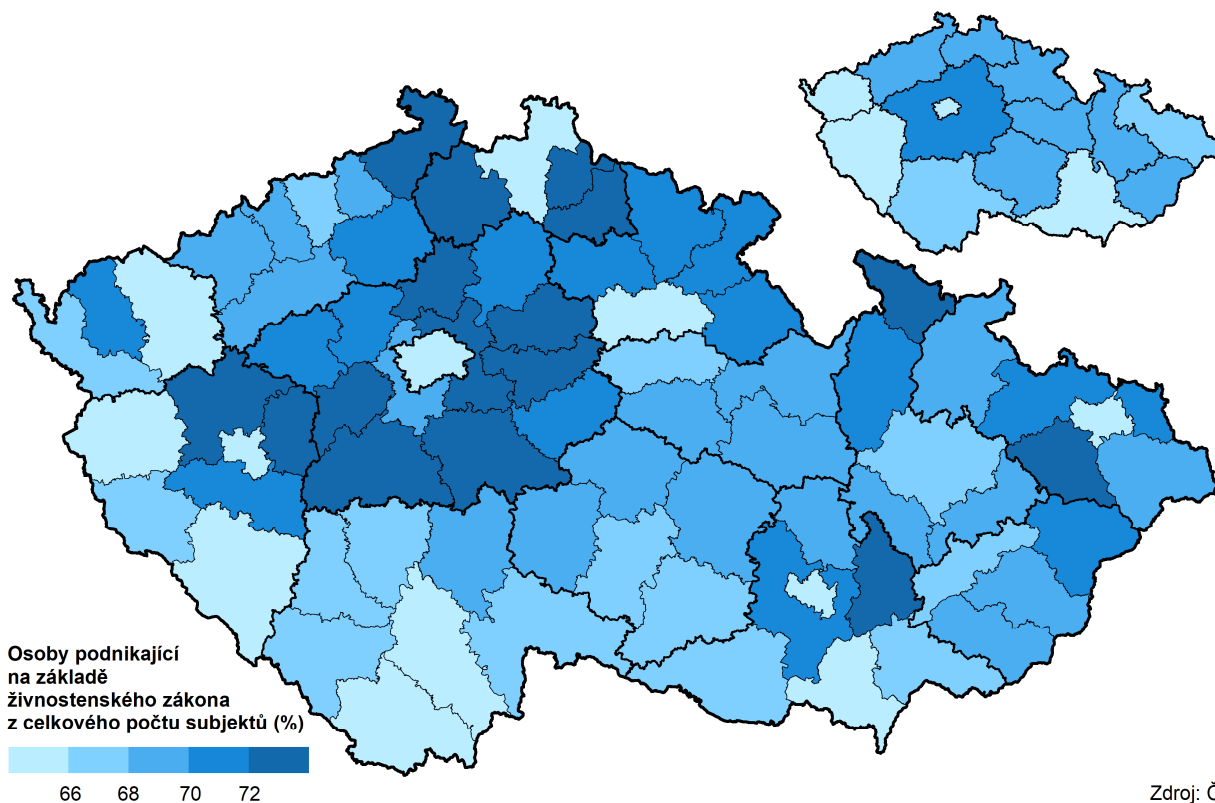
Z hlediska **struktury podle CZ-NACE** působilo ve všech krajích kromě Vysočiny nejvíce subjektů v oblasti velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav a údržby motorových vozidel. V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2023 v tomto odvětví registrováno 22 961 subjektů, což z celkového počtu ekonomických subjektů v kraji představovalo 16,7 %. V registru ekonomických subjektů patřil k dalším více zastoupeným odvětvím průmysl (13,2 %) a stavebnictví (11,2 %). V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2023 registrováno v odvětví průmyslu 18 059 a v odvětví stavebnictví 15 417 subjektů. Nejnižší podíl z celkového počtu ekonomických subjektů tvořila odvětví veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení (1,0 %), zdravotní a sociální péče (1,3 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (1,7 %). Ve srovnání s rokem 2022 došlo v regionu k poklesu počtu ekonomických subjektů až na výjimky ve všech odvětvích členěných podle převažující ekonomické činnosti. Odvětví velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav a údržby vozidel zaznamenalo nejvyšší úbytek subjektů, a to téměř o pětinu (19,1 %). Výrazný pokles jednotek zaznamenala také odvětví ubytování, stravování a pohostinství (o 14,4 %) nebo stavebnictví

(o 11,5 %). Kromě značného nárůstu počtu ekonomických subjektů s převažující činností peněžnictví a pojišťovnictví, který byl způsoben změnou v metodice, se počet subjektů zvýšil pouze v odvětví informační a komunikační činnosti, a to o 1,1 %.

Počet živnostníků se v kraji meziročně snížil o 14,1 %.

Z celkového počtu ekonomických subjektů v registru tvořily **podle právnické formy** fyzické osoby 75,0 % a právnické osoby 25,0 %. Podíl fyzických osob představoval 5,2 % z celkového počtu fyzických osob ČR a v porovnání s předchozím rokem se jejich počet, zejména kvůli výraznému úbytku registrovaných živnostníků, snížil. K 31. 12. 2023 bylo evidováno v Plzeňském kraji celkem 89 814 fyzických osob podnikajících dle živnostenského zákona a jejich počet meziročně klesl o 14 768 (tj. o 14,1 %). Naopak počet právnických osob meziročně narostl o 566 subjektů na hodnotu 34 259 a podílí se tak na celkovém počtu právnických osob v ČR 4,1 %. Z celkového počtu právnických subjektů se nejčastěji jedná o obchodní společnosti, kterých bylo v Plzeňském kraji evidováno 18 822.

Podíl živnostníků v okresech a krajích k 31. 12. 2023 (ekonomické subjekty se sídlem na daném území)

Meziročně se v kraji nejvíce zvýšil počet registrovaných subjektů bez zaměstnanců.

Ekonomické subjekty bez uvedení **velikostní kategorie počtu zaměstnanců** se podílely na celkovém počtu ekonomických subjektů v Plzeňském kraji 54,4 %. Druhou nejčastěji zastoupenou skupinu tvořila kategorie bez zaměstnanců (36,2 %), kde se meziročně počet subjektů o 1 000 zvýšil. Mikropodniků, které jsou definované jako subjekty do 10 zaměstnanců, bylo k 31. 12. 2023 evidováno 10 001 a jejich počet se meziročně o 312 jednotek snížil. Naopak ve srovnání s rokem 2022 se navýšil počet malých podniků (10–49 zaměstnanců), kterých bylo v kraji v roce 2023 registrováno 2 037, a středních podniků (50–249 zaměstnanců), jejichž hodnota stoupla na 641 subjektů. V kategorii velké podniky nad 250 zaměstnanců ubyl v kraji jeden subjekt a ke konci roku 2023 jich tak bylo evidováno 125.

Počet zaniklých subjektů se ve srovnání s rokem 2022 zvýšil téměř čtyřnásobně díky živnostníkům.

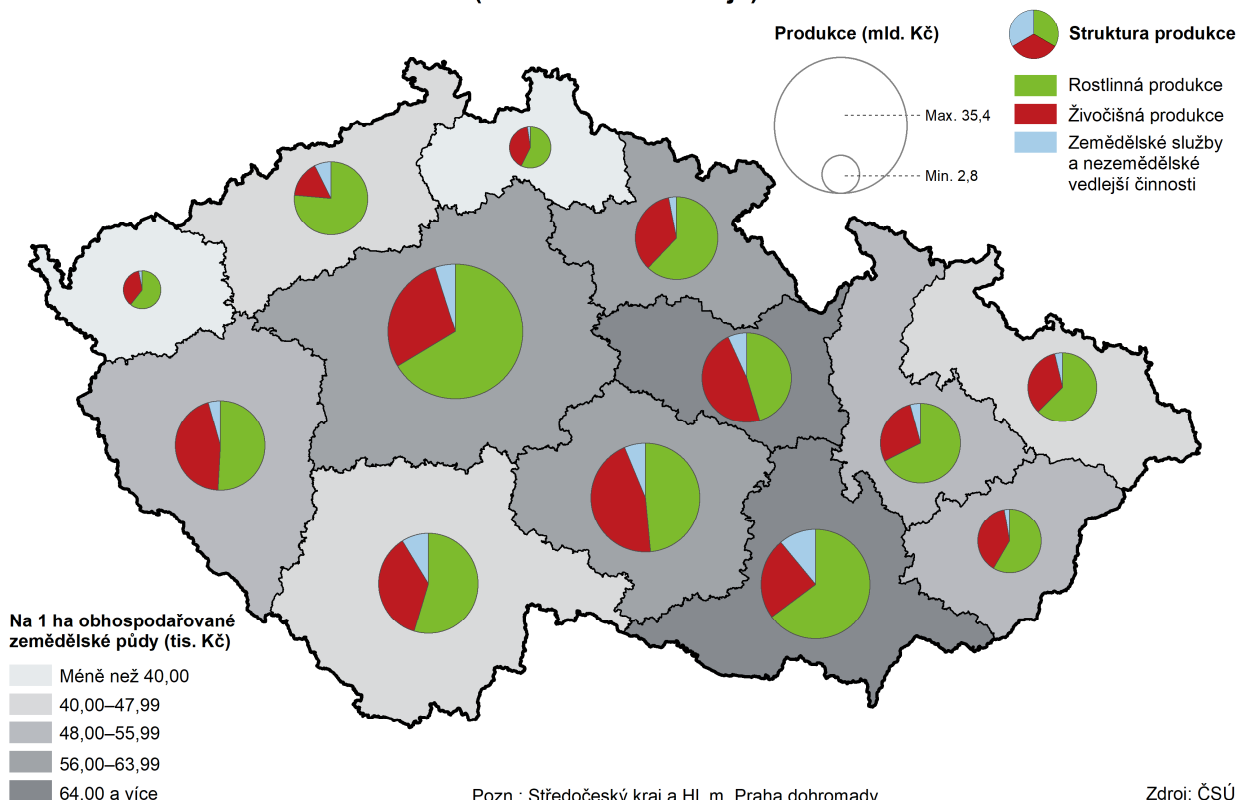
V registru ekonomických subjektů bylo v roce 2023 v Plzeňském kraji zaznamenáno 4 900 **vzniklých** subjektů a 17 819 **zaniklých**. Meziročně došlo v počtu vzniklých subjektů jen k mírnému růstu, zásadní byl však nárůst zaniklých subjektů, kterých bylo téměř čtyřikrát více. Právě v kategorii zaniklých subjektů se zásadně odráží již zmiňovaný pokles počtu živnostníků, kteří tvořili 92,2 %, tj. 16 438 zaniklých subjektů v roce 2023. Na celkovém počtu vzniklých subjektů v ČR (112 759) se podílely vzniklé subjekty v Plzeňském kraji 4,3 %. Z celkového počtu zaniklých subjektů v ČR (309 787) tvořily zaniklé subjekty Plzeňského kraje 5,8 %.

Zemědělství

V roce 2022 došlo k meziročnímu zvýšení produkce zemědělského odvětví o 14,9 %.

Produkce zemědělského odvětví, kterou se rozumí souhrn zemědělských výrobků a zemědělských služeb vyprodukovaných zemědělskými subjekty a vedlejší neoddělitelné činnosti, dosáhla v Plzeňském regionu v roce 2022²² hodnoty 15,7 mld. Kč, meziročně došlo ke zvýšení o 14,9 %. Od roku 2016 je patrný přetrvávající výrazný nárůst, a to za sledované sedmileté období o 51,9 %. Pro srovnání došlo na celorepublikové úrovni meziročně ke zvýšení této produkce o 14,7 % a od roku 2016 o 44,3 %. Jiný pohled, oproštěný od cenových vlivů, nabízí produkce zemědělského odvětví vyjádřená ve stálých cenách. V Plzeňském kraji zemědělská produkce ve stálých cenách v roce 2022 meziročně mírně klesla (o 3,6 %) a obdobný byl i celorepublikový trend. V Česku došlo k meziročnímu poklesu produkce o 2,3 %.

Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2022 (semidefinitivní údaje)

²² Údaje roku 2023 zatím nejsou k dispozici, data za rok 2022 jsou semidefinitivní.

Intenzita zemědělské produkce v kraji meziročně vzrostla o 14,3 %.

Na celkové produkci zemědělského odvětví ČR (v běžných cenách) se Plzeňský kraj v roce 2022 podílel 8,2 %, což představuje téměř totožnou hodnotu jako v předchozím roce. Ve všech krajích ČR byl zaznamenán meziroční nárůst této produkce, nejvýraznější na Vysočině o 22,1 %. Podíl rostlinné produkce na celkové zemědělské produkci v roce 2022 představoval 50,8 % (8,0 mld. Kč), živočišné produkce 44,9 % (7,0 mld. Kč). **Intenzita zemědělské produkce** vyjádřená produkcí zemědělského odvětví na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy dosáhla v Plzeňském kraji hodnoty v běžných cenách 48 964 Kč. Meziročně tento ukazatel stoupl o 14,3 %.

Výměra obhospodařované orné půdy se od roku 2021 mírně navyšuje.

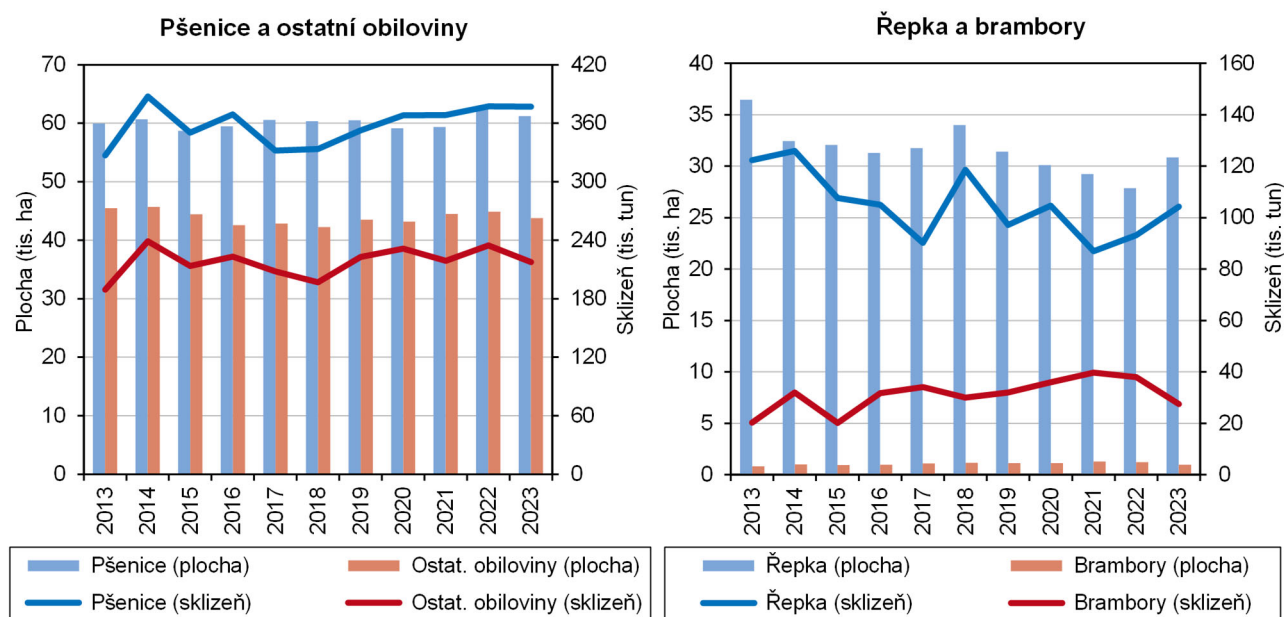
K 31. 5. 2023 byla registrována výměra obhospodařované zemědělské půdy o rozloze 323 246 ha a byl zaznamenán její mírný nárůst o 1,8 % oproti roku 2022. Z celkové plochy obhospodařované zemědělské půdy připadlo 63,5 % na **půdu ornou**. Její podíl se v průběhu let snižoval a následně stagnoval až do roku 2021 a od té doby naopak mírně narůstá. Meziročně se výměra obhospodařované orné půdy zvýšila o 4,0 %, tj. o 7 895 ha.

Osevní plochy luskovin a bílkovinných plodin na zrna se od roku 2018 více než zdvojnásobily.

Z dlouhodobého pohledu docházelo k poklesu **osevní plochy** a až v posledních deseti letech se výměra osevních ploch stabilizovala. K 31. 5. 2023 dosáhla výměra osevní plochy v Plzeňském kraji hodnoty 196,3 tis. ha, což představuje meziroční mírné navýšení o 0,3 %. Obdobný dlouhodobý vývoj je patrný i v případě osevní plochy obilovin, která však naopak meziročně mírně klesla o 2,2 % na hodnotu 105,6 tis. ha. Pokles osevních ploch obilovin byl ovlivněn zejména snížením ploch pšenice o 1 566 ha (o 2,5 %), ječmene o 1 211 ha (o 4,6 %) a žita o 178 ha (o 6,4 %). Naopak osevní plochy ovsa meziročně mírně vzrostly o 143 ha, tj. o 1,6 %. Významný nárůst za posledních pět let zaznamenaly luskoviny a bílkovinné plodiny na zrna, jejichž osevní plocha se od roku 2018 více než zdvojnásobila na hodnotu 4 848 ha mapovanou v roce 2023. Zároveň se jedná o největší osevní plochu těchto plodin od roku 1997. K meziročnímu růstu, a to o 10,6 %, došlo i v případě osevních ploch řepky. Naopak pokles byl patrný u brambor, u kterých se osevní plochy snížily téměř o pětinu.

Graf 3.10 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných plodin v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Meziročně se výrazněji snížila sklizeň brambor a ovsa.

V roce 2023 bylo z výměry **sklizňové plochy** obilovin 105,0 tis. ha sklizeno v Plzeňském kraji 594,4 tis. tun obilovin, což znamená meziroční pokles o 2,9 %. Produkce pšenice, která tvoří 63,4 % z celkové sklizně obilovin, se jen mírně snížila o 0,2 %. Druhou nejčastěji pěstovanou obilninou v Plzeňském kraji je ječmen, jehož sklizeň meziročně klesla o 5,4 %. K výraznému úbytku sklizně, konkrétně o 24,5 %, došlo i v případě ovsa i přesto, že jeho sklizňová plocha meziročně mírně narostla. Úbytek sklizně ovsa byl evidován ve všech krajích ČR, na celorepublikové úrovni došlo k poklesu o 29,4 %. I přes nárůst sklizňové plochy luskovin a bílkovinných plodin na zrno byl v kraji mapován meziroční pokles jejich sklizně o 10,8 %. Produkce brambor se v Plzeňském kraji mezi lety 2018–2021 zvyšovala a na konci tohoto období dosáhla zatím nejvyšší hodnoty od roku 2006. V následujícím roce už byl zaznamenán mírný pokles, který se poté výrazněji projevil mezi lety 2022/2023, kdy úbytek sklizně brambor činil 27,3 %. Naopak k nárůstu produkce došlo v případě řepky o 11,9 %.

Kromě pšenice byl zaznamenán pokles výnosů u všech obilovin.

Výnos obilovin meziročně mírně klesl na hodnotu 5,66 t/ha, což je pátá nejnižší hodnota v porovnání krajů ČR. Vůči celorepublikovému průměru byl výnos v Plzeňském kraji o 0,41 t/ha nižší, tj. o 6,7 %. Nejstrmější pokles zaznamenaly výnosy ovsa, které klesly o 25,7 % na 2,76 t/ha, nižší hodnota byla naposledy mapována v roce 2010. Obdobný meziroční pokles zaznamenaly i ostatní kraje ČR. Kromě ovsa došlo k poklesu výnosů i v případě kukuřice na zrno o 7,0 % na 7,46 t/ha, žita o 6,8 % na 4,96 t/ha, tritikale o 3,7 % na 4,95 t/ha a ječmene o 0,9 % na 5,70 t/ha. Naopak mírný nárůst byl meziročně patrný u výnosů pšenice, které se zvýšily o 2,4 % na hodnotu 6,16 t/ha. Celorepublikový průměr výnosů pšenice meziročně vzrostl dokonce o 6,0 % na 6,44 t/ha.

V Plzeňském kraji byly v roce 2023 evidovány nejnižší výnosy řepky ve srovnání s ostatními kraji.

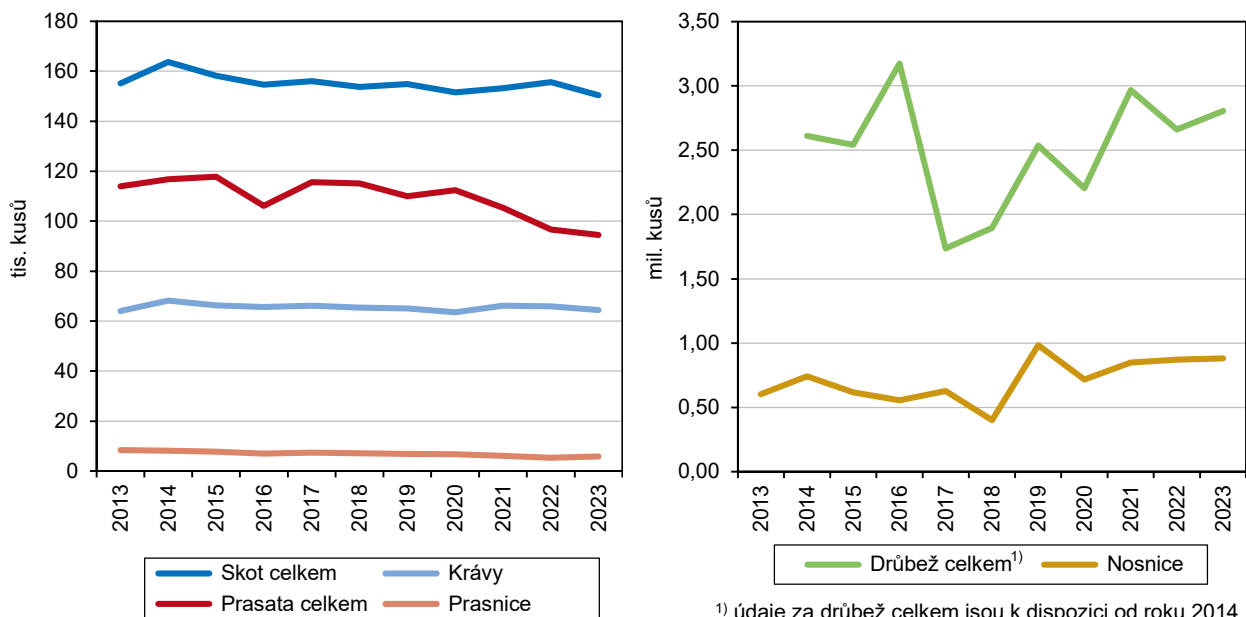
Kromě obilovin byl významný pokles výnosů o 26,0 % evidován u luskovin a bílkovinných plodin na zrno, kde se hodnota snížila na 1,83 t/ha, přičemž takto nízká hodnota byla v kraji mapována naposledy v roce 2013. Klesající trend byl zřejmý i v případě brambor, jejichž výnos evidovaný v Plzeňském kraji meziročně klesl o 9,3 % na hodnotu 28,17 t/ha. Obdobný pokles byl zaznamenán i na celorepublikové úrovni, kde hodnota výnosů brambor dosáhla 27,39 t/ha. Výnosnost řepky naopak v kraji meziročně mírně narostla o 1,2 % na hodnotu 3,38 t/ha, což byla však nejnižší hodnota v mezikrajském porovnání.

Z dlouhodobého pohledu byl v roce 2023 mapován v kraji nejnižší stav prasat.

K 31. 12. 2023 bylo v kraji evidováno 150 326 ks skotu, meziročně se tak jejich počty mírně snížily o 3,4 %, tj. o 5 358 ks. K poklesu došlo u těchto **hospodářských zvířat** kromě Středočeského kraje spolu s Hl. městem Prahou a Královéhradeckého kraje ve všech regionech ČR. Na celorepublikové úrovni představovalo snížení 1,5 % na hodnotu 1 369 593 ks. K poklesu dochází i v případě počtu krav, kterých meziročně ubylo 2,3 %. Z celkového počtu 64 454 ks krav se z 59,5 % jedná o krávy dojně, jejichž počet meziročně mírně narostl na úkor klesajícího chovu ostatních krav. U stavu prasat došlo meziročně k poklesu o 2,3 % na počet 94 459 ks a z dlouhodobého pohledu se jedná o nejnižší mapovanou hodnotu v kraji. Počet prasníc, které tvoří pouze 6,2 % chovu, však ve srovnání s rokem 2022 narostl o 10,1 %, tj. o 540 ks na hodnotu 5 872 ks. Na celorepublikové úrovni došlo naopak k mírnému nárůstu stavu prasat o 2,5 %.

Graf 3.11 Hospodářská zvířata v Plzeňském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

V Plzeňském kraji došlo k meziročnímu nárůstu stavu drůbeže o 5,4 %.

Počet **drůbeže** v kraji meziročně vzrostl o 5,4 %, což znamená nárůst o 143 385 ks na hodnotu 2 805 610 ks. Od roku 2017, kdy české chovy poznamenal výskyt ptačí chřipky, dochází k postupnému kolísavému růstu stavu drůbeže. K meziročnímu navýšení počtu kusů drůbeže docházelo v roce 2023 v 6 krajích, na celorepublikové úrovni došlo naopak k poklesu o 7,6 %. Drůbež tvoří z 31,4 % nosné slepice, jejichž počet se za posledních deset let zvýšil téměř o polovinu (o 46,6 %) na hodnotu 881 700 ks, což je o 10 297 ks více než v roce 2022. Stav ovcí v kraji dosáhl k 31. 12. 2023 podle Integrovaného zemědělského registru s omezením na aktivní podniky hodnoty 14 647 ks a koz 1 852 ks.

Meziročně se v kraji snížila intenzita chovu skotu i prasat.

Intenzita chovu skotu²³ se v Plzeňském kraji meziročně snížila na 46,5 ks na 100 ha obhospodařované zemědělské půdy. Plzeňský kraj má čtvrtou nejvyšší hodnotu v rámci ČR za krajem Vysočina, Jihočeským a Libereckým. Ukazatel intenzity chovu prasat²⁴ má v retrospektivním pohledu dlouhodobě klesající trend, což koresponduje s obdobným trendem stavu prasat. V roce 2023 dosáhl ukazatel hodnoty 46,0 ks na 100 ha obhospodařované orné půdy.

Snáška konzumních vajec se od roku 2022 snížila o 36,3 %.

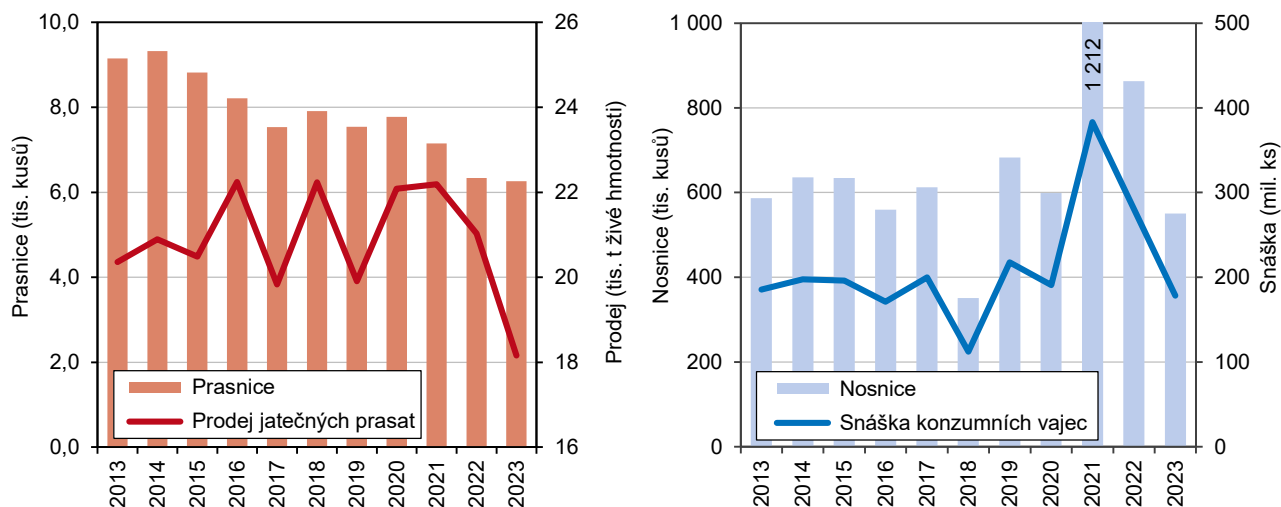
V roce 2023 dosáhla **průměrná snáška konzumních vajec** v zemědělském sektoru kraje na jednu slepici hodnoty 324,3 vajec, což je ve srovnání s předchozím rokem nepatrné snížení. Plzeňský region se ve snášce vajec na jednu slepici umístil na druhém místě v mezikrajském srovnání po kraji Karlovarském (329,1 ks) a zároveň výrazně nad průměrem ČR (315,3 ks). Celková snáška konzumních vajec se však v kraji meziročně významně snížila o 36,3 % na 178 649 tis. ks. Plzeňský kraj se na celorepublikové produkci podílel 12,1 %, což představovalo třetí nejvyšší podíl ve srovnání s ostatními regiony ČR.

²³ podíl stavu skotu (k 1. 4. 2023) na 100 ha obhospodařované zemědělské půdy (k 31. 5. 2023)

²⁴ podíl stavu prasat (k 1. 4. 2023) na 100 ha obhospodařované orné půdy (k 31. 5. 2023)

Graf 3.12 Průměrné stavy prasnic a prodej jatečných prasat, průměrné stavy nosnic a snáška konzumních vajec v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Průměrná roční dojivost krávy v Plzeňském kraji dosáhla hodnoty 9 468,2 l a stále se zvyšuje.

Celková **produkce mléka** v kraji, která dosáhla hodnoty 369 741 tis. litrů, se meziročně zvýšila o 6,2 %. Jednalo se tak o čtvrtou nejvyšší produkci mléka ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Nejvyšší produkce mléka je již tradičně mapována v Kraji Vysočina, kde dosáhla výše 637 874 tis. l. Na celorepublikové produkci mléka se Plzeňský kraj podílel 10,9 %. Průměrná roční dojivost krávy (dojnice) se v roce 2023 zvýšila o 4,2 % na 9 468,2 l a je zde zřejmý dlouhodobě rostoucí trend. Nejvyšší dojivosti v posledních letech dosahují ve Zlínském kraji, kde v roce 2023 bylo nadojeno v průměru 9 844,6 l mléka na jednu krávu.

Lesnictví

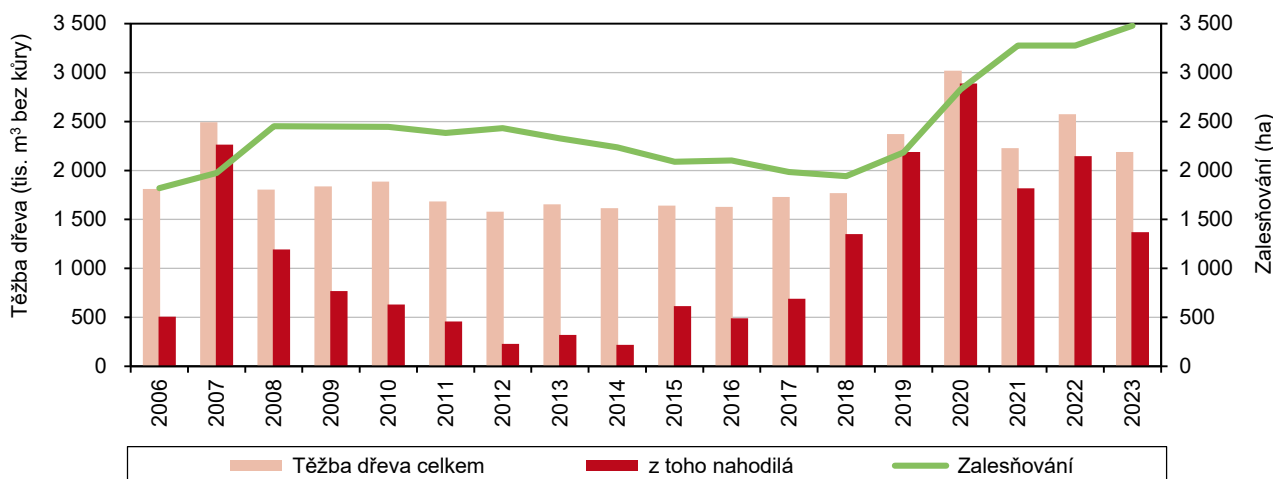
Intenzita zalesňování se zvyšuje, kvantita však převažuje nad kvalitou.

K 31. 12. 2023 **lesní pozemky** v Plzeňském kraji zaujímaly rozlohu 309,3 tis. ha, tj. 40,4 % z celkové rozlohy kraje. Významný podíl na ploše lesních pozemků v kraji má okres Klatovy, kde se jich nachází 27,3 % a to díky lokalizaci pohoří Šumava. Větší podíl na zalesněnosti regionu mají také okresy Tachov (Český les) a Rokycany (Křivoklátská a Brdská vrchovina). Lesní pozemky na Rokycansku tvoří téměř polovinu plochy okresu (48,9 %). Z dlouhodobého pohledu má výměra lesních ploch mírně rostoucí trend s výjimkou významnějšího meziročního nárůstu mezi lety 2015 a 2016 (o 2,6 %). Po zrušení vojenského újezdu Brdy, který je převážně zalesněný, došlo k jeho rozdělení a přičlenění jeho částí k okresu Rokycany a Plzeň-jih. Na celkové výměře lesů v ČR se Plzeňský kraj podílel 11,5 %, což je druhý největší podíl v mezikrajském porovnání po Jihočeském kraji (14,2 %). Zalesněno bylo v kraji v roce 2023 celkem 3 480 ha, což je o 203 ha více než v předchozím roce a zároveň se jedná o doposud nejvyšší hodnotu od sledovaného roku 2000. Při zalesňování, tedy vytváření lesa umělou cestou, převažovaly v Plzeňském kraji jehličnaté dřeviny v rozsahu 2 126 ha. Konkrétně šlo nejčastěji o smrky (51,0 %), které jsou z pohledu ekonomické rentability nejefektivnější díky rychlému růstu, ale zároveň jsou také dřevinou nejvíce náchylnou na klimatické změny. Zbytek zalesňování tvořily dřeviny listnaté (1 354 ha), nejčastěji šlo o duby (534 ha) a buky (446 ha). Ačkoli se intenzita zalesňování zvyšuje, mimo jiné i kvůli zalesňování holin vzniklých po kůrovcové kalamitě, je upozorňováno právě na vytváření jehličnatých smrkových monokultur, které nejsou odolné vůči měnícímu se klimatu a napadání kůrovcem. Spíše než na kvantitu by měl být větší důraz kladen na druhovou pestrost. Přestože je v průběhu vývoje zřejmé snižování plochy jehličnatých dřevin ve prospěch těch listnatých,

jedná se o pomalý proces a stále tak plochy jehličnatých dřevin tvoří v Plzeňském kraji 82,4 % (tj. 247,4 tis. ha). Kromě zalesňování zahrnovala péče o lesní porosty v kraji v roce 2023 prořezávky (výchovný zásah u mladých porostů, např. odstranění přílišné hustoty porostů) provedené na 4 878 ha a probírky (výchovný zásah u dospělých porostů) na 6 824 ha. Přirozenou obnovou, tedy vytvářením nové generace lesa autoreprodukci z mateřského porostu nálety či opadu semen, prošlo 572 ha lesa, což je o 29 ha méně než v roce předešlém.

Graf 3.13 Těžba dřeva a zalesňování v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Plzeňský region se podílí na těžbě dřeva v ČR 11,8 %, což je druhý nejvyšší podíl mezi kraji.

Těžba dřeva dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2023 výše 2,19 mil. m³, z toho 96,4 % představovalo dřevo jehličnaté a zbytek objemu 78 538 m³ dřevo listnaté. Plzeňský kraj se podílel na celkové těžbě dřeva v ČR 11,8 %, což po Jihočeském regionu znamenalo druhou nejvyšší těžbu v mezikrajském porovnání. Těžba nahodilá, která vzniká za účelem zpracování stromů poškozených v důsledku působení škodlivých činitelů (vítr, sníh, námraza, hmyzí škůdci, houbové choroby apod.), se na celkové těžbě dřeva v Plzeňském kraji podílela 62,6 %. V průběhu vývoje je vidět několik výkyvů, kdy dochází k výraznému zvyšování nahodilé těžby. Jeden nastal v roce 2007, kdy došlo k rozšíření kůrovce a zároveň orkán Kyrill poničil lesy na Šumavě. Další výkyv je možné spatřovat kolem roku 2020, kdy suché roky podpořily další vlnu kůrovcové kalamity. Meziroční snížení nahodilé těžby mezi lety 2022/2023 představovalo 36,3 %. Z celkového objemu nahodilé těžby se v roce 2023 jednalo z 22,4 % o těžbu živelní a z 69,7 % o těžbu způsobenou hmyzími škůdci na porostech. Od roku 2020 je patrné snížení nahodilé hmyzové těžby, což poukazuje na zpomalení rozšiřování kůrovce mimo jiné i z důvodu příznivějšího počasí.

Průmysl

Počet zaměstnanců v průmyslu v posledních dvou letech roste, nejvíce jich pracuje ve výrobě motorových vozidel.

V roce 2023 mělo v Plzeňském kraji své sídlo 157 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což je o 3 podniky více než v předchozím roce a o 6 podniků více než v roce 2021. Počet zaměstnanců velkých průmyslových podniků se od roku 2018 nejprve snižoval a svého minima dosáhl v roce 2021. Od té doby **průměrný evidenční počet zaměstnanců v průmyslu** roste, jistě i v souvislosti s vývojem počtu podniků. V roce 2023 zaměstnávaly velké průmyslové firmy v kraji 58,2 tis. osob, to je oproti roku 2022 o 1,4 % více. Tito zaměstnanci se podíleli na celkovém průměrném evidenčním počtu zaměstnanců v Česku 7,2 %, což je šesté nejvyšší procento mezi jednotlivými regiony. Nejvíce osob v kraji zaměstnávaly

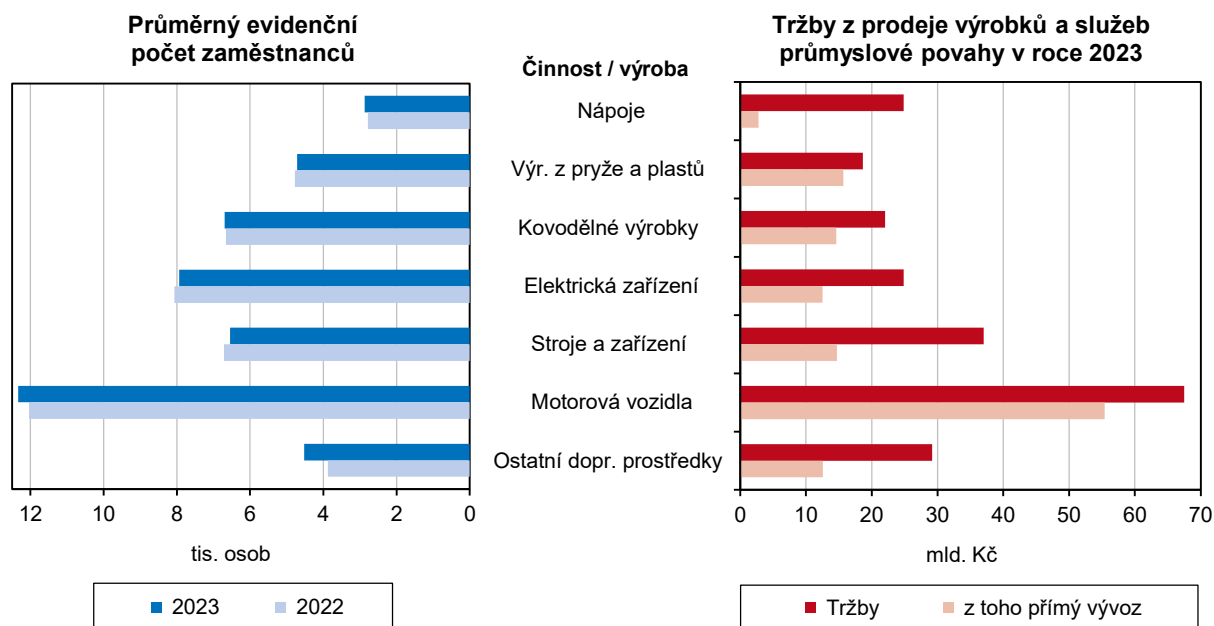
podniky zpracovatelského průmyslu s převažující činností výroba motorových vozidel a výroba elektrických zařízení.

Průměrná mzda v průmyslu je čtvrtá nejvyšší mezi kraji.

Průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslu se v desetiletém horizontu stále zvyšovala, v roce 2023 dosáhla v Plzeňském regionu částky 44 969 Kč a meziročně tak vzrostla o 3 622 Kč. V mezikrajském srovnání se jednalo o čtvrtou nejvyšší mzdu, vyšší mzdu měli jen zaměstnanci ve Středočeském, Hl. městě Praze a Ústeckém kraji. Nejlépe jsou v průměru finančně ohodnoceni zaměstnanci podniků, jejichž převažující ekonomickou činností je výroba nápojů (65 650 Kč), výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení (54 082 Kč) a výroba strojů a zařízení (47 834 Kč).

Graf 3.14 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující činnosti zpracovatelského průmyslu v Plzeňském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Plzeňském kraji)

Zdroj: ČSÚ

Růst tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy byl v Plzeňském regionu v roce 2023 mezi kraji třetí nejvyšší.

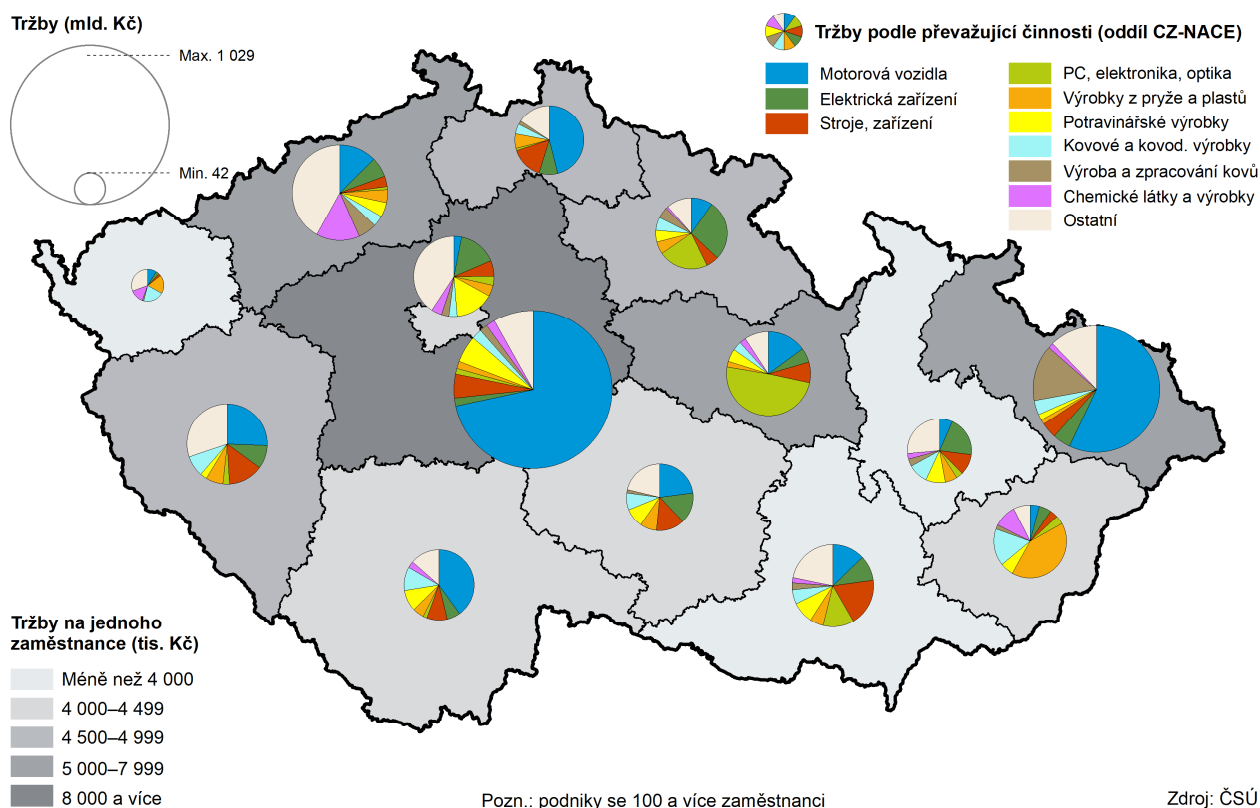
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy (bez DPH) od roku 2019 v kraji klesaly a v covidovém roce 2020 dosáhly svého minima. Od této doby už ale zaznamenáváme jen jejich nárůst, který do jisté míry souvisí i s rostoucí inflací. V roce 2023 dosáhly tržby z prodeje v Plzeňském regionu v běžných cenách hodnoty 272 119 mil. Kč a v porovnání s rokem 2022 vzrostly o 13,6 %. Zatímco v předchozím roce byl nárůst tržeb v Plzeňském kraji nejnižší v rámci celé ČR, v roce 2023 jsme patřili mezi tři regiony s dvojciferným nárůstem. V Hl. městě Praze vzrostly tržby z prodeje nejvíce, a to o 43,4 %, ve Středočeském kraji o 16,1 %. Naopak jejich pokles vykázaly kraje Pardubický (o 7,4 %), Ústecký (o 6,2 %) a Moravskoslezský (o 1,1 %). Plzeňský region se podílel 5,6 % na tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v celém Česku.

V Plzeňském kraji vzrostly tržby ze zpracovatelského průmyslu v roce 2023 o 14,0 %, což byl druhý nejvyšší podíl mezi ostatními regiony.

Rozhodující objem tržeb vytváří **zpracovatelský průmysl**. V Plzeňském kraji ho v roce 2023 reprezentovalo 155 podniků se 100 a více zaměstnanci, jejichž tržby se na tržbách průmyslu celkem podílely 97,3 %. Tržby ze zpracovatelského průmyslu činily 264 698 mil. Kč a meziročně vzrostly o 14,0 %, což je po Středočeském kraji druhý nejvyšší nárůst. V roce 2023 se tržby zvyšovaly nejvíce v odvětvích (po vyloučení důvěrných údajů) výroby ostatních dopravních prostředků a zařízení, výroby elektrických zařízení a výroby motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů. Naopak poklesly u zpracování a výroby dřevěných výrobků, výroby

ostatních nekovových minerálních výrobků a výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů. Nejsilnějším odvětvím zpracovatelského průmyslu v Plzeňském regionu je výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů, jehož tržby z prodeje dosáhly v roce 2023 hodnoty 67,5 mld. Kč. V době covidu si ale toto odvětví prošlo velmi těžkým obdobím. V roce 2020 zde tržby klesly téměř o 20 % a v roce 2021, kdy už téměř všechna odvětví v kraji vykazovala nárůst tržeb, o necelých 5 %. Ani po oživení v roce 2022 se v tržbách dosud nepodařilo dosáhnout předpandemické úrovně. Kromě automobilového průmyslu výsledků z roku 2019 nebylo dosaženo také v odvětví výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů. Dalšími významnými odvětvími v Plzeňském regionu je výroba strojů a zařízení podílející se v roce 2023 na tržbách zpracovatelského průmyslu kraje 14,0 % a výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení s podílem 11,0 %.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2023

Podíl tržeb z přímého vývozu od roku 2019 v Plzeňském kraji klesá.

V rozmezí let 2018–2023 byl **podíl tržeb z přímého vývozu** na tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v Plzeňském kraji nejvyšší v roce 2019, kdy dosáhl 64,0 %. Od té doby má tento podíl klesající tendenci, v roce 2023 činil 56,9 %. Nejvyšší podíl tržeb z přímého vývozu registruje Královéhradecký kraj (72,3 %), nejnižší zase Praha (29,8 %). Stejný trend lze sledovat i ve zpracovatelském průmyslu, kde maximální podíl tržeb z přímého vývozu byl dosažen v kraji v roce 2019 (64,8 %) a nejnižší v roce 2023 (58,0 %). Mezi podniky zpracovatelského průmyslu v Plzeňském kraji má nejvyšší hodnotu tohoto podílu (po vyloučení důvěrných údajů) odvětví zpracování a výroby dřevěných výrobků (87,3 %), ostatního zpracovatelského průmyslu (84,9 %), výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů (84,8 %) či výroby pryžových a plastových výrobků (84,1 %). Naproti tomu ve výrobě nápojů tvoří tržby a přímý vývoz pouze 11,2 % a ve výrobě potravin 14,5 %.

I přes neustálý růst produktivity práce se Plzeňský region řadí na sedmé místo mezi kraje.

Produktivita práce vyjadřující podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy na zaměstnance se v roce 2023 v kraji zvýšila o 12,0 % na 4 673 tis. Kč. Tento nárůst byl třetí nejvyšší po Praze a Středočeském kraji. I přesto, že tržby na 1 zaměstnance v kraji v posledních letech (kromě roku 2020) neustále rostou, řadíme se v produktivitě práce na sedmé místo. Nejefektivněji pracují zaměstnanci v tradičně průmyslových regionech - ve Středočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji. Nejnížší produktivitu práce naopak vykazují kraje Karlovarský a Olomoucký. Z hlediska odvětví je v kraji nejvyšších tržeb na 1 zaměstnance dosahováno ve výrobě nápojů, výrobě ostatních dopravních prostředků a výrobě potravinářských výrobků, nízkou produktivitu mají zase odvětví ostatní zpracovatelský průmysl, výroba elektrických zařízení a výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků.

Energetika

V posledních dvou letech značně vzrostl význam fotovoltaických elektráren, v roce 2023 se jejich instalovaný výkon zvýšil v kraji o 25,1 %.

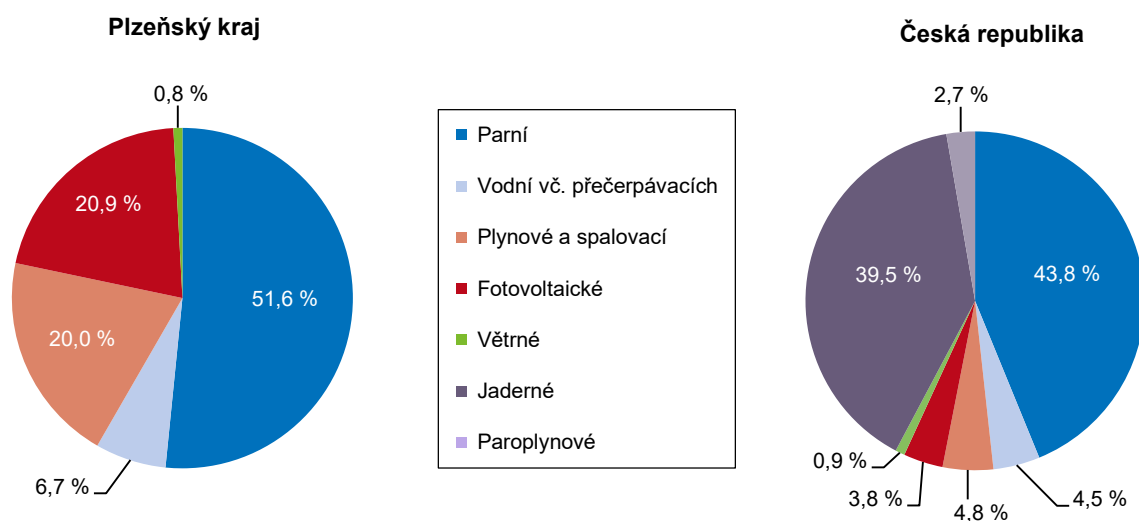
K 31. 12. 2023 činil **instalovaný výkon elektrárenských soustrojí** v Plzeňském kraji 654,6 MW a jeho podíl na ČR představoval 3,0 %. Nejvyšší instalovaný výkon, tedy nejvyšší teoretický činný výkon soustrojí, měly elektrárny fotovoltaické (291,8 MW) a parní (262,1 MW), které společně tvořily 84,6 % instalovaného výkonu v regionu. V posledních dvou letech značně vzrostl význam solárních elektráren, v roce 2022 se jejich instalovaný výkon zvýšil o 10,6 %, v roce 2023 dokonce o 25,1 %. Hlavním důvodem přechodu na levnější a dostupnější sluneční energii byly problémy se zásobováním zemním plynem kvůli válce na Ukrajině a následný růst cen energií.

Plzeňský region se podílel na celkové výrobě elektřiny v ČR pouze 1,6 %, což je pátá nejnižší hodnota mezi kraji.

Výroba elektřiny v elektrárnách na území Plzeňského kraje se od roku 2019 neustále zvyšovala až do roku 2022. V roce 2023 se v kraji vyrobilo nejméně elektrické energie za posledních deset let, meziročně produkce poklesla o 13,7 % na 1 260,2 GWh. Pokles způsobily především elektrárny parní, u nichž se výroba citelně snížila z 876,4 GWh v roce 2022 na 650,0 GWh v roce 2023. Více elektrické energie vyrobily naopak fotovoltaické elektrárny, v posledních dvou letech jde o roční nárůst skoro 12 %. Plzeňský region se na celkové výrobě elektřiny v Česku podílel pouze 1,6 %, což je pátá nejnižší hodnota mezi kraji. Téměř 70 % elektrické energie bylo vyprodukováno souhrnně v krajích Ústeckém (26,4 %), Jihočeském (22,7 %) a na Vysočině (20,2 %).

Graf 3.15 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ

¹⁾ výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů)

V posledních deseti letech se poprvé vyrobilo v kraji více elektřiny ve fotovoltaických elektrárnách než v těch plynových a spalovacích.

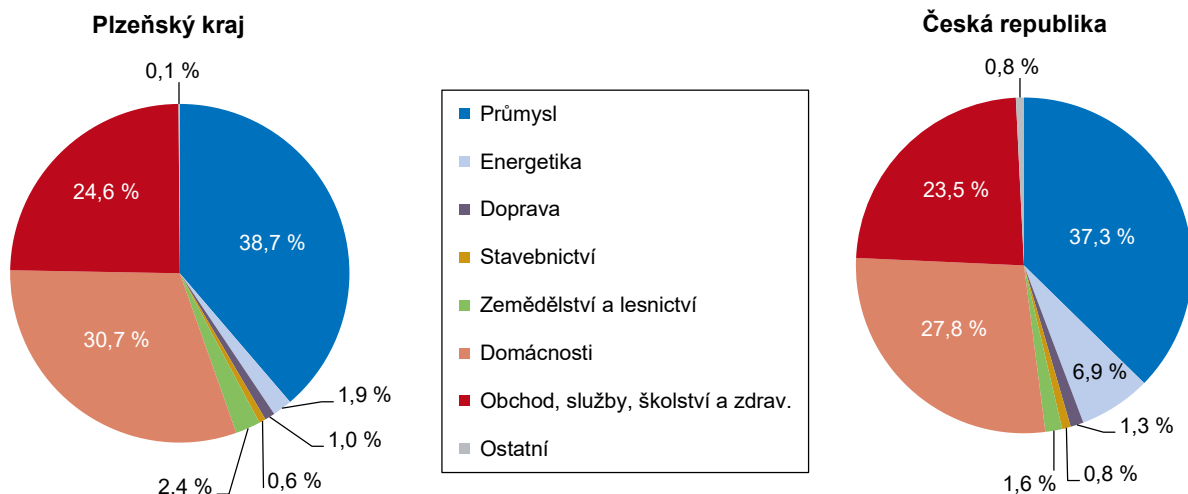
I přes značný meziroční pokles ve výrobě elektřiny jsou parní elektrárny **majoritním producentem** v Plzeňském kraji. V roce 2023 v nich bylo vyrobeno 51,6 % celkového objemu elektrické energie v kraji. Parní elektrárny jsou dominantou Ústeckého kraje, který zajišťuje více než polovinu výroby v ČR v tomto typu elektráren. V Plzeňském regionu se významně podílely na výši vyrobené elektrické energie také elektrárny fotovoltaické (20,9 %) a plynové a spalovací (20,0 %). V desetiletém horizontu se zde poprvé vyprodukovalo více elektřiny v solárních elektrárnách než v těch plynových a spalovacích. Z hlediska fotovoltaiky se na celkové výrobě v ČR podílíme 9,1 %, což je čtvrté nejvyšší procento mezi ostatními regiony. Elektřina získávaná ze slunce je typická pro Jihomoravský kraj, kde byla v roce 2023 vyrobena pětina celorepublikové solární energie.

Celkem 61,4 % vyrobené elektrické energie v Plzeňském kraji pochází z obnovitelných zdrojů.

V roce 2023 se v Plzeňském kraji vyrobilo 773,3 GWh **elektřiny z obnovitelných zdrojů energie**, meziročně o 4,5 % méně. Největší množství této elektřiny bylo vyprodukováno v krajích Středočeském (2 243,6 GWh), Ústeckém (1 452,8 GWh) a Jihomoravském (1 175,9 GWh), Plzeňský region se umístil na šesté pozici. V posledních pěti letech se elektrická energie z obnovitelných zdrojů na celkové výrobě elektřiny v kraji pohybovala kolem 55 %, v roce 2023 se však její podíl značně zvýšil na 61,4 %. Elektrická energie z obnovitelných zdrojů se u nás nejčastěji získávala z fotovoltaických elektráren (34,0 %), bioplynu (27,2 %) a biomasy (22,0 %). Zatímco výroba v solárních elektrárnách meziročně vzrostla o 11,8 %, výroba energie z biomasy poklesla o 25,4 %.

Graf 3.16 Spotřeba elektřiny netto¹⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2023

Zdroj: ERÚ

¹⁾ spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu

V posledních dvou letech spotřeba elektřiny v Plzeňském kraji klesá mimo jiné i v důsledku růstu cen energií.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 spotřebováno 2 938,1 GWh elektřiny netto, to je 5,3 % z celorepublikové spotřeby. Na **spotřebě elektrické energie** se v kraji největší měrou podílí průmysl (38,7 %), následují domácnosti (30,7 %) a odvětví obchodu včetně služeb, školství a zdravotnictví (24,6 %). Od roku 2018 spotřeba elektřiny meziročně klesala, výjimkou byl pouze rok 2021, kdy došlo k nárůstu o 6,2 %. V roce 2020 byl pokles spotřeby elektrické energie v řadě odvětví ovlivněn omezováním výroby a služeb v důsledku pandemie covid-19. Zrušení těchto opatření v polovině roku 2021 zase vedlo k navýšení spotřeby elektřiny. Konkrétně v průmyslu se snížila spotřeba v roce 2020 o 9,5 % a v následujícím roce hned

vzrostla o 7,2 %. Chování domácností korespondovalo s vývojem ekonomiky v Česku. Nejprve v letech 2020 a 2021 spotřebovávaly meziročně více energie, což souviselo s uzavřením provozoven služeb, prací z domova nebo distanční výukou žáků a studentů, poté se situace obrátila a jejich spotřeba klesla v roce 2022 téměř o 10 %, mimo jiné i v důsledku růstu tržních cen energií.

Spotřeba plzeňských domácností na 1 obyvatele byla pátá nejvyšší v Česku.

Plzeňské domácnosti v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2023 spotřebovaly 1 478,4 kWh elektřiny, to je pátá nejvyšší spotřeba mezi kraji. Nejvyšších hodnot dosahuje Středočeský (1 988,3 kWh) a Jihočeský kraj (1 710,8 kWh), nejúspornější jsou domácnosti v Praze (1 110,7 kWh) a v Moravskoslezském kraji (1 155,3 kWh). **Spotřeba elektřiny v domácnostech na 1 obyvatele** v Plzeňském kraji již dva roky klesá, v roce 2022 o 13,1 %, v roce 2023 o 2,6 %.

Z důvodu narušení dodávek zemního plynu v posledních dvou letech jeho spotřeba v kraji značně poklesla, v roce 2022 o 13,6 %, v roce 2023 o dalších 12,0 %.

Zatímco v roce 2021 dosahovala **spotřeba zemního plynu** v kraji i v ČR svého dlouhodobého maxima, v roce 2023 byla situace přesně opačná. Od roku 2022 je spotřeba ovlivněna válečným konfliktem na Ukrajině, jenž má nepříznivý dopad na energetické trhy. Řada úsporných opatření a přechod zákazníků na jiné zdroje energie podpořené i mírnějším průběhem počasí v zimních obdobích posledních dvou let způsobily úsporu spotřeby zemního plynu v Plzeňském kraji o 13,6 % v roce 2022 a dalších 12,0 % v roce 2023. V roce 2023 bylo v kraji spotřebováno 306 mil. m³ plynu, což je sedmá nejnižší hodnota v rámci celé ČR. Nejvíce plynu, 14,8 % z celorepublikového objemu, odebral Ústecký kraj (988 mil. m³) kvůli vysoké spotřebě velkoodběratelů (785 mil. m³). V Plzeňském kraji se na spotřebě zemního plynu nejvíce podíleli velkoodběratelé (42,1 %) a domácnosti (28,3 %). Úspora zemního plynu v posledních letech se u domácností projevila výrazněji než u velkoodběratelů. Domácnosti spotřebovaly v roce 2022 meziročně o 21,5 % a v roce 2023 o 11,6 % plynu méně, pokles u velkoodběratelů byl 7,2 % v roce 2022 a 13,2 % v roce 2023.

Spotřeba zemního plynu v plzeňských domácnostech na 1 odběratele je čtvrtá nejnižší mezi kraji.

Spotřeba zemního plynu v domácnostech na 1 odběratele (domácnost) byla v roce 2023 v Plzeňském kraji 601 m³, což je nejnižší hodnota za posledních 15 let. V roce 2022 se meziročně snížila tato spotřeba o 20,5 %, v roce 2023 o dalších 10,7 %. Plzeňský region má tak čtvrtou nejnižší spotřebu plynu v domácnostech na 1 odběratele. Nejvíce úsporné jsou domácnosti v Moravskoslezském, Karlovarském a Ústeckém kraji, naopak nejvyšší spotřebu mají Středočeši.

Stavebnictví, stavební povolení

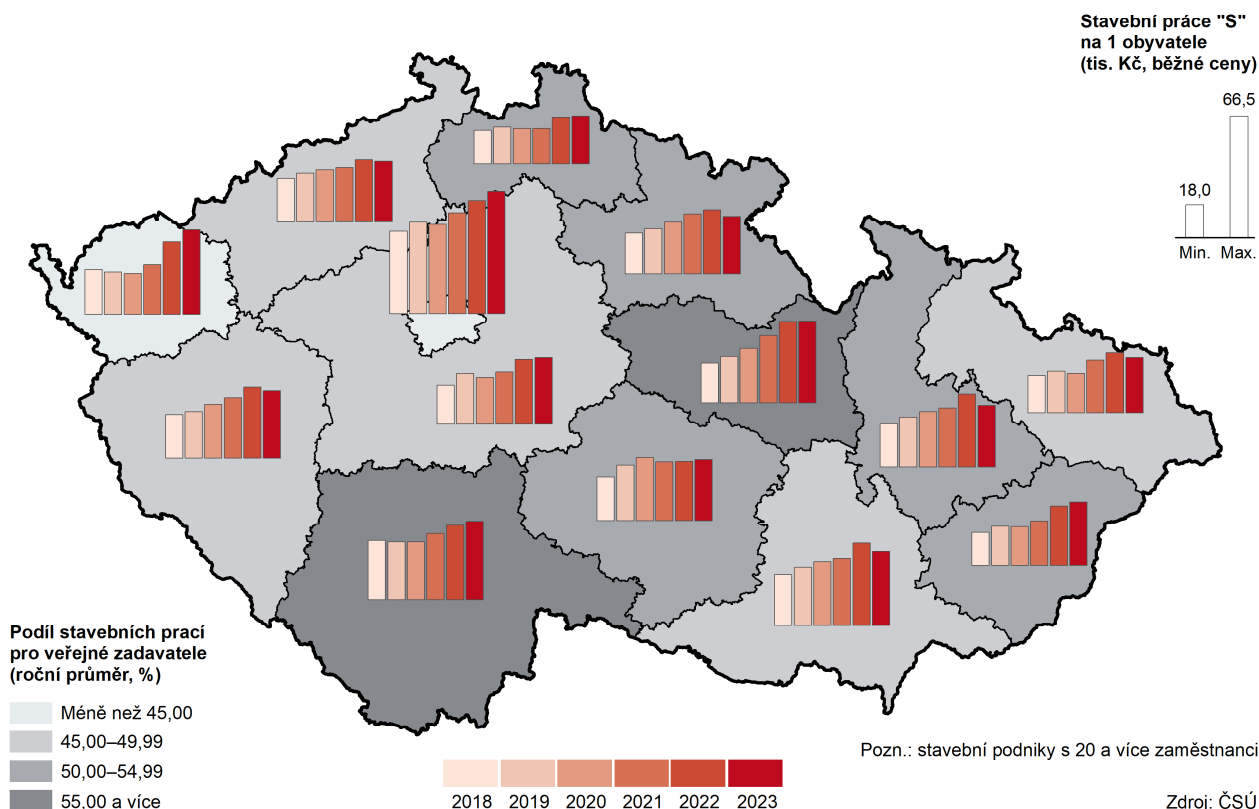
Objem základní stavební výroby se v podnicích se sídlem v Plzeňském kraji meziročně zvýšil o 20,8 %.

Podle předběžných údajů mělo v roce 2023 sídlo v Plzeňském kraji celkem 26 **stavebních podniků** zaměstnávajících 50 a více zaměstnanců a jejich počet za poslední čtyři roky zůstává stabilní. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v těchto podnicích se však meziročně zvýšil o 6,8 % (tj. 215 osob) na současnou hodnotu 3 389 zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda v tomto odvětví meziročně v kraji stoupla o 2 380 Kč, tj. o 5,0 %, a s dosaženou hodnotou 49 606 Kč je tak pouze mírně pod úrovní celorepublikového průměru (49 776 Kč). Objem **základní stavební výroby** (ZSV) u podniků se sídlem v Plzeňském kraji (zaměstnávajících 50 a více zaměstnanců) meziročně vzrostl o 20,8 % na 10 074 mil. Kč (v běžných cenách) a tento nárůst byl nejvyšší mezi kraji. Na republikové úrovni narostla ZSV o 7,2 %. Produktivita práce vyjádřená jako podíl ZSV na 1 zaměstnance dosáhla hodnoty 2 973 tis. Kč, což je v meziročním porovnání o 13,1 % více. Z hlediska struktury ZSV se u pozemního stavitelství objem zvýšil o 7,8 % a u inženýrského stavitelství dokonce o 22,8 %.

Objem stavebních prací „S“ podle místa stavby se meziročně snížil o 3,2 %.

Objem stavebních prací „S“ v tuzemsku podle místa stavby (subjekty s 20 a více zaměstnanci) se meziročně snížil o 3,2 % na 22 483 mil. Kč. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v Karlovarském kraji (o 18,2 %), naopak největší pokles byl mapován v kraji Olomouckém (o 15,3 %). Plzeňský kraj se na celorepublikovém objemu stavebních prací podle místa stavby podílel 5,2 %, což představovalo osmou nejvyšší hodnotu podílu mezi kraji. Největšího objemu tradičně dosahuje Hl. město Praha, které se na celorepublikovém objemu uvedených prací podílí více než jednou pětinou (21,2 %). Veřejné zakázky v kraji, které představovaly 43,6 % z objemu stavebních prací „S“ podle místa stavby, meziročně klesly o 11,9 %. Naopak v rámci sledování objemu stavebních prací „S“ v tuzemsku podle sídla podniku (subjekty s 20 a více zaměstnanci) došlo k mírnému meziročnímu nárůstu o 2,9 % na současnou hodnotu 13 528 mil. Kč. Stejně jako u stavebních prací podle místa stavby zde dominuje Hl. město Praha, které se na republikovém objemu podílí 40,4 %. V Plzeňském kraji pak podíl 3,1 % představoval čtvrtou nejnižší hodnotu mezi kraji ČR. **Míru intenzity stavební výroby** na daném území udává ukazatel stavebních prací „S“ podle místa stavby na 1 obyvatele. V Plzeňském kraji dosáhl tento ukazatel v roce 2023 hodnoty 36,8 tis. Kč a došlo tak k mírnému meziročnímu poklesu o 2 tis. Kč. Na celorepublikové úrovni činila v roce 2023 hodnota ukazatele 39,6 tis. Kč.

Stavební práce "S" podle místa stavby v krajích v letech 2018 až 2023

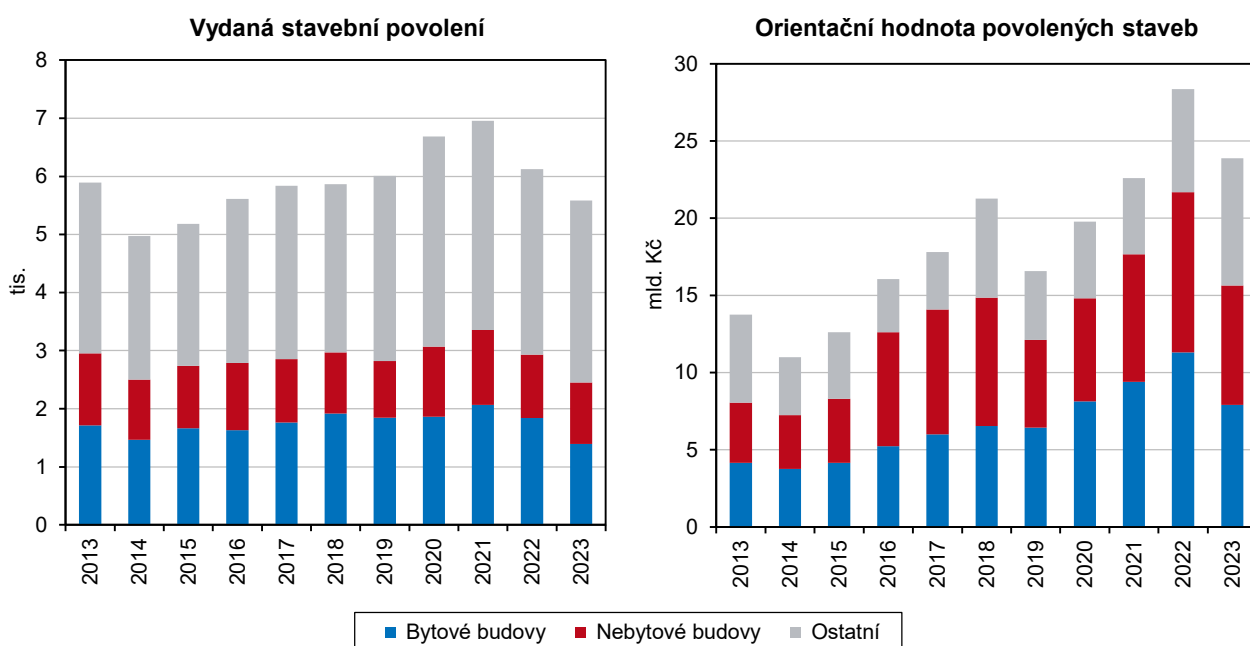
Okres Plzeň-sever jako jediný v kraji zaznamenal meziroční zvýšení počtu stavebních povolení.

V Plzeňském kraji bylo v průběhu roku 2023 vydáno 5 585 **stavebních povolení**. Z celkového počtu vydaných stavebních povolení v ČR tvořil počet povolení v kraji 7,3 %. Z meziročního srovnání je patrný pokles počtu vydaných stavebních povolení o 8,8 %. Při retrospektivním pohledu vývoje je zřejmý růst počtu stavebních povolení od roku 2014 až do roku 2021 následovaný postupným poklesem. Nejvyšší počet stavebních povolení byl vydán v okrese Plzeň-sever a to 1 746, naproti tomu

nejmenší počet 504 v okrese Domažlice. Počet stavebních povolení v okrese Plzeň-sever je dlouhodobě násobně vyšší než v ostatních okresech kraje, jejich počet například více než dvojnásobně překračuje počet stavebních povolení udělených v okrese Klatovy, který je co do počtu obyvatel srovnatelný. Rozdíl je dán nejvíce počtem vydaných stavebních povolení na inženýrské stavby, v okrese Plzeň-sever bylo pro tyto účely vydáno 1 070 povolení, v okrese Klatovy pouze 513 povolení. Právě okres Plzeň-sever byl také jediný v Plzeňském kraji, který zaznamenal meziroční nárůst počtu stavebních povolení, a to o 5,7 %. Naopak nejvýraznější pokles byl evidován v okrese Tachov, kde se jejich počet snížil o více než čtvrtinu (25,2 %). Ze všech vydaných stavebních povolení v kraji bylo 56,1 % určeno na inženýrské stavby, zbytek poté na stavby budov. Z celkového počtu 2 451 stavebních povolení určených na stavby budov tvořily z 56,8 % budovy bytové a zbylých 43,2 % budovy nebytové.

Graf 3.17 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

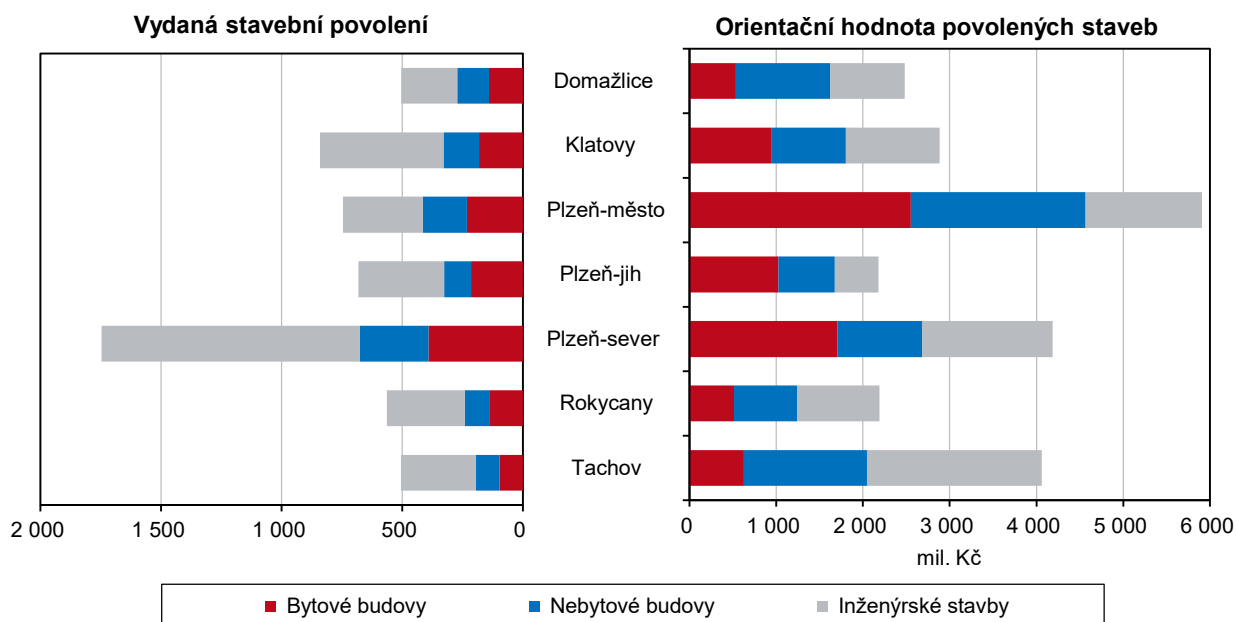
Orientační hodnota nové bytové výstavby v Plzeňském kraji meziročně klesla o 33,2 %, což představovalo nejvýraznější snížení v mezikrajském porovnání.

Významným ukazatelem budoucí hodnoty výstavby je také **orientační hodnota povolených staveb**, která v Plzeňském kraji činila v roce 2023 celkem 23 889 mil. Kč, což znamená meziroční pokles o 15,7 %. Tento pokles je způsoben snižující se hodnotou staveb budov (o 27,9 %), která je do jisté míry kompenzována nárůstem předpokládané hodnoty inženýrských staveb (o 23,8 %). Při srovnání je však nutné zmínit, že předchozí rok 2022 byl z hlediska orientační hodnoty staveb abnormální, neboť bylo dosaženo v kraji nejvyšší hodnoty od roku 1994. Na celorepublikové úrovni došlo k nárůstu ukazatele orientační hodnoty staveb o 5,9 %. Z mezikrajského porovnání vyplývá, že pokles byl zaznamenán kromě Plzeňského regionu jen v krajích Královéhradeckém, Hl. městě Praze a Středočeském, ostatní kraje naopak vykazovaly růst. Na celkovém objemu celorepublikové orientační hodnoty vydaných stavebních povolení se Plzeňský kraj podílel 5,1 %. **Orientační hodnota staveb na 1 stavební povolení** meziročně klesla v Plzeňském kraji o 7,6 % na hodnotu 4 277 tis. Kč. Na celorepublikové úrovni došlo naopak k růstu o 17,7 %. Z hlediska mezikrajského srovnání orientační hodnoty staveb na 1 stavební povolení dosáhlo nejvyšší hodnoty Hl. město Praha

(16 770 tis. Kč), což bylo 2,7krát více, než byl průměr ČR (6 113 tis. Kč). S ohledem na strukturu celkové orientační hodnoty povolovaných staveb tvořily největší část stavební povolení na budovy, a to 65,5 %, zbylých 34,5 % hodnoty vytvářely inženýrské stavby. Z budov poté největší část hodnoty tvořila nová výstavba bytových budov 41,8 %, nová výstavba nebytových budov jen 25,6 %. Zbývající orientační hodnota byla tvořena stavebními povoleními udělenými na změny již dokončených staveb. Ty se týkaly ze 72,9 % nebytových budov. U budov bytových činil podíl nové výstavby 82,5 % a u budov nebytových tvořila nová výstavba 51,9 % z orientační hodnoty. Orientační hodnota nové bytové výstavby v Plzeňském kraji meziročně klesla o 33,2 %, což představovalo nejvýraznější snížení v mezikrajském porovnání. V rámci celé ČR byl nárůst orientační hodnoty nové bytové výstavby mapován pouze u pěti regionů, z nichž nejvyšší byl zaznamenán v kraji Libereckém, kde se hodnota meziročně téměř zdvojnásobila (růst o 96,4 %). V rámci Plzeňského kraje došlo k poklesu i u orientační hodnoty nové nebytové výstavby, jejíž hodnota klesla dokonce o 38,2 %.

Graf 3.18 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v okresech Plzeňského kraje v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

K nárůstu orientační hodnoty povolených staveb došlo pouze v okresech Domažlice a Tachov.

Z pohledu **okresního členění** došlo k nárůstu orientační hodnoty povolovaných staveb pouze v okresech Domažlice o 26,7 % a Tachov o 8,0 %. Právě okres Domažlice byl také jediným, kde byl zaznamenán meziroční nárůst hodnoty stavby budov o 5,3 %, který byl vytvářen růstem hodnoty povolených budov nebytových. Kromě budov se však v okrese Domažlice výrazně navýšila i předpokládaná hodnota povolených inženýrských staveb, která se meziročně více než zdvojnásobila. Naopak nejvýraznější pokles orientační hodnoty staveb byl mapován v okrese Plzeň-město, kde se předpokládaná hodnota snížila o 35,4 %, a to díky největšímu snížení hodnoty staveb budov mezi okresy Plzeňského kraje (o 43,0 %). Konkrétně byl v tomto případě pokles patrný jak u hodnoty budov nebytových (o 58,2 %), tak i u budov bytových (o 19,9 %). I přes výrazný pokles vytváří okres Plzeň-město téměř čtvrtinu hodnoty povolených staveb v kraji. Nejvyšší orientační hodnoty povolených staveb na 1 stavební povolení bylo dosaženo v okrese Tachov, a to 8 038 tis. Kč, což převyšuje krajský průměr o 3 760 tis. Kč. Zároveň v rámci tohoto okresu došlo k nejvyššímu meziročnímu navýšení tohoto ukazatele o 44,4 %.

Druhá nejvyšší hodnota byla mapována v okrese Plzeň-město, kde na jedno stavební povolení připadlo v průměru 7 932 tis. Kč. Nejnižší hodnota byla dosažena v okrese Plzeň-sever 2 397 tis. Kč, kde bylo evidováno velké množství drobnějších staveb.

Bytová výstavba

Pokles počtu zahájených bytů o 31,2 % v Plzeňském kraji byl druhý nejvýraznější v mezikrajském porovnání.

V roce 2023 byla v Plzeňském kraji **zahájena výstavba** 1 935 bytů, což představuje ve srovnání s předchozím rokem výrazný pokles (o 31,2 %), a jedná se tak o druhý nejzásadnější pokles v mezikrajském porovnání. Více se počet zahájených bytů snížil už pouze v kraji Olomouckém, a to o 34,4 %. K poklesu tak došlo kromě dvou krajů ve všech regionech ČR. Nárůst zaznamenal pouze Karlovarský kraj (12,4 %), kde však absolutní počet zahájených bytů dosahuje nejnižší hodnoty v republice, a Jihočeský kraj (1,8 %). Na celorepublikové úrovni zahájená výstavba bytů meziročně klesla o 15,5 %. V počtu zahájených bytů v ČR vede Středočeský kraj s 6 045 byty. Plzeňský region se na celorepublikové výstavbě podílel 5,4 % počtu zahájených bytů. Z hlediska struktury nově zahájené výstavby bytů v Plzeňském kraji došlo v roce 2023 k razantnímu poklesu zahájených bytů v bytových domech. Zatímco v roce 2022 jich bylo 1 217, v nadcházejícím roce byl zaznamenán pokles na méně než polovinu (pokles o 52,2 %) na 582 bytů. Na celkovém počtu zahájených bytů v kraji se tak byty v bytových domech podílely pouze 30,1 %. V rodinných domech se začalo stavět 1 023 bytů a jejich meziroční pokles (o 21,8 %) tedy nebyl tak razantní. V kraji jejich počet představoval 52,9 % ze zahájených bytů celkem. Zbytek výstavby bytů připadl na nástavby, vestavby a přístavby v rodinných a bytových domech či specializovaných domovech, přesné počty nejsou za rok 2023 k dispozici. Nepatrný podíl tvořily zahájené byty v nebytových budovách, celkem to bylo 147 bytů.

Kromě Tachova došlo k meziročnímu poklesu počtu zahájených bytů ve všech okresech kraje.

V rámci kraje došlo k poklesu **zahájené bytové výstavby** meziročně ve všech okresech kromě Tachova, kde byla v roce 2023 mapována hodnota totožná s rokem předchozím (211). Nejvýraznější snížení počtu zahájených bytů bylo zaznamenáno na Rokycansku, kde došlo k poklesu téměř na polovinu z 202 zahájených bytů na 102 v roce 2023. Následoval okres Domažlice s poklesem o 47,6 %, celkem zde byla zahájena výstavba pouze 97 bytů, což je nejméně mezi okresy Plzeňského kraje. Nejnižší pokles byl mapován v okrese Plzeň-město, kde se počet zahájených bytů meziročně snížil jen o 22,1 % a zároveň je zde lokalizován největší počet zahájených bytů v kraji (768), z nichž 63,9 % tvořily byty v bytových domech.

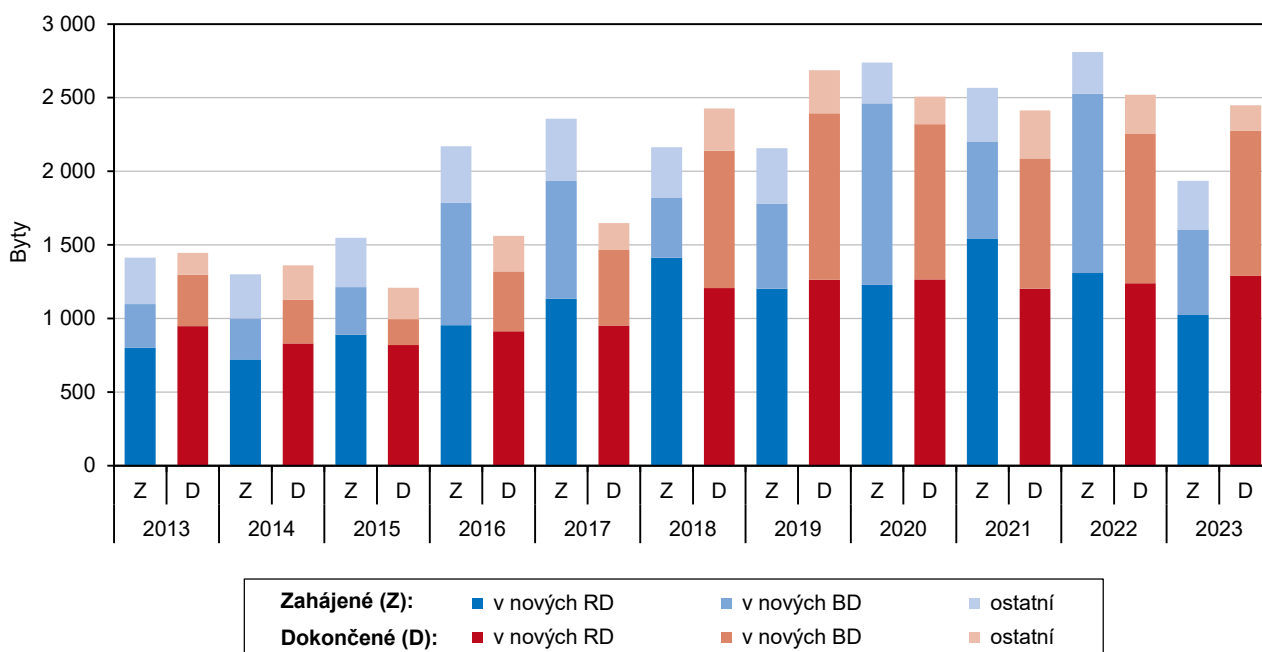
Meziroční pokles výstavby byl patrný i v případě dokončených bytů, kterých bylo o 2,8 % méně.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 **dokončeno** celkem 2 449 bytů, tj. o 2,8 % méně než v předchozím roce. Z nich více než polovinu (52,6 %) představovaly dokončené byty v rodinných domech, jejichž počet se meziročně mírně zvýšil (o 4,0 %). Pokles mapovaný v kraji je tak připisován zejména klesající dokončené výstavbě bytů v bytových domech, kterých bylo v roce 2023 dokončeno pouze 985, což je o 3,2 % méně než v roce 2022. Přesné počty bytů vzniklých úpravami dokončených domů a dalšími novými úpravami (nástavby, přístavby, vestavby) nejsou pro rok 2023 k dispozici. Nové byty vznikly též úpravou nebytových budov, kde bylo dokončeno celkem 33 bytů. Obdobný trend poklesu je mapován i na celorepublikové úrovni, kde došlo k mírnému meziročnímu snížení počtu dokončených bytů celkem o 3,4 %. Na rozdíl od Plzeňského kraje je však snížení patrné zejména díky klesajícímu počtu bytů v rodinných domech (5,9 %), naopak dokončených bytů v bytových domech bylo meziročně v ČR téměř shodný počet (pouze o 5 bytů více v roce 2023). Nejvíce bytů bylo v mezikrajském srovnání dokončeno ve Středočeském kraji (6 634 bytů) a v Hl. městě Praze (6 410 bytů). Naopak nejméně bytů bylo v roce 2023 dokončeno

v kraji Karlovarském (771 bytů) a Libereckém (1 186 bytů). Plzeňský region se počtem dokončených bytů umístil v mezikrajském srovnání na pátém nejvyšším místě. Počet dokončených bytů v regionu představuje 6,4 % z republikového počtu celkem. Ze vztahu dokončených a zahájených bytů je patrné, že po třech letech (2020–2022) výrazně rozestavěnější bytové výstavby mimo jiné z důvodu pandemie covid-19 a jeho vlivu na fungování stavebních úřadů, samotného nedostatku stavebních kapacit a zvyšování cen stavebních materiálů, došel v roce 2023 Plzeňský kraj do fáze dokončování. Naopak se zde projevil převyšující počet dokončených bytů nad zahájenými, což ovlivňuje kombinace vysokých úrokových sazeb a stále se zvyšujících cen stavebních materiálů, práce atd.

Graf 3.19 Bytová výstavba v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

V okrese Plzeň-sever byla mapována nejnížší hodnota průměrné obytné plochy na 1 byt v rodinném domě v porovnání mezi všemi okresy ČR.

Průměrná obytná plocha jednoho dokončeného bytu dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2023 hodnoty 66,7 m², což je o 4,2 m² méně než je průměr ČR a jedná se tak o třetí nejnížší hodnotu v mezikrajském porovnání. Mezi okresy Plzeňského kraje dominuje s nejvyšší hodnotou 90,3 m² okres Domažlice, naopak nejmenší plochu díky výstavbě zejména bytových domů vykazuje okres Plzeň-město (53,2 m²). Z hlediska dokončených bytů v rodinných domech byla evidována průměrná plocha na 1 byt v kraji 86,1 m², což je o 6,0 m² méně, než byl průměr ČR, a zároveň druhá nejnížší hodnota mezi kraji. Největší průměrná obytná plocha v dokončených rodinných domech v rámci kraje byla mapována v okrese Domažlice (95,3 m²). Nejmenší hodnotu zaznamenal poté okres Plzeň-sever 79,0 m², což byla zároveň nejnížší hodnota mezi okresy celé ČR.

Investiční náklady na pořízení bytu v bytovém domě v Plzeňském kraji jsou výrazně nižší než v průměru ČR.

V roce 2023 dosahovaly průměrné **investiční náklady** na jeden byt v Plzeňském kraji v rodinném domě 4,7 mil. Kč, v bytovém domě to bylo zhruba o 2,6 mil. Kč méně (2,1 mil. Kč). Ve srovnání s průměrem České republiky se hodnota bytu v rodinném domě příliš nelišila (5,0 mil. Kč), naopak v případě bytů v domě bytovém byla hodnota v průměru ČR vyšší o 1,3 mil. Kč (3,4 mil. Kč) proti té za kraj. V rámci tohoto ukazatele jsou zřejmé relativně velké regionální rozdíly. Nejlevnější byty v bytových domech se staví v Karlovarském kraji. Investiční náklady zde vycházejí

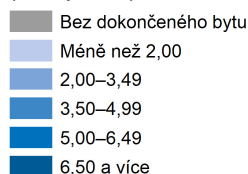
v průměru na 1,7 mil. Kč. Byty v rodinných domech vycházejí nejlevněji v Královéhradeckém kraji, kde takový byt přijde na 4,6 mil. Kč. Není překvapením, že Hl. město Praha drží prvenství v nejvyšších investičních nákladech na byt jak v bytovém domě (4,0 mil. Kč), tak také v rodinném domě (7,6 mil. Kč).

V okrese Plzeň-sever bylo v roce 2023 dokončeno o 37,5 % více bytů zejména díky bytovým domům.

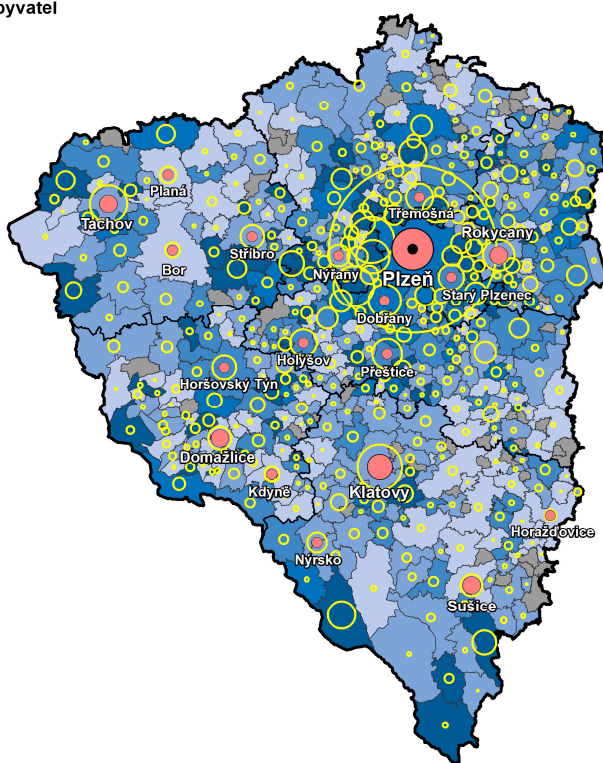
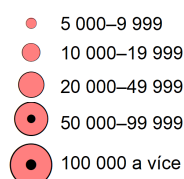
V meziokresním srovnání došlo kromě okresů Plzeň-sever, Plzeň-jih a Rokycany k meziročnímu poklesu počtu dokončených bytů u zbylých okresů kraje. Nejvyšší meziroční pokles počtu dokončených bytů o 39,6 % byl evidován na Klatovsku. Naopak největší nárůst dokončených bytů zaznamenal okres Plzeň-sever (o 37,5 %), a to zejména díky výraznému růstu počtu dokončených bytů v bytových domech (o 87,0 %). V absolutních počtech dokončených bytů je okres Plzeň-sever (576) druhý v kraji po okrese Plzeň-město, kde bylo v roce 2023 dokončeno 816 bytů.

Bytová výstavba v obcích Plzeňského kraje v letech 2018 až 2023

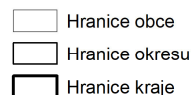
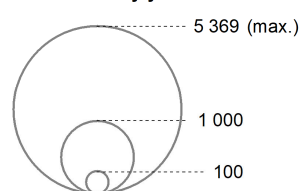
Dokončené byty na 1 000 obyvatel
(roční průměr)

Obce s počtem obyvatel
5 000 a více k 31. 12. 2023

Dokončené byty celkem

Zdroj: ČSÚ

Zvýšená intenzita bytové výstavby je zřejmá zejména v zázemí krajského města.

Intenzita bytové výstavby udává počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel, což lépe vystihuje aktivity v bytové výstavbě s ohledem na počet obyvatel daného regionu. V roce 2023 dosáhl tento ukazatel v Plzeňském kraji hodnoty 4,01 bytu, která meziročně mírně klesla (o 0,20). Ve srovnání s republikovým průměrem se v kraji jedná o hodnotu vyšší o 0,51 (3,50), což předznamenává nadprůměrnou aktivitu při výstavbě bytů v mezikrajské porovnání, kdy vyšší hodnoty bylo dosaženo pouze v Hl. městě Praze (4,66), Středočeském (4,57) a Jihomoravském kraji (4,33). Nejnižší hodnota byla evidována v kraji Ústeckém (1,57). V detailu okresů poté v rámci Plzeňského kraje dominují příměstské regiony v zázemí krajského města, a to okres Plzeň-sever (6,92), Rokycany (4,86) a Plzeň-jih (4,42). Tam zejména mladí lidé směřují z okolí kvůli lepší dojezdové vzdálenosti pracovních příležitostí a zároveň cenově dostupné realizaci vlastního bydlení často s preferencí

venkovského přírodního prostředí mimo samotné centrum Plzně. Konkrétně hodnota mapovaná v okrese Plzeň-sever je po okrese Český Krumlov (7,27) druhá nejvyšší v meziokresním porovnání celé ČR. Zvýšená intenzita bytové výstavby se mimo zázemí Plzně vyskytovala i v některých obcích lokalizovaných mimo jiné např. v oblastech Šumavy a Českého lesa, které jsou atraktivní z hlediska tzv. druhého bydlení a lidé sem směřují výstavbu rekreačních objektů.

Ceny nemovitostí

Od roku 2015 převažoval rostoucí trend cenových indexů u rodinných domů i bytů.

Pro zhodnocení období mezi roky 2015–2023 je možné užití řady cenových indexů s bazickým rokem 2015. Vývoj cen nemovitostí v kraji od roku 2015 ukazuje jednoznačně na rostoucí trend s občasným zakolísáním cenových indexů u rodinných domů i bytů.

Ceny bytů v regionu mírně poklesly od konce roku 2022.

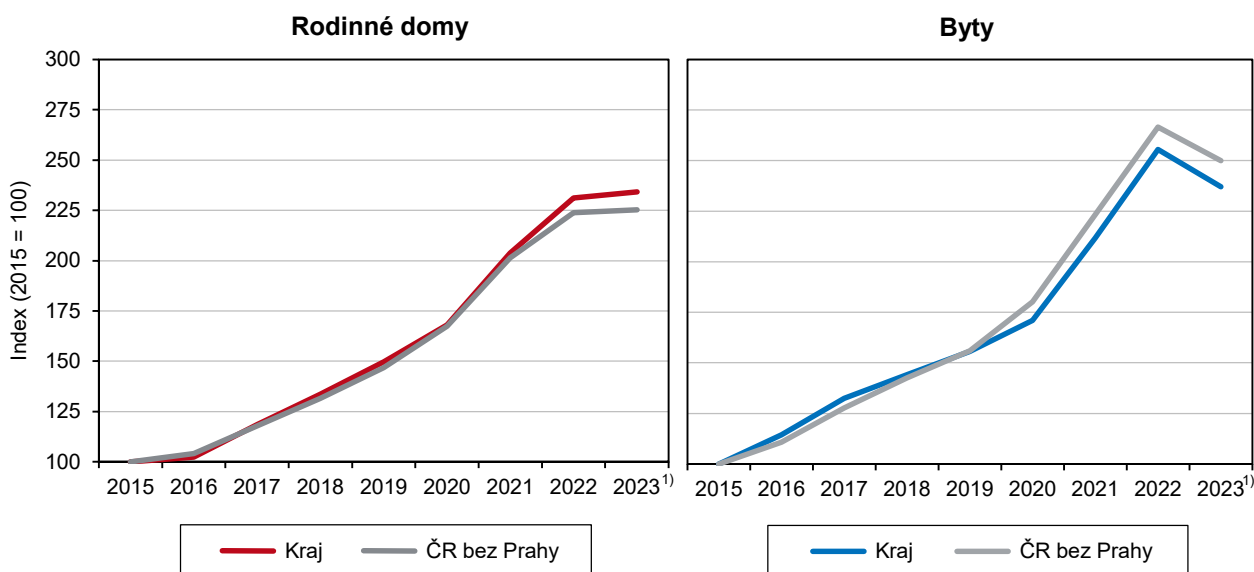
Nepřetržitý **cenový růst bytů** v Plzeňském kraji je prvně přerušen v posledním kvartálu roku 2017, kdy dochází k mírnému poklesu ceny. V následujících letech došlo k menším výkyvům ceny vždy v druhé polovině roku, tedy ve 4. čtvrtletí 2018, v letech 2019 a 2020 to bylo ve 3. čtvrtletí. Index cen bytů v kraji od počátku roku 2021 výrazně rostl a ve 3. čtvrtletí roku 2022 vystoupal až na hodnotu 260,3 %. Závěr roku 2022 je ve znamení mírného poklesu cen bytů nejen v regionu, ale i v ČR, který pokračuje i v roce 2023.

Ceny rodinných domů na přelomu let 2022/2023 poklesly.

Vývoj cen rodinných domů téměř kopíruje trend vývoje cen bytů, jen v posledních dvou letech rostou ceny rodinných domů pomaleji. Od roku 2016 zaznamenávají ceny rodinných domů plynulý růst s drobnými výkyvy ve 3. čtvrtletí let 2017 a 2019 a následně hned v 1. čtvrtletí roku 2020. **Index cen rodinných domů** dosáhl ve 3. čtvrtletí roku 2022 hodnoty 241,2 %. Také ceny rodinných domů v Plzeňském kraji v posledním kvartálu roku 2022 a na začátku roku 2023 poklesly, a to výrazněji než na republikové úrovni. V průběhu roku 2023 opět rodinné domy nabírají na intenzitě růstu cen.

Graf 3.20 Indexy cen nemovitostí v Plzeňském kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČÚZK

¹⁾ údaje za rok 2023 jsou předběžné

Od roku 2019 jsou indexy cen bytů v Plzeňském kraji pod úrovní ČR.

Indexy cen bytů v ČR ve sledovaném období převážně převyšují indexy v Plzeňském regionu. Index cen bytů v ČR od roku 2015 plynule rostl, přičemž tempo růstu od roku 2021 zrychlilo a až v závěru roku 2022 je zaznamenán první pokles cen bytů v republice. Pouze mezi roky 2016–2017 cenové indexy bytů v kraji výrazněji převýšily indexy v ČR. U rodinných domů v ČR je tomu naopak, zde byly indexy cen převážně pod úrovní indexů v Plzeňském kraji. Indexy cen rodinných domů v ČR převýšily ty v regionu na počátku sledovaného období, v první polovině roku 2020 a nepatrně i v závěru roku 2021.

V roce 2022 růst cen nemovitostí zpomaluje.

Ceny nemovitostí vykazovaly dlouhodobý rostoucí trend do poloviny roku 2022. Nezanedbatelný vliv na zvýšený zájem o nemovitosti mělo zrušení daně z nabytí nemovitostí nebo i potřeba investovat volné finanční prostředky z možné obavy pokračujícího růstu cen nemovitostí a stupňující se inflace. V České republice poskytovaly banky v roce 2020 a v první polovině roku 2021 hypoteční úvěry za velmi nízké sazby. Od poloviny roku 2021 však dochází k postupnému zvyšování těchto sazeb. Uprostřed roku 2022 růst cen nemovitostí zpomaluje a ke konci roku dochází k mírnému poklesu.

Průměrná kupní cena za rodinný dům v roce 2022 vzrostla od roku 2020 nejvíce v okrese Domažlice, dále pak v okresech Plzeň-město a Tachov.

Průměrné kupní ceny rodinných domů za 1 m² jsou v Plzeňském kraji nižší než ceny bytů. Výše kupních cen rodinných domů a bytů závisí na konkrétní sídelní struktuře a v jednotlivých okresech je situace odlišná. **Průměrná kupní cena rodinného domu** v roce 2022 vzrostla téměř o třetinu od roku 2020. Pokud porovnáme vývoj kupní ceny mezi okresy, nejvíce vzrostly ceny za rodinný dům v okresech Domažlice (o 51,7 %), Plzeň-město (o 51,1 %) a Tachov (o 49,6 %). Růst cen rodinných domů v roce 2022 meziročně zpomalil ve všech okresech kraje kromě Plzně-jihu.

Rodinné domy v Plzeňském kraji se prodávaly za nejvyšší průměrnou kupní cenu v okrese Plzeň-město, za nejnižší na Rokycansku.

V roce 2022 se prodávaly rodinné domy v Plzeňském kraji za průměrnou kupní cenu 43 695 Kč/m². Tato hodnota je ale značně ovlivněna výší kupních cen domů v okrese Plzeň-město a tak krajské hodnoty nedosahuje kromě již zmíněného okresu Plzeň-město (70 442 Kč/m²) žádný jiný okres regionu. Rodinné domy s nejnižší průměrnou kupní cenou se daly pořídit v okrese Rokycany (37 502 Kč za 1 m²).

V okresech Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever bylo realizováno nejvíce prodejů rodinných domů v letech 2020–2022.

V období let 2020 až 2022 (tříletý průměr) se prodávaly rodinné domy v kraji s průměrnou velikostí 84 m² za průměrnou kupní cenu 38 120 Kč/m². Na Plzeňsku, tedy v okresech Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever, bylo realizováno nejvíce prodejů rodinných domů. Nejvyšší průměrná kupní cena za 1 m² (55 657 Kč) a nejvyšší průměrná velikost (92 m²) byly zaznamenány u prodeje rodinných domů v okrese Plzeň-město.

Od roku 2020 vzrostla kupní cena bytů nejvíce v okrese Klatovy, dále pak v okrese Plzeň-jih.

V Plzeňském kraji v období let 2020 až 2022 jednotková **kupní cena bytů** v průměru převyšovala cenu rodinných domů. Nejvíce došlo k navýšení průměrné kupní ceny bytů v roce 2022 v okrese Klatovy, kde kupní cena bytu vzrostla od roku 2020 o 74,5 %, dále pak v okrese Plzeň-jih (o 71,9 %). Okres Rokycany zaznamenal více než 50% přírůstek průměrné kupní ceny bytů. Růst cen bytů v roce 2022 meziročně zpomalil v pěti okresech ze sedmi. Meziročně výrazně poskočily ceny bytů na Domažlicku (o 28,0 %), v roce 2021 se jednalo o podstatně nižší nárůst (o 5,6 %). Druhým okresem, kde v roce 2022 růst cen bytů nezpomalil, byl Tachov. Ceny bytů se zde meziročně zvýšily o 23,2 %.

V roce 2022 si obyvatelé kraje zaplatili nejvíce za pořízení bytu v okrese Plzeň-město, naopak v okresech Tachov a Domažlice nejméně.

V Plzeňském kraji se prodávaly byty v roce 2022 za průměrnou kupní cenu 51 984 Kč/m². Obdobná situace týkající se rozptylu kupních cen rodinných domů v jednotlivých okresech kraje je také u bytů. Mezi okresy je dominantní okolí Plzně, kde jsou kupní ceny v kraji nejvyšší. V tomto okrese se prodávaly byty s průměrnou kupní cenou 62 934 Kč za 1 m². V ostatních okresech bylo rozpětí průměrné kupní ceny bytu za 1 m² mezi 37,1–47,1 tis. Kč. Na Tachovsku a Domažlicku se prodávaly byty za nejnižší průměrnou kupní cenu. V okrese Tachov lidé pořídili byt za průměrnou kupní cenu 37 085 Kč/m² a v okrese Domažlice za 38 841 Kč/m².

Jednotková kupní cena bytů v Plzeňském kraji v roce 2022 převyšovala cenu rodinných domů.

Krajská hodnota průměrné kupní ceny bytů v roce 2022 převýšila průměr u rodinných domů o 8 289 Kč za 1 m². Jednotková průměrná kupní cena bytu nepřekonala tu za rodinný dům pouze ve dvou okresech ze sedmi. Jednalo se o okresy Plzeň-město a Tachov.

Okres Plzeň-město je atraktivní lokalitou pro prodej bytů.

Ve sledovaném tříletém období byly v kraji na základě zjištěných údajů zrealizovány prodeje bytů za průměrnou kupní cenu 42 675 Kč/m² o průměrné velikosti bytu 61 m². Atraktivní lokalitou pro nákup bytu v kraji je okres Plzeň-město. Byly zde uskutečněny prodeje bytů s nejvyšší průměrnou kupní cenou za 1 m² (52 727 Kč) a nejnižší průměrnou plochou bytu (59 m²).

Plzeňský kraj patří k místům v ČR, kde se nemovitosti prodávají za vyšší kupní ceny.

V porovnání s ostatními kraji patří Plzeňský region k místům, kde se nemovitosti prodávají za vyšší kupní ceny. Přesto se průměrné kupní ceny rodinných domů i bytů ve sledovaném tříletém období pohybují pod republikovým průměrem, který je ovlivňován hlavně Prahou. Nejdražší rodinné domy a byty se prodávaly v Praze. Nejlevněji se dal pořídit rodinný dům ve Zlínském kraji a byt v Karlovarském kraji.

V období let 2020–2022 byla nejvyšší kupní cena rodinných domů a bytů v Praze, okres Plzeň-město je na pátém místě.

Nejvyšší kupní cena rodinných domů v období let 2020–2022 byla zaznamenána v Hl. městě Praze (91 986 Kč/m²), dále pak v okresech Praha-východ, Praha-západ, Brno-město a první pětici uzavírá okres Plzeň-město (55 657 Kč/m²). Nejlevněji bylo možné koupit rodinný dům v okresech Bruntál, Kroměříž, Přerov, Jeseník a Louny, kde se kupní cena za 1 m² pohybovala pod 30 tis. Kč. Byty se prodávaly v tomto sledovaném období za nejvyšší kupní cenu v Praze (99 503 Kč/m²), poté v okresech Brno-město, Hradec Králové, Kladno a Plzeň-město (52 727 Kč/m²). V okresech Sokolov, Chomutov, Bruntál, Teplice a Karviná bylo možné pořídit byt za nejnižší kupní ceny v republice.

Doprava

Nejdelší silniční síť disponuje okres Klatovy a Plzeň-sever.

Silniční a dálniční síť (k 1. 1. 2024) tvoří v Plzeňském kraji 5 142,1 km komunikací, což je o 4,7 km více než v předcházejícím roce. Hustota silnic a dálnic v regionu činí 672 m/km², Plzeňský kraj se řadí mezi kraje s celkovou nižší hustotou silnic a dálnic v České republice. Převážná část dopravních komunikací je tvořena silnicemi III. třídy (60,7 %) a silnicemi II. třídy (29,1 %). Silnice I. třídy tvoří 8,2 % a dálnice 2,1 % z celkové délky komunikací. Dálnice D5 měří 151,8 km a prochází na území Plzeňského kraje pěti okresy (Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov). Nejdelší část dálnice probíhá okresem Tachov (44,7 km). Meziročně došlo na území Plzeňského kraje k mírnému přírůstku silnic pro motorová vozidla (o 6,0 km), silnic I. třídy (o 3,6 km), u ostatních komunikací typu silnice II. a III. třídy dohromady pouze o 1,0 km a u dálnic nebyla zaznamenána žádná změna. Největším počtem km dálnic se může pochlubit Středočeský kraj (361,3 km) následovaný Jihomoravským krajem (160,3 km). Dálniční síť ČR tvoří celkem 1 388,2 km dálnic a meziročně v roce 2023 přibýlo 25,0 km dálnic.

Dopravních prostředků na silnicích stále přibývá.

Podle údajů z **centrálního registru vozidel** bylo v roce 2023 evidováno v Plzeňském kraji 393 261 osobních aut (vč. dodávkových). Ve srovnání s předchozím obdobím se počet osobních aut zvýšil o 12 696 aut, tj. o 3,3 %. Počet vybraných druhů silničních vozidel vzrostl v porovnání s předchozím rokem i u dalších kategorií: motocykly o 3,4 % na 82 726, nákladní auta o 2,9 % na 42 941 a autobusy o 0,5 % na 758. Tato čísla znamenají, že na jednoho obyvatele Plzeňského kraje připadá 0,6 osobního auta a motocykl v průměru vlastní každý 7. obyvatel regionu. Na úrovni ČR pak připadá na jednoho obyvatele v průměru 0,6 osobního auta a motocykl vlastní v průměru každý 8. obyvatel. Plzeňský kraj je tedy průměrně motorizovaný.

Přepavní výkony cestujících v regionu výrazně vzrostly za pět let v železniční i autobusové veřejné dopravě.

V rámci Plzeňského kraje bylo v roce 2023 přepraveno 13,9 mil. osob veřejnou **autobusovou dopravou**, což bylo více o 11,9 % ve srovnání s rokem 2018. Železniční dopravu na území kraje využilo pro svou přepravu na 9,2 mil. cestujících. V porovnání s rokem 2018 se jedná o výrazný příliv zákazníků v **železniční dopravě**, za pět let se tak přeprava cestujících v rámci regionu zvýšila o 46,6 %. Od roku 2018 došlo ke snížení **přepravy věcí v rámci kraje** jak v železniční (o 76,9 %), tak i silniční nákladní (o 36,3 %) dopravě. Naopak za pět let významně vzrostl **vývoz/dovoz věcí do/z jiných krajů** při využití silniční nákladní dopravy. V roce 2023 tak bylo silniční nákladní dopravou vyvezeno zboží v objemu 7,0 mil. tun do jiných krajů, z ostatních krajů se do Plzeňského kraje dovezlo 6,8 mil. tun věcí. V železniční dopravě byl v roce 2023 ve srovnání s rokem 2018 zaznamenán mírný nárůst vývozu věcí do jiných krajů a pokles dovozu věcí z jiných krajů.

Cestovní ruch

Počet hromadných ubytovacích zařízení se v Plzeňském kraji meziročně snížil o 21.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 registrováno celkem 564 **hromadných ubytovacích zařízení** (dále jen HUZ) s 29 469 lůžky. Téměř polovina HUZ (48,8 %) v regionu se vyskytovala v okrese Klatovy (významná rekreační centra na Šumavě). Okres Plzeň-město se na celkovém počtu HUZ v regionu podílel 11,9 % a mezi okresy Plzeňského kraje se umístil na druhém místě. Na Tachovsku a Domažlicku se nacházela dohromady téměř pětina hromadných ubytovacích zařízení z celého regionu. Oba tyto okresy patří k turisticky zajímavým oblastem (lesnaté rekreační části Českého lesa). Meziročně se počet HUZ v kraji snížil o 21, tj. o 3,6 %. Lůžková kapacita stálých lůžek (bez příležitostných) se meziročně snížila o 1 258 lůžek, tj. o 4,1 %.

Kraj se umístil na čtvrtém místě při porovnání využití pokojů a čistého využití lůžek v hotelech a penzionech.

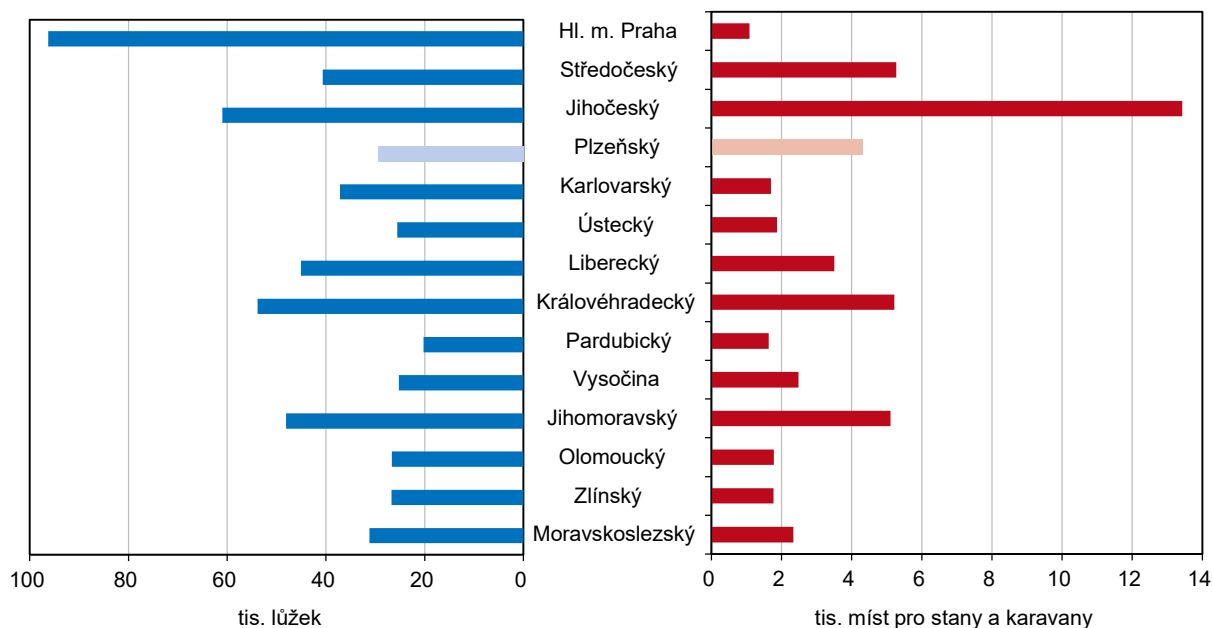
K hodnocení efektivity HUZ slouží ukazatele **využití pokojů a čistého využití lůžek** (tj. obsazenost pokojů a stálých lůžek). V Plzeňském kraji dosáhl ukazatel využití pokojů 38,2 % a ukazatel čistého využití lůžek 32,4 %. V mezikrajském porovnání, co se týká využití pokojů i čistého využití lůžek v hotelech a penzionech, se umístil Plzeňský kraj na čtvrtém místě. Meziročně se v Plzeňském kraji zvýšil ukazatel využití pokojů v hotelech a penzionech o 4,8 p. b. a ukazatel čistého využití lůžek v hotelech a penzionech o 3,5 p. b.

Míst pro stany a karavany ubývá.

V regionu bylo v roce 2023 k dispozici celkem 4 312 **míst pro stany a karavany**, tedy o 719 míst méně než v předchozím roce. Atraktivní lokalitou pro stanování a kempování je jednoznačně Klatovsko, zde bylo k dispozici celkem 1 805 míst. Další významnou oblastí je okres Plzeň-sever, kde bylo k využití 23,4 % míst pro stany a karavany z celého regionu.

Graf 3.21 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

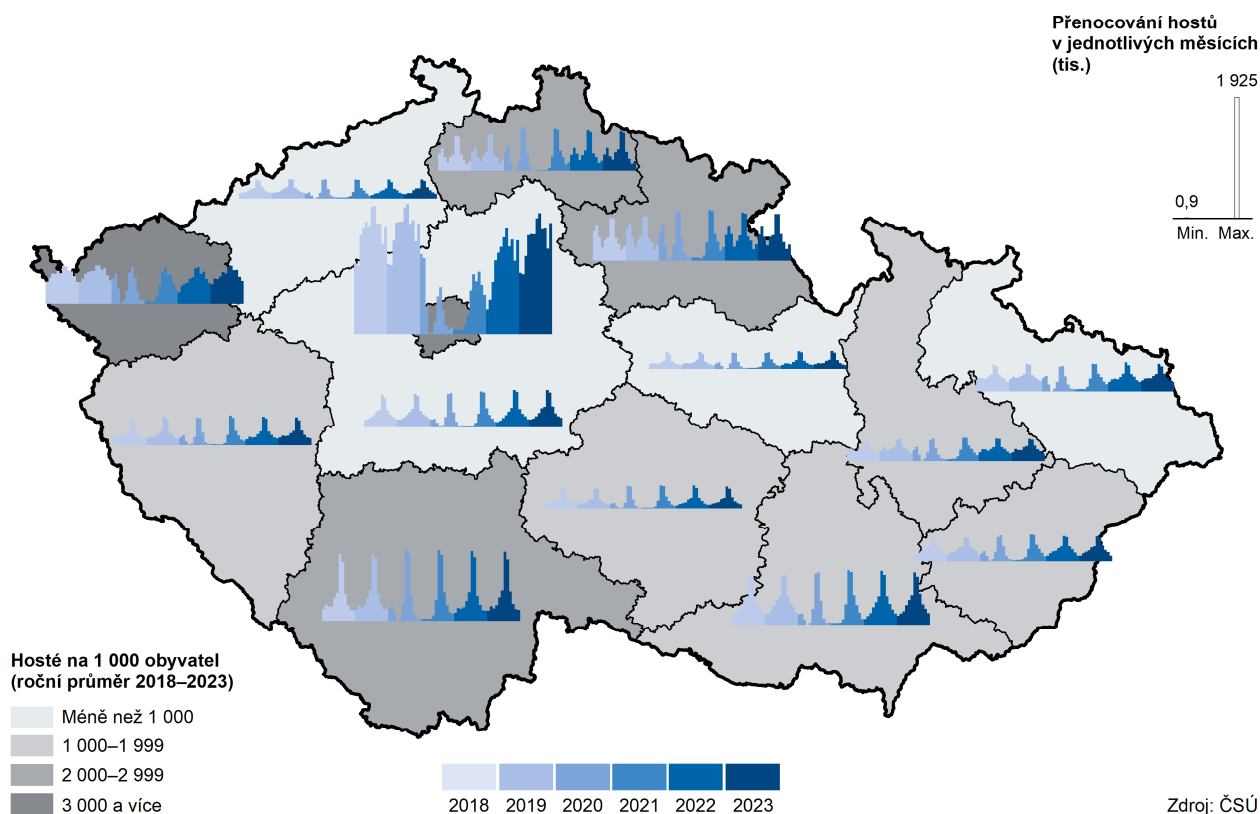
Průměrná doba pobytu návštěvníků v Plzeňském kraji je 3,5 dne.

Počet **přenocování** hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Plzeňském kraji se v meziročním srovnání zvýšil o 4,0 %. Průměrný počet přenocování je 2,5 nocí a průměrná doba pobytu tedy 3,5 dne. Při porovnání s předchozím rokem 2022 se doba přenocování snížila o 0,1 noci. Doba průměrného počtu přenocování ukazovala na krátkodobý charakter těchto cest. V průměrné době pobytu se Plzeňský kraj (3,5 dne) v porovnání s ostatními kraji umístil na desátém místě. Nejdéle pobývali hosté v kraji Karlovarském (4,8 dne), následně v Královéhradeckém (4,0 dne), naopak v Jihomoravském kraji byla doba průměrného pobytu nejkratší (3,0 dne).

V roce 2023 byla v regionu vyšší návštěvnost než před pandemií koronaviru v roce 2019.

Hromadná ubytovací zařízení vykazovala v roce 2023 vyšší návštěvnost ve srovnání s výsledky před pandemií v roce 2019. Plzeňský kraj navštívilo v roce 2023 celkem 898 267 **hostů**. V porovnání s rokem 2022 došlo k nárůstu počtu návštěvníků o 6,8 %. Plzeňský region navštívilo více než 293 tis. zahraničních turistů. Počet hostů ze zahraničí byl v tomto období tak meziročně vyšší o 49 340 hostů, což znamenalo nárůst o 20,2 %. V případě domácích klientů došlo k mírnějšímu nárůstu, a to o 8 138 hostů (1,4 %). Nejvyšší návštěvnost v kraji je standardně v letní sezoně a bylo tomu tak i navzdory koronavirové pandemii v letních měsících roků 2020 i 2021. Do našeho kraje zamíří v průběhu roku téměř dvě třetiny všech hostů v období dubna až září. Mezi nejnavštěvovanější okresy v kraji v roce 2023, kam směřují cizinci, patří Plzeň-město, kde došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu právě počtu zahraničních návštěvníků, a to o 31,4 %. Díky lokalitě je atraktivní také Klatovsko, kam zamířilo téměř o 6 tis. hostů z ciziny více než v roce 2022 (nárůst o 26,8 %). Jediný okres Plzeň-sever zaznamenal meziroční pokles počtu nerezidentů, a to o 7,5 %.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2018 až 2023

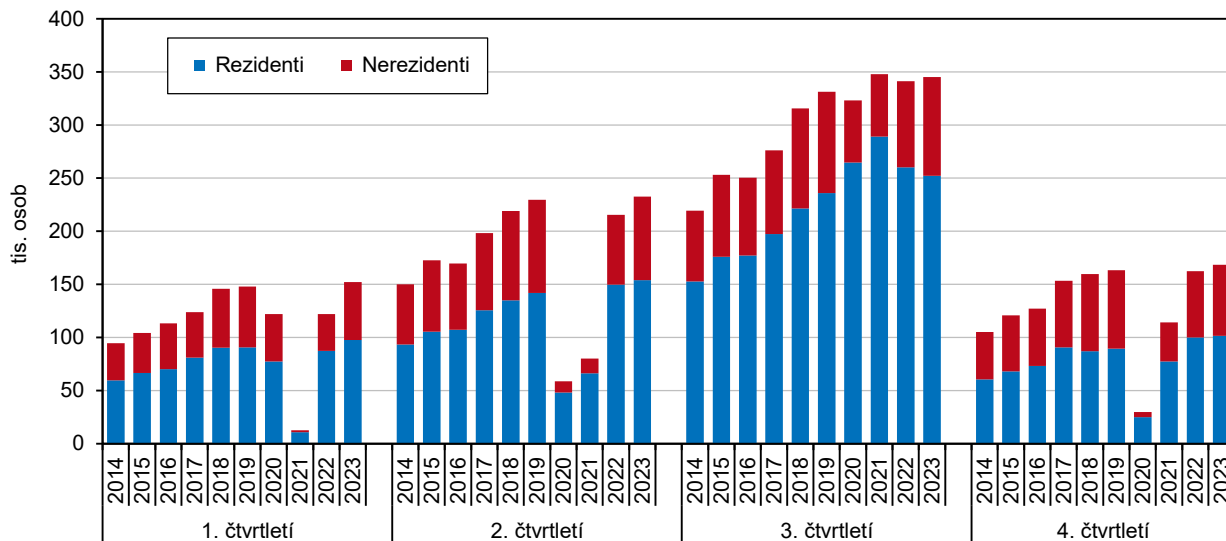

Největší zastoupení mezi zahraniční klientelou mají turisté z Německa.

Z detailního pohledu na strukturu hostů je zřejmé, že **domácí návštěvníci** (605 093) tvořili v roce 2023 převážnou část hostů, a to 67,4 % z celkového počtu hostů v kraji. Pouze v letech 2020 až 2021, tedy v době, kdy bylo omezené cestování a poskytování ubytovacích služeb, byl podíl domácích hostů podstatně vyšší, 77,8 % v roce 2020 a 80,0 % v roce 2021. **Zahraniční návštěvníci** tvořili v roce 2023 téměř třetinu z celkového počtu hostů v regionu. Ze zahraniční klientely měli tradičně největší zastoupení turisté z Německa (149,4 tis. osob). Další skupinou v pořadí byli návštěvníci ze Slovenska (16,7 tis.), z Polska (13,2 tis.), z Rakouska (9,6 tis.) a také z Ukrajiny (8,5 tis.). Nejvýrazněji se meziroční změna projevila v návštěvnosti turistů především z asijského kontinentu, kdy do Plzeňského kraje zavítalo podstatně více hostů z Tchaj-wanu, Číny, Jižní Koreje, Japonska a Thajska. Zdaleka ale počty turistů z některých těchto zemí nedosahují hodnot návštěvnosti z roku 2019. Kromě asijských zemí stojí za zmínku i hosté z Estonska, Spojených arabských emirátů nebo Nového Zélandu, kde byl meziroční nárůst počtu hostů více než dvojnásobný. Ve srovnání s rokem 2022 přicestovalo v roce 2023 méně hostů z Malty, Kazachstánu, Lichtenštejnska, Jihoafrické republiky, Argentiny, Izraele a Ruska. V roce 2023 se na návštěvnosti německých turistů v České republice podílel Plzeňský kraj 6,5 %. Vyšší návštěvnost německých turistů než v Plzeňském kraji byla zaznamenána v Praze (45,1 %) a Karlovarském kraji (19,9 %).

Graf 3.22 Hosté ubytovaní v hromadných ubytovacích zařízeních podle čtvrtletí v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Regionální cestovní ruch v roce 2022 vykázal 2,0 % HPH a zaměstnal přes 10 tisíc osob.

V roce 2022 představoval **cestovní ruch** v Plzeňském kraji 2,0 % **hrubé přidané hodnoty** (5,9 miliard korun) a **zaměstnával** 10,1 tisíc osob. Meziročně se zde jednalo o navýšení 0,5 procentního bodu hrubé přidané hodnoty a nárůstu počtu pracovníků v turismu o 390 osob. Po koronavirové pandemii dochází k oživení cestovního ruchu ve všech krajích republiky, nejvíce je to zřetelné v Praze. Praha se mezi regiony v roce 2022 podílela v cestovním ruchu 34,6 % na celkové hrubé přidané hodnotě a 25,0 % na celkové zaměstnanosti. V porovnání s ostatními regiony je Plzeňský kraj na sedmém místě s podílem 4,4 % na celkové hrubé přidané hodnotě a desátém místě se 4,5 % na celkové zaměstnanosti v cestovním ruchu v České republice. V Plzeňském kraji pracovalo v odvětví cestovního ruchu 10 127 osob, což představovalo podíl 3,4 % na celkové zaměstnanosti v regionu.

Město Plzeň představuje významné centrum kongresové turistiky.

Jedním ze zajímavých a stále se rozvíjejících součástí cestovního ruchu je **kongresová turistika**. V roce 2023 se konalo v ČR více než 12 tisíc konferencí/kongresů, kterých se účastnilo na 1,2 mil. hostů. V porovnání s rokem 2022 byl počet kongresů či konferencí i počet účastníků v ČR přibližně o pětinu vyšší. Během roku 2023 bylo v Plzeňském kraji realizováno 504 konferencí a kongresů s 62,8 tis. účastníky. Po skončení koronavirové pandemie se kongresová turistika zlepšila. V roce 2023 se uskutečnilo téměř čtyřnásobně více konferencí a účastníků bylo více než pětinasobek počtu účastníků oproti roku 2020. Plzeňský kraj se podílel na počtu konferencí/kongresů v ČR 4,2 %. Město Plzeň patří k významným centrům kongresové turistiky a díky své poloze, okolí a dopravní dostupnosti má turistům co nabídnout. Město disponuje nejen vhodnými konferenčními sály (hotely, univerzitními prostory apod.), ale i bohatými kulturními a sportovními aktivitami.

Výsledky VŠCR informují o cestování rezidentů v jejich volném čase.

Výsledky **Výběrového šetření cestovního ruchu**²⁵ (VŠCR) poskytují údaje o cestách občanů České republiky ve věku 15 let a více v jejich volném čase. Plzeňský region si vybrali rezidenti v roce 2023 pro svou cílovou destinaci k delší cestě, jichž bylo registrováno 490 tis., hosté zde strávili v průměru 8,3 noci. Kratší cesty rezidentů pak v průměru trvaly 2,0 noci, přičemž na území našeho kraje jich bylo uskutečněno 653 tis. V porovnání s rokem 2021, který byl ještě ovlivněn koronavirovou pandemií a cestování českých občanů bylo na území České republiky velmi aktivní, bylo v Plzeňském kraji v roce 2023 uskutečněno méně kratších (o 28,4 %) i delších (o 13,4 %) cest. Nejčastějším cílem delších tuzemských cest je Středočeský kraj následován Jihočeským a Libereckým regionem. Pro kratší domácí cesty volí čeští občané nejvíce také Středočeský kraj, dále pak kraj Jihomoravský a Jihočeský.

Plzeňský kraj zahrnuje turistické oblasti Plzeňsko, Český les a Šumavu.

Významným fenoménem v oblasti cestovního ruchu jsou **turistické oblasti**. Plzeňský kraj zahrnuje turistickou oblast Plzeňsko, Český les a část území Národního parku Šumava.

Cestovní ruch má v kraji dlouhodobou tradici.

Cestovní ruch v Plzeňském kraji má dlouhodobou tradici. Pro svoji atraktivitu je region vyhledávanou destinací nejen pro turisty a návštěvníky toužící po poznání, ale i pro turisty-sportovce. **Rozvoj cestovního ruchu** je determinován přírodními podmínkami kraje, úrovní životního prostředí a v neposlední řadě i množstvím kulturních a historických památek. Důležitým atributem rozvoje cestovního ruchu je i významná strategická poloha Plzeňského kraje spojující východ se západem.

²⁵ Výběrové šetření cestovního ruchu (VŠCR) se provádí každý měsíc v náhodně vybraném vzorku domácností. Všechny osoby ve věku 15 let a více vybraných domácností jsou dotazovány na své cesty (služební a soukromé) mimo obvyklé prostředí (bydliště, internát apod.), přičemž není podstatné, kde respondenti nocovali. Ve výsledcích jsou pak cesty rozlišovány na tuzemské a zahraniční. Soukromé cesty jsou rozděleny podle délky trvání na delší – se čtyřmi a více noclehy – a kratší – s jedním až třemi noclehy (včetně víkendových pobytů). Výsledky šetření jsou přepočteny na populaci České republiky ve věku 15 let a více.

4. Životní prostředí

Životní prostředí se stává prioritní otázkou v diskuzích o budoucím celosvětovém vývoji.

Téma **životního prostředí**, které je systémem složeným z přírodních, umělých a sociálních složek přímo, ale i nepřímo ovlivňujícím život nejen populace, je dnes prioritní a diskutovaným ve všech oblastech fungování moderního světa. Tím, že vytváří přirozené podmínky existence organismů, včetně člověka, je předpokladem a zároveň určujícím faktorem jeho dalšího vývoje. Mezi základní složky se řadí především ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie. Právě monitorování stavu, kvality a změn v rámci těchto oblastí se stává důležitým podkladem pro plánování a realizování budoucího udržitelného rozvoje společnosti, který zasahuje i do dalších oblastí, ať už ekonomických nebo sociálních a tím celý systém propojuje.

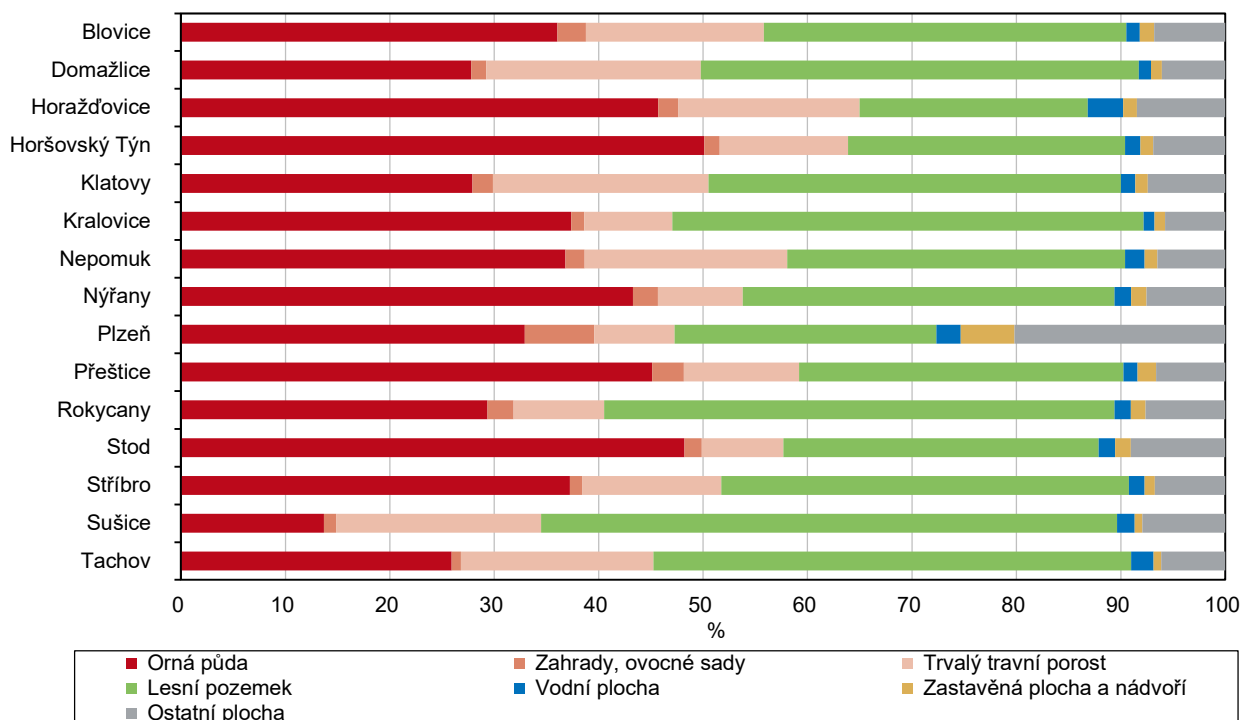
Půdní fond

Půda je základním výrobním prostředkem v zemědělství a v lesním hospodářství.

Půda je jedna ze zásadních složek životního prostoru člověka, živočichů a rostlin. Můžeme na ní pohlížet ze dvou úhlů pohledu, a to z hlediska ekonomického, kdy je základním výrobním prostředkem v zemědělství nebo lesním hospodářství, ale také ekologického, jehož funkcí je například v současné době často diskutovaná retence vody v krajině. Je přímo ovlivňována geologickými, hydrogeologickými a klimatickými podmínkami, což určuje floru a faunu v dané lokalitě.

Graf 4.1 Struktura půdy podle správních obvodů ORP Plzeňského kraje k 31. 12. 2023

Zdroj: ČÚZK

Přetrvává úbytek orné půdy zejména ve prospěch trvalých travních porostů.

Celková **výměra** Plzeňského kraje k 31. 12. 2023 činila 7 649 km², z toho je téměř polovina zemědělské (49,2 %) půdy, zbytek poté tvoří půda nezemědělská (50,8 %). Z celkové zemědělské půdy připadá největší část na půdu ornou 65,9 %, která ovšem stále vykazuje klesající tendence. Od roku 2018 poklesla výměra orné půdy o 4 128 ha, a to zejména ve prospěch trvalých travních porostů, jejichž rozloha se za stejné období zvýšila o 2,6 % (tj. o 2 860 ha). Nárůst zaznamenaly také plochy využívané jako ovocné sady a zahrady, které v mezidobí 2018–2023 vzrostly o 702 ha. Nejvyšší podíl orné půdy na celkové výměře mají v rámci kraje okresy

ležící v blízkosti krajského města s převážně zemědělským charakterem, a to Plzeň-jih (41,5 %) a Plzeň-sever (40,2 %). Svou dosaženou hodnotou podílu orné půdy na celkové výměře tak oba okresy přesahují republikový podíl (36,8 %). Ve všech okresech kraje poté došlo meziročně k poklesu orné půdy, a to nejvíce u okresu Klatovy o 259 ha. Z analýzy půdního fondu podle jeho struktury je také zřejmý trvalý růst podílu zastavěných ploch, které tvoří 1,3 % celkové výměry kraje a nejvíce se na něm podílí rozšiřující se zástavba vlivem urbanizace v okrese Plzeň-město. Podíl zastavěného území v okrese Plzeň-město tvoří 5,2 % z celkové výměry okresu a meziročně se jeho plocha zvýšila o 17 ha.

Nejlesnatějším okresem Plzeňského kraje jsou Rokycany, kde lesy tvoří téměř polovinu území.

Kromě trvalých travních porostů se na podílu klesající orné půdy podílelo i zalesňování krajiny. Výměra pozemků určených k plnění funkcí lesa v regionu (v přepočtu k celkové výměře) dosáhla v roce 2023 hodnoty podílu 40,4 %, což je nad celorepublikovým průměrem (34,0 %). Tyto **lesní pozemky** se nacházejí především v horských a podhorských částech Šumavy a Českého lesa a dále na severovýchodě kraje v oblastech Brdská a Křivoklátska. Nejlesnatějšími okresy Plzeňského kraje jsou Rokycany (48,9 %), Tachov (43,6 %) a Klatovy (43,4 %). Z hlediska druhového složení převažují lesy jehličnaté, zejména smrkové a borovicové.

Koeficient ekologické stability je díky lesům nejvyšší na Klatovsku a Tachovsku.

Jedním z environmentálních indikátorů k posouzení míry udržitelnosti vývoje v oblasti životního prostředí je **koeficient ekologické stability**²⁶. Jedná se o ukazatel charakterizující krajinný typ z hlediska využití pozemků, v Plzeňském kraji má rostoucí tendenci a v roce 2023 dosáhl hodnoty 1,43. V meziokresním srovnání nejvyšších hodnot koeficientu ekologické stability dosáhly zejména okresy Klatovy (2,00) a Tachov (1,73) představující vyváženou krajinu, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami a je zde nejvyšší podíl lesnatých pozemků (Šumava a Český les). Relativně větší hodnoty byly zaznamenány i v okresech Rokycany (1,60) a Domažlice (1,42) také s vyšším zastoupením lesních ploch. Nejnižší hodnoty koeficientu ekologické stability (eliminujeme-li specifika okresu Plzeň-město) dosáhl okres Plzeň-jih (0,99), jedná se o území intenzivně využívané pro zemědělskou výrobu, kde je hodnota ukazatele ovlivněna relativně nízkým podílem lesních pozemků s vysokým podílem orné půdy.

Plzeňský kraj s hodnotou koeficientu ekologické stability 1,43 zaujímá páté nejvyšší místo v ČR.

Srovnáme-li hodnoty koeficientu ekologické stability v rámci ČR, k 31. 12. 2023 dosáhl optimálních, tzn. nejvyšších hodnot, kraj Liberecký (2,45) s nejvyšším podílem lesních pozemků (44,8 %) a mezi kraji s druhým nejnižším podílem orné půdy na celkové výměře (19,3 %). Po kraji Libereckém následuje kraj Karlovarský (2,16) s podobnou strukturou. Nejméně stabilní je podle dosažené hodnoty tohoto koeficientu Hl. město Praha (0,33) s nejvyšším podílem zastavěných a ostatních ploch. Následuje Středočeský kraj (0,68) s nejvyšším republikovým podílem orné půdy na celkové výměře (49,0 %). V porovnání s Českou republikou (1,11) byl koeficient ekologické stability v Plzeňském kraji vyšší o 0,32.

Chráněná území

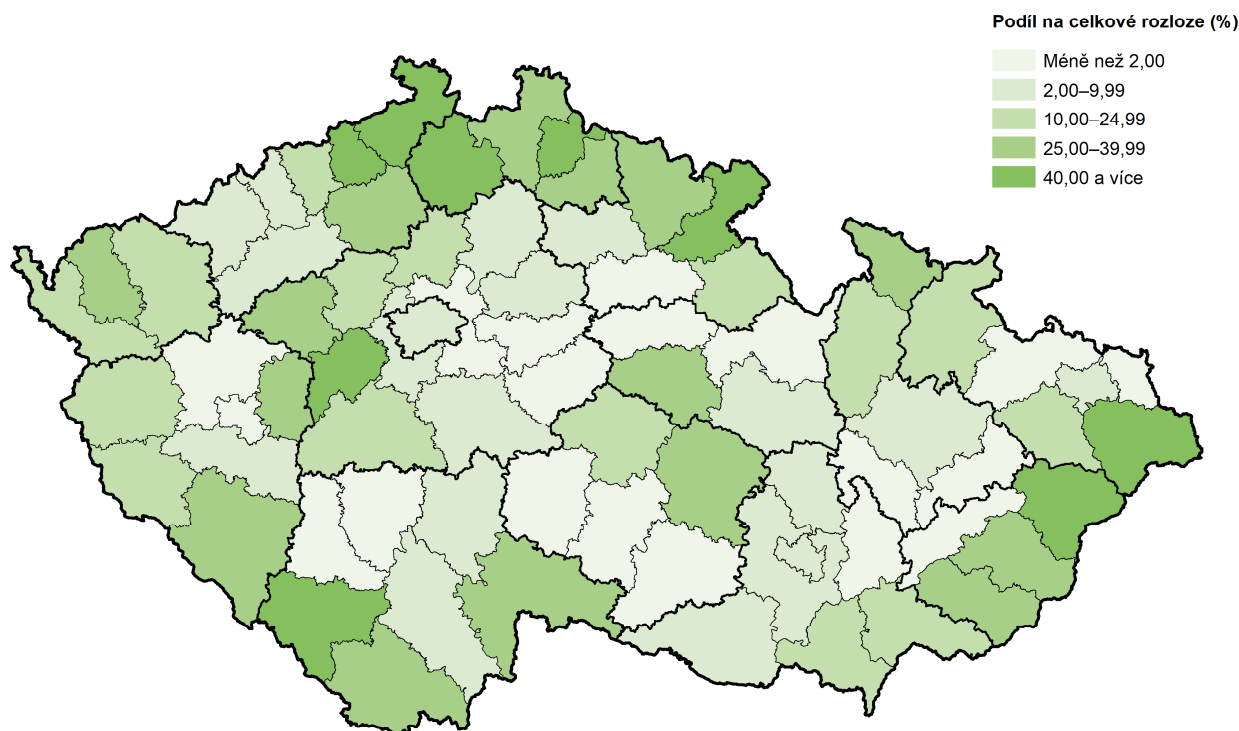
Množství chráněných území svědčí o kvalitě přírodního bohatství kraje.

K jednomu z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody patří tzv. **zvláště chráněná území**, což jsou nejčastěji lokality s unikátní a charakteristickou biologickou rozmanitostí, geologickou stavbou nebo jedinečným krajinným rázem. I jejich množství poté svědčí o kvalitě přírodního bohatství konkrétních území a zároveň

²⁶ poměr ekologicky stabilních (lesy, trvale travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy) a nestabilních (orná půda, zastavěné a ostatní plochy) krajinnotvorných prvků na daném území

o snaze udržet nebo dokonce zlepšit jejich stav. K 31. 12. 2023 se na území Plzeňského kraje nacházelo 202 chráněných území, v tom 1 národní park (část Šumavy), 5 chráněných krajinných oblastí, 6 národních přírodních rezervací, 5 národních přírodních památek a zbývajících 185 zvláště chráněných území tvořily přírodní rezervace (91) a přírodní památky (94). K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. Z tohoto pohledu představuje rozloha chráněných oblastí²⁷ 17,5 % z celkové výměry kraje.

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2023

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Zdroj: AOPK ČR

Největší část přírodních rezervací je situována do okresů Klatovy a Tachov.

Část Národního parku Šumava, nacházející se na území Plzeňského kraje na ploše 34,5 tis. ha, je určena k ochraně a uchování nejcennějších lokalit s původní divokou horskou přírodou, jedinečnými a ohroženými ekosystémy (rašelinště, ledovcová jezera, původní lesní porosty aj.) a rozmanitou typickou flórou a faunou. Téměř 13 % z celkové výměry Plzeňského kraje zaujímají chráněné krajinné oblasti (CHKO). Jsou to CHKO Šumava (část), Křivoklátsko (část), Slavkovský les (část), Český les a Brdy (část). Přírodní rezervace se vyskytují nejvíce v okresech Klatovy (35) a Tachov (19). Nejvíce přírodních památek můžeme najít v okresech Rokycany (19) a Tachov (18). Kromě uváděných chráněných území se v Plzeňském kraji vyskytuje i 68 evropsky významných lokalit, což je druh chráněného území, které je vyhlášeno k ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a ptačí oblasti (Šumava a Křivoklátsko).

²⁷ podle údajů Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

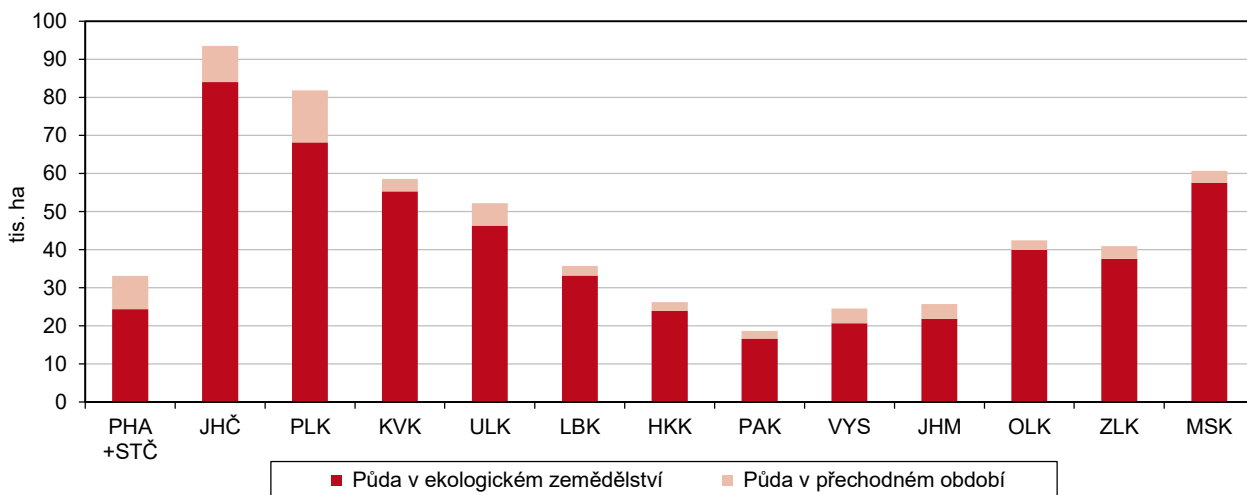
Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství je zásadní alternativa pro budoucnost zemědělství.

Ekologické zemědělství je moderní formou zemědělské výroby, jehož smyslem je produkce zdravých a kvalitních potravin trvale udržitelným způsobem, a to prostřednictvím respektování přírodních zákonitostí, podporou biodiverzity a odpovědného využívání energie a přírodních zdrojů. Jedná se o formu hospodaření, která minimalizuje použití chemických prostředků, jako jsou například pesticidy nebo v případě chovu antibiotika, růstové hormony atd., čímž snižuje negativní dopady do environmentální oblasti.

Graf 4.2 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2023

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Roste výměra půdy v ekologickém zemědělství včetně přechodného období.

K 31. 12. 2023 podíl **ekologicky obhospodařované půdy**²⁸ (včetně přechodného období) na celkové výměře dosáhl v Plzeňském kraji hodnoty 10,7 %. V meziročním srovnání vzrostla hodnota tohoto podílu o 1,1 p. b. Rozloha půdy v ekologickém zemědělství včetně přechodného období neustále roste. V pětileté časové řadě od roku 2018 vzrostla o 22,0 % na hodnotu 81 860,4 ha, z nichž 83,2 % tvoří půda v ekologickém zemědělství a 16,8 % půda v přechodném období. Podíl Plzeňského kraje na půdě v ekologickém zemědělství (včetně přechodného období) v ČR dosahuje hodnoty 13,8 % a jedná se tak o druhý nejvyšší podíl za krajem Jihočeským (15,7 %).

Vodovody a kanalizace

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 zásobováno vodou z vodovodů 85,6 % obyvatel, což je nejnižší podíl mezi kraji.

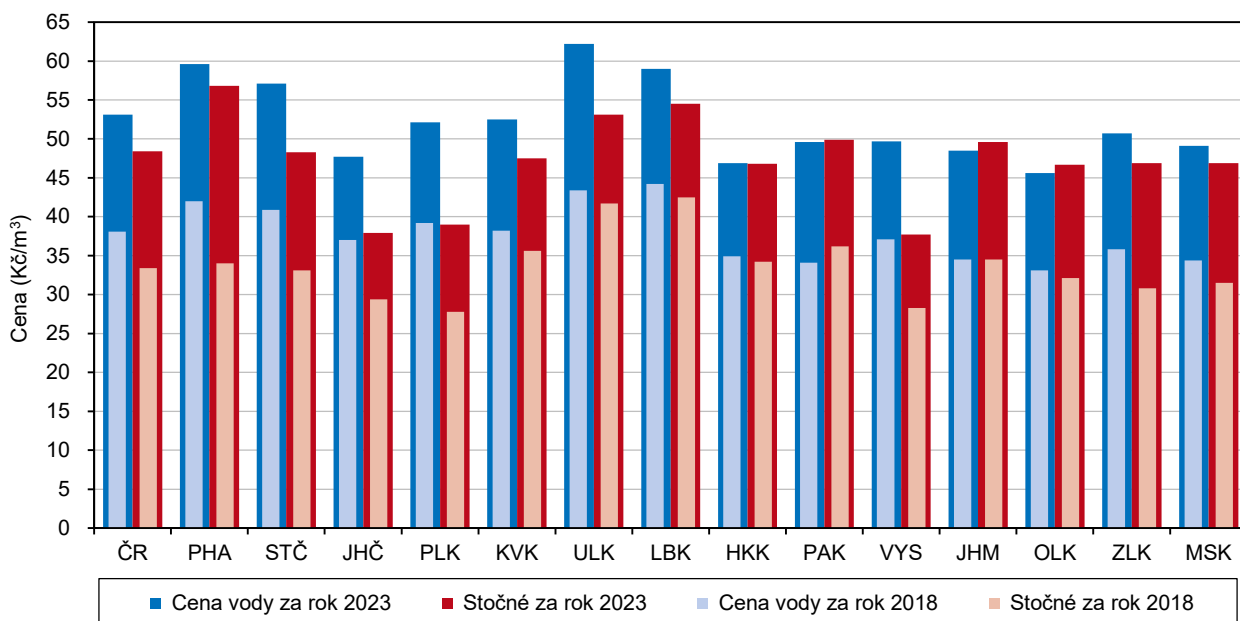
Úroveň technické vybavenosti v obcích Plzeňského kraje je relativně na dobré úrovni. V převážné části územních celků jsou obce vybaveny **veřejným vodovodem**. Délka vodovodní sítě v roce 2023 měřila 4 595 km. Proti roku 2022 se mírně snížila o 45 km, tj. o 1,0 %. V roce 2023 dosáhl podíl obyvatel v kraji zásobovaných vodou z vodovodů 85,6 %. Plzeňský kraj je nejhůře zásobený vodou z vodovodů oproti ostatním krajům v republice a pohybuje se pod hranicí průměru ČR (94,5 %) o 8,9 procentního bodu. To v nemalé míře ovlivňuje reliéf krajiny, nízká hustota obyvatel a vzhledem k vysokému počtu malých obcí nemožnost koncentrovat dostatečné množství prostředků na investice do potřebné infrastruktury. Z hlediska vývoje došlo v meziročním srovnání ke snížení podílu obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů v kraji o 1,9 procentního bodu. Výroba

²⁸ podle statistických údajů Ministerstva zemědělství ČR, platnost dat k 9. 10. 2024

vody (určené k realizaci)²⁹ meziročně mírně klesla na 29 807 tis. m³, z ní 83,7 % tvořila voda fakturovaná pitná, zbytek byla voda nefakturovaná. V roce 2023 se na vyrobené pitné fakturované vodě podílela voda pro domácnosti 64,3 % a fakturovaná voda pro ostatní odběratele tvořila 35,7 %. Vodní ztráty v potrubní síti, které jsou největší částí nefakturované vody, dosáhly hodnoty 4 327 tis. m³ a zároveň se meziročně zvýšily o 1,3 %.

Graf 4.3 Průměrná cena vody a stočné podle krajů v letech 2018 a 2023

Zdroj: ČSÚ

Průměrná spotřeba pitné vody v domácnostech v kraji je nižší než v ČR celkem.

Hodnota relativního ukazatele **spotřebované vody v domácnostech** v roce 2023 poklesla oproti předchozímu roku o 2,6 l/os/den na 84,2 litrů na osobu a den, tj. o 3,0 %. Před pěti lety měly domácnosti v regionu spotřebu vody vyšší v průměru o 4,2 l/os/den. Spotřeba vody domácností v našem kraji se pohybuje mírně pod průměrnou spotřebou v ČR (86,7 l/os/den) a mezi kraji je spolu s krajem Karlovarským šestá nejvyšší. Cena pitné vody (bez DPH) proti roku 2022 v Plzeňském kraji meziročně narostla v průměru o 3,7 Kč/m³, což je nevyšší meziroční nárůst od roku 2016, i přesto se však jednalo o nejnižší nárůst ve srovnání s ostatními kraji ČR. V roce 2023 tak cena dosáhla na hodnotu 52,1 Kč/m³ bez DPH, což je pod celorepublikovým průměrem (53,1 Kč/m³). Stejně tak se zvýšila cena stočného (bez DPH) z 34,1 Kč/m³ v roce 2022 na 39,0 Kč/m³ v roce 2023. Za pět let se cena stočného zvýšila o 11,2 Kč/m³. Průměrná cena stočného (bez DPH) v kraji zaznamenala nižší hodnotu než je republikový průměr (48,4 Kč/m³).

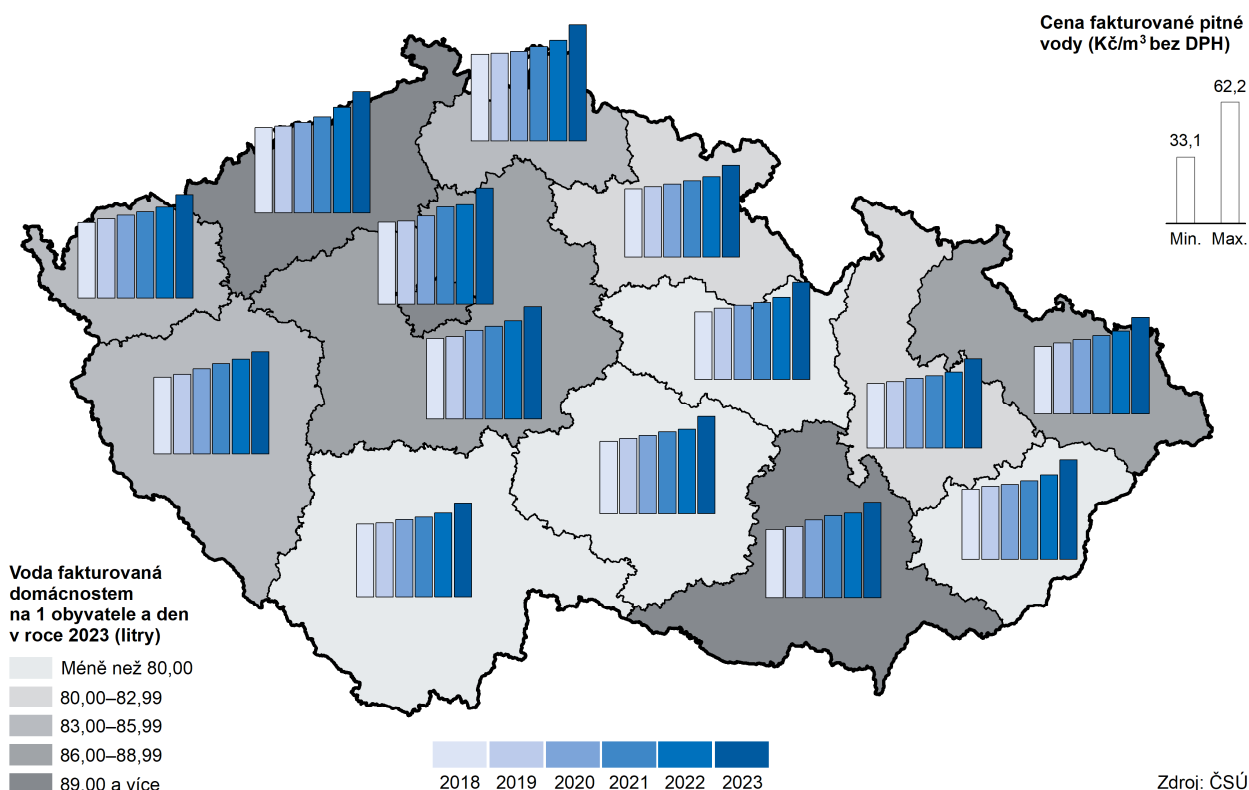
V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 v provozu 226 čističek odpadních vod.

Kvalita povrchových vod je do jisté míry ovlivněna i čištěním vod odpadních. K největším producentům **odpadních vod** patří osídlené celky, tzn. města a obce. V roce 2023 bylo na veřejnou kanalizaci napojeno 84,7 % obyvatel. Hodnota krajského podílu byla o 2,0 procentní body nižší než průměr ČR. Z celkového počtu obyvatel v regionu je 81,8 % napojeno na kanalizaci s koncovkou v čističce odpadních vod. Do kanalizace bylo v roce 2023 vypuštěno 30 452 tis. m³ odpadních vod, což představuje mírně nižší hodnotu ve srovnání s předchozím rokem. Z hlediska vodohospodářské infrastruktury bylo v Plzeňském kraji v roce 2023

²⁹ množství vyrobené vody ve vlastních vodohospodářských zařízeních po připočtení množství vody převzaté od jiného provozovatele vodovodu příp. od jiných organizací a odečtení množství vody předané jinému provozovateli

v provozu celkem 226 ČOV (tzn. o 4 více než v roce 2022) s celkovou kapacitou 177,3 tis. m³/den. V roce 2023 bylo při čištění odpadních vod v ČOV vyprodukováno 8 369 tun sušiny kalu, což je o 380 tun méně než v roce 2022. Tento vývoj poukazuje na současnou snahu eliminovat množství jeho produkce výběrem vhodné technologie čištění.

Spotřeba vody a cena vody v letech 2018 až 2023

Emise

Emise jsou důležitým faktorem pro hodnocení kvality ovzduší.

Jednou z problematických oblastí životního prostředí a jeho vlivu na kvalitu života je kvalita ovzduší. Determinujícím faktorem pro její hodnocení je celkové množství **emisí**³⁰ (tj. vypouštění, resp. únik znečišťujících látek do ovzduší). Vybrané základní znečišťující látky jsou oxidy siřičitý, uhelnatý, dusíku a látky tuhé. Producenti tohoto znečištění (REZZO) jsou ve smyslu zákona o ovzduší členěni podle velikosti zdrojů znečištění na stacionární (REZZO 1–3; velké, střední a malé) a mobilní (REZZO 4). V důsledku likvidace zastaralých a nevyužívaných výrobních provozů, restrukturalizace některých výrobních procesů a především vlivem přechodu na jiný, ekologičtější způsob vytápění došlo v kraji během pětileté časové řady k mírnému poklesu těchto znečišťujících látek v ovzduší. Intenzivní rozvoj automobilové dopravy v souvislosti s provozem dálnice D5 je dalším faktorem, který ovlivňuje kvalitu ovzduší v Plzeňském kraji. Důsledky tohoto vlivu jsou patrné v hodnotách emisí REZZO 4, které produkují pohyblivá zařízení se spalovacími nebo jinými motory, zejména tedy silniční motorová vozidla.

³⁰ ČHMÚ provedl v roce 2021 kompletní revizi emisí za všechny znečišťující zdroje i znečišťující látky; metodika výpočtu emisí je k dispozici na stránkách www.chmi.cz.

V Plzeňském kraji se v roce 2023 v porovnání s předchozím rokem nejvíce snížily emise CO.

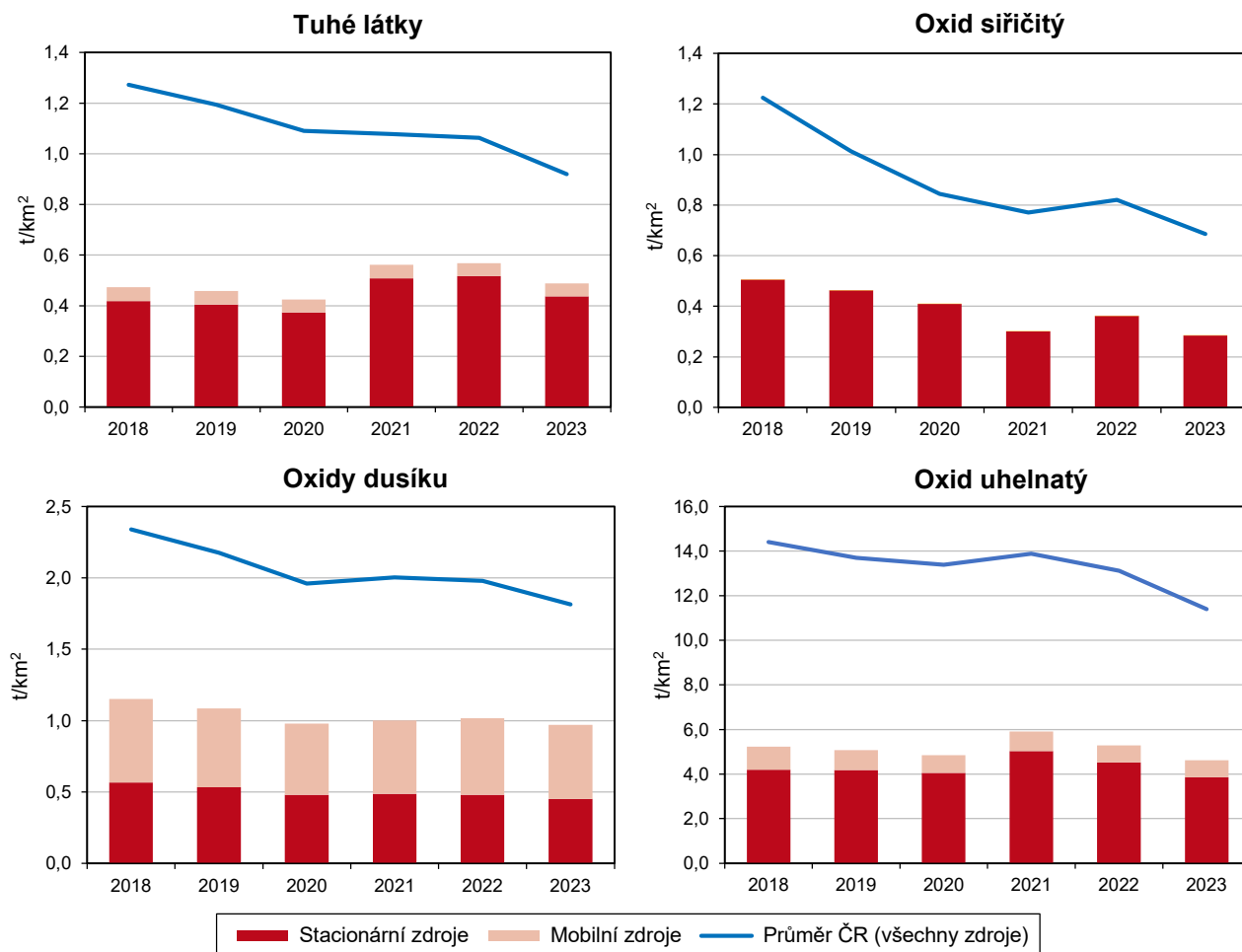
Z analýzy dat **měrných emisí** (REZZO 1–4) je patrné, že v Plzeňském kraji došlo k meziročnímu poklesu tuhých znečišťujících látek o $0,08 \text{ t/km}^2$ na hodnotu $0,49 \text{ t/km}^2$ mapovanou v roce 2023. Pokles byl zaznamenán i v případě měrných emisí oxidu siřičitého SO_2 (o $0,08 \text{ t/km}^2$) a měrných emisí oxidu dusíku NO_x (o $0,05 \text{ t/km}^2$). Největší pokles byl evidován u měrných emisí oxidu uhelnatého CO, kde se meziročně hodnota snížila o $0,68 \text{ t/km}^2$ na hodnotu $4,62 \text{ t/km}^2$, a to především vlivem poklesu stacionárních zdrojů (REZZO 1–3). Měrné emise REZZO 4 se kromě nepatrného navýšení tuhých znečišťujících látek a SO_2 snižují ve všech ostatních kategoriích škodlivých plynů. V rámci České republiky lze hodnotit ovzduší v Plzeňském kraji jako relativně čisté. Nejvíce zatížená emisemi znečišťujících látek jsou v rámci kraje území s vysokou koncentrací průmyslových aktivit, s vysokou hustotou osídlení a v neposlední řadě i se značně soustředěnou dopravou. Naopak mezi méně zatížené oblasti patří horské partie Šumavy, Českého lesa a západní části Brd.

Emise znečišťujících látek se pohybují pod republikovým průměrem.

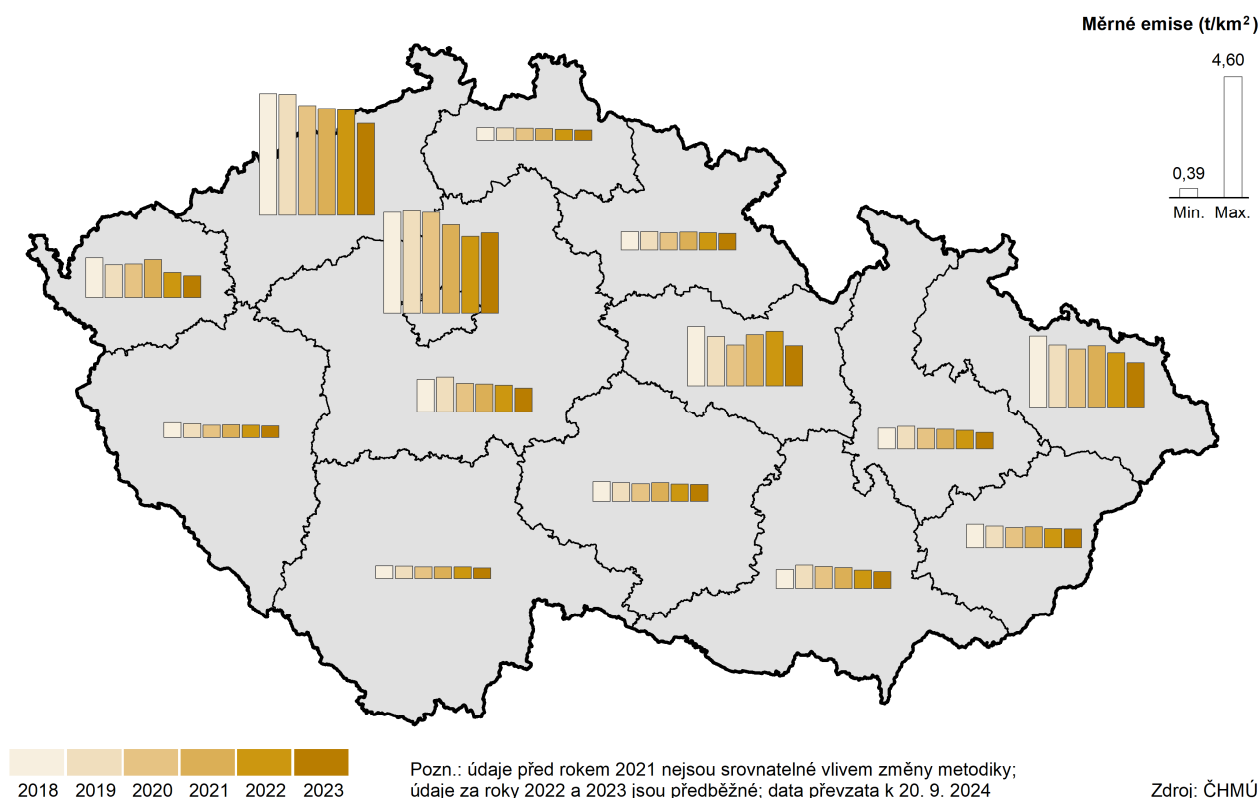
V Plzeňském kraji se hodnota znečišťujících měrných emisí (REZZO 1–4) pohybuje pod republikovým průměrem, který však ovlivňují kraje se silně znečištěným ovzduším jako například Hl. město Praha, Ústecký nebo Moravskoslezský kraj. Plzeňský kraj v roce 2023 dosáhl u emisí oxidu dusíku a oxidu uhelnatého druhé nejnižší hodnoty v mezikrajském porovnání. U tuhých znečišťujících látek byla v kraji evidována třetí nejnižší a u oxidu siřičitého pátá nejnižší hodnota ve srovnání s ostatními regiony ČR.

Graf 4.4 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Plzeňském kraji

Zdroj: ČHMÚ

Emise oxidů dusíku (REZZO 1-3) v krajích v letech 2018 až 2023

Odpady

Cílem odpadového hospodářství je nejen snížení, ale i zlepšení opětovného využití odpadů.

Odpad, jakožto druhotný produkt lidské činnosti, je jedním z negativních vlivů zasahujícím do environmentální sféry. Současná situace v odpadovém hospodářství je charakterizována převahou množství produkovaného odpadu nad jeho relativně nízkým využitím jako zdroje druhotných surovin a energie. Cílem v této oblasti je tedy přijímat opatření, aby došlo ke zlepšení opětovného použití, recyklaci, využití a odstranění odpadu. Produkce podnikového odpadu vzniká v přímé závislosti na materiálové a energetické náročnosti výroby a zpracování.

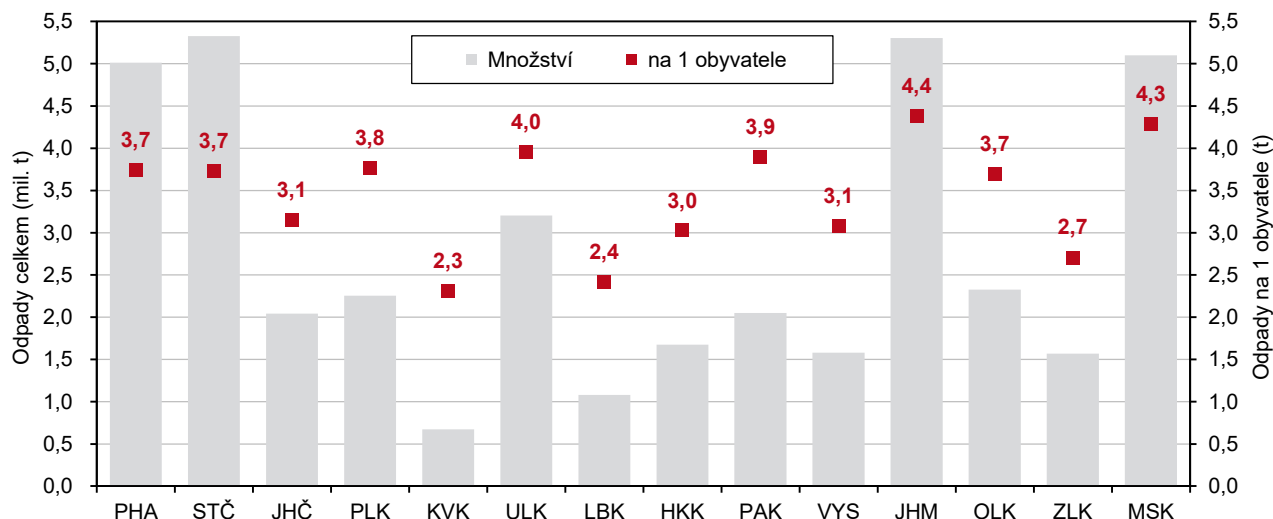
V kraji byl zaznamenán největší meziroční pokles produkce odpadu na 1 obyvatele v rámci ČR.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2022³¹ vyprodukováno 2 255,9 tis. tun odpadu celkem. Meziročně se množství odpadu snížilo o 341,4 tis. tun, tj. o 13,1 %. **Produkce celkového odpadu v přepočtu na 1 obyvatele** dosáhla v roce 2022 v Plzeňském kraji 3 770,8 kg a oproti roku 2021 se snížila o 729,2 kg, což je největší absolutní meziroční pokles v porovnání ostatních krajů České republiky. Výrazné meziroční snížení je způsobeno abnormálně vysokou hodnotou produkce odpadu na 1 obyvatele, které ve sledovaném období 2017–2022 bylo dosaženo právě v předchozím roce 2021 (téměř 4 500 kg). Naopak nejnižší hodnoty v této časové řadě bylo dosaženo v roce 2018, a to 3 306,1 kg. V odpadu celkem na 1 obyvatele byla hodnota v Plzeňském kraji v rámci mezikrajského porovnání pátá nejvyšší. Nejvíce odpadu celkem připadlo na 1 obyvatele v Jihomoravském kraji (4 385,4 kg), naopak nejméně v Karlovarském kraji (2 316,2 kg). Oproti průměru ČR (3 642,5 kg na 1 obyvatele) byla hodnota celkového odpadu v Plzeňském kraji vyšší o 128,2 kg na 1 obyvatele.

³¹ Údaje roku 2023 zatím nejsou k dispozici.

Graf 4.5 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Plzeňský kraj měl v porovnání s ostatními kraji čtvrtý nejnižší podíl nebezpečného odpadu na 1 obyvatele.

Speciální složkou odpadů je **odpad nebezpečný**, který může zahrnovat například odpad ze zdravotnictví nebo obsahující různé nebezpečné chemikálie převážně z výrobních procesů a je potřeba s ním podle jeho specifik nakládat. V roce 2022 bylo tohoto odpadu vyprodukováno přes 65,5 tis. tun. Na celkovém odpadu v Plzeňském kraji se tak podílel 2,9 %. V regionu připadlo na 1 obyvatele 109,6 kg nebezpečného odpadu celkem a tento podíl byl v mezikrajském porovnání čtvrtý nejnižší. Nejvyšší množství nebezpečného odpadu na 1 obyvatele bylo vyprodukováno v Moravskoslezském kraji (284,4 kg), nejnižší v Hl. městě Praze (66,7 kg na 1 obyv.). Oproti průměru ČR (144,7 kg na 1 obyv.) bylo množství nebezpečného odpadu v Plzeňském kraji nižší o 35,1 kg.

Komunální odpad v Plzeňském kraji představoval 5,4 % z celkové produkce tohoto odpadu v ČR.

Zvláštní kategorií odpadů je **odpad komunální**, který zahrnuje směsný i tříděný odpad z domácností, jako je papír, sklo, kovy, plasty a jiné. V České republice bylo v roce 2022 vyprodukováno 5 423,7 tis. tun komunálního odpadu, z toho nejvíce v kraji Středočeském (765,8 tis. tun) a nejméně v kraji Karlovarském (130,5 tis. tun). Vyprodukovaný komunální odpad v Plzeňském kraji v roce 2022 představoval 5,4 % celkové produkce tohoto odpadu v ČR a meziročně došlo v jeho produkci k mírnému nárůstu o necelých 10 tis. tun v rámci Plzeňského kraje. Množství vyprodukovaného komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v Plzeňském kraji zůstává meziročně téměř stabilní. Jeho hodnota dosáhla v roce 2022 na 487,8 kg/obyv. a nachází se tak mírně pod celorepublikovým průměrem (504,1 kg/obyv.). V mezikrajském srovnání v roce 2022 zaujímá Plzeňský kraj v relativním ukazateli vyprodukovaného komunálního odpadu na obyvatele páté nejnižší místo v rámci ČR, méně mají jen kraje Liberecký, Ústecký, Zlínský a Karlovarský (448,0 kg/obyv.). Naopak největší produkci komunálního odpadu na obyvatele zaznamenal kraj Jihočeský (553,1 kg/obyv.).

Průměrné množství nebezpečného komunálního odpadu v kraji na obyvatele bylo nižší než v ČR celkem.

V roce 2022 se v Plzeňském kraji podílel **nebezpečný komunální odpad** na celkovém komunálním odpadu 0,2 %. Na 1 obyvatele připadlo 0,7 kg nebezpečného komunálního odpadu, v mezikrajském porovnání byl tento podíl šestý nejnižší. Nejvyšší množství nebezpečného komunálního odpadu na 1 obyvatele měl kraj Moravskoslezský (1,3 kg) a naopak nejnižší 0,3 kg byl zaznamenán v Karlovarském kraji. V Plzeňském kraji bylo množství nebezpečného odpadu na 1 obyvatele v porovnání s průměrem ČR nižší o 0,1 kg.

Odpady jsou i zdrojem energie a surovin.

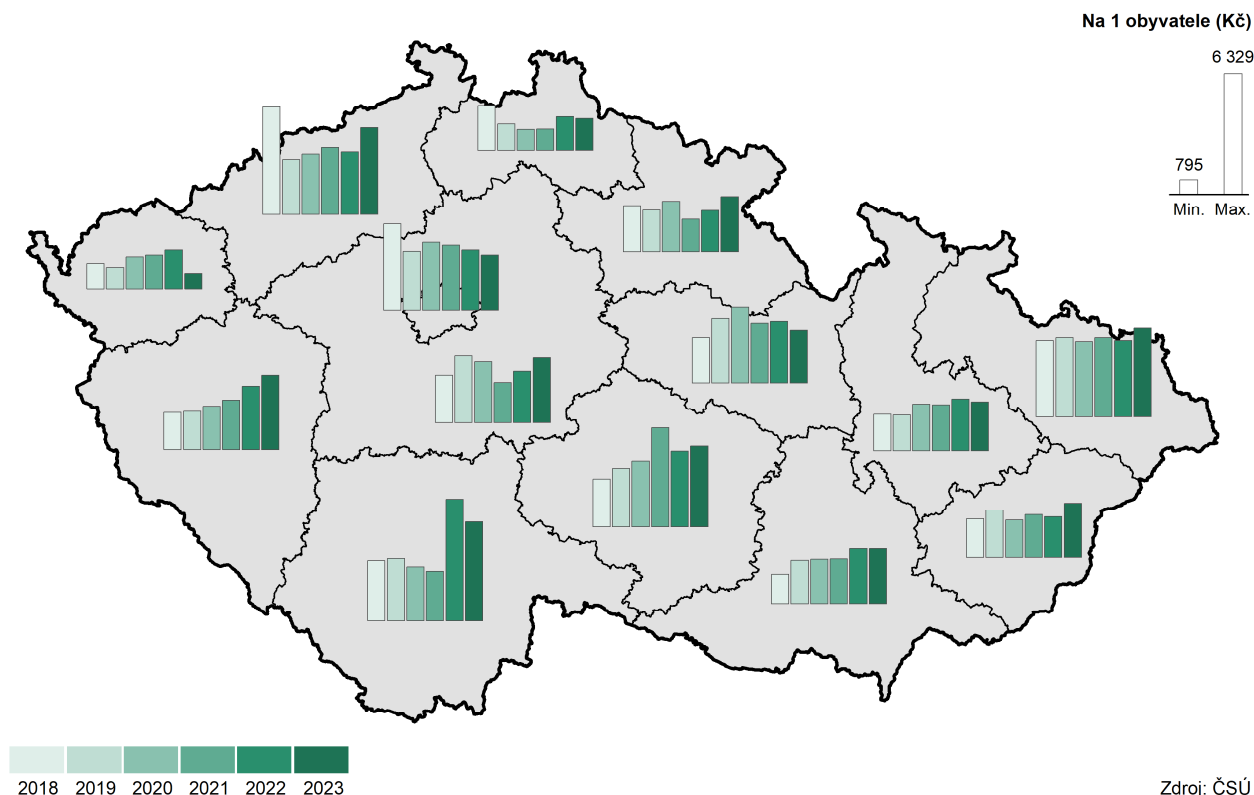
Odpady vznikající jako důsledek ne hospodárného a neefektivního nakládání s neobnovitelnými zdroji (půda, voda apod.) jsou však na druhé straně zdrojem energie a surovin. Základním aspektem udržitelného rozvoje v environmentální oblasti je právě upřednostňování jejich využití (recyklace, materiálové využití aj.) před jejich odstraňováním. Skládkování a spalování představuje v mnoha případech zdroj znečištění životního prostředí zejména půdy, vody a ovzduší s dopadem do krajinných ekosystémů. Současnou strategií a potencionální snahou nalézt řešení v této oblasti je především snaha všech vůbec předcházet jeho vzniku, omezovat jeho množství, popřípadě upravení jeho vlastností, na snáze rozložitelné, opakovatelně zpracovatelné materiály.

Výdaje na ochranu životního prostředí

V roce 2023 bylo v Plzeňském kraji na ochranu životního prostředí v meziročním srovnání proinvestováno o 19,6 % finančních prostředků více.

V roce 2023 dosahoval objem **pořízených investic na ochranu životního prostředí podle místa investice** 2 367,8 mil. Kč, což v meziročním srovnání představuje zvýšení o 19,6 %. V přepočtu na jednoho obyvatele bylo v roce 2023 proinvestováno 3 881 Kč, což ve srovnání s předchozím rokem znamenalo zvýšení o 17,3 %. V roce 2022 se hodnota mapovaná v Plzeňském kraji (3 309 Kč/obyv.) v mezikrajském srovnání nacházela na čtvrtém nejvyšším místě. O rok později jsme si však o jednu příčku pohoršili. Více investovaly do ochrany životního prostředí kraje Jihočeský, Moravskoslezský, Ústecký a Vysočina.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2018 až 2023

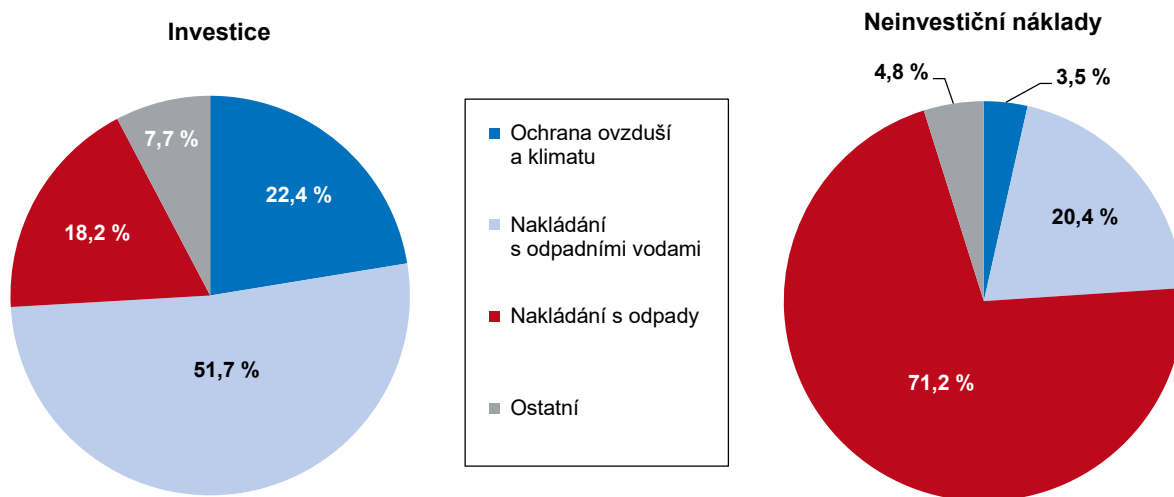
Nejvíce investičních prostředků bylo vloženo do nakládání s odpadními vodami (47,2 %).

Objem **pořízených investic na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora** (1 957,1 mil. Kč) se v roce 2023 zvýšil v meziročním srovnání o 15,1 %. Z hlediska struktury pořízených investic podle sídla investora bylo vloženo nejvíce investičních prostředků do nakládání s odpadními vodami (47,2 %). Na ochranu ovzduší a klimatu připadlo 31,7 % a na nakládání s odpady 15,3 % investičních

prostředků. Objem neinvestičních nákladů environmentálního charakteru podle kraje sídla investora (4 101,3 mil. Kč) se v roce 2023 v porovnání s rokem 2022 zvýšil o 4,4 %. Ze struktury neinvestičních nákladů vyplývá, že největší část finančních prostředků směřovala do oblasti nakládání s odpady (72,3 %).

Graf 4.6 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Plzeňském kraji (průměr let 2018–2023)

Zdroj: ČSÚ

5. Mezikrajské srovnání

Čtyřleté období od roku 2020 bylo z pohledu demografického vývoje plné výrazných změn proti trendu předchozích let. Pouze stárnutí populace si zachovalo svoji dlouhodobě nastolenou tendenci. V roce 2023 došlo rovněž ke skokovému nárůstu počtu i podílu osob pobírajících předčasný starobní důchod. Ekonomický vývoj se nadále vypořádával s dopady epidemie covid-19 a dalšími negativními vlivy (válka na Ukrajině a vysoká inflace). Hodnoty regionálního hrubého domácího produktu se v roce 2022 dostaly ve většině krajů na úroveň roku 2019 (ve srovnatelných cenách). Také výsledky cestovního ruchu se v roce 2023 vrátily či dokonce překročily hodnoty odpovídající roku 2019.

Demografický vývoj

Demografický vývoj ovlivnila epidemie koronaviru a válka na Ukrajině.

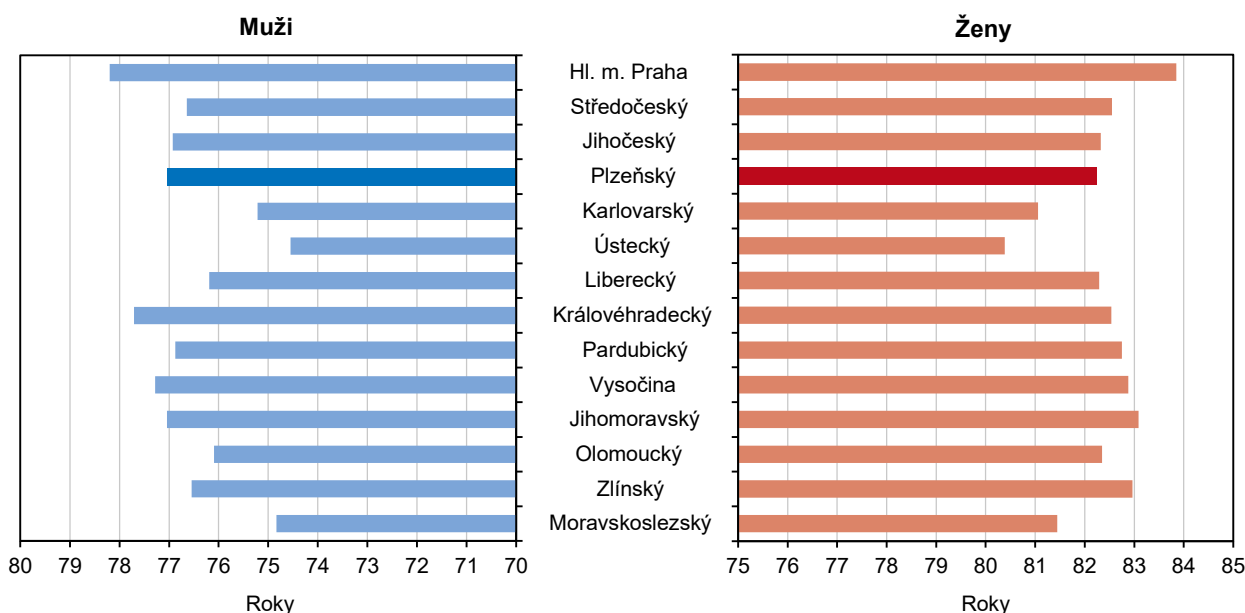
Epidemie koronaviru a válka na Ukrajině se staly dvěma zcela mimořádnými událostmi, které zásadně ovlivnily demografický vývoj v letech 2020 až 2023 ve všech krajích České republiky. Zatímco dopady epidemie je možné sledovat především ve statistice zemřelých, válečný konflikt mimořádně ovlivnil zejména imigraci. Pro obě události současně platí, že způsobily řadu sekundárních demografických dopadů a že jejich dozvuky budou ovlivňovat statistiku obyvatelstva i v letech následujících.

Nejvyšší naděje dožití měli v letech 2022 až 2023 lidé narození v Hl. městě Praze.

V roce 2021 zemřelo v České republice nejvíce obyvatel od konce 2. světové války. Od novodobého krajského uspořádání charakterizovaly rekordní počty úmrtí v roce 2021 všechny kraje České republiky s výjimkou Kraje Vysočina, ve kterém maximum nastalo o rok dříve. V důsledku vysokých počtů zemřelých se v letech 2020 a 2021 významně zkrátila naděje dožití při narození. Ta přitom měla od konce 80. let 20. století jednoznačně rostoucí tendenci. Jednalo se však o pokles pouze krátkodobý. V letech 2022 a 2023 naděje dožití naopak rostla, a to shodně ve všech krajích. Navzdory dynamickému vývoji se pořadí krajů podle střední délky života zásadně neměnilo. V dvouletém období 2022 až 2023 charakterizovala nejvyšší naděje dožití mužů (78,2 let) i žen (83,8 let) Hl. město Prahu. Na opačném pólu pořadí se umístili muži (74,5 let) a ženy (80,4 let) v kraji Ústeckém.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví a podle krajů v letech 2022–2023

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 se živě narodilo pouze 91,1 tis. dětí, tj. nejméně od roku 2002.

Významné výkyvy zaznamenala v posledním období také úhrnná plodnost. Zatímco v letech 2018 až 2020 stagnovala na úrovni 1,71 dítěte na ženu, v roce 2021 prolomila po třech dekádách o desetinu vyšší hranici a vzrostla na 1,83 dítěte na ženu. Republikový průměr překonala v tomto výjimečném roce polovina krajů, přičemž zcela nejvyšší byla v Kraji Vysočina (1,95). Prudký vzestup vystřídal ještě prudší propad. V roce 2022 se intenzita úhrnné plodnosti snížila na 1,64 a v roce 2023 dokonce na 1,46 dítěte na ženu. Nejnížší úhrnná plodnost náležela ženám v Hl. městě Praze (1,31), naopak nejvyšší zůstala poctivě v řadě v Kraji Vysočina (1,57). Úroveň plodnosti, kterou taktéž v posledních dvou sledovaných letech ovlivnila uprchlická vlna z Ukrajiny, úzce korelovala s nízkým počtem živě narozených dětí. Po dlouhých 18 letech se v roce 2023 vrátila pod stotisícovou hranici. Velmi málo dětí se narodilo zejména v severozápadní části republiky v krajích Karlovarském, Ústeckém a Libereckém s porodností pod hranicí 8 ‰.

Podle průměrného věku bylo nejmladší obyvatelstvo v roce 2023 v kraji Středočeském a nejstarší v kraji Zlínském.

Dlouhodobým fenoménem zůstává navzdory atypickému demografickému vývoji v roce 2022 stárnutí populace. V roce 2023 se průměrný věk obyvatele České republiky zvýšil na 42,8 let a vytvořil nové maximum. V dlouhodobém pohledu stárne populace všech krajů, avšak rozdílným tempem. Do roku 2012 bylo průměrně nejstarším obyvatelstvo Hl. města Prahy, které však vlivem demografických změn bylo v roce 2023 druhé nejmladší. Průměrně nejmladší byla v posledním sledovaném roce populace kraje Středočeského. Pro obě zmíněná území jsou dlouhodobě charakteristické početné migrační přírůstky. Vyšší tempa stárnutí jsou naopak typická pro regiony s vyššími migračními úbytky. Zcela nejrychlejší byla od roku 2001 v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Nejvyšší průměrný věk náležel v roce 2023 kraji Zlínskému a Královéhradeckému.

Nejvyšší zastoupení produktivní populace charakterizovalo v roce 2023 Hl. město Prahu a nejvyšší podíl postproduktivní populace kraj Královéhradecký.

Stárnutí obyvatelstva je předurčeno jeho stávající věkovou strukturou. Průběžně je ovlivňováno počty narozených dětí, nadějí dožití a migrací. Homogenním rysem všech krajů byl v letech 2008 až 2021 trvale klesající podíl produktivní populace ve věku 15 až 64 let. Zejména v důsledku věkového složení přistěhovalých se tento trend podařilo v posledních dvou sledovaných letech zastavit. Zatímco však ještě v roce 2008 přesahoval podíl produktivní populace ve všech krajích 70% hranici, o 15 let později osciloval v rozmezí od 62,1 % v kraji Královéhradeckém do 65,7 % v Hl. městě Praze. Výrazně proměnil věkové složení obyvatelstva odchod populačně silných ročníků do důchodu. Jestliže v roce 2008 žilo v zemi 1 556,2 tis. osob ve věku 65 let a více (tj. 14,9 %), v roce 2023 jejich počet vzrostl na 2 237,3 tis. osob (tj. 20,5 %).

Silná imigrační vlna ovlivnila migrační salda i zastoupení cizinců v krajských populacích.

Společným rysem demografického vývoje ve všech 14 krajích České republiky byla silná imigrační vlna charakterizující rok 2022. Populace České republiky se migračním přírůstkem zvýšila o 329,7 tis. obyvatel, což byl téměř čtyřnásobek dosavadního poválečného maxima z roku 2007. Rekordní počty přistěhovalých z Ukrajiny dramaticky proměnily podobu přírůstku stěhováním na 1 000 osob ve všech 14 krajích. Mezní hodnoty příslušely Hl. městu Praze (60,7 ‰) a kraji Moravskoslezskému (13,3 ‰), který kladnou hodnotu migračního salda zaznamenal poprvé od vzniku krajů v roce 2000. O řád slabší, přesto stále kladný ve všech krajích, byl relativní přírůstek stěhováním v následujícím roce 2023. V tomto roce vynikalo především postavení Hl. města Prahy (19,7 ‰) a krajů Plzeňského (15,0 ‰) a Středočeského (12,5 ‰). Příliv zahraničních migrantů se významně propsal do zastoupení cizinců v krajských populacích. Podíl cizinců se mezi roky 2021 a 2022 více než zdvojnásobil v kraji Zlínském, Královéhradeckém, Olomouckém a Kraji Vysočina. Suverénně nejvyšší zůstává v Hl. městě Praze.

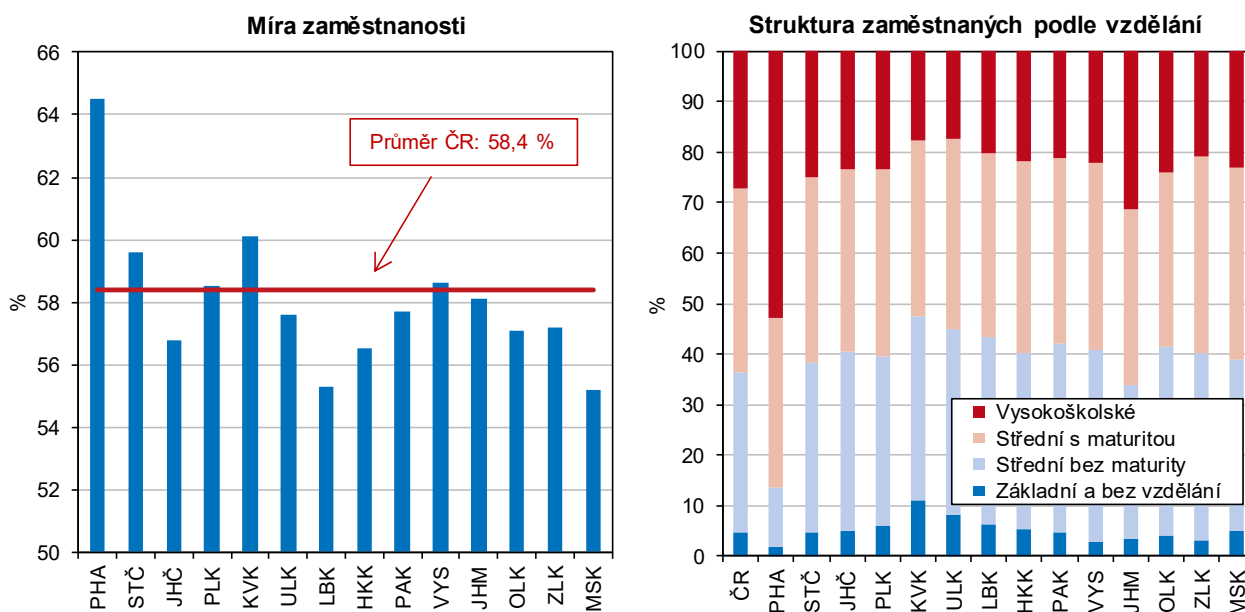
Sociální vývoj

V letech 2022 a 2023 došlo k oživení trhu práce a míra zaměstnanosti zaznamenala mírný nárůst.

Mezi ekonomickým, demografickým vývojem a trhem práce existuje velmi úzká souvislost a jakákoliv změna v jedné z těchto oblastí ovlivní po určité době oblasti ostatní. Po příznivém ekonomickém vývoji v období mezi lety 2014 až 2019, charakterizovaným vysokou zaměstnaností, nastalo vlivem protiepidemických opatření v roce 2020 přerušení tohoto dlouhodobého trendu a trh práce začal procházet změnami. Míra zaměstnanosti se meziročně snížila o 0,9 p. b., přičemž významnější pokles zaznamenala zaměstnanost žen (o 1,1 p. b.) než mužů (o 0,8 p. b.). V roce 2021 se začala omezující opatření postupně uvolňovat, což následně přispělo k oživení trhu práce. V mezikrajském srovnání se situace lišila a oproti roku 2020 míra zaměstnanosti v osmi regionech Česka poklesla, nejvíce pak v Karlovarském kraji (o 1,7 p. b.). Naopak nejvyšší nárůst tohoto ukazatele zaznamenal Jihočeský kraj (o 0,8 p. b.). V následujících dvou letech 2022 a 2023 bylo oživení trhu práce patrné ještě výrazněji, a to zejména v roce 2023, ve kterém meziročně vzrostla míra zaměstnanosti v devíti krajích Česka, přičemž nejvyšší nárůst zaznamenal Karlovarský kraj (o 1,5 p. b.). Nejvyšší míra zaměstnanosti byla tradičně evidována v Hl. městě Praze, dále ve Středočeském a nově také v již zmíněném Karlovarském kraji (64,5 %; 59,6 %; resp. 60,1 %). Naopak nejnižší hodnotu tohoto ukazatele zaznamenal Moravskoslezský kraj (55,2 %).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi stupněm vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Z porovnání skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2003 a 2023 dle vzdělání je zřejmé, že během dvaceti let se změnila vzdělanostní struktura ve všech krajích. Podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. V celém Česku se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2003 téměř o 10 p. b. a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili téměř o 6 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2023 dosažen v Hl. městě Praze (52,9 %) a Jihomoravském kraji (31,3 %), zatímco nejvyšší podíl

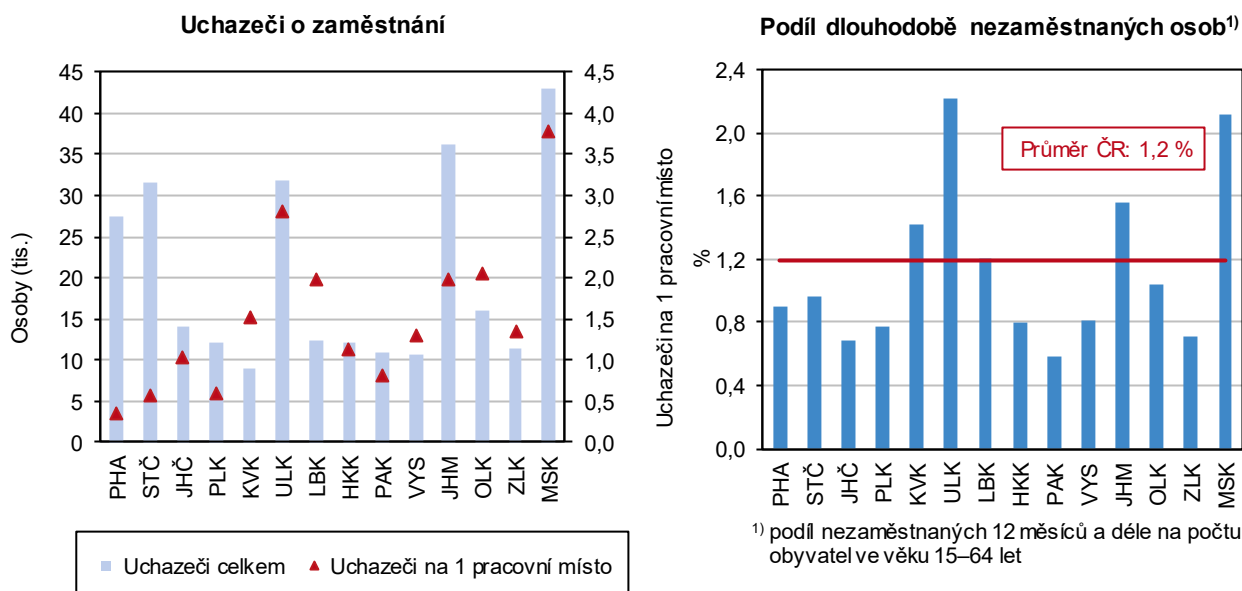
zaměstnaných pouze se základním vzděláním byl zaznamenán v kraji Karlovarském a Ústeckém (10,9 %; resp. 8,3 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

Vývoj celkové zaměstnanosti v České republice byl provázen pokračujícími změnami v odvětvové skladbě pracujících. Nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti byl sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti, přičemž vývoj významně neovlivnil ani odliv zaměstnanců v roce 2020. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Významný vliv na průměrnou zaměstnanost ve službách v Česku má Hl. město Praha, kde v tomto sektoru dlouhodobě pracuje více než 80 % zaměstnaných osob (83,0 % v roce 2023). V ostatních krajích pracovala ve službách více než polovina zaměstnaných. V primárním sektoru, zaměřeném na zemědělství, lesnictví a rybářství, byl zaznamenán nejvyšší podíl zaměstnaných v Kraji Vysočina (6,0 %), zatímco nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru, tj. v průmyslu a stavebnictví, je evidován v Libereckém a Zlínském kraji (45,4 %; resp. 45,3 %).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

V Česku se od roku 2020 po šesti letech poklesu nezaměstnanost začala zvyšovat vlivem dopadů pandemie a ekonomické recese.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v Česku vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v Česku v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Od roku 2014 lze sledovat trvalý meziroční pokles podílu nezaměstnaných osob ve všech krajích. Nezaměstnanost klesla ve všech krajích na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota již v roce 2018). V roce 2020 došlo vlivem pandemie covidu-19 a s ní spojených restrikcí různých odvětví ekonomiky ke změně klesajícího trendu vývoje nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných osob v Česku i v krajích meziročně průměrně vzrostl o 1,2 p. b. V roce 2021 došlo k pozitivnímu obratu na trhu práce a hodnota podílu nezaměstnaných osob meziročně klesla ve všech

regionech, a to u mužů i u žen. Od roku 2022 lze sledovat pozvolný meziměsíční nárůst nezaměstnanosti ve všech regionech Česka. V rámci roční statistiky se podíl nezaměstnaných ke konci roku 2023 pohyboval v rozmezí od 2,80 % v Hl. městě Praze po 5,66 % v Ústeckém kraji (průměr za celé Česko činil 3,73 %). Pod tříprocentní hranici se dostaly tři kraje (druhá nejnižší hodnota 2,88 % náležela Zlínskému kraji, třetí nejnižší hodnota 2,90 % Plzeňskému kraji), pětiprocentní hranici překročil pouze Moravskoslezský kraj (5,23 %) a již zmíněný Ústecký kraj. Dlouhodobě nezaměstnaní, tedy osoby s délkou evidence na úřadě práce větší než 1 rok, tvořili ke konci roku 2023 v Česku 29,5 %. V absolutním vyjádření to bylo 82,2 tis. osob evidovaných dlouhodobě na úřadech práce. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2015 do roku 2019 stále snižoval, v roce 2020 byla klesající tendence přerušena a došlo ke „koronavirovému nárůstu“, který přerušil mírný pokles dlouhodobě nezaměstnanosti v roce 2022, v roce 2023 došlo k opětovnému nárůstu dlouhodobě nezaměstnaných. S problémem dlouhodobě nezaměstnaných se potýkaly zejména Moravskoslezský a Ústecký kraj.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v letech 2018–2023 poklesl ve většině krajů.

Ke konci roku 2023 bylo v Česku 272 tis. volných pracovních pozic. Období od konce roku 2018 do konce roku 2021 se vyznačovalo nárůstem počtu volných pracovních míst, kdy se jejich počet zvýšil o 6 % s poklesem v koronavirovém roce 2020. Na meziroční růst počtu volných pracovních míst v období 2018–2021 navázal v roce 2022 šestinový meziroční pokles, který se vlivem ekonomické recese, a s tím souvisejícím růstem nezaměstnanosti, projevil i v roce 2023. V roce 2023 byl meziroční úbytek počtu pracovních míst v evidenci úřadů práce zaznamenán v 11 krajích, nejvyšší byl v Jihomoravském a Jihočeském kraji (o 23 %, resp. o 21 %), naopak nárůst zaznamenalo Hl. město Praha (o 5 %) a kraje Olomoucký a Karlovarský (o 4 %, resp. o 2 %). Od roku 2018 do roku 2022 převažuje počet pracovních míst v evidenci úřadu práce nad počtem uchazečů o zaměstnání. Ke konci roku 2023 se projevil pokles počtu evidovaných volných pracovních míst a průměrně v Česku připadal jeden uchazeč na jedno volné pracovní místo. Nejpriznivější situace byla v Hl. městě Praze, kde na jedno volné pracovní místo připadlo 0,3 uchazeče, naopak v Moravskoslezském kraji na jedno volné pracovní místo připadlo 3,8 uchazeče.

Čistý disponibilní důchod v roce 2022 rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2022) v průměru o 10,7 %, v souvislosti s ekonomickým vývojem se jeho růst oproti koronavirovým rokům 2020 a 2021 zrychlil; ve srovnání s rokem 2018 činil průměrný nárůst 28,7 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Karlovarském kraji (o 16,3 %, tj. o 42 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v Hl. městě Praze (o 7,6 %, tj. o 30 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v Hl. městě Praze, naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Vývoj průměrných mezd byl ovlivněn ekonomickou recesí a růstem cenové hladiny, kdy výše průměrné mzdy nominálně rostla, ale reálně klesla.

Mzdový vývoj v letech 2018–2023 byl značně ovlivněn doznívajícím obdobím konjunktury, koronavirovou pandemií a následnou ekonomickou recesí. V roce 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda (v přepočtu na zaměstnance plně zaměstnaného) v České republice hodnoty 43 120 Kč, v roce 2018 to bylo 32 051 Kč. Mzdový vývoj byl do značné míry ovlivněn vývojem inflace, kdy nárůst cenové hladiny reálně snížil kupní sílu mezd zaměstnanců. Celkově se mzdová úroveň zvýšila nominálně o více než třetinu (34,5 %). Reálně se však v tomto období snížila o 4,1 %, neboť ceny vzrostly o 40,4 %. Reálně byly mzdy v meziročním

srovnání trvale nižší od 4. čtvrtletí 2021 do 4. čtvrtletí 2023, největší meziroční reálný pokles mezd, téměř 12 %, byl zaznamenán ve 2. a 3. čtvrtletí 2022.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v Hl. městě Praze, naopak regionem s nejnižší mzdovou úrovní je Karlovarský kraj.

Podle absolutní úrovně výdělků v roce 2023 bylo nejbohatším regionem Hl. město Praha s průměrnou hrubou mzdou 53 507 Kč, regionem s nejnižší mzdovou úrovní byl Karlovarský kraj (37 162 Kč). Nejnižší nominální meziroční růst o 7,0 % zaznamenal Olomoucký kraj (vzhledem k míře inflace 10,7 % zde zároveň nastal nejvyšší propad reálné mzdy). Největší nominální nárůst měl Ústecký a Jihočeský kraj (shodně 8,5 %), ale reálně klesly mzdy ve všech krajích. Medián hrubých měsíčních mezd činil (podle strukturální mzdové statistiky) v roce 2023 v Česku 39 518 Kč, u mužů dosahoval 42 231 Kč a u žen byl o 5 562 Kč nižší. Meziročně se medián mezd zvýšil o 5,6 %. Medián mezd meziročně rostl ve všech krajích, nejrychleji v Libereckém a Plzeňském kraji (shodně o 6,9 %) a nejpomaleji v Jihomoravském kraji (o 4,9 %). Mzdový medián meziročně rostl téměř ve všech krajích rychleji u žen (v Česku o 6,0 %) než u mužů (o 5,5 %). Téměř ve všech krajích leží medián mezd pod úrovní mediánu mezd Česka s výjimkou Hl. města Prahy, Středočeského, Plzeňského a Jihomoravského kraje, kde byl mzdový medián v roce 2023 vyšší.

Počet příjemců důchodů v Česku se po třech letech poklesu meziročně mírně zvýšil.

Po předchozích třech letech poklesu celkového počtu příjemců důchodů, nehledě na druh důchodu, se v roce 2023 jejich počet na republikové úrovni nepatrně navýšil (o 1,4 tis. osob). Oproti roku 2019, kdy počet důchodců v Česku dosáhl maxima 2 897 tis., jich na konci roku 2023 bylo o 51,9 tis. méně. Pokles se dotkl všech krajů, největší úbytky zaznamenalo Hl. město Praha (o 16,1 tis. osob) a dále kraje Ústecký (o 8,0 tis. osob) a Moravskoslezský (o 7,0 tis. osob). Jako jeden z hlavních faktorů snížení počtu příjemců důchodů v letech 2020 až 2022 lze uvést zvýšenou úmrtnost v důsledku onemocnění covid-19. Obecně lze říci, že v delším časovém horizontu počet příjemců důchodů v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace spíše roste. Dlouhodobý trend nárůstu počtu důchodců také ovlivňovalo postupné zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu, která v současné době činí 65 let.

Meziročně vzrostl celkový počet starobních důchodců.

Počet starobních důchodců meziročně vzrostl o 4,1 tis., v roce 2023 tak v Česku pobíralo starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) zhruba 2 371,2 tis. osob – 960 tis. mužů a 1 412 tis. žen. Zatímco mezi muži byl ve srovnání s rokem 2022 zaznamenán nárůst (o 7,8 tis.), mezi ženami došlo k poklesu (o 3,7 tis.). S výjimkou Hl. města Prahy, Ústeckého a Karlovarského kraje, ve kterých se počet osob ve starobním důchodu meziročně snížil, v ostatních krajích byl zaznamenán nárůst, s maximálním zvýšením překračujícím tisíc osob ve Středočeském kraji a na Vysočině.

Počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod roste, tempo nárůstu v roce 2023 skokově zrychlilo.

Dlouhodobě se zvyšuje počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod. Na rozdíl od předchozích let, kdy byl nárůst hodnot obou ukazatelů pozvolný, došlo v roce 2023 k jejich skokovému zvýšení. Příklad to lze na vrub mimořádným valorizacím důchodů v roce 2022, které vytvořily velmi výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu. V roce 2023 tak pobíralo předčasně přiznaný starobní důchod téměř 733 tis. osob, tedy 31,0 % ze všech příjemců plného starobního důchodu (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým). Ve srovnání s rokem 2022 vzrostl počet osob v předčasném starobním důchodu na republikové úrovni o 52,5 tis., relativně se podíl příjemců předčasných důchodů zvýšil o 2,2 procentních bodů. V jedenácti krajích Česka překročil v roce 2023 podíl osob v předčasném důchodu 30 % s maximem v Kraji Vysočina (39,5 %). Opačný

konec žebříčku obsadilo Hl. město Praha s 16,1% podílem předčasných starobních důchodců.

Starobní důchody v Česku meziročně vzrostly o 12,2 % a jejich výše představovala 51,4 % mediánu hrubého výdělku.

Průměrná výše důchodů je ovlivňována zvyšováním vyplácených důchodů. Na růst penzí má vliv jak valorizace, tak i výše nově přiznaných důchodů, které jsou vyšší než postupně zanikající důchody starších penzistů. V prosinci 2023 vzrostla průměrná výše sólo vyplácených plných starobních důchodů v Česku meziročně o 12,2 % na 20 310 Kč a činila 51,4 % mediánu hrubého výdělku. V regionálním pohledu na výši starobních důchodů v poměru ke mzdovému mediánu se nejvýše umístily kraje, ve kterých poměr starobních důchodů ke mzdovému mediánu dosáhl, resp. přesáhl 53,5 % mzdového mediánu, a to Karlovarský, Zlínský, Jihočeský, Pardubický a Moravskoslezský. Pod republikový průměr se řadí kraje Středočeský, Jihomoravský, Plzeňský a s výrazným odstupem Hl. město Praha se 46,3 %.

Kriminalita se stále drží pod úrovní předpandemických let.

V roce 2023 bylo v Česku registrováno celkem 181,4 tis. trestných činů, tj. o 0,3 % méně než v roce předchozím. Počty trestných činů se svým počtem stále drží pod úrovní předpandemického roku 2019. Oproti roku 2021, kdy kriminalita dosáhla historicky nejnižší úrovně, počet registrovaných trestných činů v Česku vzrostl v roce 2023 o 18,4 % (o 28,2 tis. případů) a současně se snížila míra jejich objasněnosti. Procentuálně počet evidovaných trestných činů meziročně vzrostl v osmi krajích, nejvíce na Vysočině (o 7,0 %) a ve Zlínském kraji (o 5,4 %). Naopak nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán v Libereckém kraji (o 8,3 %). Míra kriminality je však dlouhodobě nejvyšší v Hl. městě Praze, kde na 1 000 obyvatel připadlo 29,9 registrovaných trestných činů. Na opačném konci žebříčku se umístil kraj Pardubický s 9,4 registrovanými trestnými činy.

Počty dopravních nehod se v posledních dvou letech snížily.

Na území Česka bylo v průběhu roku 2023 evidováno 95,0 tis. dopravních nehod na pozemních komunikacích, což bylo o 3,5 tis. havárií méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 3,6 %). Ve srovnání s rokem 2018 se jich stalo o téměř 10 tis. méně. Z celkového počtu dopravních nehod v roce 2023 se jich nejvíce událo na území Středočeského kraje (17,1 %) a Hl. města Prahy (15,0 %), naopak nejméně v Karlovarském kraji (2,8 %). Meziroční pokles počtu dopravních nehod zaznamenala polovina krajů, nejvíce se nehodovost snížila na Vysočině (o 27,4 %) a v Ústeckém kraji (o 23,0 %). K největšímu nárůstu ve srovnání s rokem 2022 došlo v krajích Plzeňském (o 18,5 %) a Libereckém (o 13,4 %).

Počty zemřelých při dopravních nehodách v Česku jsou na historických minech.

V roce 2023 zemřelo do 24 hodin po dopravní nehodě v Česku 455 osob. Ve srovnání s rokem 2022, kdy byl počet zemřelých při dopravních nehodách historicky nejmenší, došlo k nárůstu o 1 osobu. Oproti roku 2018 činil pokles 110 osob. Meziročně vzrostl počet usmrcených v roce 2023 v devíti krajích, nejvíce v Libereckém a Olomouckém kraji, ale v absolutních číslech to odpovídá druhé nejnižší hodnotě (shodně 17 osob) po Karlovarském kraji (15 osob). Nejvíce účastníků dopravních nehod přišlo o život ve Středočeském kraji (80 lidí) a shodně 47 osob zahynulo v krajích Jihočeském a Jihomoravském.

Po vysokém počtu požárů v roce 2022 se rok 2023 vrátil k průměrným hodnotám posledních let.

V roce 2023 bylo na území Česka hlášeno 17 758 požárů, což bylo meziročně o 14,7 % (o 3 055 případů) méně. Nejvíce požárů vypuklo ve Středočeském kraji (2 647 požárů) a v Hl. městě Praze (2 071 požárů), nejméně ve Zlínském kraji (659 požárů). Meziročně se snížil počet požárů ve všech krajích, nejvíce v Kraji Vysočina (o 25,3 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (o 3,6 %). Po přepočtení

na 1 000 obyvatel vykazaly nejvíce požárů kraje Karlovarský a Ústecký (2,3 požáru, resp. 2,1 požáru), nejnižší hodnoty (1,1 požáru) dosáhl Zlínský kraj.

Při požárech v roce 2023 zemřelo nejméně osob za posledních 5 let.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale je ohroženo zdraví a život lidí. V roce 2023 při požárech v Česku zemřelo 105 osob a dalších 1 410 osob bylo zraněno. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2020 se 144 usmrcenými osobami, z pohledu počtu zraněných pak rok 2018 se 1 466 osobami. Nejvíce osob při požárech zemřelo a bylo zraněno v roce 2023 ve Středočeském (18 úmrtí, resp. 185 zraněných) a Jihomoravském kraji (16 úmrtí, resp. 194 zraněných). Naopak nejméně lidí zahynulo v souvislosti s požáry v roce 2023 v Pardubickém a Zlínském kraji (shodně 1 osoba), nejméně osob se zranilo během požáru v Kraji Vysočina (58 osob).

Ekonomický vývoj

Rokem 2019 skončilo po šesti letech období růstu HDP.

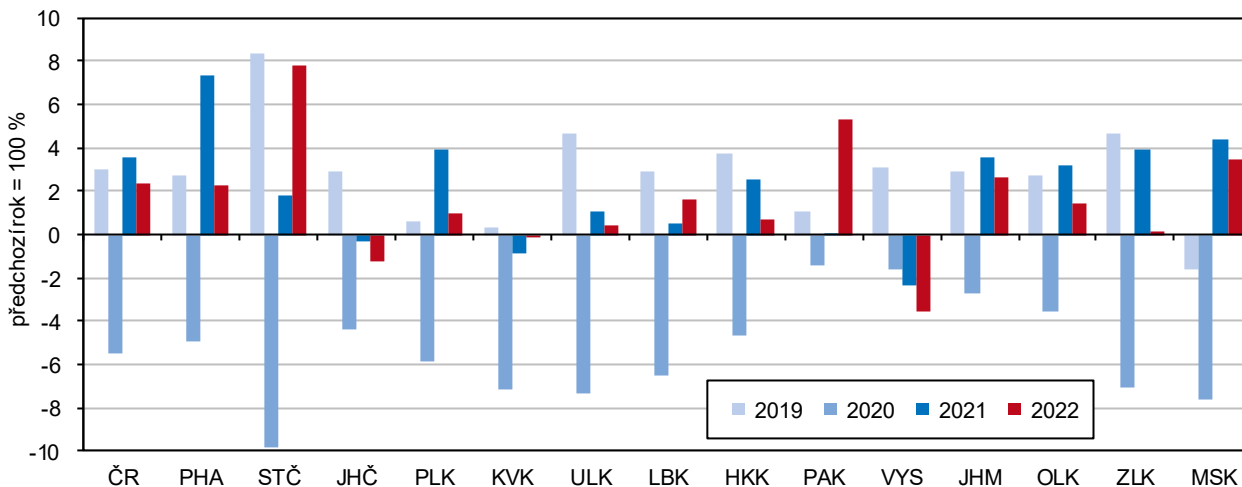
Rokem 2019 skončilo šestileté období konjunktury, kdy se HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně ve všech krajích až na ojedinělé výjimky zvyšoval. V dalších letech byl vývoj nejprve poznamenán pandemickou krizí a následně od roku 2022 dopady války na Ukrajině, růstem cen paliv a energií, vysokou inflací a dalším narušením dodavatelských řetězců.

Vývoj ekonomiky byl narušen pandemickou krizí, při které HDP napříč regiony poklesl.

V roce 2020 se pandemická krize projevila v meziročním poklesu HDP ve s. c. ve všech krajích. V polovině regionů a v celém Česku se jednalo o propad, který neměl od roku 1995 období. Nejhlubší, téměř 10%, byl ve Středočeském kraji, celorepublikově došlo k poklesu o více než 5 %.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (předchozí rok = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

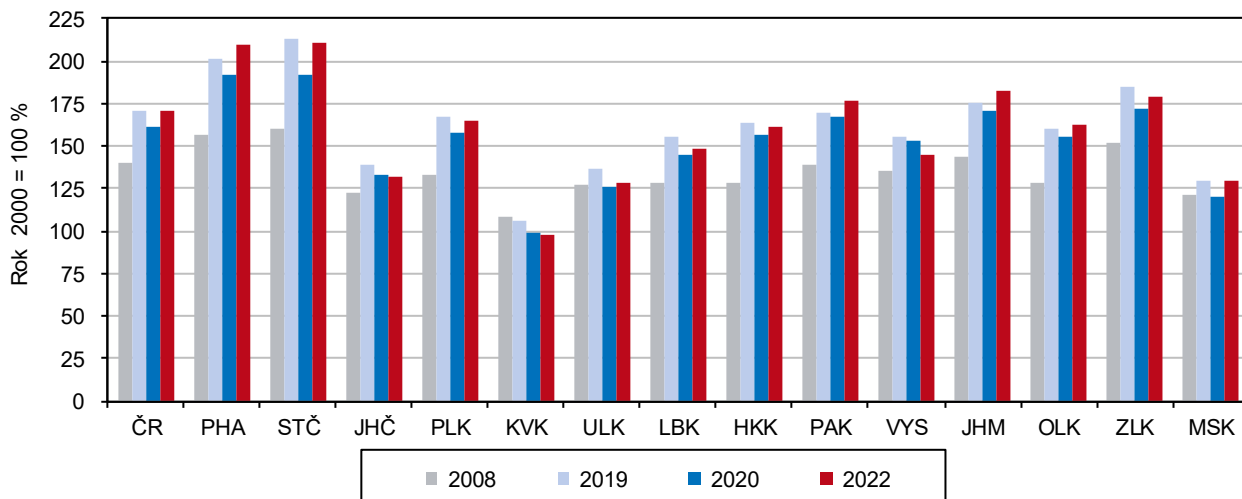

Od roku 2021 již HDP ve s. c. ve většině krajů mírně rostl, ale většinou ještě nedosáhl na hodnoty před pandemií.

V dalších dvou letech, za která jsou k dispozici údaje o vývoji HDP v regionálním pohledu, již HDP ve s. c. meziročně ve většině krajů mírně rostl. Dál klesal pouze v krajích Jihočeském, Karlovarském a na Vysočině. Propad v roce 2020 byl tak hluboký a následné zotavení ekonomik krajů tak obtížné, že v roce 2022 ve většině krajů HDP ve s. c. nedosáhl předpandemického vrcholu a v Karlovarském kraji klesl až pod úroveň roku 2000. Rok 2019 překonaly pouze Hl. město Praha, Pardubický, Jihomoravský a Olomoucký kraj.

Graf 5.5 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (rok 2000 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 přesáhla hrubá přidaná hodnota (v b. c.) ve všech krajích úroveň roku 2019.

Pandemická krize v roce 2020 negativně zasáhla především průmysl, obchod, dopravu, ubytování a stravování, z menších odvětví nejvíce ostatní činnosti, kam patří různé osobní služby (např. kadeřnictví a kosmetické služby). Hrubá přidaná hodnota (HPH) v běžných cenách (b. c.) v těchto odvětvích ve většině krajů i v celém Česku meziročně poklesla. V některých odvětvích se sice v roce 2020 růst HPH nezastavil, ale celková HPH v Česku a většině krajů meziročně poklesla, nejvíce ve Středočeském kraji. V dalších dvou letech již celkově rostla ve všech krajích, takže její objem v b. c. v roce 2022 byl v krajích proti roku 2019 vyšší o 10 až 23 %. Nejméně rostla v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji (vlivem poklesu HPH z průmyslu mimo zpracovatelský průmysl) a nejvíce v Jihomoravském kraji a Hl. městě Praze zejména díky odvětví služeb (zejm. obchod, doprava, ubytování a pohostinství a informační a komunikační činnosti).

Po roce 2019 relativně nejméně rostla HPH průmyslu.

Pokud jde o odvětví činnosti, měly mezi roky 2019 a 2022 nejnižší dynamiku růstu HPH zpracovatelský a mimo zpracovatelský průmysl, peněžnictví a pojišťovnictví a ostatní činnosti. Vývoj republikové HPH zpracovatelského průmyslu ovlivňuje její výrazný a dosud nepřeklenutý propad ve Středočeském kraji, kterému do předpandemického objemu chyběla 2,4 %. V důsledku toho se snížil podíl kraje na republikové HPH zpracovatelského průmyslu o 2 p. b. (z téměř 19 % na necelých 17 %). HPH peněžnictví a pojišťovnictví byla v roce 2022 nižší oproti roku 2019 v šesti krajích a HPH z ostatních činností byla nižší ve čtyřech krajích.

Z krajů ČR má nejvyšší ekonomickou výkonnost Hl. město Praha, ...

Hospodářsky nejsilnějším krajem České republiky je Hl. město Praha, k jehož vysoké ekonomické výkonnosti napomáhá odvětvová struktura HPH s vysokým podílem služeb (od roku 2011 více než 83 %). Příspěvek Hl. města Prahy k celorepublikové HPH se v dlouhodobém horizontu zvolna zvyšoval až na 28,4 % v roce 2022. Hl. město Praha vytvářelo z hlediska odvětvové struktury více než dvě třetiny celorepublikové HPH peněžnictví a pojišťovnictví, téměř dvě třetiny HPH informačních a komunikačních činností a polovinu republikové HPH odvětví profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti.

...Středočeský a Jihomoravský kraj.

Po Hl. městě Praze druhý a třetí největší podíl na republikovém objemu HPH měly dlouhodobě Středočeský a Jihomoravský kraj (v roce 2022 podíl 11,4 %, resp. 11,0 %), jejich podíly kolísaly s rostoucím trendem. Vliv, z hlediska objemu HPH, čtvrtého největšího Moravskoslezského kraje dlouhodobě také kolísala, ale s klesajícím trendem. V roce 2022 se na HPH Česka podílel 8,8 %.

Hl. město Praha již dvacet let překračuje dvojnásobek republikové hodnoty HDP na 1 obyvatele.

Hl. město Praha suverénně vede žebříček krajů podle HDP na 1 obyvatele, když od roku 2001 překračuje dvojnásobek průměru ČR. Hlavní město patří zároveň i k nejvýkonnějším regionům v rámci EU po přepočtu na obyvatele, kdy od roku 2017 překračuje dvojnásobek unijního průměru HDP EU27 vyjádřeného ve standardu parity kupní síly (PPS) na 1 obyvatele. Ostatní kraje republikového ani unijního průměru nedosáhly. Nejvíce se jim v posledních letech přiblížil Jihomoravský kraj, který v roce 2022 republikového průměru dosáhl z 98,4 % a unijního průměru v PPS z 89,0 %, dále kraje Středočeský (87,8 %, resp. 79,4 %) a Plzeňský (87,2 %, resp. 78,8 %). Z českých krajů za republikovým a unijním průměrem nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj (o více než 30 %).

Přepočet HDP na 1 zaměstnaného zohledňuje počet osob, které produkt vytváří.

Výraznou převahu hlavního města ovlivňuje vedle struktury HPH i vysoký počet zaměstnaných, kteří do Hl. města Prahy příjíždějí z jiných regionů, zejména ze středních Čech. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), se předstih hlavního města před ostatními kraji snížil. V roce 2022 překročilo Hl. město Praha republikový průměr o 58,7 %. Ostatní kraje ani tak na průměr nedosáhly, Středočeský se mu přiblížil z 98,8 % a Jihomoravský z 96,9 %.

THFK se s výjimkou roku 2020 ve většině krajů zvyšovala.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v b. c. se v Česku a ve většině krajů po meziročním poklesu v roce 2020, kdy v pandemické krizi oslabily zejména investice do průmyslu, další dva roky zvyšovala. Největší objem investic byl proveden v ekonomicky nejsilnějších krajích, tedy v Hl. městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji, na které připadalo z celorepublikového objemu v období let 2019 až 2022 více než 30 %, 14 %, respektive 10 %.

Míra investic byla nejvyšší ve Středočeském kraji a nejnižší v Královéhradeckém kraji.

Míra investic, která vyjadřuje podíl THFK na HDP, v období let 2019 až 2022 v Česku dosáhla 26,6 %. Z regionálního pohledu byla nejvyšší ve Středočeském kraji (33,6 %), Hl. městě Praze (29,5 %) a Karlovarském kraji (28,5 %). Naopak nejnižší byla v kraji Královéhradeckém (19,3 %), Zlínském (22,1 %) a Kraji Vysočina (22,6 %).

Ve většině krajů byla investiční aktivita nižší než začátkem století.

Ve srovnání s prvním desetiletím tohoto století, kdy v Česku dosahovala míra investic 28,9 % a v krajích se pohybovala od 24,2 % v Královéhradeckém kraji po 33,6 % ve Středočeském kraji, byla ve druhé dekádě tohoto století a také v období 2019 až 2022 nižší. Slabší investiční aktivitu oproti první dekádě zaznamenaly v posledních čtyřech letech všechny kraje s výjimkou Hl. města Prahy.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v roce 2023 snížil.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v předchozích letech ve všech krajích zvolna zvyšoval. V roce 2023 však došlo k narušení tohoto trendu vlivem zhruba desetiprocentního úbytku počtu fyzických osob, který byl pravděpodobně vyvolán povinností využívat datové schránky. Z vývoje počtu subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou, který i v roce 2023 rostl, se můžeme domnívat, že svou činnost ukončily především tzv. „spící“ subjekty.

Zemědělská produkce rostla a ve většině krajů v ní zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce.

Zemědělská produkce v b. c. v letech 2019 až 2022 ve všech krajích meziročně rostla, v roce 2022 podle semidefinitivních výsledků spíše díky cenovému vývoji, když ve stálých cenách poklesla ve většině krajů, s výjimkou kraje Jihočeského a Moravskoslezského a Kraje Vysočina. Ve struktuře zemědělské produkce zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce, která ve většině krajů i převládala – nejvíce v Ústeckém a Olomouckém kraji s tříčtvrtinovým, resp. dvoutřetinovým podílem. Nejnižší podíl rostlinné produkce byl v Pardubickém kraji a Kraji Vysočina, kde byl naopak nejvyšší podíl živočišné produkce (48 %, resp. 45 % v roce 2022).

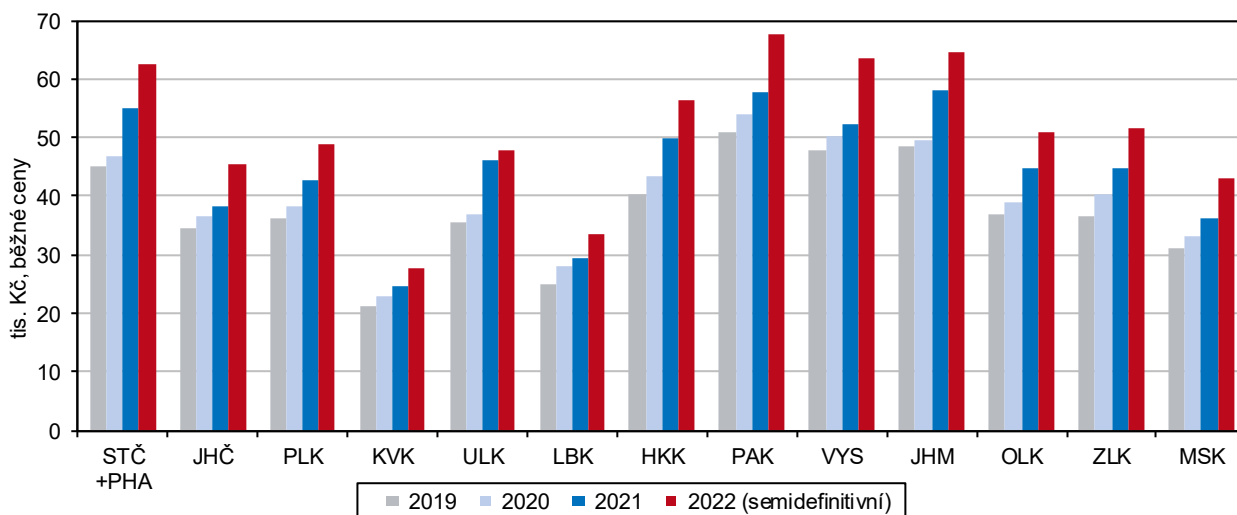

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy měli pardubičtí zemědělci.

Produkci zemědělského odvětví České republiky dlouhodobě vytvářejí více než z poloviny kraje s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele pomyslného regionálního žebříčku držel od roku 2012 většinou Pardubický kraj díky drůbežářství, jen v roce 2021 ho těsně předstihl Jihomoravský kraj zásluhou vynikajících výsledků v rostlinné produkci. Na konci žebříčku se dlouhodobě umísťoval Karlovarský kraj, jehož produkce na 1 ha nedosahovala hodnot Pardubického kraje ani z poloviny.

Graf 5.6 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy v krajích

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 byla sklizeň obilovin a brambor meziročně nižší, a sklizeň řepky vyšší.

Celorepublikově byly v uplynulých pěti letech z hlediska objemu sklizně obilovin na zrno a brambor úrodnější roky 2020, 2021 a 2022, ale v roce 2023 byla sklizeň těchto plodin nižší. Naproti tomu sklizeň řepky byla v letech 2019 až 2022 slabší a podprůměrná, v roce 2023 se řepce dařilo a díky výnosu a rozšíření ploch byla vyšší. Největší objem sklizně produkovaly kraje s největší výměrou orné půdy. Více než třetina sklizně obilovin Česka pocházela v předchozích pěti letech ze Středočeského a Jihomoravského kraje, více než třetina z celorepublikové sklizně brambor z Kraje Vysočina, 44 % sklizně řepky z krajů Středočeského, Jihočeského a Kraje Vysočina a téměř dvě třetiny sklizně řepy cukrové ze Středočeského, Královéhradeckého a Olomouckého kraje.

Výroba mléka se dlouhodobě zvyšovala, snáška konzumních vajec se v posledních letech snižovala.

V živočišné výrobě se v Česku dlouhodobě zvyšovala výroba mléka, v roce 2023 byla nejvyšší za posledních 30 let. Snáška konzumních vajec měla do roku 2021 rostoucí trend, který se ale v roce 2022 otočil a v posledních dvou letech snáška klesala. Výroba jatečného skotu od roku 2010 kolísala, v letech 2019 až 2021 se snižovala, ale poslední dva roky rostla. Výroba jatečných prasat po výrazném poklesu v první dekádě tohoto století od roku 2013 již spíše jen kolísala, aby v posledních dvou letech opět klesala. Výroba jatečné drůbeže se po prudkém snížení kolem roku 2010 a pozdějším pozvolném zvyšování v posledních šesti letech příliš neměnila. V regionálním srovnání nejvíce skotu chovali zemědělci v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji – celkem třetinu z celorepublikového počtu – a tyto kraje měly i třetinový podíl na výrobě jatečného skotu Česka a Kraj Vysočina pětinový podíl na produkci mléka. V Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji chovali zemědělci nejvíce prasat v Česku (dohromady 45 % republikového počtu) a podobný podíl měli i na výrobě jatečných prasat. Nejvíce drůbeže chovali

zemědělci v krajích Středočeském, Pardubickém a Jihomoravském – 53 % z republikového počtu – a jejich podíl na republikové výrobě jatečné drůbeže byl ještě vyšší (zhruba 60 %).

Těžba dřeva po několika letech dramatického růstu poslední tři roky mírně klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot.

Těžba dřeva v letech 2018 až 2020 dramaticky rostla v souvislosti s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů. Od roku 2021 sice již v Česku klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot, v roce 2023 srovnatelných s těžbou z roku 2007, kdy byly odstraňovány polomy po orkánu Kyrill. S postupem kůrovce dosáhla těžba rekordního objemu postupně ve všech krajích, pouze v Jihočeském kraji zůstal objem z roku 2007 nepřekonán.

Nejvíce dřeva se vytěžilo v Kraji Vysočina, kde se téměř výhradně jednalo o nahodilou těžbu.

Nejvíce dřeva se v uplynulých pěti letech vytěžilo v Kraji Vysočina, 22,1 % z celorepublikového objemu, kdy se téměř výhradně (z 97 %) jednalo o nahodilou těžbu. Ve většině krajů v posledních pěti letech nahodilá těžba představovala více než 80 % z celkového objemu těžby. Nejméně byly kůrovcem a polomy zasaženy lesy v Karlovarském a Zlínském kraji, ve kterých podíl nahodilé těžby tvořil 64 %, resp. 70 %.

Po kůrovcové kalamitě se od roku 2019 intenzivně zalesňovalo s mírnou převahou listnatých dřevin.

Jako reakce na kalamitu, v jejímž důsledku vznikaly holiny, se v posledních letech zvýšila plocha zalesňování, ve kterém celorepublikově na rozdíl od předchozích let mírně (z 50,3 %) převažovaly listnaté dřeviny. Nejvíce se zalesňovalo v Kraji Vysočina (ze 47 % listnáči). Podíl listnatých dřevin na zalesnění byl mezi kraji v předchozích pěti letech nejvyšší v Moravskoslezském kraji (65 %) a nejnižší v Plzeňském kraji (37 %).

Regionální data z průmyslu jsou za průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji.

Z oblasti průmyslu má statistika do úrovně krajů k dispozici údaje za podniky, které v daném roce zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců a měly sídlo v příslušném kraji. Výsledky a zejména jejich srovnání v čase může být ovlivněno tím, že se zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů na základě neměnných kritérií může rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí, a proto se v této části omezíme pouze na vývoj počtu subjektů a jejich zaměstnanců.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem byl v roce 2023 ve většině krajů nižší než v roce 2019.

Poté, co v letech 2019 až 2021 počet velkých průmyslových podniků i počet jejich zaměstnanců ve většině krajů mírně klesal, se v letech 2022 a 2023 již počet podniků spíše mírně zvyšoval. Počet zaměstnanců se však v roce 2022 zvýšil jen v polovině krajů a v Česku celkem, v roce 2023 se již většinou zaměstnanost znovu snížila. Při porovnání roků 2019 a 2023 se v Česku a v jeho deseti krajích počet velkých průmyslových podniků a jejich zaměstnanců snížil. Jen ve čtyřech krajích počet podniků vzrostl, přitom však ke zvýšení počtu zaměstnanců došlo jen ve dvou z nich – v Královéhradeckém a Jihomoravském kraji.

Nejvíce osob bylo zaměstnáno ve velkých průmyslových firmách středních Čech.

Největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony byl od roku 2018 Středočeský kraj (110 tis. zaměstnanců v roce 2023, podíl na Česku 13,6 %) a druhým největším Moravskoslezský kraj (96,1 tis. osob, resp. 11,8 %), který měl až do roku 2017 silnější zaměstnanost v průmyslu než střední Čechy. Nejméně zaměstnanců ve velkém průmyslu dlouhodobě uváděl nejmenší Karlovarský kraj (15,6 tis. osob, podíl na ČR 1,9 %).

Objem stavebních prací „S“ v krajích většinou rostl, v roce 2020 a 2023 v šesti krajích meziročně poklesl.

Objem stavebních prací „S“ podle dodavatelských smluv (v b. c.; tedy včetně cenového vlivu), provedených stavebními podniky s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku, se v letech 2019 až 2023 ve většině krajů každoročně zvyšoval, nejvíce v roce 2022, kdy růst zaznamenaly všechny kraje (v Česku +21 %).

Horší byla situace v pandemickém roce 2020 a v roce 2023, kdy objem „S“ v b. c. meziročně v šesti krajích klesl, což se projevilo v celorepublikových výsledcích v roce 2020 jako výrazné zpomalení a v roce 2023 jako stagnace. V uplynulém pětiletém období rostl objem „S“ nepřetržitě pouze v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden na stavbách v Hl. městě Praze a nejnižší v Libereckém kraji.

Dlouhodobě nejvyšší stavební aktivita probíhala v hlavním městě, a to jak absolutně, (vyjádřeno objemem stavebních prací podle dodavatelských smluv v hodnotě „S“), tak relativně, po přepočtu na obyvatele. V posledních pěti letech z celkového objemu stavebních prací „S“ v tuzemsku byla v Hl. městě Praze provedena jedna pětina. Druhý největší objem stavebních prací „S“ absolutně (12,2 % z tuzemského objemu) i relativně byl realizován v Jihomoravském kraji. Po přepočtu na obyvatele se pak dále nadprůměrně stavělo v Jihočeském a Pardubickém kraji, a naopak s nejnižší intenzitou v Libereckém kraji. Z celkového objemu „S“ podle směru výstavby v posledních letech mělo Hl. město Praha mezi kraji nejvyšší podíl bytových budov (téměř 1/3) a nejnižší podíl inženýrských staveb. Nejvyšším podílem inženýrských staveb (téměř polovina z objemu „S“ v kraji) se vyznačovala výstavba v Jihočeském a Ústeckém kraji, což do značné míry souviselo s výstavbou dálnic.

V úhrnu let 2019 až 2023 dosahoval podíl prací pro veřejné zadavatele méně než 48 %.

Z celkového objemu „S“ v posledních pěti letech tvořily v Česku práce pro veřejné zadavatele 47,4 %, přitom nejvyšší (51 %) byl jejich podíl při pandemické krizi. Většinou se jednalo o inženýrské a vodohospodářské stavby, které v Česku z objemu prací pro veřejné zadavatele v úhrnu let 2019 až 2023 tvořily 63,7 %. Regionálně byl podíl prací pro veřejné zadavatele z objemu prací provedených na stavbách v kraji nejvyšší v Pardubickém a Jihočeském kraji (61,2 %, resp. 58,1 %) a nejnižší v Hl. městě Praze a Karlovarském kraji (34,6 %, resp. 37,8 %).

Počet zahájených a dokončených bytů v prvním pandemickém roce většinou poklesl. Pozastavení a odložení výstavby se v Česku v roce 2021 promítlo do rekordního počtu zahájených bytů.

Růst bytové výstavby z let 2015 až 2019 pozastavila pandemická krize. V roce 2020 se počet zahájených a dokončených bytů ve většině krajů a v celém Česku meziročně snížil. Hned v následujícím roce počet zahájených bytů skokově vzrostl především zásluhou nové výstavby bytových domů v Hl. městě Praze, Středočeském a Jihočeském kraji. Díky tomu pak v republikovém úhrnu, v Hl. městě Praze i v Jihočeském kraji dosáhl rekordní hodnoty za posledních třicet let. Od roku 2022 počet zahájených bytů ve většině krajů klesal. V roce 2023, kdy již působil efekt rostoucích cen a problémů s dodávkami stavebních materiálů, to bylo především vlivem menší výstavby nových rodinných domů, když v Česku počet bytů zahájených v nových rodinných domech poklesl o více než čtvrtinu, zatímco počet zahájených bytů v nových bytových domech se snížil o desetinu.

Počet dokončených bytů v roce 2022 díky novým bytovým domům dosáhl v Česku téměř rekordního počtu.

Dokončování bytové výstavby ve druhém pandemickém roce 2021 celorepublikově stagnovalo. V roce 2022 došlo ve většině krajů k oživení ve fázi dokončování výstavby především zásluhou dokončení nových bytových domů. Tehdy dosáhl celkový počet dokončených bytů v Česku druhé nejvyšší hodnoty za posledních třicet let. V roce 2023 počet dokončených bytů meziročně sice poklesl, přesto byl při pohledu na uplynulé desetiletí ve všech krajích nadprůměrný.

V počtu zahájených i dokončených bytů se zvýšil podíl bytů v nových bytových domech a snížil podíl bytů v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby se ve sledovaném období začal významně snižovat podíl bytů v nových rodinných domech a zvyšovat podíl bytů v nových bytových domech. Zatímco v roce 2018 bylo v Česku téměř 58 % bytů zahájeno v nových rodinných domech, od roku 2021 klesl jejich podíl pod 50 %, v roce 2023 představoval 41 %. Podíl zahájených bytů v nových bytových domech se zvýšil z 22 % v roce 2018 na 38 % v roce 2021 a 2023. V úhrnu uplynulých pěti let se v Česku zahájené byty v nových rodinných domech podílely na celkovém počtu

zahájených bytů 48,4 %, a zahájené byty v nových bytových domech 34,4 %. Ve struktuře dokončených bytů se snížení podílu bytů v nových rodinných domech projevilo se zpožděním, jejich podíl v roce 2018 představoval 56,6 % a v roce 2023 necelých 50 %.

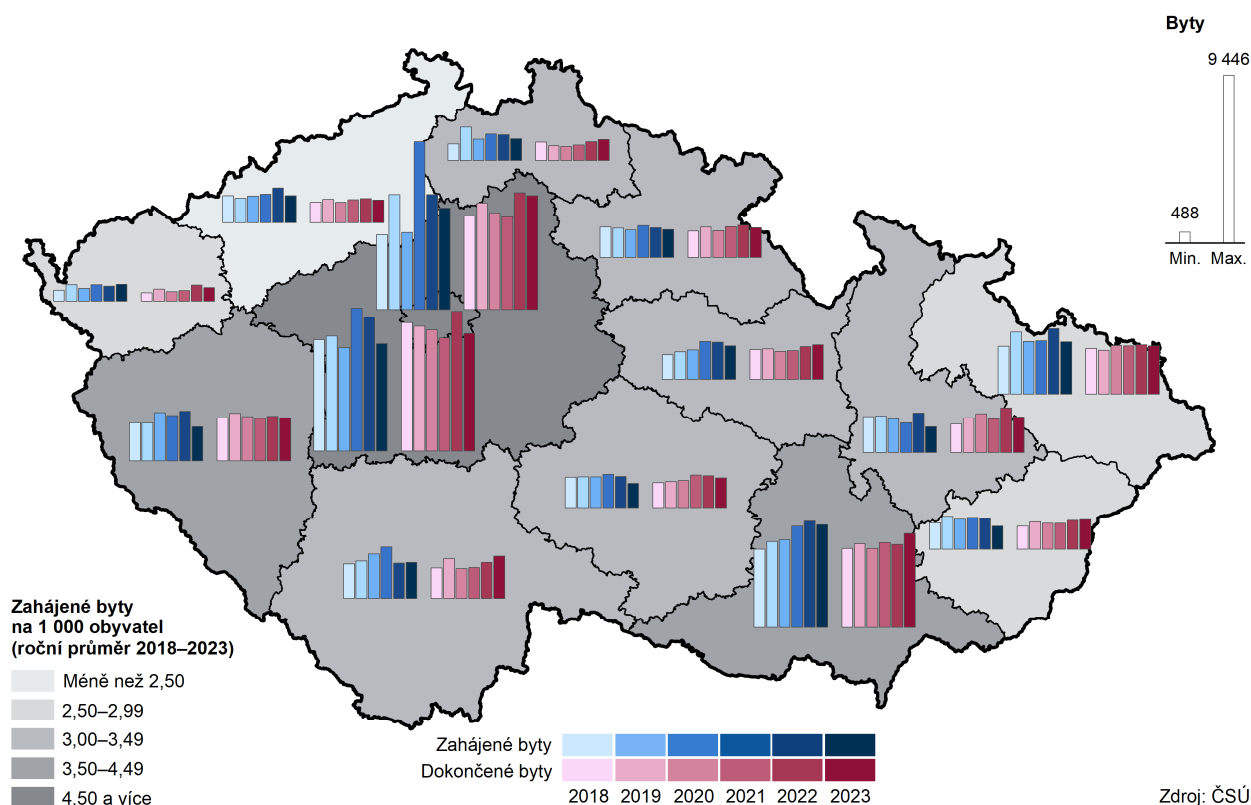
Nejvyšší podíl bytů v nových bytových domech byl v Hl. městě Praze a nejvyšší podíl bytů v nových rodinných domech ve středních Čechách.

Nejvíce bytů se stavělo ve Středočeském kraji a Hl. městě Praze.

Regionálně byl podíl zahájených bytů v nových rodinných domech nejnižší v Hl. městě Praze (za posledních 5 let pod 8 %) a nejvyšší, téměř dvoutřetinový byl ve Středočeském kraji. Naopak nejvyšší podíl zahájených bytů v nových bytových domech byl v Hl. městě Praze (81 %) a nejnižší v Ústeckém kraji (8 %). V Ústeckém kraji, kde podíl bytů v nových rodinných domů činil necelých 62 %, tvořily významnou část zahajované výstavby byty zahájené formou změny dokončených staveb (29 %).

Absolutně největší počet bytů byl zahájen a dokončen ve Středočeském kraji, Hl. městě Praze a Jihomoravském kraji, v souhrnu se na celorepublikovém počtu zahájených i dokončených bytů podílely 48 %. Tyto kraje byly na špici také v intenzitě bytové výstavby (po přepočtu na 1 tis. obyvatel), kdy se mezi ně zařadil ještě Plzeňský kraj s nadprůměrnou intenzitou zahajování a dokončování bytové výstavby za uplynulých pět let. V ostatních krajích byla intenzita podprůměrná, nejnižší v Ústeckém kraji.

Bytová výstavba v krajích v letech 2018 až 2023

Opatření přijatá proti šíření koronaviru ochromila cestovní ruch.

Pandemie koronaviru zvrátila ve 2. čtvrtletí roku 2020 do té doby ve všech krajích rostoucí trend návštěvnosti a ochromila na dva roky cestovní ruch. Pouze letní sezóna, 3. čtvrtletí 2020 a 2021, kdy došlo k uvolnění opatření, byla srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů, ve které výpadek nerezidentů alespoň částečně eliminovali rezidenti.

V roce 2023 již většina krajů překonala předpandemický počet hostů v HUZ...

Během roku 2022 již cestovní ruch ožíval a v roce 2023 počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) většiny krajů překonal předpandemickou úroveň. Zahraniční návštěvnost na ni sice většinou stále ještě nedosáhla, ale chybějící nerezidenty zpravidla nahradili tuzemští hosté. Pouze v Hl. městě Praze, Jihočeském a Ústeckém kraji se ve srovnání s rokem 2019 ubytovalo méně hostů, ale to stačilo, aby celkový počet hostů v HUZ Česka těsně nedosáhl hodnoty roku 2019 (–21 tis. osob).

...nedosáhly ho 3 kraje – Hl. město Praha a Jihočeský a Ústecký kraj – a těsně také celá republika.

Ztráta Hl. města Prahy v roce 2023 na předpandemický rok 2019 v celkovém počtu hostů byla 602 tis. osob (939 tis. nerezidentů), ztráta Jihočeského kraje byla 142 tis. osob (206 tis. nerezidentů), ztráta Ústeckého kraje, který patřil dlouhodobě k nejméně navštěvovaným krajům Česka, byla podstatně menší – 34 tis. osob (11 tis. nerezidentů). V Ústeckém kraji jako jediném chyběli ve srovnání s rokem 2019 vedle nerezidentů také rezidenti.

Protože se zkrátila délka pobytu hostů, byly výsledky podle počtu přenocování horší. Hodnot roku 2019 nedosáhlo 6 krajů a celé Česko.

Vzhledem k tomu, že oproti roku 2019 se průměrná délka pobytu hostů v roce 2023 ve většině krajů poněkud zkrátila, byly výsledky podle počtu přenocování v HUZ horší než podle počtu hostů. Kromě Hl. města Prahy, Jihočeského a Ústeckého kraje nepřekonal předpandemický počet přenocování dále kraje Karlovarský, Zlínský a Moravskoslezský, v celém Česku do předpandemického počtu chyběla 1,2 mil. přenocování (2,1 %).

Cestovnímu ruchu jednoznačně dominuje Hl. město Praha, druhý největší počet hostů se ubytoval v Jihomoravském kraji a druhý největší počet přenocování patřil díky lázeňství Karlovarskému kraji.

Dominantní postavení v cestovním ruchu mělo dlouhodobě Hl. město Praha, kde podstatnou část z ubytovaných v HUZ tvořili cizinci. Přestože počet hostů Hl. města Prahy poklesl, podílelo se Hl. město Praha na celorepublikovém počtu hostů více než jednou třetinou, přitom na počtu nerezidentů 61 % a na počtu rezidentů 13 %. Druhý největší počet hostů ubytovaných v HUZ měl dlouhodobě Jihomoravský kraj (v roce 2023 podíl na Česku 9,9 %) a třetím nejnavštěvovanějším byl obvykle Jihočeský kraj (podíl 7,5 %). Podle počtu přenocování se v žebříčku krajů po Hl. městě Praze umístil v roce 2023 díky lázeňství Karlovarský kraj (podíl na Česku 9,1 %), který druhé místo obsazoval i v době před pandemií. V Karlovarském kraji jako jediném z mimopražských krajů ve skladbě hostů obvykle převažovali nerezidenti. V letech 2020 až 2022, kdy zahraniční cestovní ruch skomíral, se Karlovarský kraj počtem přenocování propadl v regionálním žebříčku na třetí až páté místo. Na konci pomyslného žebříčku krajů podle počtu hostů i podle počtu jejich přenocování se umísťoval Pardubický kraj.

Životní prostředí

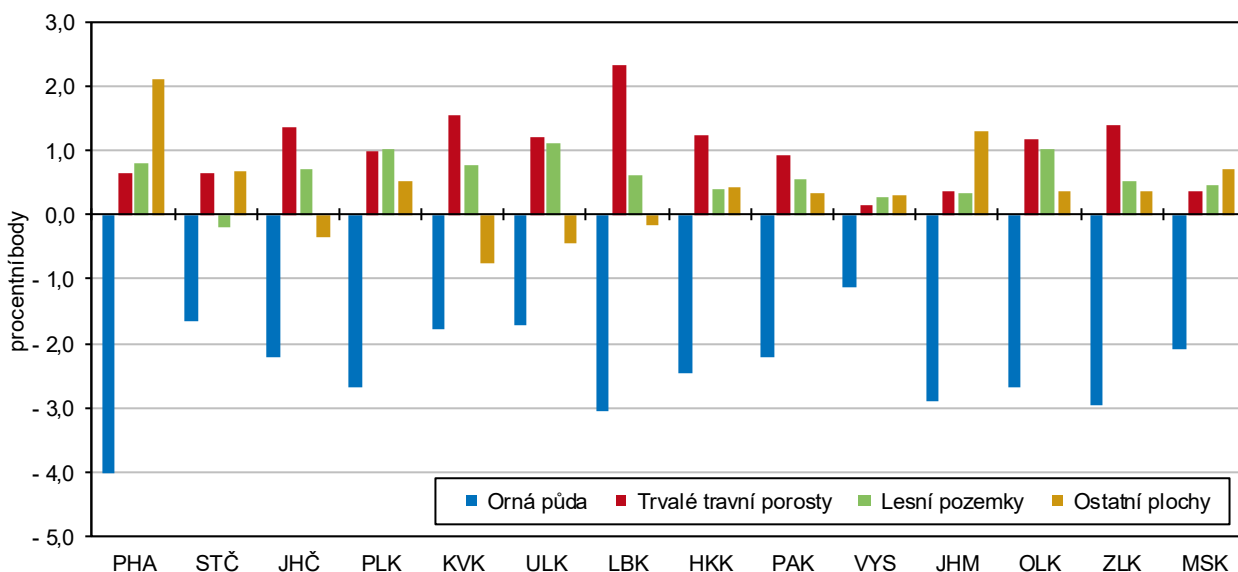
Orná půda ubývá především ve prospěch trvalých travních porostů.

Výměra orné půdy v ČR klesá, v porovnání s rokem 2001 byla její plocha v roce 2023 menší o 174,5 tis. ha (o 5,7 %). Podíl orné půdy na celkové výměře ČR poklesl za tuto dobu o 2,2 p. b. Snížení podílu orné půdy na celkové výměře jsme zaznamenali ve všech krajích ČR, nejvíce se snížil v Hl. městě Praze (o 4,0 p. b.). Ve většině krajů se tento pokles uskutečnil především ve prospěch podílu trvalých travních porostů. Především ve prospěch ostatních ploch se naproti tomu podíl orné půdy snížil v Hl. městě Praze a Jihomoravském kraji. Podíl trvalých travních porostů, stejně jako zahrad a vodních ploch, rostl ve všech krajích. Podíl trvalých travních porostů na celkové výměře vzrostl od roku 2001 nejvíce v Libereckém kraji (o 2,3 p. b.), celorepublikově se zvýšil o 0,9 p. b., podíl zahrad se zvýšil nejvíce ve Zlínském a Středočeském kraji (o 0,6 resp. 0,5 p. b.). Podíl lesní půdy se zvýšil ve všech krajích ČR s výjimkou Středočeského, kde došlo v porovnání s rokem 2001 k poklesu o 0,2 p. b. Největší nárůst podílu lesních ploch na celkové výměře zaznamenali v Ústeckém kraji (o 1,1 p. b.). Stejně jako v případě orné půdy klesá v ČR i výměra

ovocných sadů, jejich rozloha byla v roce 2023 v porovnání s rokem 2001 menší o 13,1 %.

Graf 5.7 Změna podílů vybraných druhů půdy na celkové výměře kraje za období 2001–2023

Zdroj: ČÚZK

Stále více půdy je obhospodařováno způsoby šetrnými k životnímu prostředí.

Dlouhodobě se rozšiřuje plocha obhospodařovaná způsoby šetrnými k životnímu prostředí. Nejvíce se takové půdy v roce 2023 soustředilo v Jihočeském a Plzeňském kraji. Nejrychleji se v uplynulých pěti letech rozšiřovaly plochy obhospodařované způsoby šetrnými k životnímu prostředí ve Středočeském kraji a také v Hl. městě Praze, která však disponuje v porovnání s ostatními kraji výrazně menší výměrou zemědělské půdy a nárůst výměry v absolutním vyjádření je tak z pohledu celé ČR zanedbatelný.

Nejvíce vody spotřebují domácnosti v Hl. městě Praze.

Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele nejprve v letech 2019–2021 meziročně rostlo, v letech 2022 a 2023 došlo ve všech krajích k poklesu. V porovnání s rokem 2018 poklesla spotřeba vody v roce 2023 ve většině krajů, nejvíce v Jihočeském kraji (o 7,1 %). Ve dvou krajích došlo k nárůstu spotřeby, a to ve Zlínském a Královéhradeckém kraji (o 1,8 resp. 0,2 %). Největší spotřebu vody dlouhodobě zaznamenáváme v Hl. městě Praze, kde bylo v roce 2023 v průměru domácnostem fakturováno 103,8 litrů/osobu/den. Naopak dlouhodobě nejnižší je spotřeba ve Zlínském kraji, kde dosáhlo specifické množství vody fakturované domácnostem 77,1 litrů/osobu/den). Celorepublikově byla spotřeba vody v domácnostech v tomto roce při porovnání s rokem 2018 nižší o 2,5 litru/osobu/den (o 2,8 %).

Meziročně došlo k výraznému nárůstu ceny vodného i stočného. Nejdražší vodu měli v roce 2023 v Ústeckém kraji.

Cena vodného a stočného rostla ve všech krajích po celé sledované období, nejvýraznější byl nárůst mezi roky 2022/2023. Během posledních 5 let se cena vody nejvíce zvýšila v Pardubickém kraji (o 45,5 %), nejméně vzrostla v Jihočeském kraji (o 28,9 %). Ke krajům s nejvyšší cenou vody patří v posledních letech Liberecký kraj, Hl. město Praha a Ústecký kraj, ve kterém jako v jediném kraji přesáhla cena za 1 m³ fakturované vody v roce 2023 hranici 60 Kč (62,20 Kč). Nejnižší cenu fakturované vody mají dlouhodobě v Olomouckém kraji, v roce 2023 to bylo 45,60 Kč za 1 m³.

Cena stočného byla nejvyšší v Hl. městě Praze.

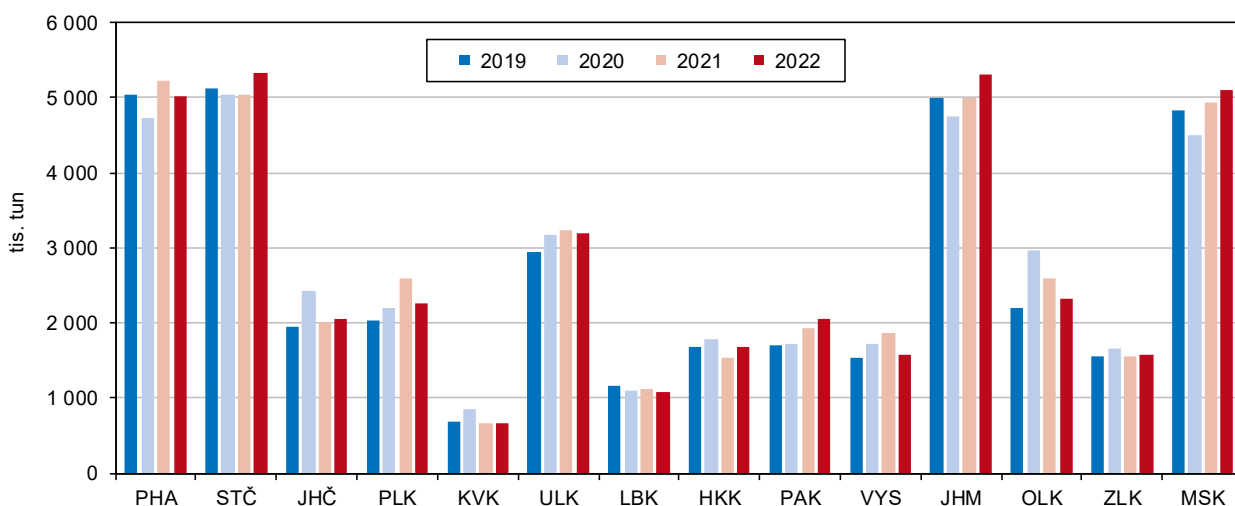
Stejně jako cena vody, i cena stočného zaznamenala v posledních letech nejvýraznější nárůst mezi roky 2022 a 2023. Tento nárůst dosáhl nejvyšších hodnot ve Zlínském kraji (26,4 %), nejméně vzrostla meziročně cena stočného v Ústeckém kraji (o 11,8 %). V porovnání s rokem 2018 vzrostla cena stočného nejvíce v Hl. městě Praze (o 67,1 %), kde zákazníci v roce 2023 platili i nejvyšší stočné v ČR (56,80 Kč/m³). Nejméně cena stočného vzrostla za uplynulých 5 let v Ústeckém kraji (o 27,3 %). Nejnižší stočné dlouhodobě platí zákazníci v Kraji Vysočina (v roce 2023 to bylo 37,70 Kč/m³), v porovnání s ostatními kraji je nízké stočné účtováno také obyvatelům Jihočeského a Plzeňského kraje.

Nejvíce znečištěné ovzduší má Hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Mezi kraje s nejvíce znečištěným ovzduším patří Hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj. V Ústeckém a Moravskoslezském kraji jsou příčinou vysokých měrných emisí převážně stacionární zdroje, na území Hl. města Prahy se na znečištění podílejí především mobilní zdroje. Z dlouhodobého pohledu je celkové znečištění stacionárními a mobilními zdroji nejvyšší v případě tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku v Hl. městě Praze, emisemi SO₂ je nejvíce zasažen Ústecký kraj a emise CO jsou nejvyšší v Moravskoslezském kraji. V porovnání s ostatními kraji jsou emise CO rovněž výrazně vyšší i v Hl. městě Praze.

Graf 5.8 Produkce odpadů v krajích

Zdroj: ČSÚ

Celková produkce odpadů nejvíce vzrostla v porovnání s rokem 2018 v Pardubickém kraji.

Produkce odpadů se v posledních letech v jednotlivých krajích vyvíjela různě, celorepublikově byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 3,0 %. Za toto období se zvýšila v osmi krajích, nejvíce v Pardubickém kraji (o 36,4 %), což se projevilo i v nejvýraznějším nárůstu produkce odpadů v přepočtu na 1 obyvatele (o 34,6 %). Nejvíce se celková produkce odpadů snížila v Karlovarském kraji, kde byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 nižší o 28,8 %. V přepočtu na jednoho obyvatele činil tento pokles 27,9 %. Produkce nebezpečného odpadu naproti tomu jak celorepublikově, tak i ve většině krajů klesala. Nejvíce se snížila v Karlovarském kraji, a to o 66,1 %. Kromě Královéhradeckého a Olomouckého kraje a Kraje Vysočina vzrostla produkce nebezpečného odpadu především v Pardubickém kraji, kde byl tento nárůst nejvyšší (41,9 %).

Objem vyprodukovaného komunálního odpadu se nejvíce zvýšil v Jihomoravském kraji.

Stejně jako celková produkce odpadů, vzrostla za sledované období celorepublikově i produkce komunálního odpadu. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Jihomoravském kraji, kde byla produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2022

v porovnání s rokem 2018 vyšší o 10,0 %. Ve čtyřech krajích produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele poklesla, a to v Ústeckém a Královéhradeckém kraji a v Kraji Vysočina a v Hl. městě Praze.

Největší investice vložili do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v Hl. městě Praze.

Celkové investice na ochranu životního prostředí, vynaložené v roce 2023 v ČR, dosáhly hodnoty 36 617,5 tis. Kč. V uplynulých šesti letech vložili každoročně nejvíce prostředků do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v Hl. městě Praze (v roce 2023 to bylo 11 770,2 tis. Kč; 32,1 % všech investovaných prostředků v ČR). Druhý nejvyšší objem prostředků je pravidelně investován v Moravskoslezském kraji (v roce 2023 to bylo 4 803,4 tis. Kč; 13,1% podíl na ČR). Naopak nejméně prostředků investovali do ochrany životního prostředí ve sledovaném období investoři v Karlovarském kraji a od roku 2019 i Libereckém kraji – jejich podíly nepřesáhly jednotlivě 2% podíl na celkovém objemu investovaných prostředků v ČR.

Největší objem prostředků směřoval do nakládání s odpadními vodami.

Ze sledovaných účelů investic do ochrany životního prostředí se v roce 2023 v rámci ČR nejvíce investovalo do nakládání s odpadními vodami, nejvyšší objemy prostředků sem směřovali investoři z osmi krajů. Investoři se sídlem v Hl. městě Praze, Jihočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji nejvíce investovali do ochrany ovzduší a klimatu a do nakládání s odpady směřovaly nejvyšší objemy prostředků od investorů z Libereckého a Královéhradeckého kraje.

Nejvíce se v přepočtu na 1 obyvatele investovalo do životního prostředí v Jihočeském kraji.

Investice na ochranu životního prostředí z pohledu kraje, kde byla investice uskutečněna, byly v roce 2023 nejvyšší v Jihočeském kraji, kde objem vynaložených prostředků dosáhl 5 140 Kč na 1 obyvatele kraje. Druhý nejvyšší objem investic v přepočtu na 1 obyvatele byl vynaložen v Moravskoslezském kraji (4 585 Kč), jen o něco méně to bylo v Ústeckém kraji (4 508 Kč). Nejméně bylo do ochrany životního prostředí investováno na území Karlovarského kraje, a to 795 Kč na 1 obyvatele.

V případě neinvestičních nákladů směřovaly největší objemy prostředků do nakládání s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v ČR v roce 2023 objemu 93 631,6 tis. Kč. Z pohledu sídla investora vynaložili nejvíce nákladů na ochranu životního prostředí investoři se sídlem na území Hl. města Prahy, a to 20 104,3 tis. Kč, což bylo 21,5 % všech prostředků vynaložených v ČR. Ve všech krajích investoři vynaložili největší objem prostředků na nakládání s odpady. Tento účel byl nejvíce preferovaný investory sídlícími v Královéhradeckém kraji, kteří na něj vynaložili 85,3 % veškerých jimi vynaložených neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)														
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
2019	-0,0	2,1	1,0	-0,3	-0,6	-2,0	-1,4	0,1	-0,7	0,2	-0,3	1,0	-0,9	-0,9	-1,4
2020	-1,8	0,8	-0,6	-1,9	-2,0	-4,6	-3,5	-1,6	-2,1	-1,8	-2,2	-1,0	-2,4	-3,4	-3,5
2021	-2,7	0,6	-1,2	-2,6	-3,4	-7,0	-4,9	-3,4	-3,9	-3,1	-1,8	-1,8	-3,5	-3,4	-4,5
2022	-1,8	0,5	-0,6	-2,0	-2,0	-4,0	-3,2	-2,4	-2,0	-2,1	-1,7	-1,0	-2,4	-2,3	-3,5
2023	-2,0	0,3	-1,0	-2,4	-1,9	-4,1	-3,9	-2,6	-2,6	-1,7	-1,9	-1,4	-2,6	-2,4	-3,4
	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)														
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
2019	4,1	9,8	10,5	3,4	9,5	1,2	1,6	2,9	1,9	4,3	1,3	2,7	0,1	0,3	-0,9
2020	2,5	7,3	9,9	1,1	3,9	-0,0	-1,4	-1,2	0,6	2,1	0,3	3,8	0,1	-0,8	-3,0
2021	4,8	12,1	11,5	3,6	7,5	0,6	1,5	3,5	0,9	3,3	1,8	4,7	0,3	1,1	-0,1
2022	30,6	60,7	37,4	25,5	46,6	39,6	19,8	28,4	25,0	29,2	22,7	28,0	16,5	16,3	13,3
2023	8,7	19,7	12,5	5,8	15,0	9,1	2,5	6,1	5,7	5,1	8,1	9,2	4,3	2,8	3,0
	Úhrnná plodnost ¹⁾														
2018	1,708	1,563	1,743	1,742	1,696	1,593	1,688	1,749	1,739	1,742	1,750	1,763	1,725	1,703	1,676
2019	1,709	1,521	1,763	1,745	1,702	1,677	1,726	1,759	1,717	1,814	1,815	1,754	1,680	1,653	1,666
2020	1,709	1,508	1,747	1,751	1,688	1,620	1,719	1,757	1,758	1,773	1,802	1,728	1,788	1,711	1,674
2021	1,826	1,713	1,899	1,866	1,792	1,690	1,785	1,775	1,845	1,853	1,947	1,832	1,821	1,878	1,780
2022	1,639	1,476	1,662	1,692	1,619	1,500	1,639	1,574	1,679	1,665	1,751	1,684	1,711	1,675	1,625
2023	1,456	1,308	1,492	1,484	1,400	1,315	1,428	1,415	1,507	1,516	1,567	1,476	1,536	1,543	1,463
	Index stáří k 31. 12. ²⁾														
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
2019	124,6	119,1	103,9	129,3	130,5	134,5	122,7	124,3	138,8	127,8	131,6	124,5	132,5	137,2	131,0
2020	125,5	118,9	104,4	130,8	131,8	136,5	124,2	124,9	140,7	128,7	132,8	125,1	133,7	138,2	132,3
2021	128,1	123,4	105,4	133,6	134,3	141,8	128,4	128,5	142,9	130,6	134,5	125,5	136,3	140,8	135,9
2022	126,1	116,4	103,5	132,8	130,6	139,5	128,5	127,0	141,6	128,5	133,2	123,6	136,3	141,0	136,6
2023	129,5	117,4	106,3	137,2	134,0	144,8	133,2	131,3	145,5	131,9	136,7	126,5	140,1	145,3	141,3
	Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období														
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
2019	76,2	78,4	76,3	76,6	76,4	74,9	74,4	76,1	77,2	76,6	76,7	76,6	75,7	75,9	74,5
2020	75,8	78,2	76,2	76,2	76,0	74,5	73,9	76,0	76,8	76,1	75,9	76,3	75,1	75,1	73,9
2021	74,7	77,1	75,1	75,2	74,7	72,8	72,7	74,7	75,5	75,1	75,6	75,3	74,1	74,1	72,8
2022	75,1	77,1	75,4	75,6	75,2	73,2	73,1	74,9	75,8	75,6	76,2	75,6	74,7	75,0	73,2
2023	76,5	78,2	76,6	76,9	77,0	75,2	74,5	76,2	77,7	76,9	77,3	77,0	76,1	76,5	74,8
	Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období														
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
2019	82,0	83,0	81,9	82,1	81,9	80,2	80,2	81,7	82,5	82,2	82,7	82,8	82,1	82,6	81,2
2020	81,7	82,9	81,6	81,9	81,9	80,0	79,9	81,5	82,4	81,9	82,3	82,4	81,7	81,9	80,9
2021	80,9	82,3	80,9	81,1	81,1	78,8	79,0	80,7	81,5	81,0	81,7	81,6	81,0	81,2	80,1
2022	81,3	82,8	81,4	81,3	81,1	79,2	79,2	81,0	81,6	81,2	81,9	81,9	81,2	81,8	80,3
2023	82,4	83,8	82,5	82,3	82,2	81,1	80,4	82,3	82,5	82,8	82,9	83,1	82,4	83,0	81,4
	Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)														
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3
2019	5,5	15,9	5,9	3,6	6,7	7,2	4,7	5,1	3,2	3,7	2,3	4,4	2,1	1,9	2,4
2020	5,9	17,1	6,4	3,7	7,1	7,5	4,8	5,1	3,4	3,9	2,5	4,9	2,2	2,0	2,3
2021	6,3	18,5	6,8	4,0	7,5	7,5	4,8	5,6	3,4	4,3	2,8	5,4	2,2	2,2	2,5
2022	10,3	25,4	11,0	7,3	13,3	13,1	7,6	9,5	7,0	8,0	6,0	9,1	4,5	4,6	4,7
2023	9,8	24,7	10,2	6,8	12,7	12,3	6,8	8,9	6,4	7,4	5,8	8,7	4,3	4,3	4,4

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,5	58,2	57,8	57,6
2019	59,2	64,5	61,4	57,9	60,0	59,7	55,8	56,6	58,6	59,2	58,7	58,9	57,4	57,3	56,9
2020	58,3	62,9	60,7	57,4	59,0	57,1	55,8	56,5	57,1	58,4	58,1	58,3	55,4	56,9	55,5
2021	58,1	63,3	60,1	58,1	59,1	55,3	56,0	56,1	57,3	57,8	57,1	57,9	56,0	56,3	55,4
2022 ¹⁾	58,1	63,4	60,2	57,0	59,7	58,6	56,3	55,9	56,4	57,1	57,5	58,3	56,0	56,4	55,1
2023 ¹⁾	58,4	64,5	59,6	56,8	58,5	60,1	57,6	55,3	56,5	57,7	58,6	58,1	57,1	57,2	55,2
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ²⁾ (MPSV)															
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
2019	2,87	1,90	2,44	2,31	2,33	2,74	3,90	2,95	2,38	2,20	2,70	3,48	2,94	2,43	4,44
2020	4,02	3,51	3,52	3,19	3,36	5,45	5,46	4,06	3,11	2,92	3,31	4,55	4,11	3,22	5,55
2021	3,49	2,76	2,98	2,82	2,78	4,18	5,08	3,66	2,83	2,45	2,99	4,02	3,35	2,73	5,14
2022	3,72	3,04	3,23	2,98	2,94	4,24	5,54	3,97	3,10	2,86	3,08	4,36	3,63	2,89	5,12
2023	3,73	2,80	3,17	3,12	2,90	4,38	5,66	3,93	3,19	3,10	3,05	4,37	3,81	2,88	5,23
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%) ³⁾ (MPSV)															
2018	0,80	0,42	0,68	0,38	0,39	0,69	1,35	0,70	0,43	0,24	0,74	1,15	0,81	0,53	1,69
2019	0,60	0,33	0,51	0,27	0,34	0,50	0,87	0,51	0,34	0,21	0,50	0,87	0,50	0,35	1,38
2020	1,01	0,67	0,82	0,55	0,70	1,01	1,55	0,95	0,61	0,44	0,74	1,37	0,93	0,63	2,06
2021	1,27	1,10	1,00	0,80	0,88	1,66	2,05	1,24	0,75	0,52	0,88	1,61	1,09	0,78	2,31
2022	1,12	0,89	0,87	0,59	0,74	1,25	1,91	1,09	0,69	0,46	0,76	1,52	0,95	0,66	2,09
2023	1,20	0,90	0,97	0,69	0,77	1,42	2,22	1,20	0,80	0,59	0,82	1,56	1,05	0,71	2,11
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2018	253,9	345,8	271,7	238,7	245,9	231,8	219,9	233,1	244,9	240,9	247,6	245,2	227,1	233,1	228,0
2019	269,6	352,0	290,0	251,0	267,2	245,0	237,5	248,9	266,5	253,8	264,2	266,0	241,8	249,9	241,4
2020	275,1	354,9	279,6	260,5	274,4	245,5	251,0	255,7	270,5	263,7	272,7	274,1	250,5	258,8	250,8
2021	295,2	393,3	305,0	280,8	293,4	255,1	263,3	267,3	285,7	278,5	288,1	291,9	269,4	275,0	266,8
2022	326,8	423,3	340,0	312,1	323,1	296,7	292,8	295,1	314,4	311,9	321,8	323,9	297,4	302,9	300,6
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
2019	31 449	37 719	32 692	29 534	31 966	28 675	30 341	30 889	30 865	29 819	30 231	30 967	29 491	29 170	29 828
2020	33 195	38 732	34 518	31 508	33 961	30 314	32 404	32 590	32 880	31 734	32 354	32 837	31 571	30 999	31 924
2021	35 169	41 096	35 983	33 347	35 593	31 961	34 044	33 894	34 772	33 315	34 179	35 118	33 135	32 913	33 611
2022	37 418	43 950	38 431	35 267	37 500	33 679	36 133	35 643	36 734	35 357	36 078	37 733	35 107	34 968	35 723
2023	39 518	46 429	40 426	37 542	40 100	35 622	37 801	38 096	38 584	37 328	37 903	39 594	37 143	37 265	38 073
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁴⁾ (MPSV)															
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
2019	13 487	14 384	13 669	13 380	13 423	13 066	13 299	13 349	13 334	13 238	13 231	13 331	13 108	13 261	13 553
2020	14 502	15 439	14 703	14 393	14 434	14 030	14 291	14 343	14 346	14 250	14 248	14 343	14 100	14 279	14 570
2021	15 453	16 467	15 675	15 334	15 371	14 918	15 216	15 273	15 286	15 187	15 195	15 280	15 017	15 227	15 523
2022	18 098	19 268	18 361	17 949	18 002	17 436	17 819	17 877	17 905	17 800	17 826	17 910	17 595	17 855	18 176
2023	20 310	21 519	20 591	20 151	20 191	19 557	20 021	20 076	20 120	20 026	20 060	20 123	19 792	20 082	20 385
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%) ⁵⁾ (ČSSZ)															
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8
2019	26,7	13,8	23,0	28,7	29,3	29,0	28,9	25,9	27,9	31,8	33,8	25,2	30,4	28,2	31,3
2020	27,3	13,9	23,4	29,6	29,7	29,7	29,3	26,5	28,6	32,5	34,7	25,7	31,2	28,9	32,1
2021	28,2	14,2	24,1	30,8	30,5	30,5	29,9	27,4	29,7	33,5	36,1	26,6	32,4	30,3	33,2
2022	28,8	14,4	24,5	31,7	30,9	31,2	30,4	28,0	30,4	34,3	36,9	27,1	33,2	31,1	34,1
2023	31,0	16,1	26,7	34,1	32,8	33,3	32,3	30,3	32,6	36,5	39,5	29,3	35,5	33,6	36,4

¹⁾ data vypočtena dle nové metodiky, údaje předchozích let nejsou srovnatelné²⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce (ÚP) ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku³⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec⁵⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
	Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2018	509,2	1 137,0	450,7	407,7	459,1	324,5	355,7	387,2	447,8	408,4	403,9	480,8	392,5	425,2	415,6
2019	542,8	1 202,2	498,5	436,2	476,7	339,4	387,4	412,4	480,6	427,0	434,8	513,1	419,4	460,1	424,3
2020	533,6	1 173,0	466,5	437,5	467,5	327,8	374,7	404,0	480,6	437,0	448,2	519,7	422,6	449,5	410,2
2021	571,1	1 294,6	488,8	451,7	503,0	339,9	394,6	420,4	507,7	450,9	460,1	557,1	452,7	480,6	445,2
2022	635,0	1 453,6	557,6	480,5	553,5	377,9	440,7	457,7	543,1	513,2	474,3	624,8	503,7	524,9	499,8
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)														
2018	103,2	105,4	102,4	102,7	102,5	99,1	100,1	102,4	102,9	103,1	99,7	104,9	102,2	101,6	102,7
2019	103,0	102,7	108,3	102,9	100,6	100,3	104,6	102,9	103,7	101,1	103,1	102,9	102,7	104,7	98,4
2020	94,5	95,1	90,2	95,6	94,1	92,8	92,7	93,5	95,4	98,5	98,4	97,3	96,4	92,9	92,4
2021	103,6	107,3	101,8	99,7	103,9	99,1	101,1	100,6	102,5	100,0	97,6	103,6	103,2	104,0	104,4
2022	102,4	102,3	107,8	98,8	101,0	99,9	100,4	101,6	100,7	105,3	96,5	102,6	101,4	100,2	103,5
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)														
2018	38,6	43,4	33,1	34,4	34,4	20,8	33,9	24,7	39,3	50,1	45,2	47,1	35,4	35,9	29,6
2019	40,0	45,0	34,4	36,1	36,1	21,3	35,4	25,1	40,4	50,8	47,7	48,4	36,8	36,5	31,2
2020	42,3	46,9	36,4	38,3	38,3	23,0	36,9	28,2	43,6	53,9	50,4	49,5	39,0	40,4	33,1
2021	47,4	54,9	38,4	42,8	42,8	24,6	46,1	29,3	50,0	57,8	52,2	58,1	44,9	44,8	36,3
2022 ¹⁾	54,3	62,5	45,5	49,0	49,0	27,7	47,9	33,4	56,2	67,6	63,6	64,6	50,9	51,5	43,0
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích ²⁾ (tis. fyzických osob)														
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
2019	850,6	80,9	110,7	51,4	59,5	18,0	63,0	47,4	43,9	49,1	49,5	69,0	45,9	54,2	108,1
2020	827,0	78,0	109,5	49,2	57,0	16,9	61,0	44,5	46,7	48,0	47,7	67,5	44,7	51,7	104,7
2021	816,1	75,8	111,7	46,9	56,6	16,0	61,3	44,6	45,9	47,7	46,4	69,8	44,2	51,1	98,2
2022	820,5	77,6	111,1	46,6	57,4	16,2	61,3	44,0	45,7	47,9	45,6	72,2	45,2	51,8	97,8
2023	812,8	76,9	110,4	46,2	58,2	15,6	60,9	43,2	45,8	46,2	45,5	72,6	44,7	50,5	96,1
	Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele ³⁾ (tis. Kč)														
2018	25,8	44,8	21,4	32,3	24,0	24,5	23,4	18,0	22,2	21,5	23,7	27,7	23,7	18,1	20,3
2019	29,3	49,7	27,8	31,3	25,5	23,1	26,3	19,9	24,5	25,3	30,2	31,7	27,4	21,5	22,6
2020	30,1	48,6	25,5	31,3	29,6	22,2	28,1	19,0	28,2	29,6	34,3	34,7	30,3	21,2	21,3
2021	33,7	54,9	28,5	36,1	33,1	27,1	29,3	19,0	32,8	36,7	31,9	36,5	32,5	24,4	28,6
2022	39,8	61,5	35,3	40,6	38,8	39,4	33,5	25,4	35,0	44,4	32,1	44,9	40,0	32,7	32,6
2023	39,6	66,5	36,4	42,7	36,8	46,1	32,7	26,1	31,3	44,5	33,1	40,3	33,7	34,8	29,9
	Dokončené byty na 1 000 obyvatel														
2018	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
2019	3,4	4,6	5,1	3,5	4,6	2,3	1,6	1,9	3,1	3,3	2,9	4,0	3,1	2,7	2,0
2020	3,2	4,1	4,9	2,6	4,2	1,9	1,4	1,8	2,7	3,0	3,1	3,7	3,5	2,5	2,3
2021	3,3	4,1	4,6	2,7	4,2	2,1	1,6	2,0	3,2	3,2	3,7	4,0	3,1	2,6	2,3
2022	3,7	4,9	5,5	3,1	4,2	3,2	1,7	2,3	3,3	3,5	3,5	3,9	4,0	2,8	2,3
2023	3,5	4,7	4,6	3,6	4,0	2,6	1,6	2,6	3,0	3,7	3,3	4,3	3,2	2,9	2,3
	Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel														
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285
2019	5 345	14 050	1 960	6 959	3 628	18 318	2 125	7 156	8 121	2 560	2 854	3 554	3 659	3 899	2 370
2020	2 933	3 694	1 309	5 266	2 537	9 887	1 340	5 665	6 197	1 823	2 143	2 271	2 550	2 767	1 548
2021	3 040	4 149	1 470	5 287	2 659	9 984	1 412	5 037	5 529	1 937	2 390	2 594	2 649	3 028	1 629
2022	4 703	10 010	1 948	6 501	3 593	14 943	1 883	7 516	8 290	2 579	3 024	3 343	3 638	3 907	2 294
2023	5 134	12 269	2 096	6 824	3 665	17 271	1 981	7 437	8 300	2 654	3 032	3 464	3 715	3 900	2 301

¹⁾ semidefinitivní údaje²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu³⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
	Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km ²) ¹⁾ (ČHMÚ)														
2018	1,22	0,54	1,41	0,32	0,51	1,97	5,22	0,33	0,72	1,31	0,25	0,18	0,60	0,81	2,90
2019	1,01	0,50	1,24	0,32	0,46	1,51	4,25	0,35	0,67	1,07	0,27	0,18	0,61	0,62	2,45
2020	0,84	0,53	0,82	0,27	0,41	1,05	2,97	0,31	0,55	1,00	0,24	0,14	0,54	0,60	2,30
2021	0,77	0,26	0,74	0,25	0,30	0,80	3,96	0,32	0,45	1,10	0,21	0,12	0,48	0,61	2,35
2022	0,82	0,31	0,73	0,26	0,36	1,13	2,81	0,33	0,47	1,27	0,19	0,12	0,41	0,58	1,97
2023	0,69	0,28	0,62	0,19	0,29	0,76	2,20	0,33	0,46	0,94	0,17	0,12	0,35	0,57	1,70
	Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km ²) ¹⁾ (ČHMÚ)														
2018	2,34	17,93	2,23	1,17	1,15	2,04	5,70	1,65	1,48	3,01	1,33	1,83	1,56	1,69	3,89
2019	2,18	16,76	2,24	1,10	1,09	1,76	5,59	1,55	1,44	2,60	1,27	1,93	1,57	1,59	3,48
2020	1,96	15,25	1,92	1,02	0,98	1,72	5,07	1,44	1,31	2,18	1,17	1,76	1,43	1,44	3,19
2021	2,00	15,57	1,88	0,95	1,00	1,92	4,77	1,24	1,48	2,75	1,35	1,69	1,44	1,59	3,23
2022	1,98	15,77	1,88	0,97	1,02	1,45	4,74	1,24	1,49	2,92	1,33	1,63	1,42	1,54	3,01
2023	1,81	15,38	1,74	0,92	0,97	1,32	4,21	1,19	1,44	2,34	1,29	1,55	1,32	1,50	2,60
	Produkce odpadů celkem na 1 obyvatele (kg)														
2018	3 580	3 979	3 668	3 344	3 306	3 211	3 559	2 385	3 138	2 897	3 325	4 429	4 177	2 502	3 830
2019	3 510	3 829	3 714	3 043	3 469	2 354	3 580	2 632	3 035	3 261	3 009	4 200	3 486	2 681	4 027
2020	3 607	3 563	3 618	3 782	3 719	2 889	3 860	2 473	3 224	3 289	3 398	3 983	4 679	2 845	3 753
2021	3 743	4 120	3 649	3 150	4 500	2 368	4 037	2 585	2 830	3 759	3 724	4 221	4 168	2 703	4 179
2022	3 643	3 743	3 731	3 148	3 771	2 316	3 952	2 413	3 027	3 900	3 079	4 385	3 696	2 708	4 292
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce komunálních odpadů na 1 obyvatele (kg) ²⁾														
2018	494	510	531	519	461	432	477	464	514	478	521	448	529	443	513
2019	500	510	542	524	450	434	494	466	524	494	532	458	534	460	509
2020	506	467	590	561	463	430	487	459	526	509	537	463	540	464	518
2021	510	494	561	528	488	464	500	455	380	545	554	492	557	488	535
2022	504	494	536	553	488	448	468	468	505	499	512	493	551	462	516
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)														
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
2019	90,6	113,1	89,7	82,3	86,9	86,5	93,0	89,2	84,6	80,2	81,4	92,9	84,3	78,7	89,6
2020	91,1	112,5	90,0	82,6	87,3	89,0	93,1	90,5	85,6	81,4	80,6	93,2	83,2	80,0	91,0
2021	93,2	120,0	90,7	82,8	88,4	91,1	95,0	92,1	84,8	81,8	86,3	94,2	85,3	80,9	93,9
2022	89,4	111,2	87,0	80,2	86,8	89,0	91,9	87,7	82,5	78,8	81,1	92,1	83,7	77,2	90,4
2023	86,7	103,8	86,1	78,1	84,2	84,2	89,9	84,0	80,7	78,5	78,5	89,5	82,3	77,1	86,0
	Podíl čistěných odpadních vod (bez zpoplatněných srážkových vod, %)														
2018	97,6	100,0	99,6	96,2	95,7	99,9	99,0	98,5	96,6	99,0	90,1	98,8	97,7	92,5	95,8
2019	97,7	100,0	99,7	96,5	95,5	100,0	99,9	97,6	96,0	99,0	90,2	98,8	98,1	93,4	95,5
2020	97,5	100,0	99,7	96,3	95,6	99,9	97,8	97,9	95,6	99,4	91,0	98,9	98,4	93,1	95,0
2021	97,5	100,0	99,7	96,4	95,8	99,9	97,0	97,2	97,1	98,5	92,0	98,9	98,4	93,1	95,1
2022	97,7	100,0	99,9	96,4	95,4	99,9	98,6	98,4	95,8	98,8	92,2	99,0	97,9	93,3	95,1
2023	97,7	100,0	99,9	96,3	96,1	99,7	98,9	98,4	96,3	99,1	91,8	99,0	98,6	92,3	95,3
	Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)														
2018	2 920	4 498	2 463	3 135	1 943	1 302	5 579	2 327	2 383	2 337	2 484	1 515	1 899	1 994	3 939
2019	2 812	3 076	3 466	3 239	1 988	1 088	2 860	1 369	2 164	3 321	3 033	2 247	1 854	2 451	4 089
2020	2 910	3 556	3 177	2 818	2 257	1 651	3 140	1 082	2 609	3 949	3 419	2 296	2 427	1 941	3 885
2021	2 808	3 397	2 089	2 580	2 583	1 735	3 469	1 090	1 684	3 076	5 138	2 323	2 379	2 226	4 095
2022	3 165	3 164	2 684	6 329	3 309	2 008	3 254	1 747	2 130	3 170	3 930	2 847	2 697	2 097	3 942
2023	3 366	2 885	3 380	5 140	3 881	795	4 508	1 642	2 861	2 717	4 197	2 848	2 544	2 804	4 585

¹⁾ údaje před rokem 2021 nejsou srovnatelné vlivem změny metodiky; údaje za roky 2022 a 2023 jsou předběžné; data převzata k 20. 9. 2024

²⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Plzeňského kraje v letech 2001–2023

	2001	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ								
Počet obyvatel (k 31. 12.)	549 635	551 552	572 065 ⁽⁸⁾	571 732	572 709	573 491	575 143	576 635
v tom ve věku: 0–14 let	84 919	79 034	80 836 ⁽⁶⁾	81 915	83 173	84 103	85 260	86 400
15–64 let	385 820	391 188	399 524 ⁽⁶⁾	394 339	390 355	386 981	384 324	381 948
65 let a více	78 896	81 330	91 705 ⁽⁶⁾	95 478	99 181	102 407	105 559	108 287
Průměrný věk (k 31. 12.)	39,5	40,4	41,2 ⁽⁶⁾	41,5	41,7	41,9	42,1	42,3
Sňatky	2 943	2 745	2 546	2 454	2 498	2 367	2 519	2 638
Rozvody	1 696	1 683	1 627	1 630	1 452	1 613	1 374	1 462
Živě narození	4 774	5 445	6 242	5 567	5 768	5 510	5 674	5 861
Zemřelí	5 917	5 846	5 816	5 888	6 003	6 061	5 761	6 307
Přirozený přírůstek/úbytek	-1 143	-401	426	-321	-235	-551	-87	-446
Přistěhovalí	3 317	5 704	4 828	4 278	4 761	5 160	5 363	5 594
Vystěhovalí	3 376	3 400	5 073	3 506	3 549	3 827	3 624	3 656
Přírůstek/úbytek stěhováním	-59	2 304	-245	772	1 212	1 333	1 739	1 938
Celkový přírůstek/úbytek	-1 202	1 903	181	451	977	782	1 652	1 492
SOCIÁLNÍ VÝVOJ								
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)	133,7	159,9	196,0	197,6	202,0	205,5	209,1	221,7
Pracovní síla (ekonomicky aktivní; tis. osob)	282,3	284,2	290,8	290,7	291,3	295,9	294,9	298,8
Osoby mimo prac. sílu (15 let a více; tis. os.)	182,1	186,2	201,8	199,3	198,6	193,4	194,5	191,2
Míra ekonomické aktivity (%)	60,8	60,4	59,0	59,3	59,5	60,5	60,3	61,0
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)	18 580	20 500	27 267	23 308	23 724	25 709	22 641	18 587
Podíl nezam. osob ¹⁾ (k 31. 12.; %)	.	4,94	6,65	5,75	5,94	6,45	5,70	4,62
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)								
mateřských škol	14 427	14 998	17 818	18 549	19 055	19 429	19 650	19 399
základních škol	55 655	47 797	42 078	42 457	43 369	44 658	46 307	47 924
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)	.	27 385	25 242	24 175	22 774	21 835	21 309	21 038
Studenti vysokých škol ²⁾ (k 31. 12.)	12 008	16 209	17 798	17 325	16 310	14 994	13 884	12 999
Obyvatelé na 1 lékaře	243,5	233,2	221,9	217,5	215,2	214,3	212,0	213,3
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ³⁾ (Kč)	6 770	7 703	10 088	10 520	10 740	10 933	11 038	11 308
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	28,2	27,5	24,2	24,1	22,4	23,9	20,9	18,3
EKONOMICKÝ VÝVOJ								
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	130 242	164 500	197 660	202 260	197 695	207 513	218 947	230 887
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny; %)	103,4	103,7	104,5	102,8	95,8	103,0	102,6	104,2
Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)	.	1 130	2 295	3 142	3 779	4 133	4 737	4 607
Registrované subjekty (k 31. 12.)	111 961	127 341	144 632	147 419	147 750 ⁽⁸⁾	141 202	142 307	143 478
Produkce zemědělského odvětví (mil. Kč)	.	7 658	8 325	9 540	9 924	10 290	11 545	10 537
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾ (fyz. os.)	52 043	59 362	50 478	53 037	54 027	55 284	57 646	59 681
Staveb. práce "S" provedené v kraji ⁵⁾ (mil. Kč)	10 152	16 062	13 210	12 640	11 097	10 032	12 825	12 704
Dokončené byty	1 697	1 975	1 903	1 457	1 444	1 445	1 362	1 208
Hosté v hromadných ubyt. zařiz. (tis. osob)	467,1	469,3	484,2	495,6 ⁽¹⁰⁾	595,1	558,8	568,7	650,3
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)								
Zemědělská půda (k 31. 12.; ha)	384 431	382 719	380 330	379 930	379 335	378 868	378 166	377 762
z toho orná půda	265 553	263 546	259 172	258 261	257 434	256 406	254 982	254 298
Nezemědělská půda (k 31. 12.; ha)	371 669	373 397	375 763	376 167	376 756	377 230	377 921	378 334
z toho: lesní pozemky	297 982	298 567	299 739	299 842	300 048	300 191	300 420	300 553
zastavěné plochy a nádvoří	9 724	9 702	9 684	9 641	9 604	9 583	9 557	9 523
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)	102,2	102,3	90,6	83,4	81,6	80,5	87,3	87,6
Počet čistíren odpadních vod	102	166	172	177	183	189	199	196
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)	1 657	1 265	1 994	2 678	2 245	2 322	4 344	2 106

1) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

2) studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

3) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměr. starob. důchodu; data za prosinec

4) průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elekt., plynu, tepla, klimat. vzduchu

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
578 629	580 816	584 672	589 899	591 041 ⁶⁾	578 707	605 388	613 374	DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ
87 678	88 938	90 310	91 693	92 300 ⁶⁾	90 713	95 060	94 026	Počet obyvatel (k 31. 12.)
379 877	377 756	377 210	378 516	377 106 ⁶⁾	366 201	386 196	393 322	v tom ve věku: 0–14 let
111 074	114 122	117 152	119 690	121 635 ⁶⁾	121 793	124 132	126 026	15–64 let
42,5	42,6	42,7	42,8	42,9 ⁶⁾	43,1	42,8	43,0	65 let a více
2 857	2 857	3 034	3 006	2 479	2 654	2 987	2 630	Průměrný věk (k 31. 12.)
1 380	1 356	1 386	1 279	1 207	1 149	1 043	1 106	Sňatky
5 940	6 066	6 082	6 027	5 876	5 933	5 509	4 942	Rozvody
6 153	6 242	6 276	6 356	7 066	7 912	6 698	6 111	Živě narození
-213	-176	-194	-329	-1 190	-1 979	-1 189	-1 169	Zemřelí
6 189	6 881	7 959	9 496	7 243	8 907	32 375	18 616	Přirozený přírůstek/úbytek
3 982	4 518	3 909	3 940	4 911	4 579	4 505	9 461	Přistěhovalí
2 207	2 363	4 050	5 556	2 332	4 328	27 870	9 155	Vystěhovalí
1 994	2 187	3 856	5 227	1 142	2 349	26 681	7 986	Přírůstek/úbytek stěhováním
								Celkový přírůstek/úbytek
								SOCIÁLNÍ VÝVOJ
222,1	236,7	245,9	267,2	274,4	293,4	323,1	.	Čistý disponibilní důchod domácností
297,4	297,3	297,5	300,6	301,0	303,8 ⁷⁾	289,5	291,5	na 1 obyvatele (tis. Kč)
192,7	193,4	194,4	194,1	197,6	194,8 ⁷⁾	185,5	196,9	Pracovní síla (ekonomicky aktivní; tis. osob)
60,7	60,6	60,5	60,8	60,4	60,9 ⁷⁾	61,0	59,7	Osoby mimo prac. sílu (15 let a více; tis. os.)
14 655	10 517	9 009	9 811	13 673	11 558	11 970	12 250	Míra ekonomické aktivity (%)
3,56	2,55	2,12	2,33	3,36	2,78	2,94	2,90	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce
18 853	18 704	18 863	18 845	18 789	19 023	19 710	19 496	(k 31. 12.)
49 438	50 550	51 237	51 990	52 501	52 465	55 392	54 864	Podíl nezam. osob ¹⁾ (k 31. 12.; %)
21 243	21 326	21 343	21 680	22 264	23 196	24 355	25 846	Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)
12 194	11 989	11 560	11 819	11 939	11 868	11 913	12 158	mateřských škol
216,2	212,0	213,8	214,3	215,0	205,3	212,5	.	základních škol
11 424	11 811	12 380	13 423	14 434	15 371	18 002	20 191	středních škol vč. konzervatoří
16,8	16,8	17,0	17,6	15,2	14,2	17,1	15,7	(denní studium)
239 439	254 606	267 485	280 050	276 247	297 095	326 669	.	Studenti vysokých škol ²⁾ (k 31. 12.)
102,4	105,5	102,5	100,6	94,1	103,9	101,0	.	Obyvatelé na 1 lékaře
3 447	3 614	4 361	5 098	4 887	5 595	6 167	.	Průměrná měsíční výše starobního důchodu
144 545	145 763	147 014	146 382	147 671	149 138	149 980	137 082	sólo ³⁾ (Kč)
10 328	10 619	10 941	11 525	12 249	13 654 ⁹⁾	15 687	.	Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel
61 062	61 560	61 496	59 524	56 961	56 569	57 443	58 234	EKONOMICKÝ VÝVOJ
13 313	12 588	13 958	14 998	17 473	19 131	23 218	22 483	Hrubý domácí produkt (mil. Kč)
1 561	1 647	2 426	2 688	2 506	2 413	2 519	2 449	předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny; %)
660,0	751,6	839,9	871,9	533,6	554,6	840,8	898,3	Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)
377 477	377 203	377 106	377 137	376 919	376 814	376 727	376 540	Registrované subjekty (k 31. 12.)
253 519	252 977	252 266	251 382	250 064	249 364	248 919	248 138	Produkce zemědělského odvětví (mil. Kč)
387 421	387 697	387 790	387 757	387 972	388 089	388 171	388 362	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾ (fyz. os.)
308 449	308 631	308 703	308 732	308 918	309 091	309 200	309 303	Staveb. práce "S" provedené v kraji ⁵⁾ (mil. Kč)
9 514	9 495	9 516	9 542	9 589	9 620	9 651	9 706	Dokončené byty
87,4	88,6	88,4	86,9	87,3	88,4	86,8	84,2	Hosté v hromadných ubyt. zařiz. (tis. osob)
196	200	210	208	211	215	222	226	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
2 545	1 797	1 943	1 988	2 257	2 583	3 309	3 881	Zemědělská půda (k 31. 12.; ha)
								z toho orná půda
								Nezemědělská půda (k 31. 12.; ha)
								z toho: lesní pozemky
								zastavěné plochy a nádvoří
								Specifické množství vody fakturované
								domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)
								Počet čistění odpadních vod
								Investice na ochranu ŽP podle místa
								investice na 1 obyvatele (Kč)

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností⁶⁾ údaje od roku 2011 (2021) navazují na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2021)⁷⁾ data od roku 2022 dle nové metodiky, údaje předchozích let nejsou srovnatelné⁸⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky⁹⁾ semidefinitivní údaje¹⁰⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel (k 31. 12.)	osoby	584 672	589 899	591 041	⁶⁾ 578 707	605 388	613 374
v tom: muži		290 226	293 394	293 818	⁶⁾ 286 745	297 189	301 029
ženy		294 446	296 505	297 223	⁶⁾ 291 962	308 199	312 345
z toho cizinci (bez azylantů)		35 381	39 779	42 070	43 600	80 814	78 199
Sňatky		3 034	3 006	2 479	2 654	2 987	2 630
Průměrný věk při prvním sňatku	roky						
ženichů		32,3	32,8	33,3	33,6	33,7	33,7
nevěst		29,6	30,0	30,3	30,5	31,2	31,1
Rozvody		1 386	1 279	1 207	1 149	1 043	1 106
Živě narození	osoby	6 082	6 027	5 876	5 933	5 509	4 942
z toho mimo manželství	%	51,6	48,3	49,2	49,6	50,1	48,5
Průměrný věk matky při narození dítěte	roky	30,6	30,6	30,7	30,8	30,7	30,9
prvního dítěte		28,8	28,9	28,8	29,2	29,1	29,3
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,696	1,702	1,688	1,792	1,619	1,400
Potraty		1 663	1 714	1 513	1 354	1 370	1 158
z toho umělá přerušení těhotenství		859	808	657	565	703	686
Potraty na 100 narozených	%	27,3	28,4	25,7	22,8	24,8	23,4
Zemřelí	osoby	6 276	6 356	7 066	7 912	6 698	6 111
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-194	-329	-1 190	-1 979	-1 189	-1 169
Přistěhovalí	osoby	7 959	9 496	7 243	8 907	32 375	18 616
z toho z ciziny		4 197	5 480	3 501	4 934	28 370	12 355
Vystěhovalí	osoby	3 909	3 940	4 911	4 579	4 505	9 461
z toho do ciziny		796	863	1 727	1 294	1 117	3 445
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	4 050	5 556	2 332	4 328	27 870	9 155
z toho s cizinou		3 401	4 617	1 774	3 640	27 253	8 910
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	3 856	5 227	1 142	2 349	26 681	7 986
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,4	10,3	9,9	10,3	9,2	8,1
zemřelí	‰	10,8	10,8	12,0	13,7	11,2	10,0
přirozený přírůstek/úbytek	‰	-0,3	-0,6	-2,0	-3,4	-2,0	-1,9
přistěhovalí	‰	13,7	16,2	12,3	15,4	54,1	30,5
vystěhovalí	‰	6,7	6,7	8,3	7,9	7,5	15,5
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	7,0	9,5	3,9	7,5	46,6	15,0
celkový přírůstek/úbytek	‰	6,6	8,9	1,9	4,1	44,6	13,1
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	1,6	2,2	2,2	2,2	2,7	1,8
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	1,0	1,8	1,7	1,3	1,3	1,0
Obyvatelé ve věku (k 31. 12.)							
0–14 let	osoby	90 310	91 693	92 300	⁶⁾ 90 713	95 060	94 026
%	%	15,4	15,5	15,6	⁶⁾ 15,7	15,7	15,3
15–64 let	osoby	377 210	378 516	377 106	⁶⁾ 366 201	386 196	393 322
%	%	64,5	64,2	63,8	⁶⁾ 63,3	63,8	64,1
65 let a více	osoby	117 152	119 690	121 635	⁶⁾ 121 793	124 132	126 026
%	%	20,0	20,3	20,6	⁶⁾ 21,0	20,5	20,5
Průměrný věk (k 31. 12.)	roky	42,7	42,8	42,9	⁶⁾ 43,1	42,8	43,0
mužů		41,5	41,6	41,7	⁶⁾ 41,8	41,5	41,7
žen		43,9	44,0	44,1	⁶⁾ 44,4	44,0	44,2
Index stáří (k 31. 12.) ⁴⁾		129,7	130,5	131,8	⁶⁾ 134,3	130,6	134,0
Index ekonomické závislosti (k 31. 12.) ⁵⁾		66,1	67,2	68,5	⁶⁾ 70,7	70,4	70,4
Naděje dožití (dvouleté období)	roky						
mužů při narození		76,2	76,4	76,0	74,7	75,2	77,0
žen při narození		81,6	81,9	81,9	81,1	81,1	82,2
mužů ve věku 65 let		16,2	16,2	15,7	14,7	15,2	16,7
žen ve věku 65 let		19,5	19,6	19,4	19,0	19,0	20,0

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

⁶⁾ údaje v roce 2021 navazují na výsledky SLDB 2021

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	tis. osob	492,0	494,8	498,6	498,6	475,0	488,4
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	12,8	13,0	13,7	14,4	13,5	14,6
střední bez maturity	%	36,4	36,9	35,4	33,6	35,2	32,6
střední s maturitou	%	33,8	33,8	35,4	35,0	33,9	34,5
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	17,0	16,4	15,5	17,0	17,4	18,4
Pracovní síla (ekonomicky aktivní)	tis. osob	297,5	300,6	301,0	303,8	289,5	291,5
v tom: zaměstnaní ²⁾		293,0	296,8	294,4	294,5	283,6	285,6
z toho ženy		128,9	128,6	128,5	126,9	123,0	123,6
nezaměstnaní		4,5	3,8	6,6	9,3	6,0	6,0
z toho ženy		2,4	2,1	3,8	4,8	3,7	3,4
Osoby mimo pracovní sílu ve věku 15 let a více	tis. osob	194,4	194,1	197,6	194,8	185,5	196,9
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ³⁾	%	83,3	86,0	85,8	87,2	85,6	85,6
zaměstnavatelé	%	2,9	2,2	2,3	1,8	2,1	1,7
pracující na vlastní účet	%	13,6	11,4	11,2	10,4	12,0	12,5
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	283,8	289,7	287,0	295,9	299,2	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	4,0	3,8	4,0	3,9	3,8	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	41,9	41,5	40,9	40,7	40,4	.
terciární (služby)	%	54,2	54,7	55,1	55,4	55,8	.
Míra ekonomické aktivity	%	60,5	60,8	60,4	60,9	61,0	59,7
v tom: muži		68,5	69,6	68,4	69,8	70,0	69,4
ženy		52,6	52,2	52,5	52,3	52,3	50,6
Míra zaměstnanosti	%	59,6	60,0	59,0	59,1	59,7	58,5
v tom: muži		67,6	68,8	67,2	67,9	69,0	68,3
ženy		51,7	51,3	51,0	50,4	50,8	49,2
Obecná míra nezaměstnanosti ⁴⁾	%	1,5	1,3	2,2	3,1	2,1	2,1
v tom: muži		1,3	1,0	1,7	2,6	1,4	1,6
ženy		1,8	1,6	2,8	3,7	2,9	2,7
ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ (k 31. 12.; MPSV, MPO)							
Zaměstnaní cizinci	osoby	59 933	63 570	68 670	75 830	83 737	85 125
v tom: evidovaní na úřadech práce		54 442	57 994	62 901	69 831	77 289	78 571
s platným živnostenským oprávněním		5 491	5 576	5 769	5 999	6 448	6 554
NEZAMĚSTNANOST (k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	9 009	9 811	13 673	11 558	11 970	12 250
z toho: ženy		4 553	5 045	6 884	6 104	6 478	6 674
absolventi škol a mladiství		409	481	611	550	587	703
osoby se zdravotním postižením		1 775	1 708	2 182	2 079	1 988	2 021
osoby pečující o dítě do 15 let věku		1 511	1 711	2 189	2 281	2 403	2 354
v tom podle věku:							
do 19 let		343	382	512	442	578	669
20–24 let		743	834	1 123	916	957	1 064
25–34 let		1 767	1 971	2 673	2 039	2 150	2 122
35–44 let		1 901	2 123	2 988	2 443	2 534	2 538
45–54 let		1 985	2 154	3 114	2 669	2 717	2 863
55 let a více		2 270	2 347	3 263	3 049	3 034	2 994
průměrný věk	roky	42,9	42,6	42,7	43,6	43,1	42,8

¹⁾ údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů); do roku 2021 přepočteno na celou populaci, od roku 2022 přepočteno na celou populaci po odečtení odhadu osob žijících mimo soukromé domácnosti resp. mimo byty

²⁾ s jediným nebo hlavním zaměstnáním, vč. ozbrojených sil

³⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

⁴⁾ podle definice Mezinárodní organizace práce

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – sociální vývoj

1. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		2 672	2 865	3 857	3 443	3 864	4 031
střední bez maturity		3 592	3 862	5 455	4 486	4 387	4 486
střední s maturitou		2 029	2 333	3 339	2 823	2 743	2 742
vyšší odborné vč. nástavbového		83	74	105	89	115	103
vysokoškolské		633	677	917	717	861	888
z toho podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO):							
nemanuální pracovníci	osoby	3 877	4 433	6 115	5 193	5 234	5 263
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		1 232	1 434	1 807	1 480	1 440	1 454
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		2 645	2 999	4 308	3 713	3 794	3 809
manuální pracovníci	osoby	5 036	5 287	7 203	6 268	6 590	6 801
kvalifikovaní (třídy 6–8)		2 543	2 687	3 859	3 160	3 228	3 333
nekvalifikovaní (třída 9)		2 493	2 600	3 344	3 108	3 362	3 468
v tom podle délky nezaměstnanosti:	osoby						
do 3 měsíců		4 557	4 843	4 769	4 091	4 753	4 723
více než 3 měsíce až 6 měsíců		1 657	2 141	3 229	2 237	2 581	2 571
více než 6 měsíců až 12 měsíců		1 153	1 393	3 045	1 929	1 906	1 968
více než 12 měsíců až 24 měsíců		579	700	1 679	1 855	1 136	1 511
více než 24 měsíců		1 063	734	951	1 446	1 594	1 477
Průměrná délka evidence	dny	396	305	314	381	357	361
Dosažitelní uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce ⁵⁾	osoby	7 955	8 737	12 670	10 433	10 792	11 187
z toho: ženy		3 967	4 444	6 366	5 545	5 856	6 126
absolventi škol a mladiství		390	464	599	540	565	683
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	osoby	3 745	4 216	5 049	4 052	4 232	4 223
z toho ženy		1 930	2 278	2 571	2 178	2 238	2 260
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměstnanosti	Kč	7 787	8 471	8 892	9 392	10 001	10 542
Podíl nezaměstnaných osob ⁶⁾	%	2,12	2,33	3,36	2,78	2,94	2,90
v tom: muži		2,08	2,23	3,25	2,53	2,62	2,59
ženy		2,16	2,43	3,48	3,04	3,29	3,21
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁷⁾	%	0,39	0,34	0,70	0,88	0,74	0,77
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	34 866	37 876	27 764	32 810	21 949	20 386
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	0,3	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
Čistý disponibilní důchod domácností celkem	mil. Kč	143 280	156 982	162 151	173 297	190 690	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	245,9	267,2	274,4	293,4	323,1	.
průměr ČR = 100	%	96,9	99,1	99,7	99,4	98,9	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁸⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	33 020	35 264	37 613	39 400	41 436	44 099
v tom: muži		36 147	38 180	40 068	41 724	44 355	47 253
ženy		29 130	31 638	34 446	36 508	37 924	40 304
Medián mezd	Kč	30 055	31 966	33 961	35 593	37 500	40 100
v tom: muži		32 460	34 378	35 872	37 540	40 001	42 533
ženy		27 240	29 222	31 552	33 166	34 774	37 241
NÁKLADY PRÁCE⁹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	42 925	46 493	48 189	50 568	52 455	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mzdy)		31 151	33 675	34 995	36 807	37 854	.
sociální náklady a výdaje		11 108	12 092	12 551	13 280	13 767	.

⁵⁾ ve věku 15–64 let⁶⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku⁷⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ⁸⁾ zdroj: MPSV (Informační systém o průměrném výděлку) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)⁹⁾ podniky se sídlem v kraji

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – sociální vývoj

2. pokračování

	Měřící jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		18 863	18 845	18 789	19 023	19 710	19 496
základních škol		51 237	51 990	52 501	52 465	55 392	54 864
středních škol včetně konzervatoří (denní studium)		21 343	21 680	22 264	23 196	24 355	25 846
vyšších odborných škol (denní studium)		813	820	904	937	1 041	1 117
Studenti vysokých škol (občané ČR, k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		11 400	11 328	11 576	11 825	11 857	12 030
s místem výuky v kraji		11 560	11 819	11 939	11 868	11 913	12 158
z toho v prezenčním studiu	%	83,9	86,1	88,4	90,5	90,9	91,2
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	2 561	2 385	2 419	2 269	2 233	2 348
ZDRAVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	2 724	2 742	2 748	2 812	2 815	.
obyvatelé na 1 lékaře		214	214	215	205	213	.
z toho zubní lékaři		446	447	434	420	420	.
Nemocnice akutní péče		8	9	10	10	10	.
lůžka		2 591	2 610	2 683	2 693	2 718	.
Samostatné ordinace lékařů							
praktických pro dospělé		244	241	237	238	236	.
praktických pro děti a dorost		96	96	94	92	90	.
stomatologů		325	318	312	305	300	.
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek ¹⁰⁾ celkem	tis. dávek	378,2	359,3	373,1	373,8	410,2	472,1
z toho rodičovský příspěvek		175,7	177,7	196,9	189,8	181,7	172,4
Výdaje na dávky ¹⁰⁾ celkem	mil. Kč	1 826	1 786	2 505	2 398	2 412	2 748
z toho rodičovský příspěvek		1 291	1 278	1 998	1 848	1 736	1 643
Výdaje na dávky státní sociální podpory ¹⁰⁾ na 1 obyvatele	Kč	3 134	3 040	4 240	4 154	4 031	4 504
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (k 31. 12.; MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		1 629	1 639	1 665	1 584	1 536	1 536
na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více		13,9	13,7	13,7	13,0	12,4	12,2
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		1 192	1 283	1 473	1 598	1 625	1 625
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		1 076	1 076	1 064	1 049	1 058	1 058
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ¹¹⁾	osoby	133 610	133 803	133 188	131 898	131 450	131 505
z toho ženy		80 098	79 928	79 190	78 459	77 976	77 718
Příjemci starobního důchodu sólo ¹²⁾	osoby	100 478	100 873	100 638	99 203	99 037	99 353
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{11,13)}	osoby	38 800	39 180	39 610	40 234	40 651	43 090
z toho ženy		22 152	22 386	22 650	23 077	23 398	24 481
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	29,0	29,3	29,7	30,5	30,9	32,8
v tom: muži		31,1	31,2	31,4	32,1	32,3	34,6
ženy		27,7	28,0	28,6	29,4	30,0	31,5
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ¹²⁾	Kč	12 380	13 423	14 434	15 371	18 002	20 191
v tom: muži		13 582	14 669	15 746	16 759	19 590	21 371
ženy		11 271	12 265	13 199	14 056	16 491	19 062
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ¹²⁾ na mzdovém mediánu	%	41,2	42,0	42,5	43,2	48,0	50,4

¹⁰⁾ včetně dávek péčovské péče¹¹⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu¹²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu¹³⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 809 832	2 046 456	2 927 939	2 735 543	2 463 612	2 417 890
v tom dávky:							
nemocenské		1 278 905	1 487 632	1 786 649	1 917 040	1 769 776	1 756 801
ošetřovné		98 790	100 283	¹⁶⁾ 646 323	¹⁶⁾ 300 201	165 354	147 162
peněžitá pomoc v mateřství		419 760	439 455	473 943	495 507	487 948	472 679
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		437	469	507	211	436	121
otcovská poporodní péče ¹⁴⁾		10 463	13 333	13 519	14 201	29 353	30 018
dlouhodobé ošetřovné ¹⁴⁾		1 477	5 284	6 998	8 383	10 744	11 110
KULTURA (NIPOS)							
Veřejné knihovny vč. poboček		512	512	507	505	504	504
registrovaní čtenáři (tis. osob)		80	77	69	62	69	72
návštěvníci – fyzické návštěvy (tis. osob)		1 126	1 131	674	601	877	1 395
Muzea, galerie a památníky v provozu celkem		35	35	33	33	33	34
návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)		451	390	240	259	367	406
Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné		29	28	26	25	30	29
návštěvníci (tis. osob)		596	583	427	437	626	526
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		9 923	10 324	8 996	8 224	10 207	9 562
na 1 000 obyvatel		17,0	17,6	15,2	14,2	17,1	15,7
Objasněné trestné činy		4 812	4 930	4 005	3 863	4 429	4 194
Hlášené dopravní nehody		3 673	4 091	3 731	3 914	3 890	4 610
na 1 000 obyvatel		6,3	7,0	6,3	6,8	6,5	7,6
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	osoby	44	28	31	34	31	27
Podíl bodovaných řidičů ¹⁵⁾ z registrovaných řidičů celkem	%	6,6	6,3	5,2	5,9	6,7	6,7
POŽÁRY (Hasičský záchranný sbor ČR)							
Požáry celkem		1 199	1 082	1 085	1 019	1 335	1 169
na 1 000 obyvatel		2,1	1,8	1,8	1,8	2,2	1,9
přímá škoda	mil. Kč	219	139	185	172	137	252

¹⁴⁾ dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018¹⁵⁾ bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče¹⁶⁾ na zvýšené výdaje na ošetřovné mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covidu-19 vč. souvisejících legislativních úprav

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	267 485	280 050	276 247	297 095	326 669	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	102,5	100,6	94,1	103,9	101,0	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	459,1	476,7	467,5	503,0	553,5	.
průměr ČR = 100	%	90,2	87,8	87,6	88,1	87,2	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	942,6	966,8	962,6	1 004,0	1 075,4	.
průměr ČR = 100	%	94,4	90,7	90,0	88,1	86,2	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	241 054	253 038	251 427	269 963	296 261	.
v tom sektory: primární	%	3,1	3,1	3,5	3,0	3,1	.
sekundární	%	43,1	41,8	40,8	42,0	41,2	.
terciární	%	53,8	55,1	55,7	55,0	55,7	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	61 909	65 394	66 634	69 079	78 726	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	106,3	111,3	112,8	116,9	133,4	.
průměr ČR = 100	%	79,4	75,8	79,6	78,7	78,4	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	283 769	289 670	286 972	295 898	299 151	.
z toho zaměstnanci		245 159	258 155	255 674	267 701	268 743	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY¹⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	31 054	35 877	37 065	41 177	43 792	52 674
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	30 683	33 988	36 479	38 855	42 747	46 509
v tom: běžné výdaje		23 151	26 166	27 364	29 153	32 414	35 423
kapitálové výdaje		7 532	7 822	9 115	9 701	10 334	11 086
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	4 361	5 098	4 887	5 595	6 167	.
z toho: mzdové		1 980	2 340	2 356	2 478	2 811	.
financované z veřejných zdrojů ČR		1 149	1 174	1 155	939	965	.
Pracovníci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	3 133	3 725	3 596	3 686	3 948	.
z toho výzkumní pracovníci		1 915	2 255	2 247	2 313	2 508	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Podíl domácností vybavených osobním počítačem	%	79,1	79,7	81,2	82,8	83,7	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	80,4	83,2	85,2	86,5	87,5	.
EKONOMICKÉ SUBJEKTY							
Registrované subjekty (k 31. 12.)		147 014	146 382	147 671	149 138	149 980	137 082
z toho živnostníci		101 512	102 720	103 679	104 638	104 582	89 814
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		71 676	72 249	73 071	74 093	75 504	76 995
z toho živnostníci		45 114	45 359	46 201	46 920	47 507	46 722
Vzniklé subjekty		4 135	4 243	4 219	4 452	4 803	4 900
z toho živnostníci		2 565	2 693	2 626	2 842	3 208	3 179
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	10 941	11 525	12 249	13 654	⁷⁾ 15 687	.
z toho: rostlinná produkce		5 203	5 638	6 299	7 077	⁷⁾ 7 967	.
živočišná produkce		5 259	5 397	5 416	5 996	⁷⁾ 7 037	.
Obhospodařovaná zemědělská půda (k 31. 5.)	ha	316 536	319 423	319 549	320 073	317 498	323 246
z toho orná		195 381	197 559	197 664	197 435	197 498	205 392
Sklizeň: obilovin	t	530 317	575 339	599 565	587 276	612 008	594 378
brambor	t	30 056	31 964	35 949	39 789	37 951	27 577
Hospodářská zvířata (k 31. 12.)							
skot	kusy	153 694	154 910	151 507	153 190	155 684	150 326
prasata	kusy	115 044	109 914	112 347	105 387	96 672	94 459
drůbež celkem	tis. ks	1 895	2 536	2 203	2 968	2 662	2 806
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	19 372	19 187	18 162	17 953	18 412	18 286
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	22 232	19 905	22 081	22 191	21 030	18 160
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	27 669	22 049	25 767	27 860	27 622	27 386
Výroba mléka	tis. l	333 554	339 090	350 541	354 487	348 202	369 741
Snáška konzumních vajec	tis. ks	112 486	217 742	190 992	383 185	280 351	178 649

¹⁾ souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí²⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2022 je vypočten z dat roku 2021, 2022 a 2023)⁷⁾ semidefinitivní údaje⁸⁾ předběžné údaje

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
LESNICTVÍ							
Plochy dřevin (k 31. 12.; ÚHÚL)	ha	300 531	300 637	301 058	300 702	300 381	300 162
Zalesňování	ha	1 944	2 185	2 829	3 276	3 277	3 480
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 768 221	2 372 059	3 020 113	2 229 656	2 575 140	2 189 094
z toho nahodilá hmyzová		863 276	1 671 745	2 318 367	1 437 300	1 184 769	954 181
PRŮMYSL³⁾							
Průměrný počet podniků		166	159	154	151	154	157
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnance	mil. Kč	235 030	229 564	201 623	222 598	239 612	272 119
	tis. Kč	3 822	3 857	3 540	3 935	4 171	4 673
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	61 496	59 524	56 961	56 569	57 443	58 234
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	34 518	36 559	37 130	38 662	41 347	44 969
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	1 336	1 280	1 348	1 429	1 460	1 260
podíl na ČR	%	1,5	1,5	1,7	1,7	1,7	1,6
Spotřeba elektřiny netto	GWh	3 080	3 033	2 947	3 130	2 987	2 938
podíl na ČR	%	5,2	5,1	5,1	5,2	5,2	5,3
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 458,5	1 472,9	1 556,0	1 745,8	1 517,9	1 478,4
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	363 913	362 408	362 338	402 855	348 153	306 293
podíl na ČR	%	4,5	4,3	4,2	4,3	4,7	4,6
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	739,4	713,3	756,2	846,4	673,0	601,0
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁴⁾		23	28	26	26	26	26
Základní stavební výroba ⁴⁾	mil. Kč	5 871	7 376	7 490	7 478	8 340	10 074
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 056	2 269	2 370	2 379	2 628	2 973
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁴⁾	fyz. os.	2 855	3 251	3 160	3 143	3 174	3 389
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁴⁾	Kč	37 902	39 472	41 489	43 167	47 226	49 606
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	13 958	14 998	17 473	19 131	23 218	22 483
z toho pro veřejné zadavatele		6 889	7 214	9 583	9 791	11 124	9 799
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	21 279	16 571	19 773	22 592	28 350	23 889
z toho budov (bytových a nebytových)		14 841	12 106	14 799	17 657	21 689	15 641
z toho výstavba nových bytových budov		5 425	5 284	6 860	7 704	9 785	6 533
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 626	2 757	2 958	3 247	4 631	4 277
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		2 163	2 156	2 740	2 567	2 811	1 935
z toho v nových rodinných domech		1 414	1 202	1 229	1 543	1 309	1 023
Dokončené byty		2 426	2 688	2 506	2 413	2 519	2 449
z toho v nových rodinných domech		1 206	1 264	1 265	1 203	1 239	1 289
Investiční náklady na výstavbu 1 m ²							
obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	37 225	39 239	40 584	45 003	48 443	54 104
obytné plochy bytu v novém bytovém domě	Kč	36 953	41 599	51 018	48 810	51 957	46 622
DOPRAVA (k 31. 12.; Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových		344 128	355 958	363 362	366 869	380 565	393 261
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		535	528	592	613	585	564
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		28 703	28 486	30 828	31 648	30 727	29 469
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	840	872	534	555	841	898
z toho ze zahraničí		306	314	118	111	244	293
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,4	3,4	3,8	3,8	3,6	3,5
z toho hostů ze zahraničí		3,0	3,0	3,4	3,5	3,3	3,2
Satelitní účet cestovního ruchu							
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu	mil. Kč	5 675	6 085	3 637	⁷⁾ 3 987	⁸⁾ 5 883	.
Průměrný počet zaměstnaných osob ⁶⁾	osoby	10 268	10 442	9 787	⁷⁾ 9 736	⁸⁾ 10 127	.

³⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převážující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

⁴⁾ podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převážující stavební činností

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převážující stavební činností

⁶⁾ počet zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání (roční průměr)

⁷⁾ semidefinitivní údaje

⁸⁾ předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (k 31. 12.)	ha	377 106	377 137	376 919	376 814	376 727	376 540
z toho: orná půda		252 266	251 382	250 064	249 364	248 919	248 138
zahrady a ovocné sady		13 484	13 594	13 743	13 863	13 990	14 186
trvalé travní porosty		111 355	112 161	113 112	113 587	113 818	114 215
Nezemědělská půda (k 31. 12.)	ha	387 790	387 757	387 972	388 089	388 171	388 362
z toho: lesní pozemky		308 703	308 732	308 918	309 091	309 200	309 303
zastavěné plochy a nádvoří		9 516	9 542	9 589	9 620	9 651	9 706
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	86,3	85,9	85,7	88,7	87,5	85,6
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	88,4	86,9	87,3	88,4	86,8	84,2
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	39,2	40,8	43,6	46,1	48,4	52,1
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	27,8	30,5	31,8	33,2	34,1	39,0
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	86,3	85,9	85,0	88,4	87,4	84,7
na kanalizaci s koncovou ČOV		80,8	80,6	80,8	84,0	82,9	81,8
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	95,7	95,5	95,6	95,8	95,4	96,1
Čistírný odpadních vod (ČOV)		210	208	211	215	222	226
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	173 795	173 137	173 333	174 688	176 197	177 312
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	8 843	8 601	8 756	8 941	8 749	8 369
OVZDUŠÍ (ČHMÚŠ)¹⁾							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,47	0,46	0,42	0,56	0,57	0,49
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,42	0,40	0,37	0,51	0,52	0,44
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	0,51	0,46	0,41	0,30	0,36	0,29
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,51	0,46	0,41	0,30	0,36	0,28
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	1,15	1,09	0,98	1,00	1,02	0,97
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,57	0,53	0,48	0,49	0,48	0,45
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,58	0,55	0,50	0,51	0,54	0,52
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	5,24	5,08	4,85	5,91	5,29	4,62
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		4,20	4,19	4,06	5,04	4,53	3,86
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,04	0,89	0,79	0,88	0,77	0,76
ODPADY							
Produkce odpadů celkem	t	1 926 121	2 038 137	2 197 509	2 597 329	2 255 881	.
na 1 obyvatele	kg	3 306	3 469	3 719	4 500	3 771	.
z toho nebezpečných	t	67 510	56 178	55 991	76 743	65 593	.
na 1 obyvatele	kg	116	96	95	133	110	.
Produkce komunálních odpadů ²⁾	t	268 738	264 292	273 295	281 862	291 852	.
na 1 obyvatele	kg	461	450	463	488	488	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 943	1 988	2 257	2 583	3 309	3 881
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	987,2	1 046,6	1 233,5	1 303,5	1 700,7	1 957,1
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	23,1	26,6	22,7	21,6	9,2	31,7
nakládání s odpadními vodami	%	45,0	54,9	55,0	57,8	51,6	47,2
nakládání s odpady	%	25,8	14,8	17,3	10,8	25,6	15,3
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	3 162,1	2 866,8	2 998,8	3 398,3	3 929,8	4 101,3
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	3,2	3,4	3,0	2,7	4,0	4,5
nakládání s odpadními vodami	%	21,5	22,3	22,2	19,9	19,3	18,5
nakládání s odpady	%	68,8	72,2	69,2	72,3	71,9	72,3

¹⁾ údaje před rokem 2021 nejsou srovnatelné vlivem změny metodiky; údaje za roky 2022 a 2023 jsou předběžné; data převzata k 20. 9. 2024

²⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Plzeňského kraje v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Domažlice	Klatovy	Plzeň-město	Plzeň-jih	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	578 707	54 391	84 614	188 407	68 918	80 666	48 770	52 941
	2022	605 388	55 796	86 853	201 517	70 989	83 069	50 258	56 906
	2023	613 374	56 120	87 238	206 013	71 593	83 421	50 804	58 185
z toho cizinci (bez azylantů)	2021	43 600	3 321	3 351	22 618	2 916	3 020	2 843	5 531
	2022	80 814	5 418	6 847	41 404	5 500	5 650	4 754	11 241
	2023	78 199	5 261	6 392	41 215	5 205	4 744	4 501	10 881
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2021	15,7	15,9	14,7	15,6	16,0	16,4	15,8	15,7
	2022	15,7	15,8	14,8	15,6	16,2	16,4	16,0	15,5
	2023	15,3	15,4	14,5	15,2	15,9	16,0	15,7	15,0
15–64 let	2021	63,3	63,1	62,5	62,7	63,0	64,2	63,0	65,7
	2022	63,8	63,3	62,6	63,8	63,2	64,4	63,1	66,6
	2023	64,1	63,5	62,6	64,5	63,5	64,4	63,2	66,9
65 let a více	2021	21,0	21,0	22,8	21,7	21,0	19,4	21,2	18,6
	2022	20,5	20,9	22,6	20,6	20,6	19,3	21,0	17,9
	2023	20,5	21,1	22,9	20,3	20,6	19,6	21,1	18,1
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	43,1	42,9	44,2	43,4	42,9	42,2	43,2	42,1
	2022	42,8	42,9	44,1	42,8	42,7	42,1	43,0	41,8
	2023	43,0	43,1	44,4	42,8	42,9	42,3	43,2	42,0
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	134,3	131,9	154,4	139,3	130,8	118,2	134,3	118,6
	2022	130,6	131,8	153,0	131,9	126,9	117,7	131,4	115,9
	2023	134,0	136,9	158,0	133,9	129,9	122,0	134,4	120,3
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	70,7	72,0	74,0	71,3	71,5	68,5	71,1	64,3
	2022	70,4	72,6	74,6	69,7	71,7	69,3	71,9	63,0
	2023	70,4	72,5	74,9	69,2	71,8	70,1	72,6	62,9
Živé narození na 1 000 obyvatel	2021	10,3	10,6	9,1	10,6	10,1	10,8	9,5	11,0
	2022	9,2	8,9	8,6	9,4	9,5	9,5	9,4	8,9
	2023	8,1	7,7	7,5	8,3	8,1	8,4	8,6	7,8
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	13,7	13,1	14,9	13,5	13,1	12,7	13,8	15,2
	2022	11,2	11,2	12,4	10,9	11,8	10,7	11,6	9,9
	2023	10,0	10,9	11,2	9,6	10,5	9,4	9,8	9,3
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	15,4	16,7	15,2	30,1	26,6	29,8	25,0	26,2
	2022	54,1	41,3	41,6	89,5	48,4	47,7	48,4	89,3
	2023	30,5	27,2	25,6	58,1	35,1	32,4	34,6	65,5
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	7,9	12,9	12,7	23,3	17,4	17,2	13,3	18,2
	2022	7,5	13,7	11,9	21,9	16,7	17,2	16,4	17,0
	2023	15,5	18,3	17,5	34,8	24,3	27,2	22,6	41,7
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-3,4	-2,5	-5,8	-3,0	-3,1	-1,9	-4,3	-4,2
	2022	-2,0	-2,3	-3,8	-1,5	-2,3	-1,3	-2,1	-1,0
	2023	-1,9	-3,2	-3,7	-1,3	-2,4	-1,0	-1,2	-1,5
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	7,5	3,8	2,4	6,8	9,2	12,6	11,7	8,1
	2022	46,6	27,6	29,7	67,6	31,7	30,5	32,0	72,3
	2023	15,0	9,0	8,1	23,3	10,9	5,2	12,0	23,7
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	4,1	1,3	-3,4	3,8	6,1	10,7	7,5	3,8
	2022	44,6	25,3	26,0	66,1	29,4	29,2	29,9	71,3
	2023	13,1	5,8	4,4	22,0	8,5	4,2	10,8	22,2
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	75,4	75,3	77,1	75,7	75,9	76,1	74,4
	ženy	.	81,1	81,6	82,5	81,4	81,7	81,9	80,2

¹⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let²⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Plzeňského kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Domažlice	Klatovy	Plzeň-město	Plzeň-jih	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)	2018	9 009	898	1 501	2 538	819	1 317	836	1 100
	2023	12 250	1 150	1 875	3 906	1 000	1 762	1 224	1 333
z toho (%):									
ženy	2018	50,5	53,8	48,3	52,0	50,1	50,8	53,9	45,1
	2023	54,5	56,7	49,5	56,9	55,9	54,2	55,6	50,9
absolventi škol a mladiství	2018	4,5	6,0	4,0	4,7	4,0	5,0	2,6	4,9
	2023	5,7	6,6	5,5	5,5	7,5	5,1	5,1	6,0
osoby se zdravotním postižením	2018	19,7	19,0	20,1	16,9	22,7	16,1	27,2	22,6
	2023	16,5	20,3	15,7	14,8	19,2	13,7	20,0	17,8
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2018	41,6	33,4	46,2	43,9	42,9	41,8	38,0	38,0
	2023	34,5	24,6	41,2	34,7	38,9	33,1	30,4	35,0
dosažitelní ¹⁾	2018	88,3	90,8	87,0	85,9	84,5	88,2	92,8	93,0
	2023	91,3	92,6	92,1	90,1	89,7	90,1	94,4	92,7
ve věku do 24 let	2018	12,1	13,6	11,7	11,7	10,4	14,0	10,0	12,5
	2023	14,1	16,7	13,7	12,9	16,3	15,2	12,9	14,5
ve věku 55 let a více	2018	25,2	22,7	26,6	23,4	28,3	23,1	29,1	26,8
	2023	24,4	26,0	22,1	24,2	24,5	21,5	29,2	26,7
evidovaní 12 měsíců a více	2018	18,2	15,5	16,1	15,1	20,4	19,0	24,2	23,6
	2023	24,4	23,6	16,6	22,2	23,7	29,1	33,7	28,1
Podíl nezaměstnaných osob ²⁾ (k 31. 12.; %)	2018	2,12	2,05	2,37	1,79	1,71	2,27	2,48	2,86
	2023	2,90	3,02	3,18	2,74	2,00	2,97	3,64	3,26
v tom: muži	2018	2,08	1,85	2,46	1,72	1,67	2,23	2,23	3,04
	2023	2,59	2,57	3,15	2,33	1,72	2,68	3,13	3,16
ženy	2018	2,16	2,25	2,28	1,86	1,76	2,32	2,74	2,67
	2023	3,21	3,48	3,20	3,14	2,30	3,28	4,18	3,35
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ³⁾ (k 31. 12.; %)	2018	0,39	0,32	0,38	0,27	0,35	0,43	0,60	0,68
	2023	0,77	0,77	0,57	0,67	0,53	0,96	1,30	0,99
Pracovní místa v evidenci úřadu práce (ÚP)	2018	34 866	3 851	2 378	10 409	5 048	3 168	2 346	7 666
	2023	20 386	1 982	1 847	7 779	2 406	2 045	1 292	3 035
Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2018	0,3	0,2	0,6	0,2	0,2	0,4	0,4	0,1
	2023	0,6	0,6	1,0	0,5	0,4	0,9	0,9	0,4
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více	2018	13,9	30,3	17,6	4,8	13,0	5,1	23,7	28,8
	2023	12,2	28,7	14,3	4,1	11,2	6,2	21,8	23,2
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	12 380	12 056	12 019	12 708	12 343	12 341	12 402	12 204
	2023	20 191	19 645	19 661	20 665	20 170	20 246	20 250	19 853
Průměrná měsíční výše starobního důchodu mužů (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	13 582	13 194	13 111	13 996	13 438	13 650	13 648	13 329
	2023	21 371	20 713	20 682	22 058	21 166	21 527	21 485	20 782
Průměrná měsíční výše starobního důchodu žen (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	11 271	10 977	10 997	11 596	11 247	11 063	11 219	11 170
	2023	19 062	18 598	18 663	19 435	19 151	18 927	19 026	18 960

¹⁾ ve věku 15–64 let²⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve stejném věku³⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Plzeňského kraje v letech 2018 a 2023

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Domažlice	Klatovy	Plzeň-město	Plzeň-jih	Plzeň-sever	Rokycany	
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu) ⁵⁾ (%)	2018	29,0	31,9	34,6	25,6	30,7	31,3	28,6	23,6
	2023	32,8	35,8	38,0	28,9	35,5	34,9	33,0	27,2
v tom: muži	2018	31,1	33,8	37,0	27,6	34,4	31,8	31,1	25,0
	2023	34,6	37,1	39,4	30,7	39,1	35,6	35,6	28,5
ženy	2018	27,7	30,7	33,0	24,3	28,1	30,9	26,9	22,8
	2023	31,5	34,9	37,1	27,7	32,9	34,4	31,2	26,4
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2018	17,0	13,8	12,3	25,9	10,3		12,6	18,6
	2023	15,7	14,7	13,3	21,5	10,5		12,2	16,5
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2018	6,3	7,9	5,8	5,3	5,8		6,0	10,5
	2023	7,6	10,9	6,3	9,5	5,2	5,3	4,1	8,6
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	211,9	197,8	207,1	223,7	200,7	218,9	214,1	194,0
	2023	180,0	162,2	172,1	187,6	180,1	196,6	186,1	154,0
z toho:									
se zjištěnou aktivitou	2018	94,2	78,2	90,1	104,3	91,6	96,6	99,4	77,2
	2023	93,7	76,8	89,0	100,3	94,4	103,6	101,4	71,7
subjekty vzniklé v roce	2018	5,4	4,4	5,1	5,6	5,6	6,0	5,5	4,8
	2023	6,4	5,4	5,3	7,5	6,0	7,3	6,6	4,6
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2018	3,7	3,0	2,3	2,8	3,2	7,8	3,6	4,6
	2023	3,2	1,7	2,1	3,8	2,7	4,6	2,0	3,7
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	4,2	3,4	2,1	5,7	3,3	4,7	2,8	4,6
	2023	4,0	2,7	2,3	4,0	4,4	6,9	4,9	2,5
Hromadná ubytovací zařízení	2018	535	52	252	70	26	46	35	54
	2023	564	54	275	67	33	45	33	57
lůžka	2018	28 703	2 403	10 118	5 281	1 111	3 934	2 024	3 832
	2023	29 469	2 233	10 678	5 273	1 403	3 774	2 044	4 064
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	49,3	38,9	117,2	27,7	17,7	49,9	41,6	71,8
	2023	48,3	39,8	122,5	25,8	19,7	45,3	40,4	70,5
hosté (tis. osob)	2018	839,9	⁶⁾ 41,4	⁶⁾ 269,9	315,6	⁶⁾ 20,7	56,3	⁶⁾ 40,0	95,9
	2023	898,3	⁶⁾ 58,6	⁶⁾ 284,0	316,9	⁶⁾ 29,8	⁶⁾ 51,8	⁶⁾ 38,3	118,8
z toho ze zahraničí	2018	306,2	⁶⁾ 14,0	⁶⁾ 33,7	180,8	⁶⁾ 5,8	5,6	⁶⁾ 10,6	55,7
	2023	293,2	⁶⁾ 22,0	⁶⁾ 28,1	152,4	⁶⁾ 5,7	⁶⁾ 4,8	⁶⁾ 7,5	72,6
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):									
orná půda	2018	33,0	34,5	24,9	33,8	42,3	40,9	29,7	30,3
	2023	32,4	33,9	24,6	32,9	41,5	40,2	29,4	29,5
lesní pozemky	2018	40,4	38,3	43,4	25,0	30,8	40,4	48,9	43,6
	2023	40,4	37,7	43,4	25,1	32,0	40,5	48,9	43,6
zastavěné plochy a nádvoří	2018	1,2	1,1	1,0	5,0	1,5	1,2	1,4	0,8
	2023	1,3	1,1	1,0	5,2	1,5	1,2	1,4	0,8

⁵⁾ starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného⁶⁾ méně spolehlivý údaj

Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Blovice	Domažlice	Horažďovice	Horšovský Týn	Klatovy	Kralovice	Nepomuk
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	578 707	12 200	39 785	11 415	14 606	49 748	22 495	11 066
	2022	605 388	12 463	40 681	11 522	15 115	51 410	23 015	11 279
	2023	613 374	12 593	40 840	11 481	15 280	51 970	23 002	11 266
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2021	15,7	16,2	15,8	14,1	16,2	15,0	14,7	14,6
	2022	15,7	16,5	15,8	14,2	15,9	15,0	14,9	14,6
	2023	15,3	16,2	15,4	13,9	15,3	14,6	14,5	14,5
15–64 let	2021	63,3	62,4	62,9	62,3	63,8	62,9	63,4	61,5
	2022	63,8	62,2	63,0	62,0	64,1	63,2	63,3	61,8
	2023	64,1	62,5	63,1	61,9	64,6	63,4	63,3	61,8
65 let a více	2021	21,0	21,4	21,3	23,6	20,0	22,1	21,9	23,9
	2022	20,5	21,2	21,2	23,8	20,0	21,8	21,9	23,6
	2023	20,5	21,3	21,4	24,2	20,1	22,0	22,2	23,7
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	43,1	43,1	43,2	45,0	42,3	43,7	43,7	44,6
	2022	42,8	42,9	43,1	45,0	42,3	43,6	43,6	44,4
	2023	43,0	43,1	43,3	45,2	42,6	43,9	43,9	44,6
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	134,3	132,2	135,2	167,7	123,3	146,7	149,4	163,1
	2022	130,6	128,4	134,3	168,2	125,2	145,4	146,8	161,4
	2023	134,0	131,9	139,0	174,3	131,2	150,0	153,7	163,2
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	70,7	72,9	72,2	73,8	71,6	73,2	70,6	75,9
	2022	70,4	73,7	73,1	75,1	71,2	73,2	71,7	76,4
	2023	70,4	74,7	73,4	76,9	70,1	73,0	72,6	76,8
Živě narození na 1 000 obyvatel	2021	10,3	10,1	11,2	9,4	9,1	9,2	10,4	9,1
	2022	9,2	11,3	8,9	7,6	9,0	8,8	9,2	7,1
	2023	8,1	7,4	7,8	8,7	7,4	7,4	7,3	8,3
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	13,7	15,6	13,2	16,5	13,1	14,1	13,5	14,0
	2022	11,2	13,4	11,5	14,1	10,4	11,9	11,6	13,6
	2023	10,0	11,7	11,4	12,2	9,5	9,9	10,5	13,0
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	15,4	32,2	18,4	24,4	27,4	17,1	32,4	29,0
	2022	54,1	44,6	40,7	34,8	56,0	49,2	43,4	43,2
	2023	30,5	35,6	25,8	21,6	46,2	33,6	29,5	26,2
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	7,9	18,3	14,6	16,8	23,7	14,4	18,5	21,4
	2022	7,5	21,4	16,0	19,1	20,5	13,5	18,2	17,7
	2023	15,5	20,9	18,3	21,7	33,2	20,3	26,8	22,6
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-3,4	-5,5	-2,0	-7,1	-4,0	-4,9	-3,1	-4,9
	2022	-2,0	-2,0	-2,6	-6,4	-1,5	-3,1	-2,4	-6,5
	2023	-1,9	-4,3	-3,6	-3,5	-2,1	-2,5	-3,2	-4,7
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	7,5	13,9	3,9	7,7	3,7	2,7	13,9	7,6
	2022	46,6	23,2	24,7	15,7	35,5	35,7	25,2	25,5
	2023	15,0	14,7	7,5	-0,1	12,9	13,3	2,6	3,6
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	4,1	8,4	1,9	0,5	-0,3	-2,1	10,8	2,7
	2022	44,6	21,2	22,1	9,3	34,0	32,6	22,7	19,0
	2023	13,1	10,4	3,9	-3,6	10,8	10,8	-0,6	-1,2
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	75,8	75,8	74,0	74,3	75,7	76,0	76,7
	ženy	.	79,7	80,9	83,2	81,7	81,6	81,3	81,2

¹⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Nýřany	Plzeň	Přeštice	Rokycany	Stod	Stříbro	Sušice	Tachov		
58 171	188 407	22 476	48 770	23 176	16 761	23 451	36 180	2021	Počet obyvatel (k 31. 12.)
60 054	201 517	23 046	50 258	24 201	17 656	23 921	39 250	2022	
60 419	206 013	23 121	50 804	24 613	17 920	23 787	40 265	2023	
									v tom ve věku (%):
17,1	15,6	16,4	15,8	16,2	15,8	14,4	15,6	2021	0–14 let
16,9	15,6	16,5	16,0	16,5	15,6	14,6	15,4	2022	
16,6	15,2	16,1	15,7	16,1	15,5	14,4	14,8	2023	
64,6	62,7	63,4	63,0	63,7	64,9	61,8	66,1	2021	15–64 let
64,8	63,8	63,6	63,1	64,0	65,4	61,5	67,2	2022	
64,8	64,5	63,8	63,2	64,5	65,1	61,3	67,7	2023	
18,4	21,7	20,2	21,2	20,1	19,3	23,8	18,3	2021	65 let a více
18,3	20,6	19,9	21,0	19,5	19,0	23,8	17,4	2022	
18,6	20,3	20,1	21,1	19,3	19,3	24,3	17,5	2023	
41,6	43,4	42,5	43,2	42,4	42,5	44,8	41,9	2021	Průměrný věk (k 31. 12.)
41,5	42,8	42,4	43,0	42,1	42,3	44,7	41,5	2022	
41,7	42,8	42,7	43,2	42,2	42,4	45,0	41,8	2023	
107,9	139,3	122,9	134,3	124,0	122,3	165,2	116,9	2021	Index stárí ¹⁾ (k 31. 12.)
107,9	131,9	120,1	131,4	118,3	121,6	162,9	113,3	2022	
111,5	133,9	125,1	134,4	119,7	124,3	168,1	118,4	2023	
67,8	71,3	70,7	71,1	69,5	66,5	75,8	63,3	2021	Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)
68,4	69,7	70,3	71,9	69,8	66,4	77,3	61,6	2022	
69,2	69,2	70,9	72,6	69,1	67,2	78,3	61,1	2023	
10,9	10,6	10,8	9,5	9,8	10,9	8,9	11,0	2021	Živě narození na 1 000 obyvatel
9,6	9,4	9,5	9,4	9,8	8,3	8,5	9,1	2022	
8,8	8,3	7,8	8,6	8,6	9,2	7,2	7,1	2023	
12,3	13,5	12,1	13,8	12,4	15,3	16,0	15,1	2021	Zemřelí na 1 000 obyvatel
10,4	10,9	11,1	11,6	10,9	10,0	12,5	9,9	2022	
8,9	9,6	8,9	9,8	10,2	9,9	13,7	9,1	2023	
31,4	30,1	23,6	25,0	33,0	25,2	14,2	29,5	2021	Přistěhovalí na 1 000 obyvatel
51,9	89,5	43,7	48,4	65,6	70,8	37,2	101,0	2022	
35,9	58,1	30,5	34,6	53,6	50,4	20,2	77,2	2023	
19,3	23,3	16,8	13,3	23,1	20,9	14,9	19,7	2021	Vystěhovalí na 1 000 obyvatel
19,3	21,9	17,2	16,4	21,5	17,7	13,4	19,9	2022	
29,7	34,8	26,1	22,6	35,2	35,0	19,4	49,7	2023	
-1,4	-3,0	-1,3	-4,3	-2,6	-4,4	-7,2	-4,2	2021	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
-0,8	-1,5	-1,5	-2,1	-1,1	-1,7	-4,0	-0,8	2022	
-0,1	-1,3	-1,1	-1,2	-1,6	-0,6	-6,4	-2,0	2023	
12,0	6,8	6,8	11,7	9,9	4,3	-0,7	9,8	2021	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel
32,6	67,6	26,4	32,0	44,1	53,0	23,7	81,1	2022	
6,2	23,3	4,4	12,0	18,4	15,4	0,8	27,5	2023	
10,6	3,8	5,5	7,5	7,3	-0,1	-7,8	5,6	2021	Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
31,7	66,1	24,9	29,9	43,0	51,4	19,7	80,3	2022	
6,1	22,0	3,2	10,8	16,9	14,8	-5,6	25,5	2023	
75,9	77,0	76,4	76,0	74,7	75,3	75,0	73,7	muži	Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)
81,8	82,5	82,3	81,9	81,6	80,1	80,8	80,3	ženy	

²⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Blovice	Domažlice	Horažďovice	Horšovský Týn	Klatovy	Kralovice	Nepomuk
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci	2018	9 009	161	596	201	234	577	518	205
úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾	2023	12 250	195	782	263	299	851	570	243
z toho (%):									
ženy	2018	50,5	53,4	53,0	48,8	56,8	46,8	49,2	50,7
	2023	54,5	51,3	54,9	48,7	60,5	48,8	50,9	51,4
absolventi škol a mladiství	2018	4,5	4,3	4,2	3,5	3,0	3,6	3,3	2,4
	2023	5,7	7,2	4,3	4,2	4,0	4,3	5,1	4,5
osoby se zdravotním postižením	2018	19,7	28,0	20,0	22,4	18,8	18,4	15,8	25,9
	2023	16,5	17,9	21,1	17,5	18,7	15,9	15,6	23,0
dosažitelní ²⁾	2018	88,3	78,3	91,3	83,1	90,6	80,9	87,3	86,8
	2023	91,3	85,6	93,6	94,7	91,0	89,5	88,2	89,3
ve věku do 24 let	2018	12,1	11,2	13,4	12,9	13,2	13,3	12,4	9,3
	2023	14,1	16,4	16,2	13,7	18,1	15,4	13,5	14,0
ve věku 55 let a více	2018	25,2	31,7	23,0	28,9	20,5	24,3	26,6	28,8
	2023	24,4	23,6	26,0	22,1	25,8	19,6	24,9	28,8
evidovaní 12 měsíců a více	2018	18,2	23,6	14,4	13,9	17,5	14,2	26,3	24,9
	2023	24,4	21,5	23,0	17,1	22,7	12,2	31,8	36,6
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	2018	2,12	1,63	2,06	2,24	2,23	1,43	3,12	2,42
(k 31. 12.; %)	2023	2,90	2,15	2,86	3,49	2,81	2,35	3,46	3,11
v tom: muži	2018	2,08	1,45	1,90	2,21	1,87	1,59	3,13	2,16
	2023	2,59	2,10	2,56	3,44	2,14	2,41	3,33	2,79
ženy	2018	2,16	1,82	2,23	2,27	2,62	1,26	3,11	2,73
	2023	3,21	2,21	3,17	3,54	3,52	2,28	3,59	3,48
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾	2018	0,39	0,49	0,33	0,38	0,43	0,25	0,94	0,69
(k 31. 12.; %)	2023	0,77	0,54	0,70	0,63	0,70	0,32	1,24	1,28
Uchazeči na 1 pracovní místo	2018	0,3	0,3	0,4	1,0	0,4	0,3	0,7	0,5
v evidenci ÚP	2023	0,6	0,6	0,6	2,4	0,9	0,7	2,4	0,8
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Soukromí podnikatelé (živnostníci)	2018	211,9	219,1	204,2	203,4	182,6	204,1	223,6	185,7
na 1 000 obyvatel ve věku	2023	180,0	194,4	166,2	168,8	151,6	166,8	188,1	173,1
18 let a více (k 31. 12.)	z toho:								
se zjištěnou aktivitou	2018	94,2	97,4	78,5	87,7	79,7	87,6	89,6	77,5
	2023	93,7	99,4	76,9	86,8	76,6	83,1	95,1	88,3
subjekty vzniklé v roce	2018	5,4	6,2	4,3	5,7	4,7	4,9	6,1	4,6
	2023	6,4	5,5	5,5	4,3	5,1	5,3	6,6	5,4
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	4,2	2,0	2,3	0,4	6,4	2,7	2,5	1,0
	2023	4,0	4,9	2,3	1,3	3,9	2,7	3,4	2,1

¹⁾ údaje za kraj jsou uvedeny včetně uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce zaevidovaných (v souladu s platnými pravidly) mimo okres svého trvalého bydliště²⁾ ve věku 15–64 let³⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let k 31. 12. sledovaného roku na obyvatelstvu ve stejném věku; v SO ORP na obyvatelstvu k 31. 12. předchozího roku⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Nýřany	Plzeň	Přeštice	Rokycany	Stod	Stříbro	Sušice	Tachov		
788	2 373	255	829	258	328	714	769	2018	SOCIÁLNÍ VÝVOJ
1 144	3 459	304	1 206	245	369	738	950	2023	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾
51,8	52,0	49,4	53,9	46,9	50,0	49,2	43,0	2018	z toho (%):
55,5	57,6	55,9	55,6	63,3	55,0	50,9	49,3	2023	ženy
4,7	3,2	3,5	1,2	1,6	3,7	1,5	1,8	2018	absolventi škol a mladiství
2,5	3,7	4,3	2,9	6,5	4,3	3,9	2,5	2023	
16,4	17,3	22,7	27,4	14,7	23,2	21,1	22,5	2018	osoby se zdravotním postižením
12,7	15,4	21,1	20,1	15,1	16,3	14,9	18,6	2023	
89,2	85,6	87,1	92,8	84,9	88,1	92,9	95,1	2018	dosažitelní ²⁾
91,3	90,0	95,4	94,3	86,1	94,6	93,9	92,1	2023	
14,8	11,2	12,2	9,9	10,5	17,4	10,2	10,5	2018	ve věku do 24 let
15,8	12,6	10,5	12,9	25,3	16,3	11,9	13,8	2023	
20,7	24,0	27,8	29,2	25,6	27,1	28,0	26,7	2018	ve věku 55 let a více
19,8	25,4	26,0	29,3	20,0	24,9	25,2	27,4	2023	
14,0	15,5	18,8	24,4	15,1	22,9	18,3	23,9	2018	evidovaní 12 měsíců a více
27,4	22,5	21,4	33,7	15,1	19,8	21,7	31,5	2023	
1,90	1,66	1,50	2,44	1,46	2,54	4,30	2,97	2018	Podíl nezaměstnaných osob ³⁾
2,68	2,42	1,98	3,59	1,36	3,02	4,71	3,32	2023	(k 31. 12.; %)
1,83	1,60	1,51	2,19	1,56	2,48	4,29	3,27	2018	v tom: muži
2,35	2,03	1,70	3,07	0,99	2,59	4,47	3,37	2023	
1,97	1,72	1,49	2,69	1,35	2,61	4,30	2,66	2018	ženy
3,03	2,81	2,27	4,12	1,75	3,48	4,95	3,27	2023	
0,30	0,30	0,32	0,64	0,26	0,66	0,85	0,75	2018	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾
0,81	0,61	0,44	1,28	0,24	0,63	1,09	1,13	2023	(k 31. 12.; %)
0,3	0,3	0,3	0,5	0,1	0,1	1,3	0,1	2018	Uchazeči na 1 pracovní místo
0,8	1,1	0,6	1,5	0,5	0,5	2,8	0,5	2023	v evidenci ÚP
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
217,1	223,7	200,4	214,1	196,5	185,5	215,3	198,0	2018	Soukromí podnikatelé (živnostníci)
199,9	187,6	186,7	186,1	169,9	159,3	185,1	151,6	2023	na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)
99,5	104,3	102,3	99,4	80,3	70,1	96,3	80,5	2018	z toho:
107,0	100,3	108,8	101,4	81,2	73,6	102,9	70,8	2023	se zjištěnou aktivitou
6,0	5,6	5,7	5,5	5,4	5,4	5,1	4,5	2018	subjekty vzniklé v roce
7,5	7,5	7,6	6,6	5,1	4,6	5,9	4,5	2023	
5,6	5,7	3,8	2,8	4,7	4,2	1,4	4,8	2018	Dokončené byty na 1 000 obyvatel
8,3	4,0	5,4	4,9	4,3	3,7	1,7	2,0	2023	

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Blovice	Domažlice	Horažďovice	Horšovský Týn	Klatovy	Kralovice	Nepomuk
Hromadná ubytovací zařízení	2018	535	8	46	11	6	118	27	8
	2023	564	8	46	12	8	130	25	10
lůžka	2018	28 703	434	2 176	369	227	5 081	2 931	345
	2023	29 469	469	2 045	479	188	5 428	2 704	448
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	49,3	35,8	53,5	31,8	15,6	100,5	131,3	30,0
	2023	48,3	37,4	50,1	41,6	12,3	104,8	117,3	39,8
hosté (tis. osob)	2018	839,9 ⁵⁾	7,3 ⁵⁾	40,0 ⁵⁾	20,0 ⁵⁾	1,4 ⁵⁾	117,3 ⁵⁾	28,5	7,8
	2023	898,3 ⁵⁾	8,1 ⁵⁾	54,0 ⁵⁾	11,1 ⁵⁾	4,6 ⁵⁾	139,4	29,2 ⁵⁾	12,9
z toho ze zahraničí	2018	306,2 ⁵⁾	2,2 ⁵⁾	13,7 ⁵⁾	1,4 ⁵⁾	0,3 ⁵⁾	17,3 ⁵⁾	0,8	1,8
	2023	293,2 ⁵⁾	0,7 ⁵⁾	20,5 ⁵⁾	0,7 ⁵⁾	1,6 ⁵⁾	15,0	1,4 ⁵⁾	3,4
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):									
orná půda	2018	33,0	36,6	28,3	45,9	50,4	28,5	38,0	37,0
	2023	32,4	36,0	27,8	45,7	50,1	27,9	37,4	36,8
lesní pozemky	2018	40,4	34,7	41,8	21,8	26,5	39,4	45,1	32,3
	2023	40,4	34,7	42,0	21,9	26,5	39,5	45,1	32,4
zastavěné plochy a nádvoří	2018	1,2	1,4	1,0	1,3	1,2	1,2	1,0	1,2
	2023	1,3	1,4	1,0	1,3	1,2	1,2	1,0	1,2

⁵⁾ méně spolehlivý údaj

dokončení

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Nýřany	Plzeň	Přeštice	Rokycany	Stod	Stříbro	Sušice	Tachov		
19	70	7	35	3	27	123	27	2018	Hromadná ubytovací zařízení
20	67	7	33	8	26	133	31	2023	
1 003	5 281	188	2 024	144	2 001	4 668	1 831	2018	lůžka
1 070	5 273	191	2 044	295	2 009	4 771	2 055	2023	
17,7	27,7	8,3	41,6	6,2	117,7	193,1	50,3	2018	lůžka na 1 000 obyvatel
17,8	25,8	8,3	40,4	12,1	112,5	199,9	51,6	2023	
27,8	315,6	⁵⁾ 2,9	⁵⁾ 40,0	⁵⁾ 2,7	26,4	⁵⁾ 132,7	69,5	2018	hosté (tis. osob)
22,6	316,9	6,5	⁵⁾ 38,3	⁵⁾ 2,3	⁵⁾ 29,3	⁵⁾ 133,6	89,5	2023	
4,8	180,8	⁵⁾ 0,4	⁵⁾ 10,6	⁵⁾ 1,3	6,1	⁵⁾ 15,0	49,6	2018	z toho ze zahraničí
3,4	152,4	1,3	⁵⁾ 7,5	⁵⁾ 0,3	⁵⁾ 6,4	⁵⁾ 12,4	66,3	2023	
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):									
44,0	33,8	45,5	29,7	48,9	38,6	13,8	26,6	2018	orná půda
43,3	32,9	45,1	29,4	48,2	37,2	13,7	25,9	2023	
35,5	25,0	31,0	48,9	30,2	39,0	55,1	45,6	2018	lesní pozemky
35,6	25,1	31,1	48,9	30,2	39,0	55,2	45,7	2023	
1,4	5,0	1,7	1,4	1,5	0,9	0,7	0,7	2018	zastavěné plochy a nádvoří
1,5	5,2	1,8	1,4	1,5	1,0	0,7	0,7	2023	

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0633
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0634
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313			
Písek	PI	CZ0314	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Prachatice	PT	CZ0315	Blansko	BK	CZ0641
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-město	BM	CZ0642
Tábor	TA	CZ0317	Brno-venkov	BI	CZ0643
			Břeclav	BV	CZ0644
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0645
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0646
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeň-město	PM	CZ0323			
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Jeseník	JE	CZ0711
Rokycany	RO	CZ0326	Olomouc	OC	CZ0712
Tachov	TC	CZ0327	Prostějov	PV	CZ0713
			Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411			
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Sokolov	SO	CZ0413	Kroměříž	KM	CZ0721
			Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Vsetín	VS	CZ0723
Děčín	DC	CZ0421	Zlín	ZL	CZ0724
Chomutov	CV	CZ0422			
Litoměřice	LT	CZ0423	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Louny	LN	CZ0424	Bruntál	BR	CZ0801
Most	MO	CZ0425	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Teplice	TP	CZ0426	Karviná	KI	CZ0803
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Nový Jičín	NJ	CZ0804
			Opava	OP	CZ0805
Liberecký kraj	LBK	CZ051	Ostrava-město	OV	CZ0806
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

